ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

KONYA ÇEVRESİ BİZANS DÖNEMİ MİMARİ PLASTİĞİ

Aytuğ ARSLAN

(Doktora Tezi)

Eskişehir, 2014

KONYA ÇEVRESİ BİZANS DÖNEMİ MİMARİ PLASTİĞİ

Aytuğ ARSLAN

DOKTORA TEZİ
Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. A. Oğuz ALP

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Şubat, 2014

Bu Tez Çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen 1006-E128 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Aytuğ ARSLAN'ın "Konya Çevresi Bizans Dönemi Mimari Plastiği" başlıklı tezi **24 Şubat 2014** tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, **Sanat Tarihi** Anabilim Dalında Doktora tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yard.Doç.Dr.Ahmet Oğuz ALP

Üye : Prof.Dr.Sema DOĞAN

Üye : Prof.Dr.Yelda UÇKAN

Üye : Doç.Dr.Ahmet Tolga TEK

Üye : Doç.Dr.Zeliha DEMİREL GÖKALP

Prof.Dr.B.Zafer ERDOĞAN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Doktora Tez Özü

KONYA ÇEVRESİ BİZANS DÖNEMİ MİMARİ PLASTİĞİ

Aytuğ ARSLAN
Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şubat 2014
Danışman: Yrd. Doç. Dr. A. Oğuz ALP

Doktora tezinin ana konusunu Antik Çağ'da Lykaonia olarak adlandırılan bölgenin sınırları içerisindeki Konya iline bağlı ilçe merkezleri ve bunlara bağlı köylerde tespit edilen Erken ve Orta Bizans Dönemi mimari ve liturjik işlevli elemanlar oluşturmaktadır.

Konya iline bağlı ilçe merkezleri (Hüyük, Derbent, Doğanhisar, Akşehir, Tuzlukçu, Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Beyşehir, Karatay, Altınekin) ve köylerde yapılan araştırmalarda dağınık ya da Türk Dönemi yapılarında devşirme olarak kullanılmış 279 parça tespit edilmiştir. Bunlar mimari ve liturjik işlevli olmak üzere iki ana grup altında değerlendirilmiştir. Mimari işlevli olanlar; 4 sütun kaidesi, 2 çifte sütun kaidesi, 2 postament, 13 sütun başlığı, 7 çifte sütun başlığı, 9 paye, 2 çifte sütun, 51 çifte sütunce, 49 lento, söve ve friz bloğu ve 1 konsol, liturjik işlevli olanlar; 16 balüster, 36 levha, 12 sütunce, 20 arşitrav, 2 ambon podyumu, 2 ambon payesi, 1 altar ve 8 altar tabanı oluşmaktadır. Kesin bir işlev önerisinde bulunmak mümkün olmayan 42 blok ayrı bir başlık altında ele alınmıştır. Malzeme olarak gri mermer ve kireçtaşı yoğun olmakla birlikte beyaz/Dokimeion mermeri de kullanılmıştır. İşçilik açısından çok az sayıdaki örnek başkent Konstantinopolis atölyelerinin işlenim özelliklerini yansıtırken, çoğunluğu Phrygia, Pisidia ve İsauria gibi yakın bölge örnekleriyle benzerlikler taşır.

Anahtar Kelimeler: Lykaonia, Konya/Ikonium, Bizans, Mimari Plastik, Süsleme.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Abstract

ARCHITECTURAL SCULPTURE OF BYZANTINE PERIOD IN THE SURROUNDINGS OF KONYA

Aytuğ ARSLAN
Department of Art History
Anadolu University, Graduate School of Social Sciences, February 2014
Adviser: Assist. Prof. Dr. A. Oğuz ALP

The main theme of this PhD dissertation consists of the architectural and liturgical elements of the Early and Middle Byzantine Period which have been found in the centres of the districts of Konya (Ikonion) and the villages located in the borders of the region, named Lycaonia in Ancient Era.

In the researches which were carried out in the centre of the districts of Konya (Hüyük, Derbent, Doğanhisar, Akşehir, Tuzlukçu, Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Beyşehir, Karatay, Altınekin) and the villages, a total of 279 stone works, scatterred around or reused as spolie at the Turkish Period buildings, have been determined. These remaining samples have been evaluated in two main groups as architectural and liturgical ones. Architectural elements are composed of 4 column bases, 2 double-column bases, 2 postaments, 13 column capitals, 7 double-column capitals, 9 piers, 2 double-columns, 51 small double-columns, 49 lintel, frame and frieze blocks and 1 console; liturgical ones consist of 16 balusters, 36 slabs, 12 small columns, 20 architraves, 2 ambo podiums, 2 ambo piers, 1 altar and 8 altar bases. The other elements of which functions are not determined exactly, have been discussed under separate title. The material of sculptures was intensively made of grey marble and limestones. However, white/Dokimeion marble was also used. While few of pieces demonstrate the features of the workshops in Capital Constantinople, most of them bear resemblance to the samples from the close regions of Phrygia, Pisidia and Isauria.

Keywords: Lycaonia, Konya/Iconium, Byzantine, Architectural Sculpture, Decoration.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tez çalışmasının bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerinin sunumunda bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Aytuğ ARSLAN

ÖNSÖZ

Tez konusu olarak Bizans Mimari Plastiğini seçmem, danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Oğuz ALP'in yürüttüğü, benim de katılmamı sağladığı Eskişehir, Han ilçesindeki kazılarda ve arazi araştırmalarında tespit edilen mimari plastik parçaların değerlendirilmesinin bende uyandırdığı meraka dayanmaktadır. Tez sürecinin her aşamasında yönlendirip sabır gösteren, metnin dil ve anlatım yapısının düzeltilmesinde ve güçlendirilmesinde büyük katkı sağlayan, görüşlerinden ve çalışmalarından büyük ölçüde yararlandığım, kendisini örnek almaya gayret ettiğim değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Oğuz ALP'e sonsuz minnet borçluyum.

Doktora programına girdiğim tarihten, tez sürecinin tamamlandığı güne kadar gerekli her türlü desteği sağlayan Prof. Dr. Bedia Yelda UÇKAN'a, bilgilerini esirgemeyip bu süreçte bana yol gösteren, eleştirileriyle katkıda bulunan Prof. Dr. Ebru PARMAN, Doç. Dr. Tolga TEK, Öğr. Gör. Selda ALP'e, çizimler için Dr. Şener YILDIRIM ve Araş. Gör. Görkem IŞIK'a çok teşekkür ederim.

Çalışmam esnasında Ilse Böhlund Hanfmann Doktora Bursu kapsamında Oxford Üniversitesi Trinity ve Corpus Christi College ile Sackler ve Bodlein Kütüphaneleri'nde çalışma ve bu alanın önde gelen bilim insanlarıyla bilgi alışverişi yapma imkânına kavuşmamı sağlayan Türk-Amerikan İlmi Araştırmalar Derneği'ne, başta Doç. Dr. V. Macit TEKİNALP olmak üzere, Prof. Dr. Bryan WARD-PERKINS ve Prof. Dr. Hasan Kürşat GÜLEŞ'e, Ioannou Centre for Classical and Byzantine Studies'te gerçekleştirilen görüşmelerde bana yardımlarını sunan Bizans Sanatının önde gelen isimlerinden Prof. Dr. Cyril MANGO, Dr. Marlia MANGO ve Dr. Philipp NIEWÖHNER'e, Yunanca çeviriler için Foteini SPINGOU, Andreas Victor WALSER ve Peter THONEMANN'a müteşekkirim. Çalışmam sırasında desteğini hep yanımda hissettiğim Doç. Dr. Ali ALAGÖZ'e, arazi çalışmasında bana eşlik eden Okt. Abdulkadir ÜNAL, Öğr. Gör. Zafer KARAÇALIK, Öğr. Gör. Metin ALLAHVERDİ ve Yaşar AKDAŞ'a, çalışma arkadaşlarıma ve son olarak aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

Aytuğ Arslan
Eskişehir, 2014

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Özgeçmiş

Aytuğ ARSLAN

Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Doktora

Eğitim

Y.Ls. 2007 Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı

Ls. 2005 Erciyes Üniversitesi, Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Turist Rehberliği Bölümü

İş

2007- Öğr. Gör. Selçuk Üniversitesi, Beyşehir Ali Akkanat Meslek Yüksekokulu, Turist Rehberliği Bölümü

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı: 26.03.1983/Lüleburgaz Cinsiyet: Erkek Yabancı dil: İngilizce

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

İçindekiler

Sayfa

Jüri ve Enstitü Onayı ii

Öz iii

Abstract iv

Etik İlke ve Kurallara Uygunluk Beyannamesi v

Önsöz vi

Özgeçmiş vii

1. Giriş 1

2. Lykaonia Bölgesi Bizans Dönemi Tarihi-Coğrafyası 6

2.1. Coğrafi Konum 6

2.2. Tarih 7

2.3. Kentler 12

2.4. Yollar 14

2.5. Bölgenin Hıristiyanlık Tarihi 17

3. Mimari Elemanlar 23

3.1. Sütun Kaideleri 23

3.2. Çifte Sütun Kaideleri 26

3.3. Postamentler 27

3.4. Sütun Başlıkları 28

3.4.1. Erken Bizans Dönemi Sütun Başlıkları 31

3.4.1.1. İon Sütun Başlığı 31

3.4.1.2. Korint Sütun Başlığı 33

3.4.1.3. Çanak Tip (Yivli) Sütun Başlıkları 34

3.4.1.4. İon-İmpost Sütun Başlığı 36

3.4.1.5. İki Bölümlü (Yiv-Akanthus) Sütun Başlığı 37

3.4.1.6. Kesik Piramidal Sütun Başlığı 38

3.4.2. Orta Bizans Dönemi Sütun Başlıkları 39

3.4.2.1. Akanthus Yapraklı Başlık 40

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

3.4.2.2. Kesik Piramidal Sütun Başlıkları 40
3.5. Çifte Sütun Başlıkları 43
3.6. Payeler 45
3.7. Çifte Sütunlar 46
3.8. Çifte Sütunceler 47
3.9. Lento, Söve ve Friz Blokları 50
3.10. Konsol 59

4. Liturjik Elemanlar 60
4.1. Templon 60
4.1.1. Balüsterler 61
4.1.2. Levhalar 64
4.1.3. Templon/Kiborium Sütunce Başlıkları 73
4.1.4. Templon Arşitravları 76
4.2. Ambon 83
4.2.1. Ambon Podyum/Platformları 85
4.2.2. Ambon Payeleri 86
4.3. Altar 86
4.3.1. Altar Tabanları 89

5. İşlevi Belli Olmayan Bloklar 92

6. Malzeme 97

7. Sonuç 101

8. Katalog 111

Kaynakça 183

Ekler 201
Ek 1. Tablo
Ek 2. Haritalar
Ek 3. Çizimler
Ek 4. Levhalar

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

1. Giriş

Bu tez çalışmasının konusunu, Antik Çağ'da Lykaonia olarak adlandırılan bölgenin sınırları içerisinde kalan Konya iline bağlı Hüyük, Derbent, Doğanhisar, Akşehir, Tuzlukçu, Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Beyşehir, Karatay, Altınekin ilçe merkezleri ve bunlara bağlı köylerde Bizans Dönemine ait liturjik ve mimari elemanların işlev ve tür ayrımı yapılmaksızın tespiti ve bunların malzeme, süsleme, atölye ve bölgesel özellikler yönünden değerlendirilmesi oluşturmaktadır (Harita 1).

Bizans Sanatı çalışmalarını çoğunlukla mimarlık, el sanatları, resim sanatı ve yerleşim dokusu üzerine yapılan araştırmalar oluşturur. Bir bölge ya da yerleşim çevresinde dağınık veya yapılarda devşirme (spolien) olarak kullanılmış mimari elemanların yüzey araştırmalarıyla tespiti, mimariye dair önemli veriler sağlamaktadır. Bu tür araştırmalar seçilen bölgenin mimari ve plan özellikleri, malzeme, atölye, süsleme özellikleri ve tarihi-coğrafyasına ışık tutması açısından önem taşır.

Bu güne kadar Anadolu Bizans Dönemi Mimarlığı ve mimari süslemesini konu alan araştırmalarda, başta imparatorluk başkenti İstanbul olmak üzere Anadolu genelinde kazıların uzun yıllardır devam ettiği Ionia, Pamphylia, Lykia ve Kilikia gibi kentsel yapıları günümüze kadar ulaşabilmiş kıyı bölgeleri ön plana çıkar. Buna karşın, İç Anadolu coğrafyasının büyük bir bölümünün Bizans Dönemi Mimarlığı ve bölgesel özellikleri hakkında bilinenler sınırlıdır.

Bölge ve kent bazında mimari plastik parçaların tespitini amaçlayan en erken araştırmalardan biri, Yıldız Ötüken'in Bithynia bölgesi Bizans dönemi mimari plastik elemanları üzerine yaptığı çalışmadır. Benzer şekilde Urs Peschlow'un Demre, Didim ve Şile'de yaptığı yüzey araştırmaları bu alanda önemli bir bilgi birikimi sağlamıştır. Bunlar dışında Ebru Parman'ın Eskişehir, Afyon Kütahya ve Uşak Müzeleri, Philipp Niewöhner'in Aizanoi antik kenti ve çevresi ve Sema Doğan'ın Antalya ilini kapsayan Bizans Dönemi mimari plastik araştırmaları öne çıkmaktadır.

Bölge, kent ve müze düzeyinde yapılan araştırmalar dışında mimari işlevli tek bir tür üzerine yoğunlaşan çalışmalar önemli yer tutar. Bunlar arasında en erken tarihli ve kapsamlı çalışma Rudolf Kautzsch'un Erken Bizans Dönemi sütun başlıklarını konu alan

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

araştırmasıdır. Bu çalışmayı yakın dönemde Thomas Zollt'un Erken Bizans Dönemi İstanbul sütun başlıklarını, Martin Dennert'in Başkent ve Anadolu Orta Bizans Dönemi sütun başlıklarını değerlendirdiği çalışmalar takip eder.

Bizans Mimarlığı ve yapısal elemanlarına ilişkin araştırmalar günümüze kadar gelen süreçte artarak devam etmiş ve inşa teknikleri, malzeme, plan tipleri, yapı türleri, monografik yapı incelemeleri, mimari süsleme, arkeolojik kazılarla ortaya çıkartılan mimarlık örnekleri ve mimarlık tarihine katkıları açısından birçok araştırmaya konu olmuştur. Ancak Lykaonia Bölgesi, halen Bizans Dönemi mimarisi, plan ve mimari süsleme özellikleri bakımından en az tanınan bölgelerden biridir.

Konya Alaaddin Tepesi'nde 20. yüzyılın başlarına kadar korunan Hagios Amphilokhios ve Meram'daki Hagios Eustathatius Kilisesi dışında günümüze ulaşmış tek Bizans Dönemi kilisesi, Sille'deki Hagia Helena Kilisesi'dir. William Mitchell Ramsay ve Gertrude Lowthian Bell tarafından günümüze ulaşamayan Amphilokhios Kilisesinin planını ve resimleri yayımlanmıştır. Hagios Eustathios, Sille Hagia Helena ve bir kaya kilisesi olan Hagios Khariton Kiliseleri Gertrude Lowthian Bell tarafından ayrı bir makale olarak kaleme alınmıştır. Yapıların eski plan ve resimleri içeren bu yayınlar günümüze ulaşmayan Hagios Amphilokhios ve Hagios Eustathios Kiliseleri için tek bilimsel kaynak olma özelliği taşımaktadır. Hagios Khariton Manastırı (Akmanastır) ve Hagios Amphilokhios Kilisesi sonradan Semavi Eyice tarafından da incelenmiştir. Konya'da bunlar dışında Metamorphosis, Hagios Ioannes, Hagia Sophia ve Hagios Georgios Kiliselerinin varlığı sadece tarihi kaynaklardan bilinmektedir.

Konya İli genelinde bugüne kadar Bizans Dönemi yerleşimlerine ve yapılarına yönelik sistemli bir arkeolojik kazı yürütülmemiştir. Selçuklu Bulamas (Akpınar Köyü), Tatköy ve Meram Gökyurt Köyü'nde (Kilistra antik kenti) Konya Arkeoloji Müzesi tarafından kısa süreli kurtarma kazıları yapılmıştır. Bulamas'ta M.S. 5. yüzyıla, Tatköy'de M.S. 11. yüzyıla tarihlendirilen iki kilise ortaya çıkarılmıştır. M.S. 1. yüzyıl gibi erken bir tarihte Hıristiyanlıkla tanışan Kilistra'da çok sayıda kaya kilisesi tespit edilmiştir.

Konya'daki Bizans Dönemine ait mimari ve liturjik işlevli elemanların ele alındığı ilk çalışma, Osman Kunduracı'nın Konya Arkeoloji Müzesi Bizans Dönemi mimari plastik unsurlarını konu alan yüksek lisans tezidir. Bu çalışmayı Şener Yıldırım'ın Akşehir

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Arkeoloji Müzesi ve Türk Dönemi yapılarında devşirme olarak kullanılmış mimari ve liturjik işlevli elemanları konu alan araştırması takip etmiştir. Konya merkezinde Türk Dönemi yapıları, Konya Arkeoloji Müzesi ve Koyunoğlu Müzesi başta olmak üzere kentin farklı köşelerine dağılmış mimari ve liturjik işlevli elemanları Çiğdem Temple tarafından yakın zamanda tamamlanan doktora tezinde değerlendirilmiştir.

Konya ve çevresi Bizans Dönemi mimari plastiği üzerine yapılan diğer çalışmalar arasında; Yıldız Demiriz'in Konya Arkeoloji Müzesi'nde bulunan Orta Bizans Dönemi'ne ait bir levhayı, Philipp Niewöhner-İbrahim Hakan Mert'in Konya Arkeoloji Müzesi ve Alaaddin Cami'deki akanthus sütun başlıklarını, Osman Kunduracı-İlker Mete Mimiroğlu'nun Koyunoğlu Müzesi'ndeki Bizans Dönemi mimari plastik elemanlarını değerlendirdiği çalışmaları sayılabilir.

Lykaonia Bölgesinin oldukça geniş bir alanı kapsaması, bölgenin tamamını içeren bir araştırmaya girilmesini bugüne kadar engellemiştir. Lykaonia Bölgesi Bizans Dönemi mimari plastiğini farklı açılardan değerlendirebilmek için ihtiyaç duyulan geniş çaplı yüzey taramalarının büyük bir bölümü bu çalışmayla tamamlanmıştır. Böylece önceki çalışmalarda taranan Akşehir ve Konya il merkezinden oluşan araştırma sahasına Konya'nın on bir ilçesi daha eklenmiştir.

Konya ilini kuzeyden kuşatan ilçe merkezleri ve bunlara bağlı köylerde Erken ve Orta Bizans Dönemi'ne ait 279 mimari plastik tespit edilmiş, bunlar mimari ve liturjik işlevli olmak üzere iki ana grup altında değerlendirilmiştir (Tablo 1). Mimari işlevli elemanları; 4 sütun kaidesi, 2 çifte sütun kaidesi, 2 postament, 13 sütun başlığı, 7 çifte sütun başlığı, 9 paye, 2 çifte sütun, 51 çifte sütunce, 49 lento, söve ve friz bloğu ve 1 konsol, liturjik işlevli elemanları; 16 balüster, 36 levha, 12 sütunce, 20 arşitrav bloğu, 2 ambon podyumu, 2 ambon payesi, 1 altar ve 8 altar tabanı oluşturmaktadır. Kesin bir işlev önerisinde bulunmanın mümkün olmadığı 42 mimari blok ayrı bir başlık altında ele alınmıştır.

Tespit edilen mimari plastik yapı elemanlarının bölgesel özellikler taşıyıp taşımadığı ve bunların Anadolu'nun diğer bölgeleri ile olası ilişkilerinin ortaya konması çalışmanın önemli hedeflerinden birisi olmuştur. Bu amaçla çalışmanın malzemesini oluşturan örnekler, bugün için Bizans Dönemi mimarisi ve süsleme karakteri daha iyi tanınan Ionia, Kilikya, Pisidia ve Phrygia bölgesinde daha önceki araştırmalarda tespit edilmiş örnekler

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ile karşılaştırılmıştır. Anadolu Bizans Dönemi mimari süslemelerinin geniş bir coğrafi alanda gösterdiği özelliklerin yanı sıra mimari plastik açıdan bölgesel özellikler taşıyıp taşımadıkları anlaşılmaya çalışılmıştır. Mimari ve liturjik işlevli elemanların bir kısmında benzer malzeme, teknik kullanımı ve süsleme formlarının yinelenmesi bölge genelinde faaliyet gösteren atölyelerin varlığına ilişkin ipuçları vermektedir. Konya çevresi Bizans dönemi mimari plastiğine yönelik yaptığımız araştırma, bölgenin bugün için az tanınan mimari süsleme özelliklerini ortaya koymasının yanı sıra mimari ve plan özelliklerine dair veriler sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Bölgenin oldukça geniş bir alanı kapsaması ve bölge genelinde tespit edilecek malzemenin yoğunluğu, araştırma sahamızın sınırlarının daraltılmasına neden olmuştur. Bu nedenle Konya ilinin güney, kuzey ve doğusundaki ilçeler (Çeltik, Yunak, Cihanbeyli, Kulu, Derebucak, Seydişehir, Yalıhüyük, Ahırlı, Bozkır, Hadim, Taşkent, Güneysınır, Akören, Çumra, Karapınar, Emirgazi, Ereğli, Halkapınar) ve Çiğdem Temple tarafından tamamlanan çalışmada taranan Konya il merkezi ve Zazadin Han (Karatay) çalışmaya dahil edilmemiştir (Harita 2). Çalışmanın zamansal sınırını M.S. 4. yüzyıldan Türk hakimiyetinin bölgede güçlü bir şekilde hissedildiği 12. yüzyıla kadar yaklaşık sekiz asırlık zaman aralığı oluşturmaktadır.

İlçe merkezleri ve bunlara bağlı köylerde dağınık ve Türk Dönemi yapılarında devşirme olarak kullanılmış Bizans Dönemine ait liturjik ve mimari elemanlar Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nden alınan gerekli izinlerle, bölge genelinde iki yıl devam eden yüzey araştırmaları ile bir araya getirilmiştir. Ankara ve İstanbul'daki ihtisas kütüphanelerinin yanı sıra alınan yurtdışı doktora araştırma bursu ile İngiltere Oxford Üniversitesi Sackler ve Bodlein Kütüphanelerinde literatür taraması yapılmıştır.

Bu çalışma giriş bölümü ile birlikte sekiz bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümü araştırmanın amacı, önemi, araştırma tarihçesi, kapsamı ve sınırlılıklarına ayrılmışken, bunu takip eden ikinci bölümde bölgenin Bizans Dönemi tarihi-coğrafyası ve yerleşimleri ana hatları ile tanıtılmıştır. Değerlendirme niteliği taşıyan üçüncü, dördüncü ve beşinci bölümler, araştırmamızda tespit ettiğimiz mimari, liturjik ve kesin bir işlev önerisi getirilemeyen mimari blokların benzer örneklerle stilistik karşılaştırmalarını ve

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

tarihlendirme önerilerini içermektedir. Araştırma sahamızın değişik özellikler sergileyen jeolojik yapısı ve bununla bağlantılı malzemenin (taş cinsleri) dağılımı altıncı bölümde ele alınmıştır. Sonuç bölümü tespitlerimiz ışığında Lykaonia Bölgesi'nin Bizans Dönemi süsleme atölyeleri ve özelliklerine ayrılmış, sekizinci bölümde tespit edilen mimari elemanların ölçü ve tanımlarını içeren katalogları sunulmuştur. Ekler bölümünde Lykaonia Bölgesi ve yerleşimlerinin haritaları, kataloğa alınan mimari ve liturjik işlevli elamanların ölçekli çizim ve fotoğraflarına yer verilmiştir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

2. Lykaonia Bölgesi Bizans Dönemi Tarihi-Coğrafyası

2.1. Coğrafi Konum

Antik Çağ'da kullanılan Lykaonia adının Hititler dönemindeki Lukka ülkesi anlamına gelen 'Lukkawana'dan geldiği ileri sürülmektedir[1]. Lykaonia[2] olarak adlandırılan bölge genel hatlarıyla Toros Dağlarının kuzeyinde, günümüz Konya ve Karaman illerini içine alan İç Anadolu'nun güneyinde yer almaktadır. Roma egemenliği öncesinde kuzeyde Galatia, güneyde Kilikia, doğuda Kappadokya, batıda Phrygia ve Pisidia ile komşudur (Harita 3). Roma İmparatorluk Dönemi'nde siyasi nedenlerle eyalet sınırları sürekli değiştirildiğinden, bölgenin sınırlarını kesin bir şekilde tespit etmek mümkün değildir[3].

Lykaonia adı ilk kez Xenophon'un *Anabisis* adlı eserinde geçer[4]. Xenophon Pers Kralı Genç Kyros'un Anadolu'daki ilerleyişinde Lykaonia'dan geçtiğini, bölgenin Kilikia'nın kuzeyinde yer aldığını, dağlarda bağımsız toplulukların yaşadığını ve İkonion'un (Konya) Phrygia'nın son şehri olduğunu söyler[5].

Antik yazarlardan Strabon, bölgeyi batıdan Phrygia, doğudan Kappadokia, kuzeyden Galatia, güneyden Toros Dağları ile sınırlandırır[6]. Plinius, Asya Eyaleti'nde Philomelium (Akşehir), Tymbrium (Doğanhisar), Tyrium (Ilgın) kentlerinin olduğunu belirtir ve İkonion başta olmak üzere Thebasa ve Hyde kentlerinin bölge sınırları içinde olduğunu söyler[7]. Erken Roma Dönemi'nde Lykaonia, Galatia Eyaleti dâhilinde yer alırken, Erken Bizans Döneminde Lykaonia'yı kapsayan Galatia; Galatia I, Galatia II (Galatia Salutaria) ve Lykaonia olmak üzere üç eyalete ayrılmıştır.

---

[1]B. Umar (1982). *Türkiye Halkının İlkçağ Tarihi*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları, s. 125.
[2]Lykaonia sınırları ve kentleri için ayrıca bkz. C. Texier (2002). *Küçük Asya coğrafyası, tarihi ve arkeolojisi II* (Çev: Ali Suat). Ankara: Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı; K. Belke vd. (1984). *Galatien und Lykaonien,* Wien: TIB (4) s. 39-42; İ. Özlü (1994). Klasik çağda Lykaonia bölgesinin tarihi coğrafyası. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi; D. Magie (1950). *Roman rule in Asia Minor: to the end of the third century after Christ I.* New Jersey: Princeton University Press.
[3]İsauria bölgesinin tarihçesi için bkz. W. J. Hamilton (1842). *Researches in Asia Minor, Pontus and Armenia; with some account of their antiquites and geology II*. London: John Murray; H. Bahar (1991). İsauria bölgesi tarihi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
[4]J. A. Cramer *A Geographical and Historical Description of Asia Minor II*. Oxford: The University Press. (1832), s. 61.
[5]Xenophon, *Anabasis*, I-II. 19. http://www.perseus.tufts.edu/ (10.09.2011).
[6]Strabon (1993). *Antik Anadolu coğrafyası* (Çev. Adnan Pekman), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, XII. 6-1.
[7]Plinius, *The natural history*, V. 25. http://www.perseus.tufts.edu/ (10.09.2011).

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

2.2. Tarih

Roma Dönemi öncesi Lykaonia Bölgesi tarihi ile ilgili bilgiler oldukça sınırlıdır. Bölge Roma Dönemi'nden itibaren Phrygia'nın bir parçası olarak anılmış, siyasi gelişmelere bağlı olarak statüsü ve sınırları sürekli değişmiştir.

M.Ö.133 yılında Bergama Kralı III. Attalos vasiyet yoluyla krallık topraklarını Roma'ya bırakır. Roma, Lydia, Karia ve Phrygia topraklarında Anadolu'da ilk eyalet olan Asia Eyaleti'ni kurar. Bu bölgelerin dışında kalan Pontus, Kilikia, Lykaonia, Pisidia ve Pamphylia ise Kappadokia Kralı V. Ariarathes'e bırakılır[8].

M.Ö. 103 yılında Antonius'un Asya seferi sonrasında Kilikia Eyaleti kurulur. M.Ö. 67 yılında Pompeius bölgeye komutan olarak atanır[9]. Pompeius bölgede bazı düzenlemeler gider ve M.Ö. 64 yılında Kilikia Eyaleti; Kilikia Pedias, Kilikia Trakheia, Pamphylia, Pisidia, İsauria ve Lykaonia olmak üzere altı bölgeden oluşur[10].

Galatya Kralı Amyntas bölgede politik bir varlık elde ederek ordularının gücü ile Pisidia'nın büyük bir bölümünü ve Lykaonia'nın bir kısmını (Derbeli) Antipater'den alır. Antonius'un yardımı ile Pisidia ve Phrygia bölgelerinden meydana gelen bir hâkimiyet alanı oluşturur. Galat kralı Deiotarus'un M.Ö. 40 yılında ölümünden sonra Galatya ve Pamphylia'nın büyük bir bölümü Amyntas'a bırakılır. Phyrgia-Pisidia ve Galatia'dan oluşan iki ayrı teritoryayı birleştirmek için Lykaonia bölgesi Amyntas'a verilir[11]. Amyntas'ın Homanadlar[12] tarafından M.Ö. 25 yılında öldürülmesi üzerine Lykaonia,

[8]A. H. M. Jones (1971). *The cities of the eastern Roman provinces*. Oxford, s. 131.
[9]S. Atlan (1970). *Roma tarihinin ana hatları I: cumhuriyet devri*. İstanbul: İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 141.
[10]H. Bahar (1995). Hititlerden Romalılara kadar İsauria Bölgesi, Konya Çevresi Tarih Araştırmaları I, *S.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, s. 238; O. Doğanay (2003). Germanikopolis (Ermenek) Çevresinin Tarihi Coğrafyası ve Eserleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, s. 98.
[11]P. F. Esler (1998). *Galatians*. London: Routledge/Psychology Press, s. 30. Ayrıca bkz; *The biographical dictionary of the society for the diffusion of useful knowledge II* (1843). London: Longman, Brown, Green, and Longmans, s. 521.
[12]Homanadlar, Suğla (Trogitis) Gölü çevresinde Toroslar'ın yüksek tepelerine kadar uzanan bölgede yaşayan bir halktır. Homanadlar'ın yerleşim yeri Strabon'a göre, Suğla (Trogitis) Gölü'nün doğu ve kuzeyindeki dağlık bölgedir ve güneydoğuda Dağlık Kilikia'ya ve doğuda Lykaonia'ya kadar yayılmışlardır (Strabon, XII, 569) Ramsay ise, bu halkın yerleşim yeri olarak Suğla Gölü'nün güneyini işaret eder ve siyasi birliklerinin olmadığını, küçük şehirlere bölünmüş olduklarını belirtir. W. M. Ramsay (1960), *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası* (Çev. M. Pektaş). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, s. 370. Ayrıca bkz. B. Levick (1967). *Roman colonies in southern Asia Minor*. Oxford: Clarendon Press; M. Yılmaz

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Romalılar tarafından kurulan büyük Galatia Eyaleti'ne dâhil edilmiştir. Bu büyük eyalet Lykaonia, Phyrgia ve Pisidia gibi eski yerli halkların yaşadığı bölgeleri kapsamaktaydı[13].

M.S. 37 yılında Lykaonia'nın doğusu kısa bir süre Kommagene Kralı Antiokhus'un eline geçmiş ve bölge Lykaonia Antiokheia adını almıştı. Lykaonia, Hagios Paulus (İmparator Klaudius ve Nero döneminde) Galatia bölgesini ziyaret ettiğinde Lykaonia Roma ve Lykaonia Antiokheia olmak üzere iki bölgeye ayrılmıştı. İlki Lystra ve Derbe kentlerini içermekteydi. İkonion kentinden kovulan Hagios Paulus Phrygia sınırından Roma Lykaoniası'na geçmişti. Elçilerin İşleri'nde (14:6) Hagios Paulus ve Barnabas'ın İkonion'dan kaçıp Lykaonia şehri olan Lystra ve Derbe'ye geldiklerini ve Phrygia ile Lykaonia arasındaki sınırın İkonion ile 18 km. kadar güneyindeki Lystra arasında geçtiğini ima eder. Hagios Paulus'un *Galatyalılara Mektubunda* ise Galatyalılar ifadesi iki bölgenin –Phrygia ve Lykaonia- kentlerinde yaşayan Hıristiyanlar için kullanılmıştır[14]. Her iki bölge de Flaviuslar Döneminde (M.S. 69-96) Kapadokya-Galatia Eyaleti'ne dâhil edilmiştir.

Roma egemenliği döneminde Galatia; Pisidia, Lykaonia, Doğu Phrygia, Paphlagonia'nın iç kesimleri ve Pontus'un Trapezos'a değin uzanan bölümlerini içeren Küçük Asia'daki en büyük eyaletti. İmparator Vespasianus (M.S. 69-79) zamanında, Kappadokia ile birleştiyse de 2. yüzyılın başlarında İmparator Traianus (M.S. 98-117) zamanında yeniden ayrılmıştır[15].

M.S. 137 yılında Kilikya-Lykaonia-Isauria bölgelerini içeren yeni bir eyalet oluşturulmuştur. Lykaonia şehirleri Koinon adı altında birlik oluşturmuş ve bu adla sikke bastırmışlardır. Ptolemaeus'a göre Lystra ve İkonion Galatia Eyaletinde kalmıştır[16]. Derbe ise hem yeni eyalet hem de Koinon'da kendine yer bulmuştur[17]. Koinon'u meydana getiren kentlerin Laranda, Derbe, Barata, Hyde, Savatra, Daliandos olduğu

(1990). Bozkır ve çevresinin tarihi coğrafyası. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

[13]E. W. Burton (1921). *Critical and exegetical commentary on the epistle to the Galatians*. Edinburg: T.&T. Clark, s. 19.

[14]W. M. Ramsay (1926). Studies in the Roman province Galatia. *The Journal of Roman Studies* (16), s. 106.

[15]A. S. Hall (1968). Notes and Inscriptions from Eastern Pisidia. *Anatolian Studies* s. 59-60.

[16]K. F. A. Nobbe (1845). Claudii Prtolemaei Geographia II. Sumptibus et typis Caroli Tauchnitii Ptolemaeus, V. 5.

[17]J. Hastings (1900). *A dictionary of the Bible III*. New York: Charles Scribner's Sons, s. 175-176.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Koinon adı altında basılmış sikkelerinden bellidir. Bu şehirlere Kanna ve Vasada kentleri de eklenebilir. Ancak kuzeydeki Laodikeia, İkonion ve Lystra Galatia Eyaleti'ne dâhil edilmiştir[18].

İmparator Antoninus Pius (M.S. 138-161) döneminde Lykaonia ve İsauria, Galatia Eyaleti'nden ayrılarak Dağlık Kilikia Eyaleti'ne dâhil edilmiştir[19]. İmparator Diokletianus (M.S. 248-305) döneminde eyaletlerde kapsamlı bir düzenlemeye gidilmiştir[20]. İmparator Diokletianus, eyaletleri daha kolay denetlenebilir olması amacıyla küçültmüş ve sayısını arttırmıştır. Böylece eyalet sayısı ikiye katlanarak yaklaşık 100'e ulaşmıştır. M.S. 4. yüzyılda yeni düzenleme tamamlanmış ve eyaletler, 12 diocese "idare" altında, dioceseler ise dört büyük prefecture altında toplanmıştır. Dioceselerin her biri atanmış *vicarius*, prefectureler ise *praefectorum praetorio* tarafından yönetilmiştir. Anadolu, Doğu Prefecture'ye bağlı Asia Diocese'si altında Asia, Hellespontus, Pamphylia, Karia, Lydia, Lykia, Lykaonia, Pisidia, Phrygia Pakatiana, Phrygia Salutaris'in bulunduğu eyaletlere ayrıldı[21].

Lykaonia Eyaleti, ilk kez İmprarator Valens tarafından M.S. 370 yıllarında Anadolu'nun orta bölümünde önceleri Pisidia, Galatia ve İsauria'ya ait olan topraklar üzerinde ayrı bir eyalet olarak kurulmuş ve İkonion, Lykaonia'nın dini ve idari merkezi olmuştur. Böylece, İkonion, Lykaonia *consularius'*un yönetim merkezi haline getirilmiştir.

M.S. 471/472'de İmparator I. Leo tarafından Lykaonia Eyaletine bir *comes* atanmıştır. Bunla amaçlanan İsaurialı haydutların saldırılarına karşı Lykaonia'yı korumaktır[22]. Bunun için I. Leo, Pamphylia, Lykaonia ve Pisidia bölgelerinden topladığı askerlerden yeni bir askeri birlik oluşturmuştur[23]. Ancak bölgenin *comes* tarafından idare edilmesi beklentileri karşılamamış, bunun üzerine, M.S. 535 yılında İmparator I. Iustinianus Lykaonia eyaletine sivil ve askeri yetkileri bulunan *praetor* atamıştır. M.S. 548 yılına kadar Lykaonia eyaletinde kanunları uygulama görevi *biocolytes*e verilmişken, 552/553

[18]W. M. Ramsay (1905a). Lycaonian and Phrygian Notes. *The Classical Review*, 19 (8)s. 414-416; S. Dmitriev (2000). Observations on the Historical Geography of Roman Lycaonia. *Greek, Roman and Byzantine Studies* (41), s. 373.
[19]Ramsay (1960), s. 47.
[20]Hall (1968), s. 59.
[21]Notitia Dignitatum, XXIV. http://www.thelatinlibrary.com/notitia2.html (10.09.2011).
[22]A. H. M. Jones (1986). *The later Roman empire, 284-602*. Johns Hopkins University Press, s. 280, 609.
[23]Levick (1967), s. 176.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yılına kadar ise bir *dux* bu görevi üstlenmiştir. Bu tarihten sonra kanunları uygulama görevi bölgenin piskoposlarına ve sivil *potentate'*lere bırakılmıştır[24].

M.S. 669 yılını takiben İmparator Diokletianus döneminden beri süre gelen Diocese adlı yönetsel bölüm değişmiş ve Lykaonia Eyaleti Pisidia, Isauria, kısmen Phrygia ve Galatia'yı kapsayan Anatolikon Theması'na dâhil edilmiştir[25]. Diğer tüm eyaletler gibi eyalet sınırlarının siyasi önemi M.S. 7. yüzyılda Thema sistemi kurulduktan sonra kaybolmuştur. Ancak, eyaletler kiliselerin örgütlenmelerinde anılmaya devam etmiştir[26].

Tüm themalar içerisinde askeri açıdan en etkili güce sahip olanı Anatolikon Theması'dır. Anatolikon Theması'nın asıl gücünü daha öncesinde bölgede çıkardıkları kargaşa ile ünlü Pisidia ve Lykaonia'nın kentli olmayan topluluklarından meydana getirilen birlikler oluşturmaktaydı[27].

M.S. 7. yy'ın ilk çeyreğinde Sasaniler ve ardından Araplar bölgeye gelmişlerdir. 645 yılında Arap ordusu Amorium'a kadar gelmiştir. Arap ilerleyişi sırasında Pisidia Antiokheia ile Tarsus arasında çok sayıda terk edilmiş kale ele geçirilmiş ve bu kalelere Suriye ve Mezopotamya'dan derlenen birlikler yerleştirilmiştir[28]. Yol üzerindeki bu kaleler Bizans askeri birliklerinin Arap orduları karşısında yetersiz kalmaları üzerine thema yöneticisi olan *strategos*lar tarafından Arapların önünü kesebilmek amacıyla yapılmışlardır[29]. Araplar bu saldırılarında tüm bölgeyi yağmalamışlardır[30].

M.S. 7. ve 9. yüzyıl arasında özellikle güney iç bölgeler olmak üzere Amorion, Ankyra, Pisidia Antiokheia, Kaesarea, İkonion, Laodikeia Katakekaumene kentleri gibi Anadolu'nun büyük bölümü Araplar tarafından yağmalanmıştır[31]. 712 yılında Pisidia Antiokheia'sına kadar gelen Arap ordusu kenti yağmalamış ve çok sayıda esirle geri

[24]Jones (1986), s. 280, 609.
[25]Belke vd. (1984), s. 59; G. Ostrogorsky (1995). *Bizans devlet tarihi* (Çev. Fikret Işıltan). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayını, s. 89.
[26]Özlü (1994), s. 2.
[27]J. C. Cheynet (1997). La Pisidie entre Byzance et les Turcs Seljoukides. *1. Uluslararası Pisidia Antiocheia Sempozyumu*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, s. 415.
[28]E. W. Brooks (1898). The Arabs in Asia Minor (641-750) from Arabic sources. *Journal of Hellenic Studies* (18), s. 183.
[29]Cheynet (1997), s. 416.
[30]Arapların bölgeye gelişleri Lykaonia üzerinden olmuştur. Ostrogorsky (1995), s. 108.
[31]P. Charanis (1975). Cultural diversity and the breakdown of Byzantine power in Asia Minor. *Dumbarton Oaks Papers* (29), s 6.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

dönmüştür[32]. Laodikeia Katakekaumene'yi Arapların M.S. 770'de ele geçirmesi ve Ankyra'ya M.S. 776 yılındaki Arap akını Arap kaynaklarından bilinmektedir[33].

Arap akınları Anadolu'da Geç Antik Çağ'ın refah dönemini bitirmiş ve M.S. 9. yüzyılın ortalarına kadar sürecek olan karanlık dönemi başlatmıştır[34]. Arap akınları 9. yüzyılda son bulmuş, 11. yüzyılın sonlarında Türk akınları baş göstermiştir. Selçuklu Sultanı Alparslan 1064 yılında Ani Kalesi'ni fethederek Anadolu'ya girmiş ve Anadolu'da yıpratma ve yıldırma saldırıları 1071 Malazgirt Muharebesi'ne kadar devam etmiştir. Bu akınların hedeflerinden biri 1069 yılında İkonion olmuştur. 1080 yılında Süleymanşah İznik'e yerleşerek Anadolu Selçuklu Devleti'nin temelini atmıştır. M.S. 11. yüzyılın sonlarında Anadolu'da siyasal yaşamı belirleyen en önemli olay Haçlı Seferleri'dir. 1097 yılında Haçlıların İznik'i kuşatması neticesinde I. Kılıç Arslan Konya'ya yerleşerek, burayı Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti yapmıştır. 11. yüzyıl sonları Konya ve yakın çevresinde Bizans Dönemi mimari faaliyetleri için terminus ante quem kabul edilebilir. Bizans ordusu ile Türk kuvvetleri arasında 1176 yılındaki Myriokephalon savaşına kadar Konya çevresinde bir dizi hâkimiyet mücadelesi görülür.

1142 yılında İmparator II. Ioannes Komnenos komutasındaki Bizans ordusu Pusguse (Beyşehir) gölüne gelir ve adalarda yaşayan Hıristiyan halkı beraberinde götürmek ister. Ancak Selçuklu Türkleriyle ticari ve kültürel ilişkilerini ilerleten ada halkı imparatorun önerisini reddeder. 1146 yılında İmparator I. Manuel Komnenos, Philomelion'u savunan Selçuklu birliklerini yener ve İkonion'u kuşatır. Ancak I. Sultan Mesud emrindeki birliklere karşı kesin bir netice alamayınca kuşatmayı kaldırarak geri döner[35].

1176 yılında Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan ile Bizans İmparatoru I. Manuel Komnenos arasında yapılan Myriokephalon savaşı bölgedeki son büyük savaş olmuştur. Bu savaşın sonunda Anadolu'da siyasi ve askeri hâkimiyet Türklerin eline geçmiştir.

[32]C. Mango ve R. Scott (1997). *The chronicle of Theophanes confessor: Byzantine and near eastern history, A.D. 284-813*. Oxford: Clarendon Press, s. 533.
[33]E. W. Brooks (1900). Byzantines and Arabs in the time of the early Abbasids. *The English Historical Review*, *Oxford University Press*, 15 (60), s. 731.
[34]C. Foss (1975). The Persians in Asia Minor and the end of antiquity. *The English Historical Review, Oxford University Press,* 90 (357), s. 721.
[35]N. Khoniates (1995). *Historia* (Çev. Fikret Işıltan) Ankara: Türk Tarih Kurumu, s. 24, 36.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Böylece Pisidia ve Phrygia bölgeleri Bizans İmparatorluğu'nun Selçuklular karşısında doğu sınırını oluşturmuştur.

2.3. Kentler

Kuzeydoğusunda ona eşlik eden dağ sırası ile Phrygia dar bereketli bir arazi içinde Lykaonia'ya uzanır. Bu alan Lykaonia bölgesinin batıda Pisidia ile doğal sınırını oluşturan Karalis (Beyşehir) Gölü çevresi (Beyşehir-Hüyük-Derbent) ile kuzeyde Phrygia Bölgesi içinde kalan Philomelion (Akşehir), Hadrianopolis/Tymbrium (Doğanhisar), Tyriaion (Ilgın), Kadınhanı ve Laodekia Katakekaume (Ladik-Sarayönü) kesimini kapsamaktadır (Harita 4).

M.S. 6. yy'ın birinci çeyreğinde oluşturulan ve Hierokles'a atfedilen *Synecdemus*'ta Philomelium (Akşehir), Hadrianopolis (Doğanhisar), Tyriaion (Ilgın), Laodekia Kombusta (Lâdik) Pisidia sınırları içerisinde gösterilmektedir. Lykaonia sınırları içerisinde İkonion ve Misthea (Beyşehir-Fasıllar) yer alır[36].

Strabon'a göre İkonion, Lykaonia'nın kuzeyine göre çok daha verimli bir yerde kurulmuş bir kenttir. Xenophon'un Lykaonia'da söz ettiği kentlerden sadece Tyriaion ve İkonion daha sonraki yazarlarda geçmektedir[37].

Roma İmparatorluğu döneminde İkonion bir Lykaonia kenti olmayıp M.Ö. 25 yılından yaklaşık M.S. 295 yılına kadar Galatia Eyaleti'ne bağlıydı. M.S. 295 yılından M.S. 372 yılına kadar Pisidia Eyaleti'nde ikincil önemde bir kent olarak varlığını sürdürmüştür.

Ioannes Malalas (Khronographia), Kedrenos ve Fısıh kroniklerinde anlatılan hikâye İkonion adı için öne sürülen görüşlerden birini oluşturur. Perseus Lykaonia'ya gelir, düşmanlarını taşa çeviren Gorgon'un gücüyle halkın direnişini yener. Amandra isimli yerleşimi bir Grek kentine çevirdikten sonra Gorgon'un tasviri anlamında '*eikon*' (εἰκών) kelimesinden kenti İkonion olarak adlandırır. Kentin önüne Gorgon'un başını elinde tutan bir heykelini diker. Sikkeler bu hikâyeyi doğrular nitelikte betimlemelere sahiptir[38].

[36]G. Parthey (1866). *Hieroclis Synecdemus: et notitiae Graecae episcopatuum accedunt. Nilus Doxapatrius Notitia patriarchatu: et locorum nomina immutata*. Berlin: Nicolai.
[37]W. M. Leake (1824). *Journal of a tour in Asia Minor*. London: John Murray, s. 59.
[38]Cox vd. (1905). *The Expositor*. London: Hodder & Stoughton s. 204.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Bunun dışında araştırmacılar Phryg dili olan Kawania adının eski Yunanca'ya Kaoania olarak geçmiş olabileceğini söylemektedirler[39]. Strabon'un kitabında kentin adı İkonion şehri anlamında Poliknion olarak geçerken[40], ünlü tarihçi yazar Plinius ünlü şehir sıfatıyla Urbe Celebrrima İkonio ifadesini kullanmıştır[41].

İkonion, Augustus kolonisi olarak M.Ö. 25 yılında Pisidia Antiokheia'sı ve Lystra ile aynı dönemde statü kazanmıştır. Fakat *boule* ve *demos*'un olması ve imparatorluk döneminde Grek sikkelerinin varlığını sürdürmesi, teritoryanın sadece bir bölümünün Augustus dönemi kolonicileri ve kıdemli askerleri tarafından tutulduğu göstermektedir. Augustus kolonisi ve yerel halk birlikte yaşamış olmalıdır. Klaudikonion ünvanı kente muhtemelen M. S. 41 yılında İmparator Klaudius döneminde verilmiştir[42]. Yaklaşık M.S. 371 yılında İkonion Pisidia Eyaleti'nden ayrılarak, yeni kurulan Lykaonia Eyaleti'nin metropolisi olmuştur. Amphilokhios İkonion'un ilk başpiskoposudur. İkonion halkı bu kişiye Ariancılara karşı tutumundan ve Hagios Basil taraftarlığından dolayı yüksek saygı duymuştur[43].

Bizans Dönemi'nde Pisidia Bölgesi içinde yer alan Philomelion, antik dönemde Sultan Dağları ile Afyonkarahisar/Emirdağ arasında kalan ve Paroreos Phrygia olarak adlandırılan bölümde yer almaktaydı[44]. Philomelion'un Hıristiyanlık tarihiyle ilgili ilk bilgi M.S. 2. yüzyılın ortalarına aittir. Smyrna Kilisesi'nin rahip Polykarpus'un martyr edilişini M.S. 156 yılında bir mektupla Philomelion Kilisesi'ne bildirmesi bu dönemde bölgede örgütlü bir Hıristiyan topluluğuna işaret etmektedir[45].

Philomelion'un Akşehir, Tyriaion'un Ilgın olduğu ilk kez Hamilton tarafından tespit edilmiştir. Thymbrion, Philomelion'dan İkonion'a giden yol üzerinde yer alır ve Doğanhisar ya da yakınında bir yerleşimdir. İmparator Hadrian zamanında Hadrianopolis adını almıştır[46].

---

[39]L. Zoroğlu (1984). *Konya adının kaynağı hakkındaki dökümanlar,* Konya, s. 138.
[40]Strabon (1993). *Antik Anadolu coğrafyası* (Çev. Adnan Pekman) İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, s. 533.
[41]Zoroğlu (1984), s. 139.
[42]W. M. Ramsay (1905a), s. 413.
[43]W. R. Nicoll (1907). *The expositor* (4). London: Hodder & Stoughton, s. 415.
[44]Strabon, XII, VIII. 14
[45]T. D. Barnes (1984). *Early Christianity and the Roman Empire I*. London: Variorum Reprints, s. 510.
[46]W. M. Ramsay (1887). The cities and bishoprics of Phrygia. *The Journal of Hellenic Studies* (8), s. 491.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Laodikeia (Lâdik) için kullanılan yanık anlamındaki Katakekaumene ya da Combusta sıfatı için çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. J. A. Cramer çevredeki volkanik arazinin bu isme kaynaklık etmiş olabileceğini ileri sürmüştür[47]. W. J. Hamilton, bu görüşe karşı çıkmış ve bölgenin volkanik bir araziye sahip olmadığını bölgede kireçtaşından tepelerin olduğunu belirtmiştir[48]. W. M. Ramsay'e göre ise muhtemelen cevher işlemekte kullanılan ocaklardan dolayı kente bu isim verilmiştir[49].

Ptolemaios[50] Misthia'nın, Papa ile birlikte Orondeislerin toprakları üzerinde yer aldığını belirtmiştir. J. Jüthner ve diğer araştırmacılar Misthia'yı Beyşehir'in doğusunda yer alan Fasıllar Köyü'ne lokalize etmişlerdir[51]. A. S. Hall, Beyşehir'de tespit ettiği bir yazıt ile Misthia kentinin Klaudius (M.S. 41-54) zamanında yeniden kurulmuş olduğunu, statüsünün Papa-Tiberiopolis ile aynı seviyeye getirildiğini belirterek, kenti Beyşehir Gölü yakınına yerleştirmiştir[52].

2.4. Yollar

Lykaonia bölgesine tüm yönlerden gelen yollar merkezi bir konumda bulunan İkonion Kenti'nde birleşmekteydi. Kuzeybatıda, Dorylaion'dan başlayan yol Amorion, Philomelion ve Laodikeia'dan geçerek İkonion'a ulaşmakta oradan Kilikia'ya gitmekteydi (Harita 5).

İmparator Augustus'un Galatia Eyaletine vali olarak tayin ettiği *legatus*lardan öncelikle halledilmesini istediği iki yükümlülük vardı. Bunlardan biri Homanadlarla mücadele edilmesi, ikinci ise görev almış veteranlar için toprakların temin edilmesiydi. Homanadlara karşı girişilecek askeri bir harekâtın başarısı için bölgenin etrafının bir yol ağı ile çevrilmesi gerekmekteydi. Via Sebaste adıyla anılacak bu yol sisteminin inşası için büyük bir işgücü ve uzmanlığa ihtiyaç vardı. Bu ihtiyacı karşılamanın en kolay yolu arazi beklentisi içinde olan veteranlara başvurmak yani veteran kolonileri kurmaktı. Böylece

[47]Cramer (1832), s. 33.
[48]W. J. Hamilton (1837). Notes of a journey in Asia Minor. *Journal of the Royal Geographical Society of London* (8), s. 145.
[49]W. M. Ramsay (1905b). Lycaonian and Phrygian notes. *The Classical Review*, 19 (7), s. 370.
[50]Ptolemaeus; Geographia, V. 5.
[51]J. Jüthner vd. (1903). Vorläufiger bericht über eine archäologische expedition nach kleinanasien unternommenim auftrage der gesellschaft zur förderung deutscher wissenschaft, Prag: Kunst und Literater in Böhmen 'den aktaran A. S. Hall (1959). The Site of Misthia, *Anatolian Studies* (9), s. 120.
[52]Hall (1959), s. 119.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

bölgede savaşacak olan Roma birliklerinin işi kolaylaşmış olacak ve harekâtın başarıyla tamamlanmasından sonra koloniler bölgede Roma otoritesini devam ettireceklerdi[53].

İmparator Augustus döneminde Galatia Eyaleti valisi Cornutus Aquila M.Ö. 6 yılında bölgedeki kolonileri birbirine bağlayarak bölgede güvenliği sağlamak ve Homanadlarla girişilecek muhtemel bir savaşta kullanılmak üzere Via Sebaste olarak adlandırılan yolun yapımına başlamıştır[54].

Galatia Eyaleti'nin kurulduğu M.Ö. 25 yılında Pisidia'da Antiokheia ve Lykaonia'da İkonion kolonileri kurulmuştu. Lystra gibi kolonilerin bu yol güzergâhı üzerinde kuruluşu M.S. ilk yüzyılın ortalarına tarihlenir. Via Sebaste üzerinde İmparator Tiberius zamanında (M.S. 14-37) Tiberiopolis (Yunuslar); İmparator Klaudius döneminde (M.S. 41-54) Misthia (Beyşehir) ve Laodikeia Katakekaumene (Lâdik) kolonileri kurulmuştur[55].

Aslında İmparator Augustus tek bir yol değil Antiokheia merkezli iki ana yol yaptırmıştır[56]. Bu yollardan birincisi güney kıyının iç bölgeye olan bağlantısının sağlayan güneybatı istikametinde iken diğeri Homonadların yaşadığı bölgeye güneydoğuya yönlendirilmişti.

Güneydoğu'ya doğru olan yol Eğirdir, Beyşehir ve Suğla havzasında uzanmaktaydı. Batıda Pisidia Antiokheiası'ndan (Yalvaç) başlayıp, Neapolis (Şarkikaraağaç), Beyşehir (Karalis) Gölü'nün doğu kıyısını izleyerek Mistheia'ya oradan Kızılca (Amblada), Bostandere (Vasada), Suğla (Trogitis) Gölü kuzeyinden İsauria'ya ulaşmaktaydı[57]. Magie'ye göre Via Sebaste'nin Lystra'ya böylece Lykaonia Bölgesi'ne uzanması Pappa kentinden ara bir yolla sağlanırken ana yol İkonion'a doğru devam etmekteydi.

---

[53]M. A. Kaya (2006). Roma İmparatorluk Dönemi'nde Beyşehir Gölü çevresi. *I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu*, Selçuk Üniversitesi, s. 367.
[54]R. B. Sherk (1980). *Roman Galatia: the governors from 25 B.C. to A.D. 114, II*. Aufstieg und Niedergang der römischen Welt, Berlin: Walter de Gruyter Sherk, s. 966; A. K. Bowman vd. (1996). *The Cambridge ancient history: the Augustan empire, 43 B.C.-A.D. 69*. Cambridge: Cambridge University Press, s. 650.
[55]S. Özden (2007). *Pisidia ve Karia bölgeleri: Yunan-Roma dönemi*, TAY (7). İstanbul: Ege Yayınları, s. 8.
[56]Magie (1950), s. 463.
[57]Belke vd. (1984), s. 101.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Bu durumda bu yolun kuzey doğuya yönelen kolu Neapolis, Pappa Tiberiopolis (Yunuslar), İkonion, Lystra (Hatunsaray); güneye uzanan kolu ise Neapolis, Mistheia (Beyşehir) üzerinden Side'ye ulaşmaktaydı[58]. Böylece bu yol sisteminin iki uzantısı Homanadların yaşadığı bölgeyi çevirmekte[59], Beyşehir-Suğla gölleri çevresinde en önemli bağlantıyı oluşturmaktaydı[60].

Güneybatı istikametindeki yol Komana'dan sonra Ariassos çevresindeki Dağbeli Köyü ovasına oradan Döşeme Boğazı'na girerek Pamphylia'ya ulaşıyordu. İkinci bir yol ise Aksu (Kestros) vadisi boyunca ilerlemekte Kremna'yı geçip Sagalassos'a ulaşmakta, diğer bir kol ile Adada'dan Eğirdir Gölü'ne bağlanmakta ve oradan kuzey Pisidia bölgesine geçmektedir[61].

Hagios Paulus'un M.S. 45-49 yılları arasında gerçekleştirdiği kabul edilen ilk yolculuğunda Perge-Antiokheia-İkonion-Lystra ve Derbe kentlerine ulaşmak için kullandığı yol takip edilebilmektedir[62]. O dönemde Perge'den Antiokheia'ya ulaşan batı ve doğu güzergâhları olmak üzere iki yol hattı bulunmaktadır. İlki Döşeme Boğazı'ndan Komama'ya oradan Antiokheia'ya ulaşırken, ikincisi Aksu Nehri (Kestros) vadisinde ilerleyip Eğirdir Gölü'nün güney kıyıları boyunca uzanarak Antiokheia'ya bağlanmaktaydı[63]. Göller Bölgesi olarak adlandırılan bölgenin düz vadileri arasından ilerleyen batı güzergâhı diğerinden biraz daha uzun olsa da Batı Toros Dağları'nın dik sırtlarına tırmandırmayı, derin vadilerde ilerlemeyi gerektirmediğinden ikinci güzergâha göre izlenmesi daha kolaydır.

French'e göre Hagios Paulus Komama'dan Antiokheia'ya, oradan İkonion ve Lystra'ya bağlanan Via Sebaste yolunu takip etmiş Lystra kentinden Derbe'ye geçmiştir[64].

---

[58]W. M. Ramsay (1960), s. 367-370; A. S. Hall (1968), s. 59, 61-62, 75; M. Özsait (1980). *İlkçağ tarihinde Pisidya*. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 53.
[59]Özsait (1980), s. 52.
[60]Hall (1968), s. 61.
[61]S. Mitchell (1995). *Anatolia: land, men, and gods in Asia Minor I*. New York: Oxford University Press, s. 70.
[62]İncil, *Elçilerin İşleri*, 13: 1-52 ve 14: 1-28.
[63]Ayrıca bkz. G. Ercenk (1992). Pamphylia bölgesi ve çevresi eski yol sistemi, *TTK*, *Belleten* (56), 216.
[64]D. French (1994). *The book of acts in its first century setting, Graeco-Roman setting II: Acts and the Roman roads of Asia Minor* (Ed: D. W. J. Gill, C. Gempf), Michigan: Wm. B. Eerdmans French, s. 49, 58

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Dağlık Kilikia'yı Lykaonia bölgesine bağlayan üç ana yol vardı. Birinci yol Anemurium'dan (Anamur) baslayak Germanikupolis'e (Ermenek) ulaşmakta ve buradan iki kola ayrılmaktaydı. Batıya yönelen bir hat, Leontopolis ve Lystra üzerinden, doğuya yönelen Laranda (Karaman) üzerinden İkonion'a varmaktaydı. İkinci yol Kalykadnos (Göksu) Vadisi'nden, Klaudipolis (Mut), Laranda (Karaman) üzerinden Lykaonia'ya uzanmaktaydı. Üçüncü yol ise Seleukeia (Silifke, Diokaesareia (Uzuncaburç), Olba, Laranda üzerinden İkonion'a bağlanmaktaydı[65].

Ilgın (Tyrium), Doğanhisar (Tymbrium), Sarayönü-Lâdik (Laodikeia Kombusta) ve antik dönem adı bilinmeyen günümüz Kadınhanı ilçeleri Ramsay'e göre başlangıcını Ephesos olarak gösterdiği Roma öncesi antik yolu üzerindeydi. Bu yol Lykaonia'nın yakınında bulunan Philomelion (Akşehir), Tyriaion (Ilgın), Laodikeia Katakekaumene'den (Lâdik) geçerek ulaşmaktaydı[66]. Ilgın (Tyrium), Doğanhisar (Tymbrium), Kadınhanı ve Sarayönü kesiminin önemli ve tarihi eski doğu-batı yol güzergâhı üzerinde olduğu gibi, kuzey kesimle de irtibatı sağlayan bir konumda olduğu anlaşılır. Sarayönü-Gözlü-Çesmelisebil ve Kadınhanı-Atlantı üzerinde kuzeye Galatia'ya doğru uzanan bir yol güzergâhı bulunmaktadır[67].

2.5. Bölgenin Hıristiyanlık Tarihi

Lykaonia bölgesinde Hıristiyanlığın daha ilk yüzyılda yayılmasında Hagios Paulus'un rolü büyüktür. Hagios Paulus Yahudi cemaatinin yoğun olarak yaşadığı Lykaonia bölgesine ilk ziyaretini Hagios Barnabas ile M.S. 45 yılında gerçekleştirmiştir. Pisidia Antiokheiası'ndan sonra İkonion kentine gelmiş ve burada sinagogda bir vaaz vermiştir. Çok iyi karşılanmamaları üzerine buradan ayrılıp Lystra ve Derbe'ye geçmişlerdir[68]. Bu ziyaretinde aralarında Timothy ve Gaius'un da olduğu birçok kişi Hıristiyan olmuştur. Hagios Paulus İkonion, Lystra ve Derbe'ye M.S. 50 yılındaki ikinci seyahatinde uğramıştır. M.S. 53 yılındaki üçüncü yolculuğunda Lykaonia bölgesinden geçerek Lukas eşliğinde Derbe, Lystra ve İkonion kentlerindeki cemaatleri ziyaret etmiştir. Bölgenin

[65]Belke vd. (1984), s. 109; Bahar (1991), s. 46.
[66]W. M. Ramsay (1890). *The historical geography of Asia Minor*, *supplementary papers* (IV). London: Royal Geographical Society, s. 49.
[67]H. Bahar ve Ö. Koçak (2002). Erken dönemlerde Konya-Karaman bölgesi yerleşmeleri I (Ilgın, Kadınhanı, Doğanhisar ve Sarayönü kesimi), *AnAr* (16), s. 37-38.
[68]Yeni Ahit, *Elçilerin İşleri*, 14: 1-19.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

erken Hıristiyanlık dönemi için önemli figürlerden biri olan Hagia Tekla'nın İkonion'da Hagios Paulus'un vaazlarından etkilenip Hıristiyan olması apokrif metin "Paulus ve Tekla'nın İşleri"nde anlatılmaktadır[69].

Erken tarihli çok sayıda yazıtın varlığı Lykaonia ve Doğu Phrygia bölgesinde Hıristiyanlığın geniş bir alanda yayıldığını göstermektedir[70]. Bölge Erken Hıristiyan Dönemi epigrafisi açısından oldukça zengindir. Phrygia Bölgesi'ndeki en erken Hıristiyan yazıtları M.S. 192-224 yılları arasına tarihlenirken, M.S. 250 yılından sonra yazıtların sayısında belirgin bir artış görülür[71].

M.S. 236 yılında İkonion'da yapılan synoda dayanarak M.S. 3. yy'da Lykaonia'nın Hıristiyanlık tarihi açısından önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Lykaonia, M.S. 4. yüzyıl gibi erken bir dönemde cemaatin tamamıyla örgütlendiği Roma İmparatorluğu'nun tek eyaletiydi. Lykaonia bölgesi kentleri on yedi kilisesi ile M.S. 4. yüzyıldaki iki büyük konsilde -M.S. 325 Nikaea (İznik) ve M.S. 381 Konstantinopolis- piskoposların yapması gereken uzun kara yolculuğuna rağmen temsil edilmişlerdir. Dahası M.S. 325 yılında Lykaonia henüz bağımsız bir eyalet değildir. Piskoposları Galatia, Pisidia ve İsauria Eyaletleri arasında bölüşülmüştü. Fakat bu parçalanmış bölge Nikaea (İznik) konsiline dokuz piskopos göndermiştir. Bu sayı önemlidir çünkü zengin ve büyük Asia ve Lydia Eyaletleri ile iki Eyaletli Phrygia Bölgesi[72] ancak sekizer piskoposla temsil edilmiştir[73]. M.S. 372 yılında Pisidia ve Isauria Eyaletleri'nden alınan bölümle Lykaonia Eyaleti oluşturulmuştur[74].

[69]E. H. Plumptre (1879). *The acts of the apostles I-XIV*. Cambridge University Press, s. 175. Ayrıca bkz, S. J. Davis (2008). *The cult of Saint Thecla: a tradition of women's piety in late antiquity*. Oxford University Press.
[70]H. S. Cronin (1902). Report of a Journey in Pisidia, Lycaonia, and Pamphylia II. *The Journal of Hellenic* Studies (22), s. 367.
[71]Cox vd. (1905), s. 440, 458; Bölgedeki en erken tarihli Hıristiyan mezar taşı M.S. 157 yılına ait olup Kadoi'de (Gediz) bulunmuştur. E. Parman (2002), s. 37.
[72]Nicaea (İznik) Konsülü'nden bir kaç yıl önce Diocletian döneminde yapılan baskılarda Phrygia Bölgesi diğer yerlere göre çok daha fazla zarar görmüş ve kilise örgütlenmesi neredeyse ortadan kalkmıştır.
[73]Cox vd. (1905), s. 364-365.
[74]W. M. Ramsay (1908). *Luke the physician: and other studies in the history of religion*. London: Hodder & Stoughton, s. 331-332.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kentler	Piskoposlar M.S. 381
İkonion	Amphilokhios
Lystra	Paulus
Misthia	Darius
Amblada	-
Vasada	-
Homonades	Kyrillus
Ilistra	-
Laranda	-
Derbe & Possala	Daphnus
Barata	-
Hyde	Theodosius
Isaura Nova	Hilarius
Korua	Inzos
Savatra	Aristophanes
Perta	Leontius
Kanna	Eustathius
Egdaumava & Drya	-

Tablo 2. M.S. 4. yüzyılda Lykaonia Eyaleti Kentleri ve Piskoposları (Ramsay 1908, 333).

Antik dönemde Sylla ya da Sylata olarak adlandırılan Sille Konya'nın 8 km. kuzeybatısında yer alır. Erken Bizans Dönemi'nde varlığını sürdüren yerleşim İkonion'un Türklerin eline geçmesi sonucu gayrimüslimlerin buraya taşınmalarıyla ayrı bir önem kazanmıştır.

M.S. 3. yüzyılın son çeyreği ile M.S. 4. yüzyılın ortalarında yaşadığı düşünülen Hagios Khariton adına kurulmuş bir manastır Sille'de Takkeli Dağ'ın eteğinde yer almaktadır[75]. Manastırda Meryem'e adanmış bir kaya kilisesi, ayazma ve keşiş hücreleri bulunmaktadır[76]. Sille'deki bir başka yapı giriş kapısı üzerindeki kitabede M.S. 327 yılında İmparatoriçe Helena tarafından Kudüs yolculuğu sırasında inşa ettirildiği söylenen Hagia Helena Kilisesi'dir. Başmelek Mikail'e adanmış olmasından dolayı

[75]W. M. Ramsay (1918). The utilisation of old epigraphic copies. *The Journal of Hellenic Studies* (38), s. 165-166.
[76]G. L. Bell (1907). Notes on a journey through Cilicia and Lycaonia. *Revue Archéologique* (9), s. 25-27. S. Eyice (1966). Konya ile Sille arasında Ak Manastır, Manakib al-'arifin'deki Deyr-i Eflatun. Şarkiyat Mecmuası (4), s. 136.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Mikail Kilisesi olarak da adlandırılır[77]. Sille'de ayrıca Koimesis tes Panagias Kaya Kilisesi, Kiriakon (Hızır İlyas) Kaya Kilisesi, Salasorma mevkiinde bir kaya manastırı ve bir şapel bulunur. Bunlar dışında Bizans Dönemi'nde Hagios Philippus Tepesi olarak da adlandırılan Takkeli Dağ Sille'ye tarihi bir yol ile bağlıdır. 1923 yılı öncesinde Konyalı gayrimüslimlerin 28 Eylül'deki Hagios Khariton, 24 Kasım'daki Hagios Philippus ve 15 Ağustos Meryem Ana yortularında her yıl gerçekleştirilen ayinlere katılmak üzere Sille'ye geldikleri bilinmektedir[78].

Meram'da Hagios Eustathios adına günümüze ulaşmayan bir kilise inşa edilmiştir. Öyküye göre Eustathios, burada avlanırken Hz. İsa'nın görünmesi üzerine din değiştiren bir devlet görevlisidir. Sonrasında ailesi ile birlikte şehit edilmesi üzerine aziz mertebesine yükseltilmiş, 20 Eylül tarihi yortu günü olarak kabul edilmiştir[79].

Lykaonia Eyaleti'nin dinsel metropolisi olan İkonion'un ilk piskoposu Amphilokhios'tur[80]. Gregorius Nazianzus'un kuzeni olan Amphilokhios, M.S. 364 yılı başlarında retor ve avukat olarak kariyerine devam etmek için Konstantinopolis'e taşınmış, yaşlı babasına bakmak için M.S. 370 yılı civarında doğduğu topraklara geri dönmüştür. Burada münzevi bir yaşam sürme isteğiyle kendini dış dünyadan soyutlamaya niyetlendiğinde arkadaşı Hagios Basil M.S. 374 yılında İkonion piskoposu olması için onu ikna etmiştir[81]. Amphilokhios M.S. 370 yıllarında yazdığı eleştirel yapıtında heretik kültürden etkilenmiş ve orthodoks düşüncesinde olmayanları eleştirmiştir. M.S. 390 yılında Side Synod'una katılmış ve Messalianizmi[82] kınamıştır[83]. Amphilokhios'un görevi sırasında M.S. 376 yılında İkonion'da bir synod düzenlenmiştir. M.S. 381'deki başkent Konstantinopolis'teki II. konsile Lykaonia'nın diğer on iki piskoposunun başında

[77]Belke ve Restle (1984), s. 225.
[78] İ. M. Mimiroğlu (2012). *Sille Kültür Vadisi*. Konya: Bilge Basım, s. 122.
[79]W. M. Ramsay (2003). *The cities of St. Paul: their influence on his life and thought, the cities of eastern Asia Minor*. Kessinger Publication, s. 377-378.
[80]G. Florovsky (2011). *The eastern fathers of the fourth century*. Catoctin Creek Consulting LLC, s. 145.
[81]J. L. Maxwell (2006). *Christianization and communication in late antiquity: John Chrysostom and his congregation in Antioch*. Cambridge University Press, s. 37-39.
[82]M.S. 360 yıllarında Mezopotamya'da ortaya çıkmış olan inanç. *Messalian*lar vaftiz de dâhil olmak üzere ritüellerin gerekliliğini inkâr edip sadece dua yoluyla kurtuluşa erişeceklerine inanmışlardır. M.S. 431 yılında Efes'te toplanan 3. Ekümenik Konsülü'nde aforoz edilene kadar öğreti Suriye ve Anadolu'ya yayılmıştır. Kilise ayinlerini inkâr edip monastik yaşamı etkilemişlerdir. Bedensel gözleri ile Tanrı'yı gördüklerini iddia etmişlerdir.
[83]C. Moreschini, ve E. Norelli (2005). *Early Christian Greek and Latin literature: from the council of Nicea to the beginnings of the medieval period*. Hendrickson Publishers, s. 132.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

başpiskopos olarak katıldığı bilinmektedir[84]. I. Thedosius'la görüşmesinde Amphilokhios imparatordan İkonion'da Hagia Sophia ve Hagios İoannes'a adanmış iki kilise yaptırmasını istemiş ve bu isteği imparator tarafından onaylanmıştır[85]. Ölümünden sonra muhtemelen Alaaddin Tepesi'ne gömülmüş, mezarı üzerinde geçen yüzyıla kadar bulunan Hagios Amphilokhios Kilisesi (Eflatun Mescidi) bir hac merkezi konumuna gelmiştir[86].

Lykaonia'da çok sayıda küçük yerleşim vardı. Her yerleşim en az bir kiliseye ve din görevlisine sahip olmalıydı. Buna karşın bütün Lykaonia Eyaleti'nde sadece on sekiz piskopos vardı. Presbiter ya da Lykaonia bölgesinde bulunan yazıtlarda fazlaca geçtiği şekliyle *hiereus* küçük kiliselerde Ortodoks inancının gerektirdiği görevleri yerine getirmekteydi. Büyük kiliselerde piskopos bulunurken küçük yerleşimlerin kiliselerinde rahip diyebileceğimiz *hiereus* cemaatin başındaydı. Kasaba kiliselerinin bu şekilde bir presbiter tarafından yönetildiğini Hagios Basil'in bir mektubundan (M.S. 4. yy.) öğreniyoruz[87]. Mektupta Presbiter Longinus'un görev yaptığı yerleşim M.S. 371 yılında İkonion'a bağlanınca İkonion Metropoliti Amphilokhios daha önceleri Isauria Metropoliti tarafından sevilen Longinus'u bu görev için liyakatsiz bulduğu ve bunun üzerine Mindana kasabası presbiteri Kyriakus'dan Longinus'un görevlerini yerine getirmesini istediği geçmektedir. Presbiterlere kilisede deakon ve alt-deakonlar yardımcı olmaktaydı. Kentin kilisesinde piskoposun presbiter ve deakonlarla kurduğu hiyerarşik ilişkiyi kasabada presbiter deakon ve alt-deakonlarla oluşturmaktaydı. Benzer görevler kentlerde piskoposa, kasabada ise presbitere düşmekteydi. Lykaonia'da bulunan yazıtlarda görünürde rahip olmayan presbiteri kasteden *oikonomos* ifadesi yer almaktadır. Bu kişinin görevi yardım amaçlı kiliseye bağışlanan parayı yönetmekti. Görünüşte Lykaonia'da her kilisenin cemaat tarafından desteklenen ve dullara, yetimlere ve fakirlere

[84]M. Shanks (2007). The fourth great Cappadocian: the life of Amphilochius of Iconium. *Journal Eusebeia*. *The Bulletin of the Andrew Fuller Center for Baptist Studies* (8), s. 65-69. Konsüle katılan diğer Lykaonia piskoposlukları şunlardır: Umanada, Savatra, Lystra, Korna, Mistheia, Perta, Hyde, Kana, Derbe, Posala, İsaurapolis ve Amblada. Belke ve Restle (1984), s. 55.
[85]J. P. Migne (1905). *Patrologiae curcus completus (Series Graeca)* (116). Paris: Apud Garnier Fratres et J. P. Migne Successores, s. 967.
[86]F. W. Hasluck (1911/1912). Plato in the folklore of the Konia plain. *The Annual of the British School at Athens* (18), s. 265; S. Eyice (1971). Konya'nın Alaeddin tepesinde Selçuklu öncesine ait bir eser, Eflatun Mescidi. *Sanat Tarihi Yıllığı.*
[87]W. M. Ramsay (1902). *Annual of the British School of Athens*, s. 266.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

piskopos ya da *oikonomos* yani idareci sıfatıyla presbiter tarafından dağıtılan bir yardım fonu bulunmaktaydı[88].

Konstantinopolis Patrikliği'nin *Notitiae Episcopatuum* kayıtlarında eyaletlere göre metropolitlik, başpiskoposluk ve piskoposluk merkezleri liste halinde verilmiştir. M.S. 7 ve 14. yüzyıllar arasına tarihlenen farklı 13 kayıt arasında 1. *Notitia*'da Lykaonia Eyaleti'nde metropolitlik merkezi İkonion olarak verilirken, buna bağlı piskoposluk merkezleri Lystrorum, Onasadae, Amdadorum, Onomanadorum, Larandorum, Beretae, Derbae, Hydae, Sabatrorum, Kani, Berinopolis, Galbanorum, Elistrorum ve Pertorum olarak sıralanmıştır. Pisidia Eyaleti'nde ise metropolitlik merkezi Antiokheia olup Sagalassi, Sozopolis, Apameae, Kibyrae, Tyraeni, Baris, Hadrianopolis, Limenarum, Laodikeae kombustae, Seleukiae ferreae, Adadorum, Zarzelorum, Tibriadum, Tomandi, Konanae, Mali, Siniandi, Titiassi, Metropolis, Papporum, Parallae, Bindei olarak belirtilmiştir[89]. Diğer *Notitiae*'lerde Misthia kenti başpiskoposluk merkezi olarak yer alır[90].

M.S. 12. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen *Nilus Doxapatrius*'ta yer alan Konstantinopolis Patrikliğine bağlı metropolitlikler ve yine bunlara bağlı piskopos merkezleri listesinde Lykaonia Eyaleti'nin metropolitlik merkezi İkonion olarak gösterilmekte ve bölgede 15 piskoposluk merkezinin olduğu belirtilmektedir. Lykaonia Eyaletin'deki Misthia ise başpiskoposluk merkezi olarak listede yer alır[91].

[88]Ramsay (1908), s. 355-358.
[89]G. Parthey (1866). Notitiae Episcopatuum; *Notitia* 1. 30. *Notitia* 3. 350. vd.
[90]G. Parthey (1866). Notitiae Episcopatuum; *Notitia* 2. 107. *Notitia* 6. 85. vd.
[91]G. Parthey (1866). Nilus Doxapatrius, 254. 255.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

3. Mimari Elemanlar

3.1. Sütun Kaideleri

Antik Çağ Mimarlığında başlıca iki temel kaide tipi öne çıkar. Bunlardan ilki yaygın olarak Ege adaları ve Batı Anadolu'da görülen İon (ya da Anadolu), diğeri ise ilk kez M.Ö. 5. y.y.'ın sonlarında Yunanistan'da ortaya çıkan Attik tip sütun kaideleridir. Kare formlu plinthe üzerinde sırasıyla alt torus, trokhilos ve üst torus profillerinden oluşan Attik tip, Roma İmparatorluk Dönemi'nde giderek yaygınlaşmış, Korinth ve İon düzenindeki yapıların büyük çoğunluğunda tercih edilen tek kaide tipi olmuştur. Bu durum yerleşik bir gelenek olarak Erken Bizans Dönemi'nde de devam etmiştir.

Erken Bizans Dönemi Mimarlığında görülen sütun kaidelerini temelde iki ana grup altında toplamak mümkündür. İlk grubu Attik kaidelere özgü kanonik profil dizilim ve biçimini takip edenler oluşturur. Bu tipe giren kaideler bazı özellikleri ile Antik Çağ örneklerinden ayrılır. En dikkat çeken farklılık alt torusun alışılmış yarı dairevi profilinin yayvanlaşarak ¼ oranında dairevi form kazanmasıdır. Ayrıca özgün formundan tamamıyla uzaklaşan üst torus genellikle ince bir silmenin ayırdığı dik profilli iki banda dönüşmüştür. Alışılmış içbükey eğimini kaybeden trokhilosun üstündeki şerit kaybolmuş, daralan iki bantlı üst düzlem ile kaide konik bir biçim almıştır. Profil yüksekliklerinin alışılmış oranlarından daha kısa veya yüksek tutulması nedeniyle profiller arasındaki uyum kaybolmuştur. Geç Dönem örneklerine özgü uygulamalardan biri de, levha yerleştirmek amacıyla kaidelerin karşılıklı veya tek kenarlarında plinthe ve alt torusa kadar uzanan kanalların açılmasıdır. Yunanistan'da M.S. 5. yüzyıl yapıları olan Selanik Archeiropoietos ve Hagios Demetrios, Korinth, Lechaion'daki Hagios Leonidas, Philippi A ve B Bazilikaları ile II. Theodosius Dönemi Hagia Sophia Kilisesi'nde Attik tip geleneğini sürdüren sütun kaidelerine yer verilmiştir[92].

[92]J. Kramer (1970). Attische säulenbasen des 5.und 6. jahrhunderts n. chr. und ihre rohform. *BJb*, 170. s. 272. A. K. Orlandos (1954). 'Η ξυλόσκεγος παλαιοχριστιανική βασιλική II. Athens s. 270-272, levha. 218-220. C. Mango (2006). Bizans Mimarisi (çev. Mine Kadiroğlu) Ankara: Özel Basım, s. 95; R. Krautheimer (1986). *Early Christian and Byzantine Architecture*, Yale University Press, s. 127-132.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Daha yaygın olan diğer grup ise Attik tipin sadeleştirilmiş varyasyonlarının oluşturduğu daha basit formlu sütun kaideleridir. Kaidelerin hemen hemen tamamında dik bir profille başlayan alt torus keskin bir dönüşle silindirik üst düzleme uzanmaktadır. Trokhilos ve üst torus kaybolduğundan alt torus kaide üzerinde kısmen izlenebilen tek profildir. Bu haliyle yüksek silindirik bölüm sütun alt gövdesi işlevi kazanmıştır. İkinci tipin profil biçimi ve dizilimi açısından farklılık gösteren varyasyonları da görülür. Bu tip kaidelerin ortaya çıkışı ve yaygınlaşmasında; yapıların kısa sürede bitirilmesi, işçilik maliyetlerinin mümkün olduğunca azaltılması isteği ve sütun kaidelerine daha fazla sayıda ihtiyaç duyulması nedeniyle detaylara ve işçilik kalitesine önem verilmemesi önemli rol oynamış olmalıdır. Bu gruba dâhil edebileceğimiz örnekler arasında; İstanbul Hagios İoannes Studios Bazilikası Narteksi, Silifke Meryemlik Kubbeli Bazilika ve Efes Hagios İoannes Bazilikası atriumu'nda kullanılmış kaideler sayılabilir[93]. Yukarıdaki örneklerin yanı sıra bu dönemde İstanbul'daki yapıların mimari elemanlarının büyük oranda temin edildiği Prokonnesos'taki antik mermer ocaklarında farklı üretim aşamalarında işlenmiş çok sayıda kaide bulunmuştur[94].

Bugüne kadar Erken Bizans Dönemi sütun kaidelerinin tarihsel süreç içerisinde biçimsel değişimini ve tiplerini konu alan kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Sütun kaidelerini konu alan az sayıdaki çalışmalardan biri J. Kramer tarafından yapılmıştır. Kramer, çalışmasında M.S. 5.-6. yüzyıllara tarihlenen sütun kaidelerini; Attik tip ve bu tipin alışılmış formundan uzaklaşmış "Rohform" olarak adlandırdığı kaba ya da basit tipte sütun kaideleri olmak üzere iki grupta ele almıştır. Y. Ötüken, Bithynia Bölgesi'ni konu alan araştırmasında sütun kaidelerini profil dizilimi ve oranları açısından üç ana tipte değerlendirmiştir[95]. Kaba ve yayvan işlenişine karşın Attik tip sütun kaidelerinde kanonik profil diziliminin büyük ölçüde korunduğu ve özgün görünümüne en yakın şekilde algılanabildiği örnekleri "A", indirgenmiş profil dizilimli olan kaideleri ise "B" ve "C"

[93]Krautheimer (1986), s. 104, 243.
[94]N. Asgari (1992). Observations on two types of quarry-items from Proconnesus: column-shafts and column-bases, *ancient stones: quarrying, trade and provenance* (Ed. M. Waelkens, N. Herz ve L. Moens), Leuven, s. 73-80; N. Asgari (1995). The Proconnesian production of architectural elements in late antiquity, based on evidence from the marble quarries, *Constantinople and its hinterland* (Ed. C. Mango ve G. Dagron) Cambridge, s. 263-288.
[95]Y. Ötüken (1996a). Forschungen im nordwestlichen kleinasien, antike und Byzantinische denkmäler in der provinz Bursa. *Tübingen: Istanbuler Mitteilungen*, Bei. 41.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

grupları altında değerlendirmiştir. Bu tip sütun kaidelerini S. Alpaslan "Basit Formlu"[96], P. Niewöhner ise "Bossenbasen"[97] olarak adlandırmışlardır.

Sahip olduğumuz örneklere dayanarak, Attik tip sütun kaidelerine özgü alışılmış formları takip eden ilk grup ile bunların daha basit ve kaba formlu varyasyonlarının başkent ve Yunanistan yapılarında 6. yüzyıl ortalarına kadar birlikte kullanıldığı ancak bu tarihten itibaren basit profilli varyasyonlarının ağırlık kazandığı söylenebilir. Bu durum profillerin biçim ve oranlarındaki bozulmaların kaidelerin tarihlendirilmesinde güvenilir bir ipucu olarak kabul edilmesini zorlaştırmaktadır.

Araştırma kapsamında dört sütun kaidesi tespit edilmiştir (kat. no. 1-4). Bunlar arasında Kadınhanı'nda tespit edilen sütun kaidesi; plinthe, alt torus, trokhilos ve üst torus profil sırası ile alışılmış profil dizisini takip eden tek örnektir (kat. no. 1). Plinthe üzerindeki alt torusun içeri doğru yayvanlaşması trokhilosun alışılmış formunu kaybetmesine neden olmuştur. Alt torus üst düzleminin uzamasıyla trokhilos yarı dairevi form için gerekli olan içbükey dönüşünü sağlayacak işlenim alanını kaybetmiştir. Böylece özgün profil biçiminden uzaklaşmıştır. Üst torus yüksekliği alışılmış biçimine nazaran azalmıştır. Trokhilos altındaki ilk şeridin dik açılı yükselmesine karşın üstteki ikinci şeridin içbükey bir kıvrımla üst torusa bağlanması iki parçalı torus görünümünü ortaya çıkarmaktadır. Ancak bu bozulma üst torusun tamamen kaybolarak iki banda dönüştüğü örneklere oranla daha azdır. Kaideyi benzer örneklerin yardımıyla M.S. 4.-5. yüzyıllara tarihlendirmek mümkündür[98].

---

[96]S. Alpaslan (2001). *Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndeki Bizans dönemi taş eserleri*. Ankara: Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2000 Yıllığı.

[97]P. Niewöhner (2007a). *Aizanoi, Dokimion und Anatolien: stadt und land, siedlungs und steinmetzwesen vom Späteren 4. bis ins 6. jahrhundert n. chr.* Deutsches Archäologisches Institut.

[98]İstanbul, Hagia Sophia Kilisesi ve Sarayburnu civarında, Şile, Bursa ve çevresinde, Aizanoi, Milet, Çorum, Akşehir ve Konya'da benzer örnekler tespit edilmiştir. A. White vd. (2004). *Hagia Sophia*. İstanbul: Scala Publishers, s. 22-23; H. Tezcan (1989). *Topkapı Sarayı ve çevresinin Bizans devri arkeolojisi.* İstanbul: Turing Yayınları, s. 352; U. Peschlow ve B. A. Peschlow (1977/1978). Die sammlung Turan Beler in Kumbaba Bei Şile. Antike und Byzantinische denkmäler von der Bithynischen schwarzmeerküste. *Istanbuler Mitteilungen*, s. 326; U. Peschlow, B. A. Peschlow ve M. Wörrle (2002). Die Sammlung Turan Beler in Kumbaba bei Şile (II): Antike und Byzantinische denkmäler von der Bithynischen schwarzmeerküste. *Istanbuler Mitteilungen (52)*, s. 468; Ötüken (1996a), s. 152-155; Niewöhner (2007a), s. 201-202; P. Niewöhner (2007b). Byzantinische steinmetzarbeiten aus dem umland von Milet. *Anadolu ve çevresinde Ortaçağ I*, s. 9; E. Keskin (2010). Çorum ilinde bulunan 5. ve 6. yüzyıllara ait Attika tipi sütun kaideleri. *Prof. Dr. S. Yıldız Ötüken'e armağan*, Ankara: Hacettepe Üniv. s, 229; Ç. Temple (2013). Konya/Ikonion ve çevresinde bulunan Bizans dönemi taş eserleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, s. 75-81; Ş. Yıldırım (2006). Philomelion'daki (Akşehir) Bizans dönemi taş eserleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, s. 115.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Araştırmada tespit ettiğimiz diğer üç sütun kaidesi, Attik kaidelerin sadeleştirilmiş varyasyonlarının oluşturduğu basit formlu tipin örneklerindendir.

Bunlardan Beyşehir, Gölkaşı Köyü'nde (kat. no. 2) bulunan kaidede plinthe üzerinde basamak şeklinde dışa taşkın profili geniş içbükey şeritlerle ayrılmış iki içbükey ve düz bir profil dizisi takip eder. Trokhiloslar yarı dairevi profilinden uzaklaşarak oldukça sığ işlenmişlerdir. Üst torusun dışbükey formu kaybolmuştur.

Aynı ilçeye bağlı Çiçekler Köyü'ndeki (kat. no. 3) sütun kaidesinde Attik tipi oluşturan unsurlar oldukça sadeleşmiş ve profil dizilimi arasındaki uyum kaybolmuştur. Dik açıyla başlayan alt torus keskin bir dönüşle içeri doğru devam ederken, üst torus kaybolarak dik profilli geniş iki banda dönüşmüştür. Trokhilos alışılmış formunu tamamıyla kaybederek neredeyse düz bir profil halini almıştır.

Doğanhisar, Başköy'de (kat. no. 4) tespit edilen sütun kaidesinde Attik kaide tipini oluşturan unsurlar tamamıyla indirgenmiştir. Plinthe üzerinde dik bir profille yükselen torus keskin bir dönüşle geniş silindirik kesitli bölüme uzanmaktadır. Bu üç kaideyi benzer örnekler gibi M.S. 5.-6. yüzyıllar içine tarihlendirmek mümkündür[99].

3.2. Çifte Sütun Kaideleri

Çalışmamızda Attik tipte iki çifte sütun kaidesi tespit edilmiştir (kat. no. 5-6). Kadınhanı'nda (kat. no. 5) bulunan kaidede üst şeritle aynı genişlikte olacak şekilde üst torusun alçalması, ince içbükey bir silmenin ayırdığı iki bantlı görünümü ortaya çıkarmıştır. Beyşehir'deki örnekte (kat. no. 6) trokhilos üstündeki üst şerit genişlemiş, üst torus yarı dairevi biçimini kaybederek dik açılı bir profile dönüşmüştür. Her iki kaidede profil ve şeritler uzun yüzlerde kesintisiz olarak devam eder. Bozulmaların ve biçimsel

[99]İstanbul Hagios İoannes Studios Bazilikası Nartheksi, Meryemlik Kubbeli Bazilikası'nın Atriumu, Sergios Bakhos Kilisesi, Prokonnesos mermer ocaklarında, Şile, Bursa çevresinde, Aizanoi, Milet, Çorum ve Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi ile Konya ve çevresinde benzer örnekler tespit edilmiştir. Kramer (1970), s. 276; (Sergios Bakhos) T. F. Mathews (1976). *The Byzantine Churches of Istanbul: a photographic survey*. The Pennsylvania State University Press, res. 24-29; N. Asgari (1992), s. 73-80; Peschlow (1977/1978), s. 325; Ötüken (1996a), s. 161-163; Niewöhner (2007a), s. 171-172, 201-205; Niewöhner (2007b), 10, 12, 21, 26; Keskin (2010), s. 230; Alpaslan (2001), s. 273-274; Temple (2013), s. 82-84.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

oranlardaki değişimlerin derecesi dikkate alındığında kaideleri M.S. 4-5. yüzyıllar arasına tarihlendirmek mümkündür[100].

3.3. Postamentler

Pedestal olarak da adlandırılan postamentler, Roma İmparatorluk Dönemi'nde tiyatro, nympheum, sütunlu cadde, tapınak, kütüphane gibi kamu binalarında cephe mimarlığının ayrılmaz yapısal unsurlarından biridir. Sütun gövdelerini –statik kaygılar ve yapı bütünü içinde görsel uyumu bozmamak amacıyla- uzatmak yerine, sütun altlıklarıyla yükseltilmesindeki temel amaç cephelerin anıtsallığını arttırmaktır[101]. Postamentler, Roma Döneminde genellikle Attik tip sütun kaidesi ile birlikte işlenmiştir.

Erken Bizans Dönemi'nde postament kullanımı devam etmekle birlikte, önceki kadar yaygın değildir. Kare prizmal formlu geniş ve yüksek postamentlerin nefleri ayıran sütun dizilerinde, çokgen formlu, daha küçük ebatlı ve birden fazla yüzü kabartmalı olanların ise altar, templon ya da kiboriumda kullanılmış olması muhtemeldir. Destek sisteminde postamentlerin kullanıldığı yapılardan biri İmparator Konstantin Dönemi'nde Roma'da inşa edilen Lateran Bazilikası'dır[102]. Geç tarihli duvar resminde yan nefleri ayıran sütunların postamentler üzerinde yükseldiği görülmektedir. Erken Bizans Dönemi Mimarlığı kapsamında postamentlerin mimari işlevli kullanımına bir diğer örnek Kudüs'teki Kutsal Ölüm Bazilikasıdır[103]. Postamentler, İsa'nın mezarı üzerindeki kubbe örtüsünü taşıyan desteklerin altında kullanılmıştır[104]. Anadolu M.S. 5. ve 6. yüzyıl mimarlığında postamentlerin liturjik amaçlı kullanıldığı örneklerin sayısı sınırlıdır. Peschlow'un Şile'de tespit ettiği postamentler arasında çokgen formlu ve haç kabartmalı olanın alışılmış portiko kullanımı yerine bir kiborium ya da küçük merkezi bir vaftizhanenin sütununu taşımış olması muhtemeldir[105]. Benzer bir işlevde kullanılmış

[100]Çifte sütun kaideleri yakın çevrede Konya Arkeoloji Müzesi, Konya Alaaddin Cami, İnce Minareli Medrese, Koyunoğlu Müzesi, Tahir Paşa Cami ve Ali Gav Medresesi olmak üzere Konya merkezde ve Karaman-Karadağ Binbirkilise Bölgesi'ndeki yapılarda görülmektedir. Temple (2013), res. 81-92.
[101]A. O. Alp (2006). Pisidia bölgesi Roma dönemi bezemeli mimari elemanları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
[102]Krautheimer (1986), s. 47.
[103]Krautheimer (1986), s. 62.
[104]Yunanistan, İtalya Ravenna ve Kuzey Afrika Qalat Siman'da farklı varyasyonlara sahip postamentler kullanılmıştır. A. K. Orlanos (1954). s. 268, res. 218-220.
[105]Peschlow (1977/1978), s. 327-329.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

olması muhtemel sekizgen bir postament Efes'te Meryemana Bazilikasında bulunmaktadır. Attik-ion profilli sütun kaidesi taşıyan postamentin dört yüzünde haç kabartmaları vardır[106]. İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunan, kaidesinde sadece torus profilinin korunduğu kare formlu (M.S. 6. veya 7. y.y.'a tarihlendirilen) postamentin dört yüzü de işlidir. Süsleme repertuarı bir yüzde kemerli sütunceler arasında haç, Yunanca A ve ω harfleri, diğer yüzlerde sırasıyla bir kantharosun her iki yanında karşılıklı duran güvercinler, dört yapraklı rozet ve akanthus yaprakları ile baklava biçimli geometrik motiflerdir[107]. E. Russo tarafından M.S. 6. yüzyıla tarihlendirilen Kuşadası Kazım Yaman Parkı'ndaki Attik-ion kaideli postamentler sekizgen ve kare formludur. Kare formlu postamentlerin dört yüzü madalyonlu Kristogram ile bezenmiştir[108]. Çoğu zaman alışılmış Attik tip kaide geleneğini devam ettirmeleri nedeniyle Geç Antik Dönem postamentlerini erken tarihli örneklerden ayırt etmek kolay değildir. Herhangi bir süsleme unsuru taşımaması halinde, postamentlerin tarihlendirilmesinde kaide profillerindeki değişimi dikkate alarak bir değerlendirmede bulunulabilir.

Araştırmamızda Beyşehir, Aşağı Esence Köyü ve Sarayönü, Kurşunlu Köyü'nde olmak üzere iki postament tespit edilmiştir (kat. no. 7-8). Kare prizmal formlu postamentlerin üzerinde yer alan kaideler, Attik tipe özgü profil dizilimini takip etmekle birlikte üst torus alışılmış formundan uzaklaşarak ince iki bantlı biçime dönüşmüştür. M.S. 4.-5. y.y.'a tarihlendirilen sütun kaidelerinde görülen benzer profil bozulmalarına dayanarak, bu postamentleri M.S. 4.-5. y.y.'a tarihlendirmek mümkündür.

3.4. Sütun Başlıkları

Antik Çağ Mimarlığında Dor, İon ve Korinth olmak üzere üç temel yapı düzeni kullanılmıştır. Arkaik Dönem'de ortaya çıkan Dor ve İon Düzenleri kısa bir zaman içerisinde daha sonradan temel alınacak tektonik yapılarını kazanmıştır. Kökeni Geç Klasik Çağ'a uzanan Korint Düzeni ise Hellenistik Dönem'den itibaren giderek

[106]E. Russo (1999). La scultura a Efeso in etá Paleocristiana e Bizantina. *Archäologische Forschungen: Efeso Paleocristiana e Bizantina-Frühchristliches und Byzantinisches Ephesos*. (Ed: R. Pillinger vd.). Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
[107]G. Mendel (1966). *Catalague des sculptures greques, Romaines et Byzantines*. Roma: L'Erma di Bretschneider.
[108]E. Russo (2007). Sculture architettoniche e decorative Paleocristiane e Bizantine nel Kazım Yaman parkı di Kuşadası. *Bizantinistica II*.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yaygınlaşmış, sonrasında Romalı mimarların en çok tercih ettiği yapısal düzen olmuştur. Yunan Mimarlığında görülen yapısal düzenler ve bu düzenlere özgü sütun başlık tipleri bunlarla sınırlı değildir. Orta İtalya'da Geç Klasik Dönem'de ortaya çıkan ve Roma Dönemi'ne kadar varlığını sürdüren Toskan Düzeni ve Arkaik Dönem'de Aeolia bölgesinde görülen Aeol sütun başlıkları gibi daha dar bir çevrede yaygınlık kazanmış düzenler ve bu düzenlere özgü başlık tipleri vardır.

Dor düzenin tercihi Roma İmparatorluk Dönemi'nin sonuna doğru giderek azalmış ve Erken Bizans Dönemi'nden itibaren tamamen kaybolmuştur. İon ve Korinth düzenleri yapısal elemanlarındaki artan biçimsel bozulmalarla birlikte Geç Antik Çağ'ın sonlarına kadar varlığını devam ettirmiştir. İon Düzeni Geç Antik Çağ mimarlık örneklerinde genellikle üst yapı elemanlarına yer verilmeden kullanılmıştır[109]. Buna karşın Korinth Düzeni bazı değişikliklerle birlikte İmparator İustianianus zamanına kadar varlığını sürdürmüştür.

Erken Bizans Dönemi mimarlığında; İon, Korinth, Kompozit, Çanak ve İki Bölümlü gibi önceki sütun başlıkların yanı sıra bu dönemde İmpost ve İon-impost gibi yeni başlık tipleri birlikte görülür. Erken Bizans Dönemi'nin tüm sütun başlık tipleri M.S. 6. yüzyıldan itibaren giderek kaybolmuş, bunların yerini Orta Bizans Dönemi'nde genellikle sepet tip olarak adlandırılan kesik-konik kare prizmal başlıklar almıştır.

Erken Bizans Dönemi sütun başlıklarını konu alan öncü çalışmalardan biri, R. Kautsch tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada İtalya, Yunanistan, Anadolu, Suriye, Kudüs ve Mısır dâhil olmak üzere geniş bir coğrafyada bulunan M.S. 4.-7. yüzyıllara tarihlenen sütun başlıkları ele alınmıştır[110].

Uzun sayılabilecek bir aradan sonra Geç Roma-Erken Bizans Dönemi sütun başlıklarını ele alan araştırmalar tekrar başlamıştır. Bunlar arasında W. E. Betsch'in[111]

[109]A. O. Alp (2013). Burdur Arkeoloji Müzesi'nden Geç Roma-Erken Bizans Dönemi'ne ait üç İon sütun başlığı, (Ed. Mehmet Tekocak) *K. Levent Zoroğlu'na Armağan*, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya, s. 63-71.
[110]R. Kautsch (1936). *Kapitellstudien bitträge zu einer geschichte des spätantiken kapitells im osten vom vierten bis ins siebente jahrhundert, studien zur spätantiken kunstgeschiste* (9), Berlin-Liebzig: Walter de Gruyter.
[111]W. E. Betsch (1977). The history, production and distribution of the late antique capital in Constantinople. Michigan: The University of Pennsylvania.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Konstantinopolis'teki sarnıçlarda kullanılan Korinth ve İon-impost başlıklarının M.S. 4-7. y.y.'lar arasındaki üretimi ve dağıtımını, J. J. Hermann'ın[112] Anadolu örneklerine de yer verdiği İtalya'daki Geç Antik Çağ İon sütun başlıklarını konu alan doktora tezleri sayılabilir.

Bunları Alman araştırmacılar tarafından 1990'lı yıllarda yapılan, özellikle başkent Konstantinopolis ve Anadolu'da Erken ve Orta Bizans Dönemi sütun başlıklarının incelendiği kronolojik olarak birbirini tamamlayan çalışmalar takip etmiştir.

T. Zollt, İstanbul genelinde ve müzelerinde bulunan M.S. 4.-6. yüzyıla ait farklı tiplerdeki sütun başlıklarını incelemiştir. M. Dennert'in Orta Bizans Dönemi İstanbul ve Anadolu örneklerini konu alan araştırması ise genellikle ihmal edilmiş olan bu dönem örnekleri konusunda önemli katkıda bulunmuştur[113].

Belli bir dönem aralığını ve sütun tipini inceleyen monografik yayınların dışında bölge, kent, müze, kazı ve yapı bazında yapılan yayınlar arasında C. Barsanti'nin Hagia Sophia ve İznik Arkeoloji Müzesi[114], P. Niewöhner'in Aizanoi ve çevresi[115], C. Pennas ve C. Vanderheyde editörlüğünde M.S. 7. ve 12. yüzyıl arasında Bizans mimari plastiği üzerine düzenlenen sempozyum bildirileri[116], C. Metzger, A. Pralong ve J. P. Sodini editörlüğünde İstanbul Arkeoloji Müzesi[117], E. Russo'nun Efes Antik Kenti[118], J. P. Sodini'nin Illyricum başta olmak üzere Yunanistan ve Anadolu Erken Bizans Dönemi sütun başlıklarına yer verdiği çalışmalar bulunmaktadır[119]. Bithynia Bölgesi'ni konu alan araştırmalar arasında A. Pralong'un Bithynia[120], Y. Ötüken'in Bursa ve çevresi, U.

[112]J. Hermann (1988). The Ionic capital in late antique Rome. Rome: G. Bretschneider.
[113]M. Dennert (1997). *Mittelbyzantinische kapitelle: studien zu typologie und chronologie*. Bonn: Dr. Rudolf Habelt GMBH; T. Zollt (1994). *Kapitellplastik Konstantinopels vom 4. bis 6. jahrhundert n. chr.* Bonn: Dr. Rudolf Habelt GMBH.
[114]C. Barsanti ve A. Guiglia (2010). The sculptures of the Ayasofya müzesi in Istanbul. Ege Yayınları; C. Barsanti (2003). *The İznik-Niceae's Archaeological Museum: In search of a catalogue*. *Iznik through history* (Ed: I. Akbaygil vd.). Istanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
[115]Niewöhner (2007a).
[116]C. Pennas ve C. Vanderheyde (2008). *La sculpture byzantine, VIIe-XIIe siècles*. Athens: École Française d'Athènes.
[117]C. Metzger vd. (1990). *La sculpture Byzantine figurèe: Au Musèe Archèologıque D'Istanbul*. Librairie D'amèrique et D'orient Adrien Maisonneuve Jean Maisonneuve Successeur.
[118]E. Russo (1999).
[119]J. P. Sodini (1984). *La sculpture architecturale à l'époque paléochrétienne en Illyricum*. Thessaloniki: Actes Du X. Congres International D'Archeologie Chretienne, Eisigiseis, Pontificio Istituto Di Archeologia Cristiana, Vaticano.
[120]A. Prolong (2003). Matèriel archèologique errant. *La Bithynie au Moyen Âge* (Ed: B. Geyer vd.).

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Peschlow'un Şile Kumbaba, J. Kramer'in Yalova Kaplıcaları'nda bulunan sütun başlıkları ele aldıkları çalışmalar sayılabilir. Bunlar dışında Zollt ve Kramer'in sütun başlıklarının tipoloji ve kronolojik gelişimini konu alan yayınları bulunmaktadır[121].

Yapılan çalışmaların özellikle başta başkent Konstantinopolis olmak üzere merkezi atölyelerin üretimleri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Anadolu genelinde yapılan yüzey araştırmalarında dağınık olarak tespit edilen ve yerel özellikler taşıyan örneklerin tarihlendirme önerileri, tarihi bilinen sütun başlıklarına kıyasla daha geniş bir zaman aralığını kapsamaktadır. Sütun başlıklarının süsleme unsurlarının ve biçimsel değişimlerinin kronolojik olarak değerlendirildiği yayınlar görece daha az sayıdadır. Yerel atölyelerde düşük işçilik ve malzeme kalitesine bağlı olarak sütun başlıklarının form ve süslemedeki biçimsel değişimleri yerleşik bir bölgesel üslup anlayışı oluşturmaktan uzaktır.

Araştırmamız kapsamında yedi farklı tipte toplam on üç sütun başlığı tespit edilmiştir. Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenen sütun başlıklarından İon, Korinth, İon-impost, İki Bölümlü (Yiv-akanthus) ve Kesik piramidal tipinde birer, Çanak tipi (Yivli) başlık ise ikişer örnekle temsil edilmektedir. Bunların yanı sıra Orta Bizans Dönemi'ne ait bir Korinth varyasyonu ve Kesik piramidal tipte beş örnek bulunmaktadır.

3.4.1. Erken Bizans Dönemi sütun başlıkları

3.4.1.1. İon Sütun Başlığı

İon sütun başlığı ön ve yan yüz olmak üzere iki cephelidir. Ön yüzde kare abakusu altta kanalis ve yanlarda volütlerle çevrelenen ekhinus takip eder. Köşe palmetleri ile sınırlanan ekhinustaki yumurta-okucu dizisi yanlarda köşe palmetleri altta astragal profili ile sınırlanırken, volütler kanalları yanlarda ince setlerle çevrelenmiştir. Polster veya Pulvinus adı verilen yan yüzler daha sadedir ve genellikle merkezdeki balteus bandından gelişen akanthus, palmet veya stilize uzun yapraklarla bezenmiştir.

[121]T. Zollt (1998). Das Ionische kämpferkapitelle. definitionsprobleme; U. Peschlow (1998). Tradition und innovation: kapitellskulptur in Lykien. *Spätantike und Byzantinische bauskulptur*. (Ed: U. Peschlow vd.) Stuttgart: Franz Steiner Verlag; U. Peschlow (1977/1978).

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

İon düzeni Geç Antik Çağ'da varlığını sürdürmekle birlikte tercih edildiği yapı türleri ciddi oranda azalmış ve uygulamada genellikle üst yapı elemanlarına yer verilmemiştir. Düzene ait sütun başlığının kullanımı genellikle sütunlu cadde, portik ve anıtlarla sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır. Konstantinopolis'te Erken Bizans Dönemi yapılarına ait sütun başlıklarını konu alan çalışmalarda, İon sütun başlıklarının az sayıda temsil edilmesi, bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. J. Hermann ve O. Bingöl tarafından yayınlanan birkaç örnek dışında bugüne kadar Geç Antik Dönem Anadolu ion sütun başlıklarının M.S. 4-6. y.y. arasındaki biçimsel değişimlerini konu alan kapsamlı monografik bir çalışma yapılmamıştır.[122]

Geç Dönem İon sütun başlıklarında başlığı oluşturan unsurların biçim, oran, sayı, profil ve işleniminin kanonik yapıdan uzaklaştığı görülür. Söz konusu bozulmaların farklı şekillerde olduğu gözlemlenmektedir. Bunların başında başlık formunun kareden dikdörtgene dönüşmesi ve volüt turlarının alışılmış kanonik sayıdan uzaklaşarak azalması ya da artması gelir. Bunların yanı sıra çoğu zaman yumurta sayısı azalmış, volüt kanallarını çevreleyen setler göz ardı edilmiş, köşe palmetleri plastik etkiden uzaklaşarak daha stilize işlenmiş ya da tamamen kaybolmuş ve polsterlerde stilize süslemelere yer verilmiştir. Söz konusu bozulmaların oranı Erken Bizans Dönemi sütun başlıklarının tarihlendirilmesinde göz önünde bulundurulacak kriterlerin başında gelmektedir.

Araştırma kapsamında tespit edilen tek İon sütun başlığı Akşehir, Yeşilköy'de Cami duvarında yer alır (kat. no. 9). Duvar örgüsü içerisinde ön yüzün yarısı, pulvinusun ise tamamı görülebilmektedir. Başlıkta başta ekhinus ve köşe palmetleri olmak üzere tüm süsleme unsurlarında bozulmalar görülür. Abakus yüksekliği azalmış, volüt çapı küçük olmakla birlikte tur sayısı (4½) artmıştır. Düz profilli ekhinusta ince bir kazıma ile kılıftan ayrılmış yumurta alışılmamış şekilde ters yerleştirilmiş, köşe palmetleri daire biçimine dönüşmüştür. Ön yüze kıyasla pulvinus daha itinalı yapılmıştır. Merkezde beş bordürlü balteus bandından gelişen sivri uçlu geniş yaprakların damarları derin yivlerle belirginleştirilmiş, yapraklar arasına ara yapraklar yerleştirilmiştir[123]. Biçimsel

[122]J. Hermann (1988); O. Bingöl (1980). Das Ionische normalkapitell in Hellenistischer und Römischer zeit in kleinasien. Tübingen: Deutsches Archäologisches Institut, *Istanbuler Mitteilungen*, Bei, 20.
[123]Yatay yapraklı polster dekorasyonu örnekleri için bkz. Bingöl (1980), s. 111.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

bozulmaların ve işçilik kalitesindeki azalmanın zamana bağlı olarak arttığı kabul edildiğinde başlığı M.S. 5. yüzyıl sonu, 6. yüzyıla tarihlendirmek mümkündür[124].

3.4.1.2. Korinth Sütun Başlığı

Korinth sütun başlığının ana süsleme unsurlarını kalathosu iki sıra halinde saran akanthus yaprak çelengi ile kaulisten çıkan çanak yapraklar oluşturur. Kalathosun üzerinde genellikle ortası çiçekli abakus levhası bulunur. Abakus levhasının alt köşelerinde volütler ve kalathos dudağının altında helezon yapan heliksler ile başlık temel formunu kazanır. Korinth başlıkların stilistik değişimi akanthus yaprak çelenkleri, kaulisler, volütler, abakus çiçeği ve heliksler gibi bezeme öğelerinin bulunup bulunmaması ve farklı dönemler içinde sayı, biçim oran ve işlenim özelliklerine göre izlenmektedir.

Korinth sütun başlıklarının M.S. 4. yüzyıldan itibaren erken örneklere kıyasla boyutlarının küçüldüğü gözlenmektedir. Başlığı oluşturan süsleme unsurlarının biçim, oran ve yerleştiriminde zamana bağlı olarak bozulmalar ortaya çıkar. Biçimsel değişiminin tarihsel süreç içinde en net izlenebilen temel süsleme öğesi akanthus yapraklarıdır. M.S. 3. yüzyıldan itibaren başlık gövdesinin küçülmesine karşın genişleyen ve büyüyen akanthus yaprakları kalathos yüzeyinde daha fazla yer kaplar. Bu nedenle yaprakların başlık gövdesine oranı değişir. Bunu giderek doğal ve plastik etkiden uzaklaşmış yaprak biçimi ve yoğun matkap işçilik izler. Diğer bozulmalar şerit halinde kalathostan köşelere uzanan sadeleşmiş volütler, özensiz kaulis çanak yaprakları, helikslere yer verilmeyişi, abakus altına doğru uzanan volüt biçimli sapların daha yüzeysel işlenmesi ve abakus çiçeğinin alışılmış görünümünden uzaklaşarak dışa taşkın basit yumru biçimine dönüşmesidir.

---

[124]Burdur ve Side Arkeoloji Müzesi'nde Bingöl tarafından stilistik özelliklere dayanarak M.S. 4-5. y.y'a tarihlendirilen dört ion sütun başlığı daha önce yayımlanmıştır. Burdur örneğinde volütlerde tur sayısı artarken, yumurtalar alışılmış formlarını kaybetmiş ve dizili inci motifi görünümü almıştır. Side örneklerinde ion-kymationu klasik formuna yakın bir işlenime sahipken köşe palmetlerinde yaprak sayısı ikiye düşmüştür. Bingöl, (1980), s. 178, 231, 232. Burdur Müzesi'nde bulunan diğer iki başlıktan biri alışılmış form, oran ve işlenimden çok uzaklaşmamış olmasından dolayı A. O. Alp tarafından M.S. 4. y.y.'ın ilk yarısına, diğeri M.S. 4. y.y.'ın ikinci yarısı ile sonları arasındaki zaman dilimine tarihlendirilmiştir. Aynı çalışmada değerlendirilen Yalvaç Arkeoloji Müzesi'ndeki başlığın başta ekhinus ve köşe palmetleri olmak üzere tüm unsurların biçim ve oranlarında bozulmanın arttığına dayanılarak başlıklar içerisinde en geç tarihe M.S. Geç 4. y.y. veya Erken 6. y.y.'a ait olduğu düşünülmüştür. Alp (2006), s. 47-49.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Korinth sütun başlıklarının M.S. 6. yüzyıl sonlarına kadar unsurlardaki bazı bozulmalarla birlikte temelde Roma geleneğini takip ettiği görülür. M.S. 4. sonlarında "Theodosius Tipi" olarak adlandırılan sütun başlıklarında akanthus yapraklarının gövdeleri büyümüş, üst süsleme öğelerine daha az yer kalmıştır. Sütun başlıklarında dip yaprak uçlarının yana doğru kıvrılmasıyla akanthus yaprakları tabana doğru genişlemiş, ana damardan gelişen yapraklar yelpaze şeklinde iki yana açılmıştır. Yan yapraklarla köprüler oluşturan yaprak uçları kendi içlerinde dönerek kapalı gözler meydana getirmiştir. Söz konusu özellikleri II. Theodosius Dönemi Hagia Sophia'sı, Theodosius Anıtı ve Altınkapı'da kullanılan başlıklarda izlemek mümkündür.

Yaklaşık aynı zamanda ya da kısa bir süre sonrasında yaprak kenarları çentikli, diken yaprağı görünümünde, yoğun matkap işçilikli, ışık-gölge kontrastlığının öne çıktığı başlıklar ortaya çıkmıştır. Almanca Literatürde "feingezahnte" olarak adlandırılan bu akanthus formu başkent dâhil olmak üzere imparatorluğun geneline yayılmıştır.

Konstantinopolis'te İmparator İustinianus zamanında inşa edilen Hagia Eirene, Hagios Sergios ve Bakkhos ve Hagia Sophia'da bu tip başlıklara yer verilmemiştir. Korint sütun başlıkları azalarak Orta Bizans Dönemi'ne kadar varlığını sürdürmüştür[125].

Araştırmalarımızda Ilgın, Beykonak, Dediği Mahmut Sultan Mescidi'nde bir Korinth başlığı tespit edilmiştir (kat. no. 10). Kalathosta sekiz yapraklı akanthus çelengi yer alır. Üst kısmın kırık olması nedeniyle kalathosta ikinci sıra akanthus yaprak çelenginin olup olmadığı belli değildir. Başlığın tarihlendirilmesinden kıstas alınabilecek tek unsur akanthus yapraklarının biçim ve işlenimidir. Kalın damarlı akanthus yapraklarının oldukça yüzeysel işlenerek plastik etkisini kaybetmesi, yan yaprakların arasında köprülerin oluşturulmasına dayanarak başlığı M.S. 5. yüzyıl sonu – 6. yüzyıla tarihlendirmek mümkündür.

3.4.1.3. Çanak Tip (Yivli) Sütun Başlıkları

Silindirik gövdesi eşit aralıklı yiv/oluklarla kaplanmış ters çan biçimindeki bu tip başlıklar Arkaik Dönem'e kadar giden bir geçmişe sahiptir. Türkçe Literatürde "ters çan", "çanak", "oluk" ve ya "yivli" başlık olarak adlandırılan başlıklar için ortak bir tip

[125]Dennert (1997), s.179-181.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

adlandırması bugün için oluşmamıştır. Bu tip başlıklar Alman araştırmacılar tarafından "kelchkapitelle", İngiliz araştırmacılar tarafından "fluted capitals" olarak adlandırılmıştır. Bu başlıkların başlangıcından Geç Antik Döneme kadar biçimsel değişimini inceleyen monografik bir çalışma bugüne kadar yapılmamıştır. Başlığın en erken örnekleri Hellenistik Dönem'e aittir. Pergamon Hellenistik Krallığın merkezi Bergama ve yakın çevresindeki merkezlerde görülür[126]. Bu başlıklarda on sekiz ve ya yirmi dört yivli silindirik gövdeyi kare formlu, köşelerinde çiçek motifleri bulunan profilli abakus takip eder. Abakus birleşiminde dışarıya doğru hafifçe genişleyen yivler bükümlüdür. Başlangıçlarında yarım dairevi dolgular bulunan yivler arasında uçları tomurcuk biçiminde sonlanan ince saplar yer alır. Başlığın temel formu ve unsurları büyük farklılıklar olmaksızın Roma İmparatorluk Dönemi ve sonrasında devam etmiştir.

Başlığın basit tektonik yapısı nedeniyle Geç Antik Dönem başlıklarını Roma Dönemi örneklerinden ayırt etmek kolay değildir. Tarihlendirmeye yardımcı üç kriterden söz edilebilir. Bunlardan ilki uçları tomurcuk biçiminde sonlanan ince saplara başlıklarda yer verilip verilmemesidir. İkincisi Geç Antik Dönem başlıklarında yivlerle kaplı başlık gövdesi ile abakus arasında düz ya da yarım dairevi profilli silindirik bölümle sonlanmasıdır. Üçüncüsü ise sütun gövdesine oturan silindirik bilezik üzerinde yumurta-okucu dizisini oluşturan motiflerin biçim ve işlenimidir[127].

Araştırma kapsamında bu tipte iki başlık tespit edilmiştir. Akşehir, Yeşilköy'de bulunan (kat. no. 11) başlığın gövdesinde kalın setlerle çevrelenmiş on altı yiv yer alır. Kare formlu yüksek abakus altında ve başlığın alt kısmında aynı yükseklikte yarı dairevi profilli yalın silindirik bölümler vardır. Yivler arasında ince sapların yer verilmediği tomurcuk biçimli küçük yapraklar bulunur. Doğanhisar, Koçaş, Yunus Emre Külliyesi

[126]Pergamon Demeter Kutsal Alanı ve Assos Agorası stoalarında bu tip başlıklar kullanılmıştır. Alp (2006), s. 65.

[127]Bu başlıkların benzer örnekleri İstanbul'da Hagia Eirene Kilisesi, Topkapı Sarayı Müzesi ve Gülhane Parkı'nda, Anadolu'da Bursa çevresinde, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Demre Hagios Nikolaos Kilisesi, Xanthos Akropolis Bazilikası, Didyma, Aizonai ve Philomelion'da bulunmaktadır. Tezcan (1989), s. 149-335; Ötüken (1996a), s. 175-177; Alpaslan (2001), s. 267-268; Y. Ötüken (1996b). 1996 yılı Demre-Hagios Nikolaos Kilisesi kazısı. *XIX. Kazı Sonuçları Toplantısı*. s. 548; J. P. Sodini (1996). La Basilique De L'Acropole haute De Xanthos. *Anatolia Antiqua IV*. s. 201-229; U. Peschlow (1975b). *Byzantinische plastik in Didyma*. Tübingen: Deutsches Archäologisches Instıtut, *Istanbuler Mitteilungen*, Bei, 25, s. 215; Peschlow vd. (2002), s. 476; Niewöhner (2007a), s. 206-207; Ş. Yıldırım (2011). Philomelion'daki Erken Bizans Dönemi Sütun Başlıkları, (Ed. E. Ceren Erel vd.) *Anadolu Kültürlerinde Süreklilik ve Değişim, A. Mine Kadiroğlu'na Armağan*, Ankara, s. 624.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Bahçesi'nde bulunan (kat. no. 12) başlıkta dairevi dolgular ve ara yaprakların bulunmadığı on iki yiv sırası ince bir profille abakusa bağlanır. Altta bilezik üzerinde özensiz işlenmiş yumurta-okucu dizisi yer alır. Daire formlu yumurtalar ince kazıma ile kılıflarından ayrılmışken kalın okuçları V biçimli gövdeye sahiptir. Yumurta-okucu dizisinin biçimsel özellikleri bu başlığın da ilki gibi M.S. 4.-5. yüzyıllara tarihlendirilmesine imkân tanır.

3.4.1.4. İon-İmpost Sütun Başlığı

Erken Bizans Dönemi'nde kendine özgü bir başlık tipi olarak ortaya çıkan İon-impost, Anadolu ve Yunanistan olmak üzere oldukça geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Başlık dikdörtgen prizmal üst gövde ile ön ve arka yüzleri İon başlığın süsleme unsurlarını taşıyan kareye yakın dikdörtgen formlu alt kısım olmak üzere iki bölümden oluşur. İmpost (yastık) olarak adlandırılan üst bölümün kısa ön yüzlerinde genellikle çelenk ya da madalyon içinde haç gibi Hristiyanlıkla ilişkili motiflerin yanı sıra monogram ve akanthus yapraklı kompozisyonlara yer verilmiş, uzun yüzler çeşitli motiflerle süslenmiştir. İonik bölümde yanlarda volütler arasında erken tarihlerde yumurta-okucu, geç örneklerde çeşitli stilize bitkisel motifler işlenmiştir. İon başlığında pulvinusa özgü süslemeler benzer şekilde bu başlık tipine taşınmıştır. Başlık tipinin ortaya çıkışında ve yaygınlaşmasında strüktürel ve statik açıdan sağladığı avantajların önemli rol oynadığı kabul edilebilir. Bu tip başlıklar, kiliselerin nef ayrımları, narteks ve atriumu çevreleyen portikoların yanı sıra ve sarnıç gibi yapılarda da kullanılmıştır.

Bugüne kadar yapılan çalışmalar, İon-impost sütun başlıklarının İstanbul ve Anadolu genelindeki örneklerinin süsleme, alt tipler ve işlenim özelliklerinin anlaşılmasına önemli katkılar sağlamıştır.[128]

Araştırmamız kapsamında İon-impost tip başlıkların tespit edebildiğimiz tek örneği Ilgın, Argıthanı, Kültür Parkı'da bulunur (kat. no. 13). İmpost bölümün kısa yüzlerinde araları kalp biçimli düzenlenmiş bir Kristogram ile kabartmalı bir haç motifi vardır. Uzun yüzlerde dar ve geniş olarak birbirini takip eden yivlerin kısa kenarları dar olanlarda

[128]W. E. Betsch (1977). s. 212; J. P. Sodini (1989*).* Le commerce des marbres a l'epoque protobyzantine. hommes et richesses dans l'empire Byzantine. Paris: *Tome I, IV-VII. Siécle*. (Ed: P. Zeck); Zollt (1994), s. 13-46.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

köşeli, geniş olanlarda içbükeydir. Benzer süslemeye sahip örnekler arasında İstanbul'da Arkeoloji Müzesi, Topkapı Sarayı, Hagios Andreas Kilisesi (Koca Mustafa Paşa Cami), Hagia Sophia Müzesi'nde ve Sardes Gymnasium'u Palaestrası'ndaki başlıklar sayılabilir[129]. Bu örneklerin çoğunluğunda yiv süslemesine Argıthan başlığındaki gibi sadece uzun yüzlerinde, bazılarında ise dört yüzde yer verilmiştir. Söz konusu başlıklarda yivler alışılageldiği üzere yarım dairevi kesitliyken, tespit ettiğimiz örnekte dik kesitlidir. İonik bölümde volütler arasındaki ekhinusların birinde çift kılıflı dairevi formlu bir yumurta ile her iki yanda ters yerleştirilmiş stilize yapraklar, diğerinde palmet benzeri bitkisel bir motif yer alır. Pulvinus düz bir banttan çıkan üç uzun yaprakla alışılmış süsleme geleneğini sürdürmüştür. Başlığın genel formu ve süsleme unsurlarında belirgin bir farklılık olmaması nedeniyle tarihlendirme önerisinde bulunmak güçtür. Benzer örneklerin süsleme ve işçilik özellikleri dikkate alınarak M.S. 4.-6. yüzyıllar içerisinde değerlendirilmesi mümkündür.

3.4.1.5. İki Bölümlü (Yiv-Akanthus) Sütun Başlığı

Bu tipteki başlıklar alt sırada akanthus yaprak çelengi ile üstte kalathos gövdesini kaplayan yiv dizisinin bir araya getirilmesiyle oluşmuştur. Bu başlığın Korinth ve Yivli başlıkların kompozit bir uygulaması olduğunu söylemek mümkündür. En erken örnekleri Hellenistik Dönem'de ortaya çıkan başlık, Roma İmparatorluk Dönemi'nde geniş bir alana yayılmıştır. İki Bölümlü başlıklar, Çanak tipi başlıklar gibi farklılaşmış üst yapı elemanları ile birlikte yapısal bir düzeninin unsurları değildir. Bu başlıkların kullanımı daha çok iç mekânlar, stoalar ve mezar yapıları gibi ikincil yapılarla sınırlı kalmıştır. Başlık Geç Antik Çağ'da hatta Orta Bizans Dönemi'ne kadar görülür. Başlığın biçimsel gelişimini kronolojik ve tiplojik olarak konu alan monografik bir yayın günümüze kadar yapılmamıştır. Türkçe Literatürde yerleşik bir tip adlandırması yerleşmemiştir. Bu tip başlıklar, Almanca Literatürde "Blattkelchkapitell" olarak adlandırılır.

Araştırmalarımızda bir yiv-akanthus başlığı tespit edilmiştir (kat.no. 14). Doğanhisar, İlyaslar Köyü'nde bulunan başlıkta kendi içine kıvrılarak ve yan yapraklarla birleşerek geniş gözler oluşturan yapraklar kalathos gövdesinin 2/3lük bölümünü kaplar. Detaylara

[129]İstanbul örnekleri için bkz. Zollt (1994), kat no. 10, 11, 12, 15, 24, 30, res. 10, 12, 15, 24, 30. Sardes Gymnasium Palaestrası'ndaki başlıklar için bkz. F. K. Yegül (1974). Early Byzantine capitals from Sardis: a study on the Ionic Impost Type, *Dumbarton Oaks Papers* (28), s. 265-274.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yer verilmeyen kalın damarlı yüzeysel işlenmiş akanthus yaprakları şematik bir görünüm kazanmıştır.

Akanthus yaprak çelengini üstte kalathosun 1/3 yüksekliğinde kısa, kalın setlerle çerçevelenmiş yiv sırası takip eder. Akanthus yaprak dizisinin yukarıda dışa doğru hafifçe genişlemesi buna karşılık yiv sırasının geride yer alması iki parçalı bir görünüm oluşturmuştur. M.S. 2. yüzyıl erken tarihli örneklerinde başlık yüzeyinde akanthus yaprakları ile yiv disizi uyumlu, akanthus yaprakları doğal görünümünde iken, başlıkta süsleme unsurları arasında organik bağın kaybolması, akanthus yapraklarına oldukça stilize bir görünüm kazandırmıştır. Buna dayanarak başlığı M.S. Geç 5-6. yüzyıl veya sonrasına tarihlendirmek mümkündür.

3.4.1.6. Kesik piramidal Sütun Başlığı

Ilgın, Aşağıçiğil Çarşı Cami'de tespit ettiğimiz Dokimeion mermerinden yapılmış olan kesik piramidal başlık (kat. no. 15), malzemesi ve kaliteli işçiliği ile dikkat çeker. Başlık altta, dip yaprakların birleşerek derin kapalı gözler oluşturan tek sıra akanthus yaprak çelenginin yer aldığı bilezik bölümü ile başlar. Başlık gövdesinin tümünü saran üç şeritli örgü motifi ajur tekniğinde derin kafesler biçiminde işlenmiştir. Dört yüzün merkezinde yukarı doğru genişleyen panolar yer alır. Panolarda haçlara yer verilmiştir. Başkent atölyelerinde ortaya çıkmış ve geniş bir coğrafyada kullanım görmüş olan ajur tekniği başkentte Hagios Sergios-Bakkhos Kilisesi ve Hagia Sophia'da yoğun olarak kullanılmış, M.S. 6. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren yaygınlaşarak daha çok kesik piramidal başlıklarda uygulanmıştır[130]. Bilezikteki tek sıra akanthus yaprak çelengi İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde figürlü sütun başlıklarında görülmektedir[131]. Ancak M.S. 5.-6. y.y.'a tarihlendirilen bu başlıklarda örgü motifi yer almaz. Malzeme ve işçilik kalitesi ile bölge genelinde tespit ettiğimiz başlıklardan ayrılması, başlığın yerel bir atölyeden ziyade yüksek kaliteli işçilik gösteren başlıkların üretildiği Dokimeion veya Philomelion

[130]Manisa Müzesi, Kuşadası Kasım Yaman Parkı ve Bursa II. Murad Türbesi'nde kesik konik tipte örgü motifi süslemeli ajur tekniğinin kullanıldığı benzer başlıklar bulunmaktadır. Dennert (1997), s. 68; J. Kramer (1998). Bemerkungen zu den methoden der klassifizierung und datierung frühchristlicher oströmischer kapitelle. *Spätantike und Byzantinische bauskulptur*. (Ed: U. Peschlow vd.) Forschungen zur Kunstgeschichte und Christlichen Archäologie. Band 19.s. 48.
[131]Metzger vd. (1990), kat no. 204, 205.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

atölyelerinin üretimi olduğunu akla getirmektedir. Başlığı İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki örnekleri dikkate alarak M.S. 5.-6. y.y.'a tarihlendirmek mümkündür.

3.4.2. Orta Bizans Dönemi Sütun Başlıkları

İmparator İustinianus sonrasında (M.S. 6. y.y.'ın 2. yarısından itibaren) imparatorluk siyasi ve ekonomik açıdan bir gerileme sürecine girmiştir. M.S. 7-9. yüzyıllar arasını kapsayan bu dönem tarihçiler tarafından genellikle "Karanlık Yüzyıllar" olarak adlandırılır. Bu dönemde Mısır, Suriye ve Filistin ile birlikte Kıbrıs, Rodos, Girit ve Sicilya Araplar tarafından işgal edilmiş ve imparatorluk başkenti Konstantinopolis birçok kere kuşatılmıştır. İmparatorluk tahtı bir yandan sürekli el değiştirirken, İmparator III. Leon'la başlayan ve M.S. 820'de V. Leon'un ölümüne kadar geçen dönem İkonoklasma olarak bilinen tasvir tartışmaları ile geçmiştir. Bu yüzyıllar arasında inşa faaliyetlerinde belirgin bir düşüş gözlenmektedir. İmparatorluk genelinde bu döneme tarihlenen az sayıdaki yapının tanınması inşa faaliyetlerindeki gerilemeyi açık bir biçimde gösterir. Siyasi istikrarsızlığın yarattığı askeri başarısızlık ve kaybedilen topraklarla birlikte oluşan ekonomik sıkıntıların mimari faaliyetleri etkilediği kuşkusuzdur. Bunun yanısıra Erken Bizans Dönemi'nde imparatorluk genelinde yoğun inşa faaliyetleri neticesinde tamamlanan çok sayıdaki kilisenin ihtiyaca cevap vermesi, yeni inşa faaliyetlerini gereksiz kılmış olmalıdır. M.S. 10. yüzyılın son çeyreğinden itibaren Makedonya Hanedanlığı ile birlikte siyasi ve askeri istikrar sağlanmış, bunun neticesinde Anadolu'da M.S. 10. yüzyıl sonu ile M.S. 12. yüzyıl arasında mimari faaliyetler artmıştır. Karanlık yüzyıllar olarak tanımlanan evrede ortaya çıkan Haçvari Naoslu Kubbeli Bazilikalar ve sonrasında bu plan tipinden geliştirilen Kapalı Yunan Haçı planlı kiliselerde, Erken Dönemin yaygın plan tipleri olan bazilikal ve kubbeli bazilikalara oranla sütunlara daha az ihtiyaç duyulması söz konusu yüzyıllarda daha az sayıda sütun başlığı üretilmesine neden olmuştur. Korinth, Kompozit, İon ve İon-impost başlık tipleri neredeyse tamamen unutulmuş, bunların yerini yüzey süslemelerinin öne çıktığı sepet ya da kesik piramidal olarak adlandırılan başlıklar almıştır.

İkinci grubu oluşturan başlıklar için Türkçe Literatürde yerleşik bir adlandırma yoktur. Başlık alt tiplerinin adlandırılmasında süsleme kompozisyonu ve motifler temel alınmıştır. Anadolu genelinde bu dönemin sütun başlıklarını kronoloji ve tipoloji

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

açısından inceleyen en kapsamlı çalışma M. Dennert tarafından yapılmıştır. Çalışmada başlıklar; Korint ve çeşitlemeleri, İon-impost, Kesik piramidal olmak üzere üç ana tipe ayrılırken, kesik piramidal başlıklar; kabaralı, hayvan figürlü, yan yüzü eğimli, palmetli, rozetli gibi süsleme özelliklerine göre on beş alt tipe ve kendi aralarında dokuz alt türe ayrılmıştır[132]. Araştırmamızda Orta Bizans Dönemi'ne ait biri Korinth çeşitlemesi, beşi Kesik piramidal tip sütun başlığı tespit edilmiştir.

3.4.2.1. Akanthus Yapraklı Başlık

Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen az sayıdaki Korinth sütun başlığında, başlığı oluşturan unsurlara az çok yer verilmiş ve alışılmış gövde biçimi korunmuştur. Ancak Doğanhisar, Koçaş Yunus Emre Külliyesi bahçesinde tespit ettiğimiz (kat. no. 16) başlıkta, yüzeysel işlenmiş akanthus yaprakları dışında Korinth tipi başlığa özgü süsleme unsurlarının hiçbirine yer verilmemiş, gövde ve kenarları eğimli alışılmış abakus formu kaybolmuştur. Kalathos sekiz uzun akanthus yaprağı ile kaplanmıştır. Stilize ve yüzeysel işlenmiş yaprakların yivlerle belirlenen ana damarı abakus altına kadar uzanır. Sivri uçlu yan yapraklar kendi içlerine kıvrılarak büyük gözler, yan yapraklarla birleşerek köprüler oluşturur. Selçuk Arkeoloji Müzesi ve Efes, İoannes Bazilikası'nda bulunan başlıklarda setler biçiminde uzanan akanthus yapraklarının aynı biçimde köprüler oluşturmasına ve üslup benzerliğine dayanarak başlığı, Orta Bizans Dönemi içinde değerlendirmek mümkündür[133].

3.4.2.2. Kesik Piramidal Sütun Başlıkları

M.S. 6. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren görülen kesik konik tipteki sütun başlıklarının ilk örnekleri Hagia Sophia ve Hagios Polyeuktos Kilisesi gibi başkent yapılarında bulunur. Ancak bu tipteki başlıkların en çok tercih edildiği dönem başkent ve Anadolu atölyelerinde çok sayıda üretildikleri 10-12. y.y.'dır. Çalışmamızda Kesik piramidal tipte beş sütun başlığı tespit edilmiştir (kat. no. 17-21).

Beyşehir, Üstünler Beldesi (kat. no. 17-18) Belediye Bahçesindeki iki başlık malzeme, boyut ve süsleme kompozisyonu açısından birbirine oldukça benzerdir ve olasılıkla aynı yapıda birlikte kullanılmıştır. İlk başlığın (kat. no. 17) karşılıklı yüzlerinde haç kolları

[132]Dennert (1997), s. 35.
[133]Dennert (1997), s. 205, kat. no. 218, 223.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

uçlarının yana doğru açıldığı kabartmalı birer haç ile yuvarlak uçlu yapraktan oluşan rozet bulunur. Alt haç kolundan çıkan üç yapraklı motif her iki yanda yer alırken köşe eksenlere bileziğin üzerinde yükselen sığ işlenmiş kısa saplı kozalaklar yerleştirilmiştir. İkinci başlığın (kat. no. 18) üç yüzü benzer biçimde bezenmiş, bir yüzü işlenmeden bırakılmıştır. Bir yüzde, merkezde Malta haçı, haçın alt kolundan çıkıp iki yana yönelen palmet ve üst kolun iki yanında rozet motifleri yer alır. Diğer yüzlerde merkezde madalyonun altından bir düğümle iki yana ayrılan kıvrık daldan çıkan iki yarım palmet ile üstte küçük palmetler bulunur. Abakusun hemen altında geisipodes/diş sırası üç yüzde devam etmektedir[134]. Başlığın arka yüzünün kaba bırakılmış olması, ait olduğu yapıda üç yönden görülebilecek şekilde kullanıldığını işaret etmektedir. Alanya Müzesi'nde malzeme, form ve süsleme kompozisyonu bakımında oldukça benzer bir başlık S. Doğan tarafından yayımlanmıştır[135]. Beyşehir ve Alanya başlıklarında benzer şekilde karşılıklı yüzlerde alttan çıkan şeritlerin oluşturduğu madalyonların çapraz eksenlerinde üç yapraklı motifler yer alır. Beyşehir örneğinde madalyonların birinin içinde çarkıfelek diğerinde rozet bulunurken, Alanya Müzesi'nde bulunan başlıkta sadece rozet yer alır. Diğer yüzde merkezde bir haç ve üst haç kolunun iki yanında birer rozet bulunur. Madalyonların iki yanında bir yaprağı S kıvrımlı ve büyükçe işlenmiş üç yaprak yer alır. Köşe eksenlere kısa saplı kozalak motifleri yerleştirilmiştir. Konya il sınırları içerisindeki bir merkezden müzeye geldiği belirtilen Alanya Müzesi başlığı yükseklik ve çap ölçülerinin Üstünler Beldesinde tespit ettiğimiz başlıklarla uyumlu olması, başlıkların Beyşehir'in Üstünler Beldesi veya yakın çevresinden getirilmiş olabileceğini işaret etmektedir. Bu nedenle, Beyşehir başlıklarını Doğan tarafından M.S. 10. y.y.'ın ikinci yarısı ile M.S. 11. y.y.'ın ilk yarısına tarihlendirilen Alanya Müzesi'ndeki başlık ile aynı döneme yerleştirmek mümkündür[136].

Araştırmamızda tespit ettiğimiz Kesik piramidal başlıklardan ikisi (kat. no. 19-20), Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde giriş kapısında devşirme olarak kullanılmıştır. Başlıklar malzeme, boyut ve süsleme özellikleri açısından birbirine benzer. Söz konusu durum,

[134]Başkent Konstantinpolis'ten Latin istilası sırasında (M.S. 1204) Venedik, San Marco Kilisesi'ne götürülen geisipodes örnekli başlıklar için bkz. Dennert (1997), kat. no. 49, 69, 180, 226, 227, 265.
[135]S. Doğan (2009). Bizans sanatında yaşam haçı motifi ve Alanya Müzesi'ndeki bir Bizans sütun başlığı. *Ebru Parman'a Armağan* (Ed: A. O. Alp). Ankara: Alter Yayıncılık, s. 140. Yük. 54 cm. Der. 68 cm. Çap: 48 cm. Ab. Yük. 11.5 cm.
[136]Dennert tarafından yayınlanan Orta Bizans Dönemi sütun başlıkları arasında Venedik, San Marco Bazilikası'nda ve Korinth'te Müzede geisonlu örnekler bulunmaktadır. Dennert (1997), s. 187, 200, 210.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

başlıkların aynı yapıda kullanıldıklarına işaret etmektedir. İki yönden görülebilen başlıkların bir yüzünde; bilezik üzerinde içe kıvrılmış dip yapraklı kalın bir sapın taşıdığı üç yapraklı çiçek motifi, diğerinde kısa kalın sapın üzerinde iki şeritli bir madalyon içinde on iki yapraklı bir rozet yer alır. Madalyonun hemen üstünden çıkan sapların biri sağa, diğeri sola kıvrılır ve uçları kıvrılmış aşağı dönen kalın damarlı birer yaprak taşır. Eğimli köşelerde yanlara açılarak tüm yüzeyi kaplayan geniş yapraklar yer alırken yüzlerde dipte içe kıvrılmış sürgün yapraklı rozetler ve stilize palmet motifleri işlenmiştir[137]. Köşelerin her iki kenarından kalın damarlı set halinde uzanan yaprakları sınırlayan şeritler üstte içe kıvrılarak volütler oluşturur. Koçaş örneklerini, Dennert'in "Kenarları Eğimli Kesik Piramidal Başlıklar" olarak tanımlanan tipin bir çeşitlemesi olarak kabul etmek gerekir[138]. Araştırmacının çalışmasında yer verdiği başlıklarda eğimli kenarlar sade, bitkisel ya da geometrik süslemeli ve daha keskin iken Koçaş örneklerinde pahlı kenarlar üstten volütlerle sonlanmaktadır. Yunanistan, Anadolu ve İtalya olmak üzere geniş bir coğrafi alana yayılmış olan bu tip başlıkları Dennert, sekizgen formlu templon payeleri ile ilişkilendirmiştir. Ancak tespit ettiğimiz başlıkların boyutları itibariyle ana taşıyıcılarla birlikte kullanılmış olması gerekir. Başlıkları M.S. 10-11. y.y.'a tarihlendirmek mümkündür.

Beyşehir, Akçabelen'de tespit ettiğimiz bir yüzde altı kollu haç diğer yüzlerde kabartmalı rozetlerin olduğu başlık (kat. no. 21), yalın bir süsleme anlayışı yansıtmaktadır. Sade veya basit süslemelere yer verilen prizmal başlıklar, Orta Bizans Dönemi'nde oldukça yaygındır. Ancak ebat olarak nispeten büyük bir başlıkta her bir yüze tek bir bezeme unsurunun yerleştirilmesi bölge genelinde başka örneklerini tespit edemediğimiz farklı bir uygulamadır. Başlığı, Dennert'in "Sade Tip" (Faltkapitelle) olarak adlandırdığı grup içinde değerlendirmek mümkündür. Yüzlerde sadece haç ya da çiçek motiflerinden

[137]Dennert'in çalışmasında yer verdiği kesik konik tipte başlıklar içinde yakın örnekler bulunmamaktadır. Ancak, 'Korinth tip başlıklar' grubu içinde Dennert'in Kütahya Müzesi'nden gösterdiği örnekte kalathos yüzeyine çekilmiş küçük çaplı sığ volütler ile yan yüzlerden sayısı azalarak köşelere taşınarak yalınlaşmış akanthus yaprakları Koçaş'taki başlıkların volütlerine ve köşe yüzlerdeki bitkisel kompozisyona benzerdir. Aynı araştırmacı tarafından 'Köşelerde Palmet Bezemeli' grup içinde değerlendirilen Selçiklerde bulunan başlığın yan yüzlerinde içi çiçek motifli madalyonlara, köşelerde palmet çeşitlemelerine yer verilmiştir. Dennert (1997), s. 14, 90.

[138]Dennert çalışmasında bu tip başlıkları 'Kapitelle mit abgeschrägten Kanten' olarak adlandırmıştır. Bu tipteki örnekler için bkz. Dennert (1997), kat. no. 283-307.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

oluşan yalın bezemeli örnekler araştırmacı tarafından M.S. 11. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Benzer örneklere dayanarak başlığı M.S. 10.-11. y.y.'a tarihlendirmek mümkündür[139].

3.5. Çifte Sütun Başlıkları

Anadolu'da Bizans Dönemine ait çifte sütun başlıklarının özgün kullanım yerleri hakkında fikir verebilecek bir yapı günümüze ulaşmamıştır. Erken Bizans Dönemi Anadolu kiliselerinde, nef ayrımlarında bu tip başlıkların birlikte kullanıldığı çifte sütunlara yer veren bir uygulama tanınmamaktadır. Bu durum çifte sütun başlıklarının dini mimariden ziyade sivil yapılarda tercih edildiğini düşündürmektedir. Yivli sütun başlıkları Hellenistik Dönem'de ortaya çıkmış, Roma İmparatorluk Döneminde geniş bir coğrafyada yaygınlaşmıştır. Yivli sütun, paye ve çifte sütun başlıkları Erken Bizans Dönemi boyunca varlığını sürdürmüştür. Yakın tarihli araştırmalarda, Konya Arkeoloji Müzesi, kentteki Türk dönemi yapılarında ve dağınık olarak dokuz yivli çifte sütun başlığı tespit edilmiştir. Araştırmalarımızda bulunan altı örnekle birlikte söz konusu başlıkların bölge genelinde sayısı on beşi bulmuştur.

Araştırmalarımızda biri Korinth, altısı yivli olmak üzere yedi çifte sütun başlığı bulunmuştur.

Beyşehir, Yenidoğan Belediye Bahçesi'nde (kat. no. 22) bulunan başlıkta tek sıra akanthus yaprak çelengine yer verilmiştir. Yüzeyden taşkın olarak işlenmiş etli akanthusların yan yaprakları birleşerek köprü oluşturmuş ve derin kanallarla ayrılmış loblarda plastik etki varlığını sürdürmüştür. Yapraklar üzerinde yüzeysel işlenmiş caulis ve heliksler yer alır. Başlığı Konya Arkeoloji Müzesi ve Alaaddin Caminde devşirme olarak kullanılmış Korinth çifte sütun başlıklarının akanthus yapraklarındaki benzer işlenim özelliklerine ve başlıkta caulis ve helix gibi alışılmış süsleme unsurlarının varlığına dayanarak, M.S. Geç 3.-4. y.y.'a tarihlendirmek mümkündür.

Araştırmamızda tespit ettiğimiz yivli çifte sütun başlıkları (kat. no. 23-27); abakus, gövde formu ve yiv işlenimi açısından birbirine benzer. Bunlar arasında bilezik bölümünde ion

[139]Benzer örnekler için bkz. Akşehir, Ulu Cami, Eskişehir Arkeoloji Müzesi ve Manisa, Hatuniye Cami. Dennert (1997), s. 187; Ş. Yıldırım (2010). Philomelion'daki Orta Bizans Dönemi Sütun Başlıkları, (Ed. Sema Doğan vd.) *Bizans ve Çevre Kültürler, S. Yıldız Ötüken'e Armağan*, İstanbul, s. 380.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

kymationu yer alan Sarayönü, Ladik Kültür Sarayı Bahçesi'ndeki (kat. no. 23) başlık, bu yönü ile diğerlerinden farklıdır[140]. İnce kazıma yivlerle kılıflarından ayrılan yumurtalar yayvanlaşarak oval biçimini alırken, ok uçları alışılmış formlarını kaybederek yumru biçiminde sonlanmıştır. Uzun yüzlerde dışa çıkıntı yapan başlık gövdesinin köşelerinde ince saplı ara yapraklar yer alır.

Diğer örneklerde; abakus, gövde formu ve yiv işlenimi birbirine benzer. Başlıkların tümünde uzun yüz merkezleri hafifçe dışa doğru çıkıntı dikdörtgen bir abakusa sahiptir ve gövdeleri başlangıçları lunet biçiminde yarım dairevi dolgulu yivlerle kaplanmıştır. Abakus altındaki eğimli kalathos dudağına uzanan yivler genellikle setlerle birbirinden ayrılmıştır. Aynı yapıda kullanılmış olması muhtemel Kadıhanı'ndaki başlıklarda dışa çıkıntı yapan yan yüzlerin köşelerinde ince saplı ara yapraklara yer verilmiştir (kat. no. 25-26). Beyşehir, Yenidoğan'da **(**kat. no. 28) tespit edilen örnek, diğerlerine oranla daha kavisli bir profile sahiptir. Silindirik kısa yüzlerde yer alan geniş yiv sırası uzun yüzlerde devam etmemekte ve köşelerde ara yapraklar bulunmamaktadır.

Araştırmamızda tespit edilen yivli çifte sütun başlıklarının yakın çevredeki benzerleri arasında; Konya Arkeoloji Müzesi, Alaaddin Cami'nde devşirme olarak kullanılanlar ve kentin değişik yerlerinde dağınık durumda bulunmuş başlıklar sayılabilir. Diğer bölgelerle kıyaslandığında, yivli çifte sütun başlıkların İkonium başta olmak üzere Lykaonia Bölgesi genelinde ağırlık kazandığı gözlemlenmektedir[141]. Çifte sütunlar ve bunlara ait başlıkların özgün konumunda korunabilmiş örneklerinin bulunmaması, başlıklar için dar aralıklı bir tarihlendirme önerisi getirilmesini engellemektedir. Yivli ve yivli-akanthus sütun başlıklarındaki biçim, motif ve işlenim özelliklerine dayanarak başlıkları M.S. 4.-5. yüzyıllar içinde değerlendirmek mümkündür.

[140]Aizanoi'de ion-kymationu bezemeli benzer bir başlık araştırmacı tarafından M.S. 5.-6 yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. Ancak bu örnekte yumurtalar alışılmış formuna daha yakındır. Niewöhner (2007a), s. 179. Konya Arkeoloji Müzesi'nde bulunan ve araştırmacı tarafından M.S. 4-6. y.y.'a tarihlendirilen çifte sütun başlığında yumurta motifli bir bilezik bulunur. Temple (2013), s. 135.

[141]Araştırmacı tarafından M.S. 4. yüzyıla tarihlendirilen, Konya, Alaaddin Cami'de devşirme olarak kullanılan oluk-akanthus tipi çifte sütun başlıkları için bkz. Niewöhner (2007a) , s. 174; İ. H. Mert ve P. Niewöhner (2010). Blattkapitelle in Konya. Lykaonien zwischen Sidamaria und Binbirkilise. Deutsches Archäologisches Institut, *Istanbuler Mitteilungen* (60), s. 401.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

3.6. Payeler

Monolit payeler, Bizans Dönemi Mimarlığının en az tanınan yapısal elemanlarından biridir. Payeler, kullanım yerlerine ve işlevlerine bağlı olmak üzere; kare, kareye yakın dikdörtgen ve dikdörtgen biçimli olabilir. Payelerin kaide ve başlıklarıyla ulaşabildiği toplam yükseklikleri dikkate alındığında, kalın ve yüksek gövdeli payelerin ana taşıyıcılar olarak kullanıldığını, daha küçük ebatta olanların ise takviye kemerleri ve apsis kemerlerinde yer aldıkları kabul edilebilir. Ancak özgün konumunda veya yapısal bağlantılarına ilişkin herhangi bir veri bulunmayan dağınık örneklerin kullanım yerlerini ve işlevlerini belirleyebilmek mümkün değildir. Üzerinde Hıristiyanlık ile ilişkili haç gibi dini semboller taşımayan taşıyıcıların sivil yapılarda kullanılmış olabileceğini kabul etmek gerekir.

Bölge genelinde yaptığımız araştırmalarda; sekizi dikdörtgen, biri kare formlu olmak üzere toplam dokuz paye tespit edilmiştir (kat. no. 29-37). İkincil kullanımlarında duvar örgüsü içinde kaldıklarından payelerin yan ve arka yüzleri görülememektedir. Örneklerin, boyutları dikkate alındığında ana taşıyıcı olarak kullanıldıklarını kabul etmek mümkün değildir. Bunlardan beşinin uzun yüzünde soffit çerçeve içinde kabartmalı haçlar, üçünde monolit işlenmiş başlıklarda yumurta-okucu ve yiv sırası, birinde uzun yüzde dolgulu düz bir soffit yer alır.

Karatay, Obruk Hanı'nda (kat. no. 29, 30) dikdörtgen formlu kısa payeler, kaide ve başlıkları ile birlikte kullanılmıştır. Her iki payenin uzun yüzlerindeki geniş soffitler içinde haçlar yer alır. Benzer boyut, malzeme ve süsleme özellikleri, payelerin aynı yapıdan getirildiklerini göstermektedir. Boyutları ve üç yönden görülebilecek şekilde işlenmiş olmaları, bunların ana taşıyıcılardan ziyade takviye ve apsis kemerlerinde kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir. Obruk Han'ın farklı yerlerinde devşirme olarak kullanılmış diğer payeler, öncekiler gibi dikdörtgen formlu, ancak daha kısadır. Görülebilen yüzlerinde yarıdairevi dolgulu geniş soffitler içinde çerçeveye uzanan kabartma haçlar bulunur (kat. no. 31, 32, 33)[142]. Benzer örneklerin yardımıyla payeleri M.S. 4.-6. yüzyıllara tarihlendirmek mümkündür[143].

[142]Konya, Fakih Dede Türbesi'ndeki benzer biçimde soffitli payeler için bkz. Temple (2013), s. 264.
[143]Konya, Alaaddin Cami'nin kuzey portalinde ve Kapı Caminde söve işlevinde kullanılmış olan dar ve geniş yüzleri soffit bezemeli payeler M.S. 4. ve 6. yüzyıllara tarihlendirilmiştir. Temple (2013), s. 265.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Beyşehir, Bayındır (kat. no. 34), Doğanhisar, Başköy (kat. no. 35) ve Sarayönü, Bahçesaray'da (kat. no. 36) bulunan üç payenin ortak özelliği, düz gövdeli ve üst kısımlarının başlık biçiminde işlenmiş olmalarıdır. Duvar örgüsü içinde yer aldıklarından payelerin dört yönden görülebilecek biçimde işlenip işlenmediğini belirleyebilmek mümkün olmamıştır. Başlık bölümünde yiv sırası işlenmiş Beyşehir örneği, diğerlerine nispetle daha ince işçiliğe ve malzeme kalitesine sahiptir. Doğanhisar bulunan payenin üst bölümünde yiv sırası altında İon kymationu, Sarayönü'de özensizce işlenmiş ovoid formlu iki sıra yumurta dizisi bulunur. Doğanhisar'daki payede ince kazıma kılıflarla çevrelenen ovoid yumurtaların aralarında başlangıçları 'V' biçimli ve sivri uçlu ara yapraklar bulunurken, Sarayönü'nde ince kılıflarla çevrelenmiş yumurtalar özensizce işlenmiştir ve aralarında ara yapraklara yer verilmemiştir. Araştırma sahamız olan Lykaonia Bölgesi'nde ve Anadolu genelinde daha önce tespit edilmiş örnekleri tarafımızdan tanınmamaktadır. İşlev ve konumları hakkında yeterli bilgimizin bulunmadığı payeleri, motif ve işlenim özelliklerine dayanarak M.S. 4-6. yüzyıllara tarihlendirmek mümkündür.

Beyşehir, Bayafşar Köyü'nde (kat. no. 37) devşirme olarak kullanılmış monolit payenin görülebilen bir yüzünde soffit ve merkezinde hafif dış bükey profilli dikdörtgen çerçeve bulunur. Payenin özgün yüksekliği, diğerlerinden farklı olarak ait olduğu yapıda strüktürel işlevli kullanılmış olabileceğini akla getirmektedir[144].

3.7. Çifte Sütunlar

Çifte sütunlar, dikdörtgen formlu payenin kısa yüzlerinin silindirik biçimde işlenmesiyle oluşturulmuş monolit taşıyıcılardır. Bizans Mimarisinde bu tip taşıyıcılar için, Antikçağ mimarlık terminolojisinde çifte sütun adı verilen ana taşıyıcılarla genel biçimlerinin görünümü açısından kurulan benzerlikten dolayı aynı adlandırma benimsenmiştir. Roma İmparatorluk Dönemi Anadolu Mimarlığında bu tip büyük boyutlu destekler farklı işlevlerdeki kamu binalarında tercih edilmiştir. Çifte sütunlar, Erken Bizans Dönemi kiliselerinde nef ayrımları, girişler, galeriler ve atriumlarda ana taşıyıcı olarak ve apsis pencerelerinde kullanılmışlardır.

[144]Benzer bir paye için bkz. A. K. Orlandos (1954). s. 342, res. 298.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Çifte sütun ve çifte sütun başlıklarının başta İkonium olmak üzere Lykaonia Bölgesi genelinde çok sayıda örnekle temsil edilmesi dikkat çekicidir. Konya'daki Türk Dönemi yapılarından biri olan Alaaddin Cami'de muhtemelen aynı yapıdan getirilen on yedi çifte sütun ana taşıyıcı olarak kullanılmıştır. Yükseklikleri 218-287 cm. alt düzlem genişlikleri 60 cm.- 87 cm. arasında değişen çifte sütunların ortak özelliği uzun yüzlerde uzun soffitlere sahip olmalarıdır[145].

Çalışmamızda Sarayönü, Başhüyük Köyü ve Beyşehir, Karadiken Köyü'nde olmak üzere iki çifte sütun tespit edilmiştir (kat. no. 38-39). Her iki çifte sütunda hafifçe dışa taşkın olan uzun yüzde bir soffit yer alır. Diğerinden farklı olarak Sarayönü örneğinde silindirik bir kısa yüzde kabartma olarak yapılmış daire içinde bir Malta haçı bulunur. Çok sayıda sağlam çifte sütunun devşirme olarak tekrardan kullanıldığı Konya Alaaddin Cami örnekleri yapıldıkları döneme ve kullanıldıkları yapıya ait herhangi bir ipucu sunmamakla birlikte, Erken Bizans Dönemi'ne ait oldukları kabul edilmiştir. Sarayönü örneğinde yer alan haç kabartması, söz konusu desteklerin dönemi ve özgün kullanımını ortaya koyması bakımından oldukça önemlidir. Bu durum çifte sütun kullanımının Erken Bizans Dönemi Lykaonia Bölgesi dini mimarisine özgü –detayları bugün için bilinmeyen- karakteristik bir özellik olarak kabul edilmesine imkân tanır.

3.8. Çifte Sütunceler

Çifte sütünce olarak adlandırılan taşıyıcı elemanlar, dikdörtgen kesitli bir payenin kısa yüzlerinin silindirik biçimde işlenmesiyle oluşmuştur. Almanca Literatürde bu tip taşıyıcılar için kullanılan "Doppelhalbsäulen" teriminin tercüme karşılığı olan "çifte sütunce" günümüzde Türk araştırmacılar tarafından genel kabul görmüştür. Erken Bizans Dönemi İç Anadolu Bölgesi'nin kendine özgü mimari geleneğinin bir ürünü olduğu kabul edilen bu taşıyıcıların boyutlarındaki farklılıkların kullanım yerlerinin farklılığına işaret ettiği söylenebilir. Buna göre uzun yassı payelerin kemerli apsis pencerelerinde ve zaman zaman iç mekânda, daha küçük boyutlu olanlar ise pencere açıklıklarında kullanılmış olmalıdır. "Karadağ-Karaman" Bölgesi kiliselerinde özgün konumunda korunabilmiş

[145]Temple (2013), s. 505.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

olan örnekleri Semavi Eyice tarafından "kısa, yassı ve bodur paye" olarak tanımlanmıştır.[146]

Çifte sütunceler, çalışmamızda tespit ettiğimiz yapısal elemanlar içinde en fazla temsil edilen grubu (51) oluşturmaktadır. Bölge genelinde tespit ettiğimiz çifte sütunceleri süsleme özelliklerine dayanarak beş grupta incelemek mümkündür. İlk grubu (kat. no. 40-44) başlık olarak nitelendirebileceğimiz üst kısmı yiv ve İon kymationlu, ikinci grubu (kat. no. 45-50) yivli, üçüncü grubu (kat. no. 51-53) yumurta dizisi bezemeli, dördüncü grubu (kat. no. 54-58) uzun yüzü soffitli, beşinci grubu (kat. no. 59-90) düz silme ve profilli örnekler oluşturmaktadır. Anadolu genelinde çifte sütuncelerin silindirik kısa yüzlerinde genellikle düz profilli silmeler yer alırken, araştırmamızda tespit ettiğimiz örnekler dâhil olmak üzere Lykaonia Bölgesinde başlık olarak tanımlayabileceğimiz üst kısımlarında yiv dizisi, yumurta-okucu gibi süsleme dizilerine yer verilmesi ve uzun yüzlerin soffitli yapılması dikkat çekicidir.

Lykaonia Bölgesi Roma ve Erken Bizans Dönemi sütun, paye ve çifte sütun başlıklarında yaygın olarak görülen yiv ve İon-kymationu'ndan oluşan kompozisyonun benzer şekilde çifte sütuncelerin üst bölümünde uygulandığı ilk grupta, yiv ve ion-kymation sırası sadece kısa yüzlerde değil, kesintisiz olarak uzun yüzlerde de devam eder. Bu gruba giren sütuncelerin tümünde uzun yüzler soffitlidir (kat. no. 40-44). Beyşehir (kat. no. 40), Sarayönü (kat. no. 41) ve Derbent'te (kat. no. 42) yumurta-okucu dizisinde motifler alışılmış formlarını korurken, Derbent'te bulunan iki örnekte (kat. no. 43-44) ok uçları kaybolmuş, yumurtalar ise alışılmış formlarını kaybederek eliptik bir görünüm almıştır[147]. Bir kısa silindirik kenarda dik bir hat izleyen zıvana delikler ve 1.72 m yüksekliği, Beyşehir'deki çifte sütuncenin (kat. no. 40) apsis penceresinde kullanılmış olduğunu işaret etmektedir.

İkinci ve üçüncü gruba giren çifte sütunlarda yiv ve İon-kymationu'ndan oluşan süsleme kompozisyonu tek sıraya düşürülerek uygulanmıştır. Bunlardan ilkinde üstte yiv (kat. no. 45-50), diğerinde yumurta dizisine yer verilmiştir (kat. no. 51-53). Beyşehir, Sarayönü ve

[146]Bu konuda daha detaylı bilgi için bkz. A. O. Alp (2001). Bizans mimari plastiğinde terminolojik sorunlar. *Ankara: Sanat Tarihinde Terminoloji Sorunları Semineri I*. Selanik Archeiropoietos Kilisesi çifte sütuncelerin kemerli pencere düzenlemelerinde kullanıldığı Erken Bizans Dönemi yapıları içerisinde günümüze ulaşan az sayıdaki yapıdan biridir. Orlandos (1954), s. 428, levha. 391.

[147]Konya, Nakipoğlu Çeşmesi'nde araştırmacı tarafından M.S. 4.-6. yüzyıllara tarihlendirilen yivli ve yumurta-ok ucu motifli benzer bir örnek bulunmaktadır. Temple (2013), s. 261.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kadıhanı'nda bulunan örneklerde yivler uzun yüzlerde de devam ederken, Ilgın, Beyşehir ve Karatay'daki örneklerde yivler sadece silindirik kısa yüzlerde yer alır. Üçüncü grubu oluşturan örnekler arasında Zıvarık Han'da (kat. no. 51) bulunan çifte sütuncenin başlık kısmında kalın kılıflarla ayrılmış yumurtalar stilize olarak yarım dairevi işlenmişken, Obruk Han'da (kat. no. 52) silindirik kısa yüzlerin üst kısmı kademeli olarak genişleyen kesik piramit biçimdedir ve üçgen formlu yumurta dizisi zikzak motifiyle beraber işlenmiştir. Obruk Han'daki diğer örnekte (kat. no. 53) kalın kılıflarla ayrılan yumurta dizisi başlık kısmını kuşatmaktadır. Altınekin, Zıvarık Han ve Karatay Obruk Han'da bulunan iki çifte sütuncenin kısa silindirik yüzlerine kabartma ve kazıma haçlar işlenmiştir. Bu iki gruba giren örneklerde uzun yüzlerde soffit görülmez[148].

Dördüncü grubu giren örneklerde diğerlerinden farklı olarak üst kısımda süsleme öğesine yer verilmemiş (kat. no. 54-58), sadece uzun yüzler soffit ile bezenmiştir. Soffitler tek, çift, içte dikdörtgen çerçeveli ya da içbükey profilli olmak üzere farklı şekillerde işlenmiştir. Beyşehir, Şamlar Köyü'nde (kat. no. 54-55) ve Damlapınar Köyü'nde (kat. no. 57-58) malzeme ve boyutları birbirine benzer çifte sütunceler, muhtemelen aynı yapıda kullanılmış olmalıdır. Yakın tarihli araştırmalarda Konya'da Alaaddin Cami, Sahip Ata Cami, Beşarebey Mescidi ve Nakipoğlu Çeşmesi'nde olmak üzere uzun yüzleri soffitli çok sayıda örnek tespit edilmiştir[149]. Çalışmamızda yer alan örnekler dikkate alındığında bu uygulamanın Lykaonia Bölgesinde daha fazla benimsendiği ileri sürülebilir.

Beşinci grubu çalışmamızda en fazla sayıda örnekle temsil edilen üst ve alt kısımları düz bantlı örnekler oluşturur (kat. no. 59-90). Basit işlenimlere sahip çifte sütunceler, profil dizilimleri ve profillerin uzun yüzde devam edip etmemesi ile farklılık gösterir. Derbent (kat. no. 60-61), Karatay, Obruk Han (kat. no. 68-69) ve Sarayönü'nde (kat. no. 78-79)'de tespit edilen çifte sütuncelerin profilleri, benzer boyut ve malzemesi aynı yapıda kullanılmış olabileceklerini düşündürmektedir.

[148]Benzer örnekler Konya, Nakipoğlu Çeşmesi, Kültür Parkı, Alaaddin Cami, Şeker Furuş Mescidi ve Seyfeddin Karasungur Türbesi'nde bulunmaktadır. Temple (2013), s. 100, 110, 112, 113, 114.
[149]Konya bulunan örnekler için bkz Temple (2013), s. 260. Ayrıca Konya, Kuruçeşme Han'da ve Karaman, Karadağ çevresi Yukarıören mevkiinde soffit bezemeli örnekler vardır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Erken Bizans Dönemi İç Anadolu Mimarlığının kendine özgü yapısal elemanlarından biri olan çifte sütunceler, Karaman-Karadağ ve Kapadokya Bölgesindeki bazı kiliselerde özgün konumunda korunabilmiştir[150]. Özgün konumunda tespit edilen örneklerin ağırlıklı olarak Erken Bizans Dönemi yapılarında kullanılması ve başlık olarak tanımlayabileceğimiz üst kısımların yiv, yumurta-okucu gibi süsleme dizilerine dayanarak, çifte sütunceleri M.S. 4.-6. yüzyıllar arasına tarihlendirmek mümkündür. Araştırmamızda tespit edilen çifte sütuncelerin 60-130 cm. arasında değişen yükseklikleri, bunların daha çok pencerelerde kullanılmış olduğunu göstermektedir. Araştırmamızda yer alan çifte sütuncelerin uzun yüzlerinin 60-80 cm. arasında değişen genişlikleri ait oldukları yapıların duvar kalınlıklarının belirlenmesinde yardımcı olmaktadır.

3.9. Lento, Söve ve Friz Blokları

Kapı ve pencere açıklıkları üzerine üst yapının ağırlığını duvarlara ve desteklere aktaran kiriş işlevindeki yatay yapısal elemanlar lento, kapı ve pencerelere çerçevesini oluşturan yan dikmeler ise söve olarak tanımlanır. Antik Çağ ve Bizans Dönemide lento ve söveler duvar örgüsünün bir parçası olabileceği gibi özellikle anıtsal yapılarda monolit bloklar biçiminde yapılmıştır. Erken Bizans Döneminden itibaren kiliselerin kapı ve pencerelere açıklıklarının yanısıra prothesis ve diakonikon gibi liturjik işlevli mekânlarının girişlerinde çoğu zaman bezemeli lento ve söve blokları kullanılmışlardır.

Duvar örgüsünden bağımsız olarak yapılmış bloklar lento ve söve olarak tanımlanırken duvar örgüsünde bırakılan açıklıklarla oluşturulan pencerelerin blokları çerçeve olarak adlandırılır. Ayrı bloklardan meydana gelen kapı ve pencere çerçeveleri farklı şekillerde yapılabilir. Lento blokları doğrudan sövelerin üstüne tam ya da çıkıntılı oturabildiği gibi lento ve söve bloklarının eğimli kenarları 45 derecelik açıyla birleşebilir. Lento bloklarının genişlikleri ait oldukları kapıların açıklarına bağlı olduğundan yapıdan yapıya değişebilir. Ancak arasından en az bir insanın rahatlıkla geçebileceği kabul edildiğinde, lento açıklığının en az 80-90 cm. uzunluğunda olması gerekir.

[150]Binbirkilise 4 nolu, Değle 32 nolu kilise. Bkz. Gertrude Bell arşivi.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Antikçağ mimarlığında arşitrav üzerinde yer alan sade veya süslemeli yatay kirişler ise friz olarak tanımlanır. Bu terim aynı zamanda cepheler ve iç mekânlarda duvar örgüsünden hafifçe dışa çıkıntılı olarak yatay düzlemde devam eden ve ön yüzleri profilli veya bezemeli yapısal elemanlar için de kullanılır. Bu yapısal elemanlar dekoratif olduğu kadar aynı zamanda strüktürel amaçlıdır. Özellikle taş ve tuğla duvar örgüsüne sahip yapılarda frizler, üstte çatı seviyesine kadar devam eden duvarların statik açıdan destekleyerek sağlam bir düzlem üzerinde yükselmesine yardımcı olur. Duvar boyunca devam bezemeli friz kuşakları aynı zamanda mimari süslemenin bir parçasıdır.

Araştırma sahamızı teşkil eden Lykaonia bölgesi genelinde Derbent-Elikesik Han, Karatay-Obruk Han, Altınekin-Zıvarık Han ve Kadınhanı-Taş Han gibi Selçuklu Dönemi yapılarında devşirme olarak kullanılmış çok sayıda lento tespit edilmiştir (kat. no. 91-111). Bu lentoların Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenen grubu; yerel malzeme kullanımı ve süsleme açısından İsauria Bölgesi genelinde ve özellikle geçen yüzyıl sonlarında Ramsay ve Bell tarafından detaylı bir şekilde incelenen Karaman-Karadağ Binbir Kilise yapılarındakilerle ortak özellikler taşır[151].

Lentoların tamamı yerel kireçtaşından yapılmıştır ve olasılıkla Madenşehir ve Değle Öreni yapılarındaki gibi ait oldukları yapıların duvar örgüsünde kullanılan malzeme ile aynıdır. Çalışmamızda tespit ettiğimiz lento bloklarının açıklıkları 140-160 cm. arasında değişmektedir. Buna karşılık ortalama uzunlukları 70-80 cm. arasında değişen ve yan bloklarla oturan kısımları ile birlikte toplam açıklığı 40-50 cm.'e düşen daha küçük boyutlu örneklerin pencerelerde kullanıldığı teklif edilebilir. Süslemelerinin bloklar yerlerine konulmadan ya da konulduktan sonra işlenip işlenmediği belirsizdir. Lentoların ana süsleme şemasını merkezde bir madalyon ile içbükey profiller oluşturur. İçbükey profiller kenarlarda söveler üzerindeki dikey profillerle birleşecek biçimde aşağıya doğru uzatılmıştır. Bu standart şema bazı örneklerde en üstte urgan, astragal sırası ve farklı motiflerde bordürler eklenerek zenginleştirilmiştir. Lento açıklıklarının ölçüleri, bunların daha geniş olması beklenen ana girişlerden ziyade, nartexlerin naosa açılan kapılarında,

[151]W. M. Ramsay ve G. L. Bell (2008). *The thousand and one churches* (Ed. Robert G. Ousterhout), University of Pennsylvania. Ayrıca bkz. S. Eyice (1971). *Karadağ (Binbirkilise) ve Karaman çevresinde arkeolojik incelemeler*, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yan girişler ve pastophorion hücrelerinin neflere açılan girişlerinde kullanıldıklarına işaret etmektedir.

Lentolarda Erken Bizans Dönemi süsleme özelliklerini yansıtan zengin bir motif repertuarı görülmektedir. İsauria ve Lykaonia Bölgesinin karakteristik süslemesini oluşturan motif ve kompozisyonlar arasında yatay ve dikey eksende uzanan içbükey, dışbükey ve dik açılı profiller, içlerinde yıldız ya da haçlar taşıyan madalyonlar, kıvrık daldan gelişen yaprak ve üzüm salkımları, çapraz yerleştirilmiş yapraklardan meydana gelen bordürler, spiraller, rozetler, inci-makara, üçgen, geisipodes, astragal, zikzak ve urgan motifi ile motifler arasında inci taneleri yer alır[152].

Tespit ettiğimiz lentoların araştırmacılar tarafından Karaman-Karadağ çevresinde M.S. 4.-6. yüzyıllar arasına tarihlendirilen örneklerle motif ve üslup açısından paralellik göstermesi nedeniyle Erken Bizans Dönemi içinde değerlendirilmelidir.

Derbent, Elikesik Han (kat. no. 91) ve Karatay, Obruk Han'da (kat. no. 92-93-94) bulunan dört örnek zengin dekorasyonları ile standart şemayı takip eden diğer örneklerden ayrılmaktadır. Derbent, Elikesik Han (kat. no. 91) bulunan örnekte altıgen yıldızlı madalyonun her iki yanında ince kazıma iki tavuskuşu figürü yer alır. Tavuskuşların gövdeleri ve kuyrukları tarama çizgilerle, noktalarla işlenmiştir. Karatay, Obruk Han'daki (kat. no. 92) lentoda belli bir hatta çapraz farklı eğimlerle devam eden dışbükey urgan motifi, kıvrık daldan gelişen yaprak ve üzüm salkımları ile inci-makara dizisi ile dikkat çeker. Karatay, Obruk Han'da (kat. no. 93-94) bulunan lentonlarda diğerlerinden farklı olarak üstte tüm parça boyunca devam eden bir diş sırası vardır. Obruk Han'daki lentoda (kat. no. 93) merkezde kabara biçimli haçlı madalyondan yatay ve dikey eksende devam eden içbükey profilin altında kabartmalı koyun motifleri ve üstünde spiral dönüşler yer alır. En üstte geniş içbükey profilin üzerinde yer alan kabartmalı süslemenin niteliği anlaşılamamaktadır. Obruk Han'daki diğer örnekte (kat. no. 94) diş sırası üzerindeki madalyonlu haç ve spiral başlangıçlı bir hat lentoyu üstten sınırlar. Yatay ve dikey yönde devam eden içbükey profili alttan ve üstten yaprak

[152]Seydişehir, Dikilitaş Köyü ve Zazadin Han'da benzer süsleme özelliği gösteren çok sayıda lento tespit edilmiştir. Bu örnekler için bkz. Temple (2013), s. 300.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

bezemeli bordür çevreler. Süslemenin niteliği ve parçaların boyutları bu lentoların ait oldukları kilisenin daha dikkat çeken girişlerinde kullanıldıklarını düşündürmektedir.

Çalışmamızda tespit ettiğimiz ikinci grubu (kat. no 95-111) standart şemayı takip eden örnekler oluşturur. Obruk Han'da (kat. no. 95) içbükey profilin çevrelediği madalyon içinde üç yapraklı bitkisel süslemeye yer verilmiştir. Madalyonun yanında S biçimli bir spiral bulunur. Obruk Han'da (kat. no. 96) profillerin çevrelediği madalyon içinde, içbükey eğrilerle birleştirilmiş bir Malta Haçı ve kolları arasında iri inci taneleri vardır. İçbükey profilin altında ve üstündeki bordürler karşılıklı çapraz yerleştirilmiş yapraklar, urgan ve üçgen dizileri ile bezenmiştir. Obruk Han'da (kat. no. 97) bulunan diğer bir örnek üzerinde Yunanca bir yazıt yer alır[153]. Obruk Han'da (kat. no. 99) madalyon içindeki haç kolları arası üzüm salkımları ile doldurulmuştur. Madalyonun yanında bir hat boyunca devam eden spiral ve araları inci taneleri ile bezenmiş yaprak dizisi bulunur. Altınekin, Zıvarık Han'daki (kat. no. 100) lentoda içbükey profil üstten madalyonu kuşatmışken, aynı yapıda bulunan (kat. no. 101) diğer örnekte haç kollarının araları çift yapraklara yer verilmiştir. Kadıhanı, Taşhan (kat. no. 102) bulunan lentoda madalyon içinde ışınları merkezden radial biçimde uzanan altı köşeli yıldız bulunur. Kadıhanı, Taşhan (kat. no. 106) ve Karatay, Obruk Han (kat. no. 108-109) bulunan örnekler açıklık ölçüleri dikkate alındığında pencere çerçevesi olarak kullanılmış olmalıdır.

Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen lentolar daha az sayıda örnekle temsil edilir. Ilgın, Beykonak Dediği Mahmut Sultan Mescidi (kat. no. 112) ve Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 113) mermerden yapılmış lento ve söve blokları özgün kullanıma uygun biçimde devşirme olarak kullanılmıştır. Koçaş'da diğerinden farklı olarak eşik taşı da bulunmaktadır. Beykonak ve Koçaş örnekleri birbirleri ile 45° açıyla birleşen benzer profillere sahiptir. Lento ve sövelerdeki dışbükey, içbükey ve dik açılı profillerin uyumlu olması daha öncesinde birlikte kullanıldıklarını gösterir. Örneklerin ait oldukları yapıların niteliği ve dönemi hakkında bir şey söylemek zordur. Üç ya da iki basamak halinde dik profillerle başlayıp dışbükey yarı dairevi profille devam eden ve düz geniş bir profille

[153]Yazıtta "Tanrım, yardım et Theodoulos'a ve…" ifadesi okunabilmektedir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

sonlanan lento ve söveler aynı yerde kullanılan Orta Bizans Dönemi'ne ait çok sayıdaki mimari parça nedeniyle Orta Bizans Dönemi'ne tarihlendirilebilir[154].

Araştırmamızda tespit ettiğimiz bazı blokların hangi işlevde kullanıldıklarını kesin olarak belirlemek mümkün değildir. Blokların kısa kenarlarının düz olması, lento ve templon arşitravları için ortak süsleme ve kompozisyonlar taşımaları, alt yüzlerin görülememesi kesin bir yargıya varmamızı engellemektedir. Templon arşitravlarının genellikle alt yüzlerinin bezemeli, ön yüzlerinin eğimli oldukları dikkate alındığında çalışmada bu özellikleri taşımayan bloklar lento olarak tanımlanmıştır.

Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 114) devşirme olarak kullanılan parçanın niteliği ve işlevi tartışmalıdır. Templon arşitravı olabileceği gibi bir açıklığın üzerinde ikinci bir lento bloğu olması da muhtemeldir. Alt kısmın işlemesiz bırakılması, ön yüz süslemesi, üzerinde yer alan yazıt ve boyutları parçanın geniş bir kapı açıklığının üzerinde kullanılmış olduğunu düşündürmektedir. Tek bir kıvrık dalın yer aldığı örneklerin aksine burada birbirine paralel uzanan iki kıvrık dal arasında oluşan dairelerin içleri yatay lotus motifleri ile doldurulmuştur. Birbiri ile temas eden iki dalın alt ve üstlerinde kalan boşluklarda üçlü yaprak bezemeleri bulunur. Yedinci daireden sonra altıgen şekil alan kıvrık dallar içine bir lotus motifi dikey olarak yerleştirilmiştir. Sol kenarda birer palmetle başlayan kıvrık dalların sağ kenarda da aynı şekilde sonlanması gerektiği ve dik işlenmiş lotus çiçeğinin bloğun merkezi olduğu ve ikinci bir blokla tamamlanması durumda yaklaşık 3.50 m. uzunluğunda olması gerekir. Üzerindeki Yunanca yazıtın kilisenin onarımı ile ilgili olması nedeniyle ait olduğu kilisenin ana girişinde kullanılmış olması mümkündür[155].

Beykonak Köyü Dediği Mahmut Sultan Mescidi (kat. no. 115) ve Ilgın, Aşağıçiğil Köyü Çarşı Cami'de (kat. no. 116) kısa kenarları eğimli biçimde düzgün kesilmiş iki örnek alışılagelmiş Orta Bizans Dönemi mimari süslemelerini taşır. Bunların eğimli kenarlarından hareketle narthex, yan girişler ya da pastophorion hücrelerinde lento olarak

[154]Akşehir'de Ferruh Şah Mescidi, Kızılca Mescid, Taş Medrese'de ve Konya'da Siyavuş Sultan Türbesi, Alaaddin Cami, Zevle Sultan Mescidi, Beşarebey Mescidi, İç Karaarslan Mescidi ve Sırçalı Mescit'te araştırmacılar tarafından M.S. 4.-6. yüzyıllara tarihlendirilen benzer lento ve söve örnekleri bulunmaktadır. Yıldırım (2006), s. 135; Temple (2013), s. 296.

[155]"İmparator Basil Dönemi'nde ostiarius ve episkoptites Ioannes'in yardımı ile magistros Thedoros Karantenos tarafından Kutsal Theotokos Kilisesi onarılmıştır". MAMA VII, s. 37, res. 190.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

kullanıldıkları düşünülebilir. Palmetlerin üzerlerini kapatan ve başlangıçları volüt biçimli kemer ve madalyonlardan oluşan kompozisyonlar geniş bir coğrafi alanda görülmektedir. Bu tür kompozisyonlar dip yapraklardan gelişen ya da sade palmet motifleri ile doldurulmuştur. Ilgın (kat. no. 115) örneğinde benzer biçimde başlangıçları volüt biçimli kemer ve madalyonların içleri üç yapraklı çiçek motifleriyle doldurulmuştur[156]. Merkezde sonradan kazınmış bir haç vardır. Ilgın (kat. no. 116) örneğinde on iki yapraklı rozet ve örgü motifi, imparatorluğun hemen hemen her bölgesinde sıklıkla görülen bir süslemedir. Anadolu'daki diğer benzer örnekleri dikkate alarak lentoları M.S. 10.-12. yüzyıllara tarihlendirmek mümkündür[157].

Doğanhisar, Başköy (kat. no. 117) ve Ilgın, Beykonak'da (kat. no. 118) bulunan blokların lento mu yoksa söve mi oldukları konusunda kesin yargıya varmak mümkün değildir. Başköy (kat. no. 117) örneğinde dikdörtgen çerçeve içinde birbiri içinden geçen ve araları ingot biçiminde dolgulu dairelerden oluşan dizi düzensiz şekilde işlenmiştir. Beykonak'da (kat. no. 118) blok üzerinde daireler içinde eşkenar dörtgenler ya da dört yapraklı çiçek motifi olarak algılanan motif dizisi hem mimari hem de liturjik elemanlar üzerinde sık karşılaşılan bir süslemedir. Parça motif ve üslup özelliklerine dayanarak M.S. 10.-12. yüzyıla tarihlendirilebilir[158].

---

[156]Benzer örnekler Afyon ve Kütahya Müzeleri ile volüt biçimli başlangıçların daha geniş işlendiği Hierapolis Müzesi'ndeki templon arşitravlarıdır. E. Parman (2002). *Ortaçağda Bizans döneminde Frigya (Phrygia) ve bölge müzelerindeki Bizans taş eserleri*. Eskişehir: Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 105; P. Niewöhner (2008). Mittelbyzantinische Templonanlagen aus Anatolien. Die sammlung des Archäologischen Museums Kütahya unh ihr Kontext mit epigraphischen Beiträgen von Michael Grünbart. Deutsches Archäologisches Institut, *Istanbuler Mitteilungen* (58), s. 328-329.

[157]Wulff, 4, 6, 8, 10 ve 12 yapraklı rozetler, çarkıfelek ve örgü motiflerinin Kuzey Suriye üzerinden Sasani etkisi olarak Bizans süsleme repertuarına girdiğini belirtmektedir. O. Wulff (1914). *Altchristliche und Byzantinische Kunst*. Akademische Verlagsgesellschaft Athenaion, s. 507. Demre Hagios Nikolaos Kilisesi'ndeki matkap işçilikli benzer motifli mimari parça araştırmacı tarafından M.S. 10.-11. yüzyıllara tarihlendirilmiştir. Alpaslan (1998), s. 246. Uşak Arkeoloji Müzesi'nde bulunan arşitrav üzerinde yer alan üçlü şeritlerle oluşturulmuş örgü motifi Orta Bizans Dönemi'ne tarihlendirilirken Z. Mercangöz (2008). Réflexions sur le décor sculpté Byzantine D'Anatolie occidentale. *La sculpture Byzantine VIIe-XIIe siècles*. BCH Suplement, s. 84; Konya'da templon payeleri üzerinde yer alan örgü motifi araştırmacı tarafından M.S. 10.-11. yüzyıllara tarihlendirilmiştir. Temple (2013), s. 164-169.

[158]Benzer süsleme Myra Hagios Nikolaos Kilisesi'ndeki M.S. 9.-10. y.y.'a tarihlendiren arşitrav üzerinde bulunmaktadır. U. Peschlow (1975a). Die architektur der Nikolaoskirche in Myra. Eine Lykische metropol in antiker und Byzantinischer zeit. *Istanbuler Forschungen* (30). (Ed. J: Borchhardt). Berlin: Gebr. Mann Verlag s. 372. Karaman Müzesi'nde bulunan Bizans Dönemi ahşap kapı kanatlarında ve Karadağ'da (Binbirkilise) mimari parçalar benzer süsleme bulunmaktadır. Eyice (1971), s. 125. Diğer benzer örnekler arasında Afyon Müzesi'nde bulunan ve M.S. 10. yüzyıla tarihlendirilen bir templon arşitravı Parman (2002), s. 109-110; Konya Sille Aya Elena Kilisesi'nde bulunan ve araştırmacı tarafından M.S. 10.-12. yüzyıl içinde değerlendirilen templon payeleri sayılabilir. Temple (2013), s. 318.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kadınhanı ilçesindeki Taşhan'da (kat. no. 119) giriş kapısı üzerindeki blokta madalyonlar içinde dört yapraklı yonca, sekiz ve on altı yapraklı rozet motifleri yer alır. Madalyon dizisini bir haç takip eder. Haç kollarının uçları içe doğru kıvrıktır. Haçın yanında dip kısmından dışa dönerek kendi içine kıvrılan bir kemerin beş yapraklı çiçek motifini kapatmasıyla oluşturulan motif vardır. Kompozisyonun yoğun kullanımı Anadolu'da Orta Bizans Dönemi'nde karşımıza çıkar[159]. Benzer örneklerin M.S. 10.-11. yüzyıllar arasına tarihlendirilmeleri, Kadınhanı'ndaki lentonun bu dönem içine yerleştirilebileceğini düşündürmektedir[160].

Düğümlü madalyonların içlerinin haç, çiçek, çarkıfelek ve kabara biçiminde rozetle bezendiği dört örnek tespit edilmiştir (kat. no. 120, 121, 122, 123). Madalyonları birbirine bağlanan düğümlerin alt ve üstlerinde oluşan boşlukları doldurma amaçlı olarak tek yaprak, lotus, karşılıklı kıvrımlar gibi farklı bezeme unsurları kullanılmıştır. Kabaralı tek örnek Kadınhanı'nda tespit edilmiştir (kat. no. 121)[161]. Diğerlerinden farklı olarak madalyonların ayrıca alttan ve üstten çerçeveye düğümlerle bağlandığı örnekler Altınekin ve Kadınhanı'nda bulunmaktadır (kat. no. 120, 121)[162].

Balkı (kat. no. 124) ve Doğanhisar'da (kat. no. 125-126) tespit ettiğimiz üç lento bloğu başlangıçları volüt biçimli kemerli madalyonların üç yapraklı çiçek motifleri ile doldurulduğu kompozisyona örnek teşkil eder[163].

---

[159]Niewöhner (2008), s. 324, 328, res. 25, 34. Yunanistan örnekleri için bkz. R. L. Scranton (1957). *Mediaeval architecture in the central area of Corinth*, Princeton, s. 6, 119.

[160]Beş yapraklı çiçek motifi Efes Meryem Kilisesi'nde H. Buchwald (1995). Chancel barrier lintels decorated with carved arcades. *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* (45), s. 257 ve Karadağ'da (Binbirkilise) arşitrav parçası üzerinde yer alır. S. Eyice (1971), res. 286. Konya Sille Aya Elena Kilisesi'nde araştırmacı tarafından M.S. 10.-11. yüzyıllara tarihlendirilen benzer kompozisyona sahip templon payesi bulunmaktadır. Temple (2013), s. 167.

[161]Orta Bizans Dönemi'nde yaygın olarak kullanılan kabara biçimli çiçek rozetlerinin İslam sanatı ile etkileşim sonucu çıktığı görüşü araştırmacılar tarafından ileri sürülmektedir Ötüken (2011), s. 362. Afyon Müzesi'ndeki templon arşitravı bir yüzde kabartmalı, diğer yüzde kabartmasız olarak benzer bir uygulamanın yakın bölgedeki en kaliteli işçiliğine sahip parçasıdır. Diğer benzer örnekler, Beycesultan, Beyşehir, Kütahya Müzesi, Xanthos ve Akşehir'de bulunan arşitravlardır. (Afyon) Parman (2002), s. 100; (Beycesultan) G. R. H. Wright, (1997). Beycesultan 1954. Some Byzantine Remains. *Anatolian Studies* (47), s. 189; (Beyşehir) A. Baldıran (2009). *Beyşehir ve civarı heykeltıraşlık eserleri*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları, s. 19; (Kütahya) Niewöhner (2008), s. 340; (Xanthos) J. P. Sodini (1980). Une iconastase Byzantine a Xanthos. *Actes du Colleque sur la Lycie Antiqua*, s. 123-125; (Akşehir) Yıldırım (2006), kat. no. 64, 65, 67, 68, 69, 82, 84.

[162]Benzer uygulama Karaman Müzesi ve Yalvaç Devlethan Cami'ndeki templon arşitravlarında görülmektedir. Niewöhner (2008), s. 322, 325.

[163]İstanbul Eski İmaret Cami ve İznik Arkeoloji Müzesi'nde bulunan benzer örnekler için bkz. R. Flaminio (2008). La Decorazione scultorea della chiesa di Cristo Pantepoptes, *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles*

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Beyşehir, Vuslat Parkı'nda bulunan (kat. no. 128) bloğun bezemeli yüzü kareler halinde bölümlere ayrılmıştır. Kare panolar içindeki stilize rozet biçimindeki süsleme unsurunda ana motif haçtır. Haç kolları arasına sivri uçları dışa bakar biçimde yerleştirilmiş damla biçimli yapraklar çiçek motifi algısını arttırmaktadır. Bloğun tek yüzünün işlenmiş olması dikkate alındığında kapı lentosu veya sövesi olarak kullanıldığı düşünülebilir[164].

Akşehir, Söğütlü Köyü'nde (kat. no. 129) bulunan örnekte dikdörtgen bir çerçeve içinde kapalı gözlerle sonlanan S biçimli motifler birbirinin yansıması olarak devam eder. Süslemede aralarda yürek biçimleri oluşurken üstte üç yapraklı çiçekler bulunur.

Akşehir'de (kat. no. 130, 131) bulunan iki bloğun benzer malzeme ve süsleme özellikleri bunların aynı bloğa ait olduklarına işaret eder. Sivri yapraklı çiçek ve ince damarlı yaprak motifi bölge genelinde yaygın olarak karşılaşılan kemerli düzenleme olmaksızın birbirinden bağımsız tek motifler biçiminde yüksek kabartma olarak işlenmiştir. Süslemenin yalınlığına karşın plastik etkisi kuvvetli motiflerin işlenimi dikkat çekicidir. Yaprakların işlenimindeki stil özellikleri parçanın merkezi bir atölyenin üretimi olduğunu düşündürmektedir.

Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde bulunan (kat. no. 132) lento parçasının birbirini takip eden iki yüzü süslemelidir. Alt yüzde mevcut izlerden dikdörtgen bir çerçeve içinde kenarlara uzanan büyük bir eşkenar dörtgen ve aralarda tüm yüzeyi kaplayan içi derin oyulmuş küçük eşkenar dörtgenlerden oluşan bir kompozisyonun var olduğu anlaşılmaktadır. Ön yüzde ortada yuvarlak uçlu basit bir yaprak ve bunun iki yanında volüt biçiminde kıvrılmış sivri uçlu dip yapraklardan meydana gelen kompozisyonun yatay olarak tekrarlandığı görülmektedir. Bu basit yaprak motifinin çeşitlemeleri, Orta Bizans Dönemi Anadolu mimari süslemesinde sıklıkla tercih edilmiş olmakla birlikte yakın benzerleri tespit edilememiştir. Motifin bir çeşitlemesi Afyon Arkeoloji

(Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, s. 50, 52. res. 6, 10.

[164]Benzer süslemeli örnekler Konya ve Manisa Arkeoloji Müzeleri'nde bulunmaktadır. (Konya) O. Kunduracı (1989). Konya müzelerindeki Bizans devrine ait tezyinatlı mimari parçalar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, s. 26; (Manisa) Ü. M. Ermiş (2003). İzmir ve Manisa çevresindeki Orta Bizans Dönemi templon arşitravları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, s. 83. Başka bir yayında söz konusu motifler yaprakları konturlanmış lotus motifleri olarak düşünülmüş ve M.S. 10.-12. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. Temple (2013), s. 212.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Müzesi'nde Orta Bizans Dönemi'ne ait bir templon arşitravında görülür. Alt yüzünde merkezdeki madalyondan çıkarak kenarlara doğru uzanan lotusların dolgulu kıvrık dip yapraklarından gelişen yuvarlak uçlu basit yapraklar benzer biçimde işlenmiştir[165]. Aynı yerde bulunan (kat. no. 133) bir diğer lento parçası üzerinde düğümlerle birbirine bağlanan dairelerden oluşan geçmeli kompozisyon yer alır. Her iki parçayı motif ve süsleme özelliklerinden dolayı M.S. 10-12. y.y.'a tarihlendirmek mümkündür.

Kompozisyon açısından sonsuz çeşitlilik sunan kıvrık dal süslemeleri Hellenistik Dönem'de ortaya çıkmıştır. Roma Dönemi'nden itibaren friz süslemelerinde yoğun olarak tercih edilmiş (M.S. 2.-3.) ve Anadolu genelinde oldukça popüler olmuştur. Roma İmparatorluk Dönemi Anadolu mimarisinde karşılaşılan kıvrık dal süslemelerinin ortak özelliği kıvrımlı dalların kendi içlerinde dönmesi ve çoğunlukla friz yüzeyini tamamen örten akanthus yaprakları, sürgün yaprak ve çiçekler taşımalarıdır. Süslemeyi oluşturan unsurların sık tekrarından kaynaklanan monotonluk detaylara önem veren özenli işçilik ve çanak yaprağı, dilimli kıvrık dal, değişik biçimlerde işlenmiş rozet biçimli çiçekler gibi süsleme unsurlarının işlenimiyle aşılmıştır. Kıvrık daldan gelişen palmet, çiçek ve yaprakların oluşturduğu kompozisyonlara hem Erken hem de Orta Bizans Dönemi'nde lento ve frizlerin önyüzlerinde yer verilmiştir. Ancak indirgenmiş süsleme unsurları, frizde boş alanlar bırakan dekorasyon anlayışı, 'S' kıvrımlı düz olarak işlenmiş ince dal, stilize yapraklar ve özensiz işçilik Geç Antik Dönem kıvrıl dal süslemesinin genel özellikleridir. Araştırmamızda kıvrık dal süslemeli altı friz bloğu tespit edilmiştir (kat. no. 134, 135, 136, 137, 138, 139)[166].

Bunlardan çanak yaprakçıklı Beyşehir örneği (kat. no. 134) hariç hepsinde düz olarak işlenmiş kıvrık dal bulunmaktadır. Karatay, Obruk Han'da tespit edilen iki örneğin (kat. no. 135, 136) benzer süsleme özellikleri bunların aynı bloğa ait parçalar olduklarını göstermektedir. Süsleme dizilerini oluşturan unsurların basit biçimi ve özensiz işçilik kesinlik taşıyan bir tarihlendirme önerisi getirmemizi engellemekle birlikte Erken Bizans Dönemi içinde değerlendirmek mümkündür.

[165]Parman (2002), levha: 23.
[166]Kıvrıl dal süslemesinin çiçek, üzüm salkımı ve palmetli örnekleri Aizanoi'de Niewöhner (2007a), s. 276; Konya Koyunoğlu Müzesi'nde bulunmaktadır. Temple (2013), s. 165. Ayrıca bkz. S. Eyice (1969). Trakya'da Bizans devrine ait eserler, *Belleten (33)*, Türk Tarih Kurumu, res. 100.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Ilgın (kat. no. 137), Sarayönü (kat. no. 138) ve Doğanhisar'da (kat no. 139) bulunan üç frizde dar süsleme yüzeyine uyumlu kıvrık dal süslemesi tercih edilmiştir. Ilgın (kat. no. 137) örneğinde kıvrık dal yüzeyinde birbirini takip eden stilize yapraklar ve yoğun biçimde matkapla delinmiş kalp şeklindeki yapraklar yer alır. Sarayönü'nde (kat. no. 138) kıvrık dala bağlı biri uzun diğeri içeri doğru kıvrılan dönüşümlü yapraklar ve çiçek dolgu motifleri vardır. Doğanhisar'da (kat no. 139) çerçeve ile kıvrık dal arasında kendi içine kıvrılan ve merkezi matkapla delinmiş yapraklar süsleme yüzeyini boş yer kalmayacak şekilde kaplamaktadır. Frizler için Orta Bizans Dönemi bir tarihlendirme önerisi olarak ileri sürülebilir.

3.10. Konsol

Obruk Han giriş kapısında spolien olarak kullanılmış olan (kat. no. 140) profilli konsol bloğunun iki yüzü görülebilmektedir. Kenarları düz, iç ve dış bükey profilli olarak yapılmış konsolun bir yüzünde madalyon içinde bir haç kabatmasına yer verilmiştir. Erken Bizans Dönemi'ne ait yapıların kısmen özgün haliyle korunduğu Karaman-Karadağ Binbirkilise Bölgesi yapılarında bu tip konsollar kemerli giriş kapıları, nef ayrımları ve apsislerde kemer başlangıçlarında kullanılmışlardır[167]. Duvardan dışa taşkın uzun dikdörtgen konsollara, Isauria ve Kilikya Bölgesi'nde Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenen bazı kiliselerin derin bir kemer biçiminde düzenlenen yan girişlerinde sıklıkla yer verilmiştir. Örneğimize oldukça yakın biçimde işlenmiş, kenarları zengin profilli bir konsol bloğu, Akören ilçesinde bulunan ve yazıtından dolayı 572 yılına tarihlenen bir kilisenin güney girişi yakınında tespit edilmiştir[168]. Obruk'ta bulunan kesme taştan yapılmış konsol Karaman-Karadağ (Isauria) ve Kilikya Bölgesi'nde M.S. 4.-6. yüzyıllar arasına tarihlendirilen örneklerle malzeme ve üslup açısından paralellik göstermesi nedeniyle aynı dönem içinde değerlendirilmelidir.

[167]Bkz. Gertrude Bell Arşivi.
[168]F. Hild ve H. Hellenkemper (1990). *Kilikien und Isaurien*, TIB 5, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, levha: 38.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

4. Liturjik Elemanlar

4.1. Templon

Erken Hıristiyanlık Dönemi'nde ayinler, ruhban sınıfı tarafından apsis önünde zeminden hafifçe yükseltilmiş bema olarak adlandırılan bölümde gerçekleştirilmiştir. Kiliselerde ayini yöneten ruhban sınıfına özgü bir mekân olarak biçimlendirilmesi amacıyla altar ve kiborion'u içeren bema, naos'tan templon adı verilen bir bölmeyle ayrılmıştır[169].

Templon kuruluşlarında 'alçak ve yüksek' olmak üzere iki farklı tip öne çıkmaktadır. Alçak tip olarak adlandırılan templon kuruluşları; levhalar, bunları yanlardan destekleyen balüsterler ve plana bağlı olmak üzere naos'a açılan açıklıklardan meydana gelir. Yüksek tipte tek fark taşıyıcıların sütuncelerle uzatılarak bir arşitravla sonlandırılmasıdır. Templonlarda taşıyıcılar monolit ya da ayrı işlenmiş balüster ve sütunceden oluşabileceği gibi yekpare sütun ve çokgen payeler de kullanılmıştır. Templon kuruluşları genellikle düz bir hat ya da pi (Π) harfi biçiminde düzenlenmiştir. İlk uygulamada giriş merkezde yer alırken, diğerinde girişler genellikle üç yönden sağlanır[170].

M.S. 5.-6. yüzyıllardan itibaren alçak tipteki templon kuruşlarının yerini yüksek tipin aldığı farklı araştırmacılar tarafından kabul gören yaygın bir kanıdır. Araştırmacılar tarafından templon kuruluşundaki bu değişimi açıklamak için templonu daha gösterişli bir hale getirmek[171] ve bemanın perdelerle kapatılmak istenmesi gibi nedenler ileri sürülmüştür[172]. M.S. 5.-6. yüzyılda başkent İstanbul ve Anadolu'da her iki templon tipinin aynı zamanda görülmesi alçak tipten yüksek tipe bir geçiş olmadığını, aynı

[169]L. Bouras (1991). Templon, *The Oxford Dictionary of Byzantium III* (Ed. Alexander P. Kazhdan), Oxford: Oxford University Press, s. 2023-2024. Bema ve naos ayrımından bahseden ilk yazılı kaynaklar *Historia Ecclesiastica* ve *Testamentum Domini* adlı el yazmalarıdır. Caesarea Piskoposu Eusebius'un *Historia Ecclesiastica* ya da *Historia Ecclesiae* olarak adlandırılan el yazmasında Erken Hıristiyanlığın M.S. 1. yüzyıldan 4. yüzyıla kadar olan tarihsel gelişimi kronolojik olarak anlatılmaktadır. Tyros piskoposu Paulinus'a yeni kiliselerin inşa edilmesi üzerine methiyeler düzdüğü eserinde Eusebius kiliseye yerleştirilen altarın cemaatten ayrı tutulması için ahşaptan kafes işçilikli bir bölmeden bahsetmektedir. Eusebius, X, 4-44 http://www.newadvent.org/fathers/250110.htm (Erişim Tarihi: 25.10.2012); 4.-5. y.y.'a tarihlendirilen, litürjinin düzenlenmesi, klerjinin atanması ve görevlerinin yanı sıra bir kilisenin nasıl olması gerektiği konusunda bilgi veren *Testamentum Domini*'de rahiplerin bulunduğu yerin bir perdeyle ayrıldığı belirtilmektedir. I-19 http://ldsfocuschrist2.wordpress.com/2012/03/05/2012/ (Erişim Tarihi: 25.10.2012)

[170]Orlandos (1954), s. 509-538, res. 471, 472, 490, 491, 492, 493, 497.

[171]T. F. Mathews (1995). *Art and architecture in Byzantium and Armenia*. Hampshire: Variorum, s. 126.

[172]M. Chatzidakis (1978). Ikonostas. *RBK III*, s. 327. Ayrıca bkz. U. Peschlow (1991). Zum templon in Konstantinopel. *Aristoteleio Panepistemo*, s. 1450; S. Hill (1996). *The early churches of Cilicia and Isauria*. Variorum, s. 26.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

dönemde her iki templon tipinin birlikte kullanıldığını işaret etmektedir[173]. Anadolu'da yeterli veri bulunmamakla birlikte alçak tip yaygın olarak kullanıldığı ileri sürülebilir. Bu nedenle yüksek tipin Anadolu geneline Orta Bizans Dönemi'nden itibaren başkentten yayıldığını söylemek mümkündür.

Konstantinopolis'te en erken tarihli kiliselerinden biri olan Hagios İoannes Studios Manastır Kilisesi[174] dâhil olmak üzere Hagia Sophia, Hagios Polyeuktos, Hagios Artemios ve Hagia Euphemia Kiliseleri, Anadolu'da Didim B Kilisesi ve Adyton Bazilikası M.S. 5. ve 6. yüzyıllarda yüksek tipte templon kuruluşlarına sahip olduğu kabul edilir[175].

Bemanın perdelerle kapatılmasına imkân sağlayan yüksek tip templonun daha sonra yaygınlaşacak olan ikona ve proskynetarion ile kapatılan İkonastasis'e öncü olduğu kabul edilir[176]. Bu gelişim için M. Chatzidakis[177] ve K. Weitzmann[178] M.S. 10.-11. yüzyılları, T. Ouspensky[179], V. Lazarev[180] ve C. Walter[181] ise Geç Bizans Dönemi'ni ileri sürerler.

4.1.1. Balüsterler

Balüster kiliselerde templon başta olmak üzere solea, kathedra ve ambon gibi liturjik işlevli unsurların yanında nef ayrımları ve galeri katında bulunan levhaları sabitlemek için kullanılmış yapısal öğelerdir. Balüsterlerin özgün kullanım yerlerini in-situ olarak ele geçmediği takdirde tespit etmek mümkün değildir. Balüsterler genellikle yer aldıkları

[173]Peschlow (1975), s. 211. A. Aydın (2000). Kilikia ve Isauria kiliselerinde görülen yüksek tipteki templon kuruluşları, *OLBA III*, s. 217-218.
[174]T. F. Mathews (1971). *The Early Churches of Constantinople: Architecture and Liturgy*. Pennsylvania State University Press, PA.
[175]Aydın (2000), s. 219. C. Mango (1979). On the history of the templon and the martyrion of St. Artemios at Constantinople. *Zograf (10)*, s. 9, res. 2. Ayrıca Selçikler yüksek tip templon restitüsyonu için bkz. E. Parman (2002b). Ortaçağda Phrygia (Frigya) Bölgesinde Bulunan İlginç Bazı Figürlü Mimari Plastik Örnekleri, *Gönül Öney'e Armağan, Uluslararası Sanat Tarihi Sempozyumu*, s. 475, şek. 5.
[176]Peschlow (1991), s. 1450. Ayrıca bkz. Mathews (1971), s. 178. Templon kuruluşundan detaylı bir şekilde bahseden en erken tarihli kaynak I. Iustianus döneminin sonlarına doğru Paulus Silentiarius tarafından yazılan Konstantinopolis Hagia Sophia'sını anlatan şiirdir. S. G. Xydis (1947). The chancel barrier, solea, and ambo of Hagia Sophia, *The Art Bulletin*, 29 (1), s. 1.
[177]M. Chatzidakis (1976). L'evolution de l'icone aux 11.-12. siecles et la transformation du templon, *Athens: XV. Congres International d'etudes Byzantines. III. Art et Archaeologie*, s. 169.
[178]K. Weitzmann (1976). *The Monastery of St. Katherine at Mt. Sinai: the icon I*. Princeton, s. 102.
[179]T. Ouspensky (1964). The problem of the iconostasis. *St. Vladimir's Seminar Quarterly VIII*, s. 186.
[180]V. Lazarev (1966). Trois fragments d'epistyles peintes it le templon Byzantin, *Deltion IV*, s. 117.
[181]C. Walter (1971). The origin of iconostasis. *Eastern Churches Review III*, s. 251.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

templon kuruluşunun tipine göre iki biçimde üretilmiştir. Alçak tip templonlarda taşıyıcı işlevi bulunmayan balüsterlerin tepesi topuz biçimli iken, yüksek tipte üzerine sütunce oturması nedeniyle tepeliği sütunce kaidesi biçiminde işlenmiştir[182].

Balüsterlerde kronolojik olarak biçimsel bir gelişim söz konusu değildir. Balüsterlerin tarihlendirilmesinde ön yüz süslemeleri ön plana çıkar. En yaygın süsleme Erken Bizans Dönemi'nden başlayarak Orta Bizans Dönemi dâhil olmak üzere genellikle ön yüzlerde kullanılan soffit motifidir. Bunun yanı sıra dikdörtgen çerçeveler süsleme olarak yaygındır. Erken dönemde tepe kısmı kare panolar şeklinde bölümlendirilmiş, ön yüzlerinde Geç Antik Çağ geleneğini yansıtan figürlü mitolojik sahneler, kıvrık dal, örgü motiflerinden oluşan bitkisel ve eşkenar dörtgenlerden oluşan geometrik süslemeleriyle zengin bir çeşitlilik sunan balüsterler bulunmaktadır. Kullanım yerlerine göre balüsterlerin tek, karşılıklı ya da birbirini takip eden yüzlerine levhaların yerleştirilmesi için kanallar ya da kenet yuvaları açılmıştır. Balüsterler genellikle yaklaşık 1 m. yüksekliğe sahiptir.

Çalışmamızda on altı balüster tespit edilmiştir (kat. no. 141-156). Balüsterlerin büyük bir kısmı duvar örgüsünde yer aldıklarından sadece tek bir yüzü görülebilmektedir. Bunlardan Akşehir, Üçhüyük'de (kat. no. 141) tespit ettiğimiz balüster Erken Dönem'e tarihlendirebileceğimiz tek örnektir. Balüsterin bir yüzünde ince bir hat şeklinde uzanan matkap işçilikli örgü motifi stilize bir başlıkla sonlanır. Başlık üzerinde birbiriyle bağlı yaprak dizisi ve kıvrık dal süslemesi bulunur. Diğer yüzde zikzak motifi yer alır. Süsleme anlayışı Efes Hagios İoannes Kilisesi'ndeki balüsterlerinde karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında Aphrodisias Hagios Mikail Kilisesi'nde, Miletos ve Tralles'de[183] bulunmuş, 6. yüzyıla tarihlendirilen ambon merdiveni başlangıçlarında kullanılan Batı Anadolu örneklerinde görülür. Ancak balüster duvar örgüsü içinde yer aldığından kullanım yerini tespit etmek mümkün olmamaktadır.

Akşehir, Üçhüyük (kat. no. 142) ve Ilgın'daki (kat. no. 143) üst düzlemi Attik sütun kaidesi biçiminde işlenmiş balüsterler yüksek tip templonda kullanılmış olmalıdır. Akşehir örneğinde Attika tip kaide bulunurken, Ilgın'da Attik kaidenin sadeleştirilmiş bir versiyonu bulunur. Üstteki silindirik geniş kısım sütun alt bölümü biçiminde işlenmiştir.

[182]Orlandos (1954), s. 512, 513, 518, 519, levha: 473, 474, 479, 480, 481.
[183]Metzger vd. (1990), kat. no. 180.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Akşehir örneğinde ön yüzde iç içe geçmiş profilli dikdörtgenler yer alırken, bir yan yüzde basamak biçiminde işlenmiş profilli silmeler vardır. Ilgın örneğinde ön yüzde sadece iç içe geçmiş bir soffite yer verilmiştir. Akşehir, Üçhüyük'de (kat. no. 144) gövdesinde tek bir soffit bulunan templon payesinde tepelik bölümü topuz biçimde işlenmiştir. Bir yüzün ve tepelik kısmın düz profilde olması balüsterin duvarla birleştiği yerde kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir[184].

Doğanhisar, Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'nde toplam dört balüster tespit edilmiştir (kat. no. 145-148). Bunlardan (kat. no. 145-146) ve (kat. no. 147-148) katalog numaralı örnekler benzer malzeme, ebat ve süsleme özelliklerine sahiptir ve aynı yapıda kullanılmış olmalıdır. İlk iki örnekte soffit yüzeysel bir kazıma ile işlenmiş, uçtaki içbükey eğriler şeritlerle birleştirilmişken, diğer iki örnekte derin oyulmuş tekli soffit içinde dikdörtgen bir çerçeve bulunur. Karatay, Obruk Han'daki (kat. no. 149) balüsterde kademeli olarak alçalan düz profilli iki silmenin çevrelediği alanda dikdörtgen bir çerçeve yer alır.

Araştırmamızda tespit ettiğimiz yedi balüsterin (kat. no. 147-154) ortak özelliği soffit merkezinde kabartma dikdörtgen bir bandın bulunmasıdır. Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'ndeki (kat. no. 155) balüster ön yüzünde bulunan dörtlü yiv sırasıyla diğer örneklerden ayrılır. Bir haç kabartmasının izlerini taşıyan dikdörtgen prizmal tepelik kısmı bulunur. Çok sayıda Orta Bizans Dönemi'ne ait liturjik işlevli parça ile birlikte devşirme olarak kullanılan Koçaş örnekleri dışında, diğerleri için kesin bir tarihlendirme önerisinde bulunmak mümkün değildir.

Kadınhanı, Yağlıca'daki (kat. no. 156) balüster malzemenin niteliği ve işçiliğinin kalitesi açısından mevcut örneklerden ayrılmaktadır. Görünen yüzlerdeki matkap işçilikli örgü motifi dizisi, kıvrık daldan çıkan yarım palmetler, üstleri sığ çukurlarla bezenmiş yürek biçimli ve benzer kıvrık yapraklar Orta Bizans Dönemi'nin karakteristik süsleme özelliklerini yansıtmaktadır. Bu nedenle M.S. 10.-11. yüzyılları içine kesin olarak tarihlendirebileceğimiz tek örnek olmasının yanı sıra merkezi bir atölyenin üretimi olduğunu düşünmek mümkündür.

[184]M.S. 4.- 5. yüzyıl arasına tarihlendirilen benzer bir örnek Akşehir, Şeyh Eyüp Türbesi'nde bulunmaktadır. Yıldırım (2006), s. 67.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

4.1.2. Levhalar

Mekânların alçak bir perde duvarı veya korkuluk şeklinde bir parapetle ayrılmasının istendiği durumlarda balüsterler veya sütunlar arasında levha olarak tanımlanan dikdörtgen yassı bloklar kullanılmıştır. Levhalar, yan yüzlere açılan kanallar ya da kenetler yardımıyla balüsterler veya sütunlar arasına yatay ya da dikey olarak yerleştirilmiştir. Levhalar templon, solea, ambon gibi liturjik elemanların yanısıra nef ayrımları, galeriler ve pencerelerde yaygın olarak kullanılmıştır. Kullanım yerlerine bağlı olarak levhaların bir ya da her iki yüzü de işli olabilmektedir. Zengin figüratif, bitkisel ve geometrik süslemeli olanları iç mekânlarda, sade haç ve kaba geometrik bezemeler taşıyan levhalar ise dış cephe tezyinatında kullanılmıştır[185].

Bazı levhaların üst kısmında görselliği zenginleştirmek amacıyla monolit ya da ayrı bir blok biçiminde işlenmiş trapez kesitli bir taç bulunmaktadır. Bu tür levhalarda trapezin ön yüzü sade veya uzunlamasına bir kompozisyonla bezenmiştir. Bazı levhalarda ise levha kaidesi adı verilen trapez kesitli öğeler levhaların altına yerleştirilmiştir[186].

Araştırmamızda tespit ettiğimiz otuz altı levha (kat. no. 157-192) devşirme malzeme olarak Türk Dönemi yapılarında ya da dağınık biçimde bulunmuştur. Erken Bizans Dönemi'ne ait olması muhtemel beş örnek dışında (kat. no. 157-161) diğerleri (kat. no. 162-192) Orta Bizans Dönemi'ne özgü tipik motif ve kompozisyonları taşımaktadır.

Bu levhalardan dokuz tanesi trapez kesitli ya da yatay bir bordür biçiminde bir taca sahiptir. (kat. no. 162-170). Ortak süsleme özellikleri açısından levhaları üç grupta değerlendirmek mümkündür. Birinci grubu eşkenar dörtgen ve madalyon düzenlemeli, ikinci grubu kemerli, üçüncü grubu ise geleneksel bezeme anlayışı dışında tek örnekle temsil edilen kompozisyonlara sahip levhalar oluşturmaktadır. Erken Bizans Dönemi levhaları genellikle 5-7 cm. kalınlığında ve yatay dikdörtgen formda iken, Orta Bizans

[185]Konstantinopolis dışında Pamphylia'da Perge A Bazilikası'nda, Phrygia'da Hierapolis Piskoposluk Kilisesi'nde nef ayrımlarında sütun kaidelerindeki oyuklar korunmuştur. Levhaların yerleştirilmesi iki şekilde gerçekleştirilmiştir. Sütun kaidelerinde plinthos'a dikey şekilde bir oyuk açılmış ya da levhaların alt kısımları kaide profiline göre kesilmiştir. U. Peschlow (2006a). Dividing interior space in early Byzantine churches: the barriers between the nave and aisles. *Thresholds of the sacred* (Ed: S. E. F. Gerstel). Washington: Dumbarton Oaks, s. 54; Orlandos (1954), s. 514-517, levha: 475, 477, 478.

[186]S. Alpaslan (1998). Demre Hagios Nikolaos Kilisesi'ndeki trapez kesitli levhalar, levha üstü ve levha kaideleri. *ADALYA II*, s. 235.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Dönemi örnekleri nispeten daha kalın (10 cm.), boyut olarak daha küçük ve dikey dikdörtgen bir forma sahiptir.

Erken Dönem içinde değerlendirdiğimiz ilk iki levha, örnekleri başkent İstanbul ve Anadolu'da oldukça yaygın olan dönemin standart alışılmış geometrik kompozisyonuna sahiptir. Bunlardan Ilgın'da (kat. no. 157) yarısından itibaren kesilmiş levhanın ön yüzünde yüzeysel işlenmiş madalyon içinde bir Kristogram biçimli bir rozet ve içiçe eşkenar dörtgenler yer alır. Sade süslemesi anlayışı ve eşkenar üçgenin damla biçiminde sonlanması erken dönemin karakteristik özellikleridir.

Doğanhisar'da (kat. no. 158) bulunan levhanın sadece köşe parçası korunmuş olmakla birlikte, mevcut izlerden merkezde bir eşkenar dörtgen, köşelerde kenarları derince oyulmuş üçgenlerin olduğu anlaşılmaktadır. Levha üzerinde eşkenar dörtgen ve köşedeki üçgenin arasının derince oyulması Erken Bizans Dönemi süsleme özelliğini yansıtmaktadır[187].

Beyşehir'de (kat. no. 159) tespit ettiğimiz köşe parçası korunmuş olan levhanın ön yüzünde en dıştaki düz profilli geniş silmeyi derin profillerle ayrılmış içe ve dışa dönük diş sırası, saplarından gelişerek uzun ince bir hat biçiminde uzanan stilize tek ve çift sürgün yaprakları takip eder[188]. Levhanın süsleme kompozisyonu parçanın kırık olması nedeniyle anlaşılamamakla birlikte merkezde bir çerçeve içinde eşkenar dörtgenin varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır. Özenli bir işçiliğe ve yaygın süsleme anlayışından farklı bir bezeme programa sahip olan, levhanın Erken Bizans Dönemi'nde başkentle ilişkili veya bu merkezi yakından tanıyan bir atölyenin üretimi olduğu kabul edilebilir.

Biri duvar örgüsü içinde kullanılmış, diğeri üstü kırık olan iki dikdörtgen bloğun levha olması kuvvetle muhtemeldir. Obruk Han'da (kat. no. 160) bulunan dikdörtgen formlu levhanın görülebilen yüzünde ortadan bir bantla bölünmüş kare panolar içinde haçlı kare

[187]Benzer templon levhaları Hierapolis, Afyon, İznik Müzeleri ile Mudanya, Zeytinbağı Fatih Cami ve İstanbul'da Studios Manastır Kilisesi, Hagia Sophia ve Hagios Sergios ve Bakhos Kilisesi'nde bulunmaktadır. (Afyon) Parman (2002), s. 140, 165; (İznik) Ötüken (1996a), s. 98-102; (Şile) Peschlow vd. (1977/78), res. 5; (Mudanya) C. Mango ve I. Ševčenko (1973). Some churches and monasteries on the southern shore of the Sea of Marmara. *Dumbarton Oaks Papers* (27), res. 15-16; C. Barsanti (2004). İznik/Nikaia Arkeoloji Müzesi Kataloğunun Peşinde, *Tarih Boyunca İznik*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, s. 281-283, res. 52-57.

[188]Benzer diş sırası, Hagis Sophia'nın duvar kaplamalarında ince şeritler halinde dar bordürlerde görülür.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ve eşkenar dörtgenden oluşan basit geometrik motifler yer alır. Sağdaki eşkenar dörtgenin üst köşesinden kemer biçimli yapraklar yanlara doğru açılmaktadır.

Ilgın'da (kat. no. 161) bulunan ve üstte devam ettiği mevcut izlerden anlaşılan levhanın her iki yüzünde ortadan bir bantla ayrılmış iki kare panoda madalyon içinde Malta haçları yer alır. Levha, Anadolu genelinde Erken Bizans Dönemi'ne ait ortalama kalınlığı 7-10 cm. arasında değişen örneklerden farklı olarak 30 cm. kalınlığındadır. Bu alışılmadık boyut farklılığı levhanın kullanım yerinden kaynaklanmış olduğu düşünülebilir.

Basit geometrik formlar ve haçlı kompozisyonlara Lykaonia ve Isauria Bölgesi'nde önceki ve tarafımızca yapılmış araştırmalarda tespit edilen ve büyük çoğunluğu Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenen mimari bloklarda ve mezar taşlarında yer verildiği görülmektedir. Söz konusu örneklerle olan benzerliğe dayanarak, levhaları Erken Bizans Dönemi içinde değerlendirmek mümkündür.

Ilgın, Dediği Mahmut Sultan Mescidi'nde (kat. no. 162-164) bulunan üç levhanın benzer boyut, malzeme ve süsleme özellikleri, bunların beraber kullanıldıklarını düşündürmektedir. Monolit işlenmiş trapez kesitli üç levhanın ilkinde (kat. no. 162) süsleme programının merkezini dikdörtgen pano içindeki dört basamaklı bir kaide üzerinde yükselen ve üst kolunu bir nimbusun sardığı haç oluşturur[189]. Diğer süsleme unsurları haçın etrafında panolar halindedir. Panolarda düğümlerle bağlı eşkenar dörtgenler içinde küçük haç motifleri, küçük daireler içinde eşkenar dörtgenler ve örgü motifi bulunur. Trapez kesitli bölümde dikdörtgen çerçeve içinde geçmeli bir örgü motifi vardır. Diğer iki levha (kat. no. 163-164) hem ebatları hem de süsleme kompozisyonları bakımından birbirinin aynısıdır. Ön yüzde uzun saplı lotus çiçeğine birer düğümle bağlı yarım palmetler bulunur[190]. Trapez kesitli üst kısımda küçük daireler içinde eşkenar dörtgenler yer alır. Matkap işçilikli düğümler, örgü motifi, kafes şeklinde algılanan daireler içindeki eşkenar dörtgenler Orta Bizans Dönemi'nin süsleme özelliklerini

[189]Haçın yatay ve üst kolu sonradan kazınarak Bektaşilik sembolü olan Çırağ-ı Ali sembolü ile ilişkili olması muhtemel mumlu bir şamdan motifi oluşturulmuştur. Bu konuda bkz. Ö. Bakırer ve S. Faroqhi (1975). Dediği Dede ve Tekkeleri, *Belleten*, (39), s. 155; J. K. Birge (1994). The Bektashi order of dervishes, *Luzac Oriental*.

[190]Yarım palmet motifi çeşitlemesinin yakın bir benzeri Konya, Alaaddin Cami avlusunda bulunan II. Kılıçarslan Türbesi'nde devşirme olarak kullanılmış templon levhası üzerinde yer alır. Temple (2013), s. 190.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yansıtmaktadır. Süslemelerdeki simetri, işçilik kalitesi ve bölgede sıkça görülen eşkenar dörtgene düğümlerle bağlı madalyonların oluşturduğu geleneksel şablondan ayrılış levhaların farklı bir atölyenin bölgede yenilikçi bir üretimi olduğunu ortaya koymaktadır.

Diğer altı levha (kat. no. 165-170) trapez kesitli olmamakla birlikte, levha üst kısmında dar süslemeli düz bir bordür yer alır. Bunlardan Sarayönü (kat. no. 165-166) ve Doğanhisar'da (kat. no. 168-169) bulunan levhaların benzer malzeme ve süsleme özelliklerine dayanarak aynı atölyenin üretimi olduklarını söylemek mümkündür.

Sarayönü'ndeki (kat. no. 165) levha yatay bir bantla üstte dikdörtgen, altta kare formlu iki panoya ayrılır. Dikdörtgen panoda sekiz burmalı sütun üzerinde yükselen dört kemerli bir düzenleme vardır. Kemerlerin içleri stilize ağaç motifleriyle süslenmiştir. Alttaki kare panoda merkezdeki eşkenar dörtgen içinde bir madalyon yer alır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasındaki boşluklar içleri rozetlerle bezeli küçük madalyonlarla doldurulmuştur. Sarayönü'nde (kat. no. 166) bir köşesi korunabilmiş levha parçası üzerindeki mevcut izlerden benzer kompozisyonun olduğu anlaşılmaktadır ve muhtemelen aynı yapıda kullanılmışlardır. Sarayönü'ndeki (kat. no. 167) levhada bu iki örnekten farklı olarak eşkenar dörtgen ile çerçeve arasında kalan boşluklar örgü motifi ile doldurulmuştur. Doğanhisar'da (kat. no. 168) bulunan levhada merkezde uçlarında iri inciler asılı olan tören haçı sonradan kazınmıştır. Haç kolları arasında rozet bezemeli küçük madalyonlar yer alır. Merkezdeki panoyu iki kenardan kuşatan yüksekçe yapılmış panolarda daireler içinde eşkenar dörtgenler bulunur. Doğanhisar'daki (kat. no. 169) büyük oranda kırık olan parça benzer bir kompozisyona sahiptir.

Doğanhisar'da (kat. no. 170) tespit ettiğimiz levhanın yaklaşık yarısı günümüze ulaşmıştır. Altta kendi içine kapanan dip yapraklarından gelişen ve üç yapraklı çiçek motiflerinin üzerini bir kemer gibi kapatan motif dizisi tekrar eder. Üstte merkezdeki eşkenar dörtgen çerçeveye altta düğümle bağlanmaktadır. Arada kalan üçgen boşluklar eşkenar dörtgenden çıkan şeritlerin kıvrılarak oluşturduğu madalyonlarla doldurulmuştur. Madalyonların birinde dört yapraklı bir çiçek, diğerinde çarkıfelek motifi yer alır.

Doğanhisar, Koçaş Yunus Emre Külliyesi'ndeki levhada (kat. no. 171) Orta Bizans Dönemi süsleme karakterini yansıtan motifler ön yüzde hiç boşluk kalmayacak şekilde asimetrik olarak kullanılmıştır. Geometrik motifler ritmik bir düzende değildir ve serbest

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

biçimde işlenmiştir. Levhayı çerçeveleyen bordürü geniş düğümlerle birbirine bağlanan küçük madalyonlar oluşturur. Merkezdeki iki büyük motiften ilki bir madalyon içindeki eşkenar dörtgendir. Eşkenar dörtgenin merkezinde bir rozet vardır. Eşkenar dörtgenin ve madalyonun çapraz eksenlerinden dolanarak madalyona bitişik yarım daireler oluşturan şeritlerin içinde çiçek motifleri bulunur. Madalyonun her iki yanında kıvrık dip yaprakları matkap işçiliği ile belirginleştirilmiş uzun saplı stilize çiçekler vardır. Diğer ana motif parça kırık olduğu için sadece iki yaprağı görülen yonca biçimli bitkisel bezemedir. Merkezde haç kolları uçlarında incilerin ve değerli taşları anımsatan eşkenar dörtgenlerin olduğu bir tören haçı bulunur. Motif ile bordür arasında kalan boşluklar zikzaklarla doldurulmuştur. Motiflerin ince işçiliği dikkat çekicidir. Bu tarz kompozisyon anlayışının benzerleri Anadolu genelinde yaygın olmayan yerel bir beğeninin ürünü olduğu kuşkusuzdur[191].

Ilgın, Beykonak, Dediği Mahmut Sultan Mescidi'nin (kat. no. 172) giriş bölümünde korunmuş olan levhanın bir yüzünde içinde on altı yuvarlak uçlu çiçek motifini barındıran madalyon ile diğer yüzde karşılıklı iki tavus kuşu yer alır[192]. Tavus kuşlarının tüyleri yatay ve çapraz çizgilerle işlenmişken, kuyrukları yukarı kalkık biçimdedir. Kuyruklarda üç göz yer alırken tavus kuşlarının birinin karnında iki yavrunun bulunması ilginç bir detaydır. Tavuskuşlarının arasında bir kantharos, bunun üzerinde de küçük bir palmet motifi yer alır. Orta Bizans Dönemi dekoratif kompozisyonunu yansıtan daireler içinde eşkenar dörtgenlerden oluşan sade geometrik bezeme ile ortası yüksekçe işlenmiş madalyona dayanarak levhayı M.S. 10.-11. y.y.'a tarihlendirmek mümkündür.

[191]Demiriz, makalesinde Koçaş'ta bulunan levhanın işçilik, motiflerin seçilmesi ve tanzimi bakımından çok farklı üslupta, mahalli bir atölyenin eseri olduğunu ve mahalli bir zevke işaret ederek parçada kabartmanın çok yüzeyde bir düzlem üzerinde ince ipliklerin dolaştığı hissini verecek biçimde işlendiğini belirtmektedir. Y. Demiriz (1978). Koças Köyü Camii, in memorial of Prof.Albert Louis Gabriel, *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arastirma* Dergisi, (9), s. 79.

[192]Bir yüzün tavus kuşu diğer yüzün geometrik ve bitkisel şemada işlendiği iki örnek İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunmaktadır. T. Ulbert (1969/1970). Untersuchungen zu den Byzantinischen reliefplatten des 6. bis 8. jahrhunderts. *Istanbuler Mitteilungen* (19-20), s. 351. Antik çağda ölümsüzlüğün simgesi olan tavus kuşu figürü Hristiyan ikonografisinde özellikle katakomb ile hipojelerin duvar ve tavan fresklerinde tek ya da bir su kabından su içen karşılıklı iki tavus kuşlu kompozisyon şeklinde Erken Bizans Dönemi'nden başlayarak Bizans sanatının sonuna kadar devam etmiştir. Bizans mimari plastik öğeleri üzerinde özellikle levhalarda sembolizmin en bilinen örneklerinden biri olarak çok yaygın bir biçimde çeşitlemeleriyle tercih edilmiştir. Bizans sanatında tavus kuşlu kompozisyonların kullanımı hakkında detaylı bilgi için bkz. E. Parman (1993). Bizans sanatında tavus kuşu ikonografisi. *Güner İnal'a Armağan.*

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kadınhanı, Taşhan'da bulunan (kat. no. 173-176) dört levha süsleme kompozisyonu açısından benzerdir. Levhaların ortak özelliği Orta Bizans Dönemi'nin yaygın bir kompozisyonu olan merkezde bir eşkenar dörtgenin ve çerçeveyle eşkenar dörtgen arasında madalyonların bulunmasıdır. Bu kompozisyonlarda bir ya da birden fazla iç içe geçmiş eşkenar dörtgen farklı genişlikte bantların oluşturduğu dikdörtgen çerçeve içinde yer alır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasında kalan boşluklar sade bırakıldığı gibi kabartma üçgenler ya da madalyonlarla doldurulmuştur. Eşkenar dörtgen ve çerçeve arasının boş bırakıldığı ya da kabartma üçgenlerle süslendiği örnekler Erken Bizans Dönemi süsleme anlayışını yansıtırken, köşelerde eşkenar dörtgene ya da çerçeveye düğümlerle bağlı madalyonlara yer verilen düzenlemeler Orta Bizans Dönemi içinde değerlendirilir. Phrygia, Pisidia ve Lykaonia Bölgeleri'nde levhalarda "rhombus" kompozisyonu diğerlerine oranla daha fazla sayıda örnekle temsil edilmektedir. Kadınhanı'ndaki (kat. no. 173) levhada eşkenar dörtgen içindeki madalyonda konsantrik daireler yer alır. Rozet bezemeli madalyonlar eşkenar dörtgene ve çerçeveye düğümlerle bağlanmıştır[193]. Kadınhanı'ndaki (kat. no. 174) diğer levhada merkezdeki madalyonda haç yer alırken, madalyonlar eşkenar dörtgene doğrudan bağlanır. Daire ile eşkenar dörtgen arasında kalan boşluklar yatay eksende uzanan palmet motifleriyle doldurulmuştur[194]. Kadınhanı'ndaki (kat. no. 175) üçüncü levhanın mevcut izlerden benzer şemada kompozisyona sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kadınhanı'ndaki son levhada (kat. no. 176) kompozisyon benzer şemada olmasına karşın eşkenar dörtgen ve madalyonların içini bezeyen unsurlar alışılmışın dışındadır. Eşkenar dörtgenin içinde detaylarına önem verilmemiş aslan benzeri bir yırtıcı hayvan işlenmişken, madalyonlarda içiçe geçmiş daireler bulunur. Orta Bizans Dönemi'nde hayvan betimlemeli levhalar yaygın olmakla birlikte, eşkenar dörtgen içinde aslan figürlü levha araştırmamızda tespit ettiğimiz figüratif bezemeli tek örnektir[195].

Kadınhanı, Taşhan'daki (kat. no. 177) yüzeysel işlenmiş dikdörtgen formlu levhada merkezdeki haçın etrafına şematik bitkisel motifler serbestçe yerleştirilmiştir. Haçın üst kolları ile dıştaki çerçeve arasında kalan boşlukları dolduran madalyonlar içinde altı ve

[193]Niewöhner (2008), s. 322, res. 20.
[194]Niewöhner (2008), s. 321, res. 19.
[195]Atina Bizans Müzesi, d'Andros Arkeoloji Müzesi ve İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunan benzer örnekler için bkz. Sodini (2008), s. 28, res. 3, 4, 8.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

on iki yapraklı rozetler bulunur[196]. Alt haç kolunun solunda dallarında yürek biçimli küçük yapraklar olan bir hayat ağacı, sağda S biçimli iki yarım palmet vardır. Üst haç kolu ucunda iki küçük güvercin yer alır. Haçın etrafına serbestçe asimetrik yerleştirilmiş hayat ağacı, kuş, palmet ve rozetlerden oluşan, benzer örneği Anadolu genelinde tespit edilmeyen kompozisyon dikkat çekicidir.

Genelde templon arşitravlarında ve lentolarda yoğun biçimde tercih edilen kompozisyonlara levhalar üzerinde yer verilmesi sık rastlanılan bir durum değildir. Sütunlar tarafından taşınan ve içlerinde bitkisel, geometrik motiflerin ya da haçların olduğu kemerli kompozisyonlar levhalarda kullanılmıştır. Ilgın, Beykonak, Dediği Mahmut Sultan Mescidi (kat. no. 178) ve Sarayönü, Kurşunlu'ndaki (kat. no. 179) levhalar kemerli kompozisyonların bölge genelinde tespit edilebilen iki örneğini oluşturmaktadır. Ilgın örneğinde burmalı sütunların taşıdığı kemerler içinde çiçek motifleri ve bir haç yer alırken, Sarayönü örneğinde çiçek ve geçmeli geometrik bir motif vardır. Sarayönü'nde ayrıca çerçeveye ve birbirlerine düğümlerle bağlı karelerin oluşturduğu bir haç bulunur. Her iki levha standart boyutlu levhaların yüksekliğinden daha alçaktır.

Ilgın'da bulunan (kat. no. 180) levhanın merkezinde köşelerinde yürek biçimli yapraklar bulunan dikdörtgen içinde bir eşkenar dörtgen vardır. Dikdörtgenin dışında çerçeveye doğru uzanan eşkenar dörtgenin köşelerinde karşılıklı dört yapraklı yarım palmet ve ikili yaprak motifleri yer alır. Merkezde haç kollarının içi örgü motifi şeklinde işlenmiş bir haç bulunur[197].

Akşehir'de (kat. no. 181) köşe parçası korunabilmiş levhanın her iki yüzü de bezemelidir. Mevcut izlerden bir yüzde eşkenar dörtgen içinde örgü motifinin sardığı madalyonda

[196]İstanbul'da Vefa Kilise Cami, Konya Arkeoloji Müzesi ve Afyon Arkeoloji Müzesi'nde benzer şemaya sahip levhalar bulunmaktadır. Ancak bu örneklerde haçın etrafına yerleştirilmiş içinde rozet ve çarkıfelek motiflerinin olduğu madalyonlar bulunur. A. M. Ramsay'a göre Lykaonia bölgesinde yoğun kullanılan altı yapraklı rozet çeşitlemelerinin Erken Hıristiyanlık Dönemi'nde Ιησούς Χριστός isminin baş harfleri olan (I) (X) harflerinin birleşmesinden oluşan kristogramın bir uyarlaması olması muhtemeldir. A. M. Ramsay (1906). Isaurian and East-Phrygian art in the third and fourth centuries after Christ. *Studies in the History and Art of the Eastern Provinces of the Roman Empire*. (Ed: W. M. Ramsay), s. 27.

[197]Kompozisyonun benzerini yakın çevrede tespit edilmemiştir. Ancak şema olarak benzeri Efes Arkeoloji Müzesi'nde bulunmaktadır. M. Büyükkolancı (2008), Examples de plaques de parapet provenant de Saint –Jean à Éphèse *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, s. 78, res. 10.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

çiçek motifinin varlığı anlaşılmaktadır. Madalyon bir yaprak motifi ile eşkenar dörtgenin köşesine bağlanmıştır. Dıştaki çerçeve ile eşkenar dörtgen arasında kalan boşluklar rozetli madalyonlarla doldurulmuştur. Diğer yüzde kıvrık ve düz yapraklardan oluşan bitkisel kompozisyonun bir bölümü korunmuştur. Her iki yüzün bezemeli olması özgün konumunda iki yönden görülebilecek şekilde kullanıldığına işaret eder.

Ilgın'da Dediği Mahmut Sultan Mescidi'nde tespit ettiğimiz iki levha parçasının (kat. no. 182-183) benzer malzeme, boyut ve süsleme özelliklerinden aynı levhaya ait oldukları anlaşılmaktadır. Her iki yüzü de bezemeli olan levhanın bir yüzünde eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerinden dolanan şeritlerin oluşturduğu geçmeli kompozisyonun bir bölümü korunmuştur. Çerçeve ile eşkenar dörtgen arasında kalan boşluk madalyonlarla doldurulmuştur. Madalyonun içinde ortası matkapla delinerek belirginleştirilmiş kabara biçimli basit çiçek motifi yer almaktadır. Parçanın diğer yüzünde, eşkenar dörtgen içinde ve köşelerde madalyonların oluşturduğu kompozisyon bulunur.

Ilgın ve Kadınhanı'nda, dikdörtgen çerçeve içerisinde bir eşkenar dörtgen ile eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerindeki yarım dairelerin içbükey eğrilerle birbirine bağlandıkları geçmeli kompozisyonlu iki örnek tespit edilmiştir (kat. no. 184-185). Orta Bizans Dönemi kompozisyonunun en sade haliyle uygulandığı bu iki örnekten Ilgın'daki (kat. no. 184) levha parçasında farklı bir uygulama olarak dış bükey kıvrımlar çerçeveye düğümlerle bağlanmıştır[198]. Kadınhanı örneğinde (kat. no. 185) eşkenar dörtgenin bulunduğu dikdörtgen çerçeve dıştaki çerçeveye ve sağdaki ikinci çerçeveye düğümlerle bağlanmıştır. Kırık olan sağdaki pano içindeki kompozisyonun tamamı hakkında bir ipucu elde edilemese de örgü motifi ve sivri uçlu yaprakların varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır.

Derbent'te (kat. no. 186) bulunan levhanın yüzeyi sonradan tıraşlanarak camide kitabe olarak kullanılmıştır. Mevcut izlerden dıştaki çerçeveye düğümle bağlanmış bir eşkenar dörtgenin varlığı anlaşılmaktadır. Eşkenar dörtgeni oluşturan şeritler kıvrılarak köşelerde

[198]Eşkenar dörtgenin madalyon, örgü motifi ya da haç ile bezendiği kıvrımların içlerinin yaprak ve madalyonlarla doldurulduğu daha zengin uygulamaları yakın çevrede Afyon, Uşak ve Akşehir Arkeoloji Müzelerinde bulunmaktadır. Afyon, Çay'da çeşmede aynataşı olarak kullanılan devşirme levha üzerinde motif küçük olarak işlenmiş ve birbirine bağlanarak tekrarlanmıştır. (Afyon ve Uşak) Parman (2002), s. 123, 125; (Akşehir) Yıldırım (2006), s. 104; (Çay) S. Eyice (1975). İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde Bizans-Türk çeşmesi, *Belleten*, r. 45.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

madalyonlar oluşturmaktadır. Madalyonlarda on iki ve sekiz yapraklı çiçek motiflerine yer verilmiştir.

Kadınhanı'ndaki (kat. no. 187) levhanın yüzeyi oldukça aşınmıştır. Üstte sivri uçlu altı yapraklı iki çiçek motifi yer alırken, altta sivri uçlu on iki yapraklı çiçek motifleri bulunur. Ön yüzdeki bitirilmemiş süsleme, levhanın tamamlanmadığını düşündürmektedir.

Doğanhisar, Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 188) sonradan mezar taşı olarak kullanılmış olan levha ön yüzünde dikdörtgen bir çerçeve içinde birbirleri içinden geçen çapraz şeritlerin oluşturduğu eşkenar dörtgenler yer alır.

Beyşehir'deki levha parçası (kat. no. 189) büyük oranda kırık olmakla birlikte mevcut izler süsleme kompozisyonunun anlaşılması için önemli ipuçları sunmaktadır. Muhtemelen ön yüzde bir eşkenar dörtgen içinde büyük bir madalyon yer alırken, köşelerde eşkenar dörtgene bir düğümle bağlı çiçek motifi barındıran madalyonlar vardır.

Beyşehir, Çiçek Köyü'nde (kat. no. 190-191) bir evin bahçe duvarında birlikte kullanılmış olan iki parçanın benzer süslemeleri, bunların aynı levhaya ait olduğuna işaret etmektedir. Görülebilen ön yüzlerde düğümlerle birbirine bağlanan kare panolar yer alır. Geometrik ve bitkisel motifler bulunan panolar arasında kalan boşluklarda haçlar oluşmuştur. Kare panoların düğümlerle birbirine bağlanması ile oluşturulmuş benzer kompozisyonlara Konya Arkeoloji Müzesi, Afyon Amorium, Selçuk Efes Arkeoloji Müzesi, Gertrude Bell arşivinde görülen Meram'daki Hagios Eustathius Kilisesi ve Seydişehir, Yağlıbayat'ta (Savatra) bulunan levhalarda yer verilmiştir[199]. Yağlıbayat'tan (Savatra) Konya Arkeoloji Müzesi'ne getirilmiş iki levhanın birinde düğümlü kareler içinde sfenks, kartal, aslan ve geyik figürlerine, diğerinde haç ve çiçek rozetlerine yer verilmiştir. Hagios Eustathius Kilisesi'ndeki levha, ortadaki madalyona düğümlerle bağlanan ve içlerinde haçlar ve küçük düğümlü madalyonlar taşıyan dört pano ile bu

[199]S. Alpaslan-Doğan (2008) La sculpture byzantine en Lycie et à Antalya, *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, s. 137, res. 13; E. A. Ivison (2008). Middle Byzantine Sculptors at work: evidence from a church at Amorium, *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, s. 513, res. 21; Büyükkolancı (2008), s. 77. res. 9; Barsanti (1988), s. 291. Bkz. Temple (2013), s. 402, 403; (Meram) http://www.gerty.ncl.ac.uk/images/D_143.jpg (Erişim Tarihi: 18.02.2013); (Yağlıbayat) Belke ve Restle (1984), s. 222-223.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

kompozisyonun farklı bir çeşitlemesidir. Amorium Kilisesi'ndeki örnekte panolar küçülürken aralarda oluşan haçlar büyümüş, böylece hem kare hem de haç biçiminde iki panodan oluşan bezeme hiç boş alan kalmayacak biçimde tüm yüzeyi kaplamıştır. Benzer örneklerde, üstte genişlikleri ve süslemeleleri değişmekle birlikte bordür şeklinde uzanan bir tac bulunmaktadır. Beyşehir'de iki parça halinde bulunan levhayı, araştırmacılar tarafından Orta Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen templon levhalarında ve arşitravlarında görülen benzer kompozisyon anlayışına ve süsleme motiflerine dayanarak aynı dönem içinde değerlendirmek mümkündür.

Beyşehir, Üstünler'de (kat. no. 192) bulunan dört yönden kırık olan levha parçasının görünen yüzünde üçlü şeritler halinde dolanan bandlar madalyon içinde düğümlü küçük bir daire oluşturmaktadır. Mevcut izlerden birbirini takip eden madalyonlar meydana getirecek şekilde kompozisyonun devam ettiği anlaşılmaktadır. Orta Bizans Dönemi'nde templon levhalarında ve arşitravlarında sık olarak tercih edilen süsleme anlayışına dayanarak parçanın aynı döneme ait olduğunu düşünmek uygundur.

4.1.3. Templon/Kiborium Sütunce Başlıkları

Templon ve kiborium kiliselerin liturjik kuruluşları içinde en dikkat çeken unsurlardır. Küçük boyutlu sütunceler genellikle yüksek tip templon kuruluşları ve kiboriumlarda kullanılmıştır. Yüksek tip templon kuruluşlarında sütunceler balüsterler veya payeler üzerinde yükselerek arşitravları taşımaktadır. Silindirik, kare veya çokgen başlık gövdeleri sade ya da bezemelidir. Başlıklar genellikle sütun ya da paye gövdeleri ile aynı blokta (monolit) işlenmiştir. Gövdeleri spiral, zikzak, dolgulu, stilize çiçek gibi geometrik ve bitkisel motiflerle süslemeli olanlar templon ve kiboriumlarda kullanılmıştır.

Kiborium, genellikle kiliselerin bema kısmında bir altarı çevreleyen, kaide üzerinde yükselen dört sütünce üzerine atılmış kemerlere oturan konik çatılı ya da kubbeyle örtülü baldaken planlı liturjik işlevli bir mimari elemandır. Kiboriumda sütunceler ya da kare, çokgen payeler şeklindeki taşıyıcı elemanlar bazı örneklerde başlıklarıyla işlenmiştir. Burada değerlendirdiğimiz sütunce ve başlıkların kullanım yerleri konusunda kesin bir yargıya varmak mümkün değildir. Araştırmamızda toplam 12 sütunce başlığı tespit edilmiştir. Bunlardan 9'u gövdesi ile birlikte işlenmişken, 3'ü sadece başlıktan oluşmaktadır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 194-195) tespit ettiğimiz başlıklarıyla birlikte işlenmiş templon sütunceleri form özellikleri açısından farklılık gösterse de (biri kesik piramidal başlığa ve silindirik gövdeye, diğeri silindirik başlık ile kare gövdeye sahiptir) süsleme karakteri açısından yakın benzerlik taşımaktadır. Aynı yapıda devşirme olarak kullanılmış liturjik elemanların bezeme kompozisyonunda izlenen asimetrik görünüm, motif dizimindeki serbestlik ve boş yer kalmayacak şekilde işlenim tarzı her iki payede kendini göstermektedir. Süsleme kompozisyonundaki en belirgin özellik ince şeritlerle oluşturulmuş geniş zikzak motifi arasına küçük motiflerin serbestçe yerleştirilmesidir. Yüzeyin tamamının geometrik ve bitkisel motiflerle alçak kabartma işlenmesi, dantela görünümünde olmasını sağlamıştır.

Kiboriumda kullanılmış olması muhtemel ilk örnekte (kat. no. 194) kesik piramidal başlık ile silindirik gövde zikzak motifli bir bilezikle birbirinden ayrılmaktadır. Gövdeyi büyük zikzaklar arasında kıvrık dip ve yuvarlak uçlu tek yapraktan oluşan stilize çiçekler ile küçük üçgenlerin birbirine eklenmesiyle oluşmuş geometrik bezeme sarar. Başlığın bir yüzünde küçük palmetlerin oluşturduğu dairenin merkezinde sonradan kazınmış bir haçın varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır. Görülebilen diğer yüzde kalın gövdeden çıkan kıvrık dip yapraklı stilize çiçekler bulunur.

İkincisinde (kat. no. 195) silindirik başlık ve kare formlu gövde burmalı bir bilezikle birbirinden ayrılmaktadır. Gövdenin iki yüzü bezemeliyken, diğer yüzler işlenmeden bırakılmıştır. Bezemeli yüzler kare panolara bölünmüştür. Bir yüzde üst karede bir haç yer alır. Haç kolları yonca yaprağı biçiminde dış bükey eğrilerle birleştirilmiştir. Alttaki karede mevcut izlerden merkezde bir haçın bulunduğu anlaşılmaktadır. Üst haç kolunu dışbükey bir yarım daire sarmaktadır. Diğer yüzde üstteki çerçeve içinde sonradan kazınmış haç dolgulu bir madalyon bulunur. Madalyonun çapraz eksenlerine bitişik dört yarım daire yer alır. Alttaki panoda merkezde bir haçın yer aldığı anlaşılmaktadır. Haç kollarını yonca biçiminde dışbükey yarım daireler sarmaktadır. Silindirik başlığının bezemeli yüzlere denk gelen kısımları işlenmiştir. Başlıkta motifler asimetrik ve özensiz biçimde yer almaktadır. Zikzak motifi, iri yapraklar, çiçekler ve madalyonlar görülebilen motiflerdir. Başlık muhtemelen bir templonda kullanılmıştır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 196) devşirme olarak kullanılmış templon/kiborium payesine ait parçanın, aynı yapıda bulunan diğer bir örnekle (kat. no. 195) benzer malzeme ve süsleme karakterine sahiptir. Templon/kiborium paye gövdesine ait olduğu anlaşılan parça üzerinde üstte kare çerçeve içinde alt haç kolunu yatay haç kollarına bağlayan dışbükey yarım dairelerin oluşturduğu kompozisyon kısmen korunmuştur. Altta geometrik süsleme eşkenar dörtgenlerin birbirlerine yatay köşelerden bağlanmalarıyla oluşturulmuştur. Bunun altında iki büyük eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenlerin birinde, içinde şeritlerin çapraz eksende birbirlerini kesmesi sonucu oluşan geometrik motif taşıyan daire, diğerinde sekiz yapraklı bir çiçek motifi bulunur. Eşkenar dörtgenler arasında kalan boşluklar spirallerle doldurulmuştur. Gövdenin tamamen motiflerle dolu olması önceki örneklerde görülen süsleme anlayışını yansıtır.

Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'ndeki (kat. no. 197-199) sütunce başlıklarının malzeme, boyut ve süsleme karakteri birbirine yakındır. Kare kesitli başlıkların yüzlerinde birbirine düğümlerle bağlı madalyonlar içinde templon arşitravlarında sıklıkla tekrarlanan yüksek kabartma rozet çeşitlemeleri yer alır. Kırılmış olan biri dışında (kat. no. 198), bilezikler örgü motifi ile süslenmiştir. Örgü bantlı bilezikten sonra gövdenin düz bir şekilde sonlanmaması, başlıkların gövdeleri ile monolit işlenmiş olduklarına işaret etmektedir. Yüksek tip templon kuruluşunda beraber kullanılmış olması muhtemel üç başlığı M.S. 10.-12. yüzyıllar içine tarihlendirmek mümkündür[200].

Kadınhanı, Düger Köyü (kat. no. 200) ve Kökez Köyleri'nde (kat. no. 201) tespit ettiğimiz gövdeleri ile birlikte işlenmiş başlıklarda kıvrık dip yapraklı sapların taşıdığı çiçek motifleri ve çarkıfelekten oluşan sade bir süslemeye sahiptir. İlkinde urgan motifli bir bilezik yer alır. Ancak başlık toprağa gömülü olduğundan gövdenin formu anlaşılamamaktadır. İkincisinde sekizgen gövdeye geçiş düz sade silme ile sağlanmıştır. Kadınhanı, Kökez Köyü'nde tespit edilen örnekteki gibi genellikle başlıklarıyla birlikte monolit olarak yapılmış sekizgen gövdeli sütunceler Orta Bizans Dönemi'nde ortaya çıkmıştır[201]. Sütunceler muhtemelen yüksek tip templon kuruluşunda kullanılmıştır.

[200]Konya Koyunoğlu Müzesi'nde araştırmacı tarafından M.S. 10.-11. yüzyıla tarihlendirilen madalyonla bezemeli benzer bir başlık bulunmaktadır. Temple (2013), s. 171.
[201]Peschlow (1977/1978), s. 357. Araştırmacı tarafından M.S. 10.-11. yüzyıllar arasına tarihlendirilen kıvrık dip yapraklarından gelişen madalyon içinde çarkıfelek ve sivri yapraklı çiçek motif bezemeli oldukça yakın bir örnek Konya Arkeoloji Müzesi'nde bulunmaktadır. Temple (2013), s. 169.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Araştırmamızda tespit ettiğimiz diğer üç örnek (kat. no. 202-204) sadece başlıktan oluşur. Orta Bizans Dönemi'nin yaygın sütun başlığı formlarını taşıyan başlıkların büyük boyutlu olanları ana taşıyıcılarda kullanılmıştır. Başlıklar için M. Dennert Orta Bizans Dönemi sütun başlıklarını sınıflandırdığı çalışmasında form açısından bir tipoloji önerisi getirmemekle birlikte, başlıkları merkezdeki çiçek motifinin altından gelişerek yanlara açılan ve uçlarda volüt biçiminde sonlanan şerit şeklindeki yapraklara dayanarak bantvolütlü başlıklar olarak adlandırmıştır.

Beyşehir (kat. no. 202) ve Doğanhisar'da (kat. no. 203) bulunan kesik piramidal formlu iki templon başlığı benzer süslemeye sahiptir. Başlık yüzlerinde büyük üç yapraklı stilize lotus motifi işlenmiştir. Kıvrık yapraklı kalın sapların taşıdığı taç yaprakların yanlarından dışa dönerek volüt biçiminde kendi içine kapanan çanak yapraklar görülmektedir[202].

Ilgın, Dediği Mahmut Sultan Mescidi'nde bulunan (kat. no. 204) kesik piramidal templon başlığında üstte diş sırası, yan yüzlerde kabara biçimli çiçek motifleri bulunmaktadır[203]. Başlık, tespit ettiğimiz örnekler içerisinde Orta Bizans Dönemi'nin kesik piramidal sütun başlıklarının form ve süsleme özelliklerine en yakın tek örnektir. Sütunce başlıklarının boyutları ve çapları dikkate alındığında bunların templon ya da kiborium kuruluşlarında kullanılmış olduğu ileri sürülebilir. Başlıkları motif ve form özelliklerine dayanarak M.S. 10.-11. y.y'a tarihlendirmek mümkündür.

4.1.4. Templon Arşitravları

"Yüksek Tip Templon"ların temel unsurlarından biri, sütun ve payeler üzerinde templon genişliğinde yatay bir friz biçiminde devam eden arşitravdır. Bu tip arşitravlı templon kuruluşlarının araştırmacılar tarafından Erken Bizans Döneminde ortaya çıktığı kabul edilir. Buna karşılık, "Alçak Tip" veya arşitrava yer verilmeyen örneklerle kıyaslandığında bu tipin yaygın olmadığı anlaşılmaktadır. Erken Bizans Dönemi ve Karanlık yüzyıllar olarak anılan M.S. 7-9. yüzyıllara ait günümüze ulaşabilmiş örneklerinin sayısı oldukça sınırlı ve varlığına ilişkin bilgilerimiz daha çok tarihi kaynakların aktarımlarına dayanmaktadır. Buna karşılık sosyal ve ekonomik açıdan

[202]Benzer süslemeye sahip bir başlık İznik Müzesi'nde bulunmaktadır. Dennert (1997), kat. no. 32.
[203]Bu tarz kabara işlenimine en yakın örnekler Afyon Müzesi ve Akşehir, Kızılca Mescit'te sadece templon arşitravlarında yer almaktadır. (Afyon) Parman (2002), s. 108-109. (Akşehir) Yıldırım (2006), s. 76.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

iyileşmelerin görüldüğü Orta Bizans Dönemi'nde imparatorluk genelinde birçok kilisenin templonu zengin süslemeli ve kaliteli malzemeden yeniden yapılmıştır. Anadolu genelinde müzelerde ve yüzey araştırmalarında bu döneme tarihlenen çok sayıdaki templon arşitravın varlığı bu durumu açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Erken Bizans Dönemi templon arşitravlarının süsleme kompozisyonları hakkında tarihi kaynakların anlattıkları dışında yeterli bir bilgimiz yoktur. M.S. 6. yüzyılda yaşamış olan Paulos Silentiarius'un Hagia Sophia'nın mimari ve süsleme özelliklerini şiirsel bir dille anlatan ilahi niteliğindeki methiyesinde templonda İsa, onun önünde eğilen melekler, Meryem ve diğer peygamberler oluşan geniş bir kompozisyonu varlığı hakkındaki aktarımları erken dönem süsleme kompozisyonlarıyla ilişkili sahip olduğumuz nadir kaynaklardan biridir[204].

Orta Bizans Dönemi'ne ait templon arşitravlarının naosa bakan ön ve alt yüzleri genellikle bezemelidir. Ön yüzler hafifçe eğimli ve alt yüzde payelerin yerleştirilmesi için sade bırakılmış kare panolar bulunur. Günümüze ulaşan örneklere dayanarak Orta Bizans Dönemi arşitravlarında tercih edilen süsleme programının daha çok geometrik ve bitkisel olduğunu söylemek mümkündür. Bunlar dışında sayıca az olmakla birlikte hayvan figürlü ve dini konulu tasvirler de bulunmaktadır.

Araştırmamızda kemerli, bitkisel-geometrik motifli ve antrolag bezemeli 20 templon arşitravı bloğu tespit edilmiştir (kat. no. 205-224).

Kemerli kompozisyonlar İkonaklazma Dönemi sonrasında M.S. 9. y.y.'ın son çeyreğinde ortaya çıkmış ve M.S. 12. y.y.'ın ortalarına kadar yaygın biçimde kullanılmıştır[205]. Genellikle basamaklı kaideler üzerinde veya kaidesiz olarak yükselen tek ya da çifte sütuncelerin taşıdığı kemerlerin içlerinde haç, çarkıfelek, rozet, örgü, düğüm, palmet çeşitlemeleri ve hayvan figürlerine yer verilmiştir.

[204]Paulos Silentiarius, 682, 35-40.
http://www.learn.columbia.edu/ma/htm/or/ma_or_gloss_essay_paul.htm (Erişim Tarihi: 25.10.2012)
[205]Buchwald, kemer düzenlemeli arşitravın en erken örneğinin Skripou Kilisesi'nin M.S. 873-874 tarihli templonuna ait olduğunu dikkate alarak İkonaklazma dönemi ve sonrasına işaret eder. Buchwald (1995), s. 245. Genelde templon arşitravlarında ve lentolarda yoğun biçimde tercih edilen sütunlar tarafından taşınan ve içlerinde bitkisel, geometrik motiflerin ya da haçların olduğu kemerli kompozisyonlar nadir olsa da levhalarda kullanılmıştır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kadınhanı, Taş Han'da (kat. no. 205) devşirme olarak giriş kapısı üzerinde kullanılmış olan templon arşitravı iki bloktan oluşmaktadır ve çalışmamızda bu tarz düzenlemeye sahip tek örnektir[206]. Ön yüzde üstteki bordürde örgü motifi dizisi yer alır. Parçanın her iki ucundaki panolarda üç şeritli, beş sıra örgü motifi vardır. Bunların arasında iki basamaklı kaide üstünde sütunların taşıdığı kesintisiz devam eden kemerler görülmektedir. Merkezdeki haçın her iki yanında devam eden kemerler içinde düğümlü eşkenar dörtgenler, sekiz ve on iki yapraklı madalyonlar, dikdörtgen kenarlarında yarım dairelerin birbirlerine köşelerde içbükey eğrilerle bağlandıkları geçmeli motifler, kıvrık dip yapraklı saptan çıkan üç yapraklı çiçek ve çarkıfelek motifleri bulunmaktadır. Kemerlerin birleşim yerlerinin aralarında birer küçük kabara vardır. Kemerli templon arşitravlarının benzer örnekleri Afyon ve Akşehir gibi yakın bölgede çok sayıda örnekle tanınmaktadır. Konya, Zazadin Han'da devşirme olarak kullanılmış templon arşitravı ön yüzlerin eğimli olmaması, kompozisyonun yüzeysel işlenmesi ve süsleme şeması açısından Taş Han'daki örnekle yakın benzerlik içindedir. Her iki arşitravda beş sıralı örgü motifi iki kısa kenarda bloğu sınırlamakta, en üstte dışa taşkın ince bir bordür üzerinde tek sıra örgü motifi bulunmaktadır. Her iki örnek için ortak süsleme anlayışı birbirleriyle etkileşim içinde olan atölyelerin üretimi olduklarına işaret eder[207].

Doğanhisar, Uncular'daki (kat. no. 206) arşitrav bloğu gerek malzemesi (Dokimeion mermeri), gerek süsleme karakteri ve ince işçiliği ile dikkat çekmektedir. Örgü motifi merkezindeki çiçekler, ortaları matkapla belirginleştirilmiş iri inciler ve kenar boyunca uzanan urgan ve inci-makara dizisi kompozisyona zenginlik katmaktadır. Ön yüzde kollarının uçları yarım dairelerle birleştirilmiş bir haç, merkezde kare etrafında birbiri içinden geçen yarım dairelerin oluşturduğu motif ve iki eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerdeki yarım dairelerin içbükey eğrilerle birbirlerine bağlandıkları geçmeli kompozisyon tüm yüzeyi kaplamaktadır. Bu yönü ile bugün için tanınan İç Anadolu Orta Bizans Dönemi örneklerinden farklıdır. Alt yüzde taşıyıcının oturduğu kare pano ve üçlü

[206]Niewöhner (2008), s. 331, res. 40.

[207]Zazadin Han'da bulunan ve araştırmacı tarafından M.S. 9-.10. yüzyıllar arasına tarihlendirilen arşitrav için bkz. Temple (2013), s. 327. Kemer düzenlemeli templon arşitravları için bkz. H. Buchwald (1995), s. 233-276; E. Parman ve E. Altınsapan (2001). Eskişehir-Seyitgazi-Kümbet Köyü'nde Himmet Baba Türbesi ve Devşirme Malzemesi. *Yıldız Demiriz'e Armağan*, res. 4-10; J. P. Sodini (2008) La sculpture byzantine (VIIe-XIIe S.): acquıs, problémes et perspectives, *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, s. 27. res. 1; Mercangöz (2008), s. 98. res. 18.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

örgü motif bulunur. Templon arşitrav bloğu, 10.-11. yüzyıllar içerisinde yapılmış olmalıdır.

Sarayönü'ndeki (kat. no. 207) templon arşitrav bloğunda alt yüzde çapraz eksenlerinde küçük palmetler olan madalyonlu çiçek motifini, kabartmalı kollarının uçlarında inciler olan bir tören haçı ve I, X harflerinden oluşmuş Kristogram içine yerleştirilmiş uçları kıvrık biçimli kazıma bir haç takip eder. Ön yüzde düğümle bağlı iki madalyon, içiçe çizgilerle dolgulu yürek biçimli bir kalp ve karelerin köşelerinin çapraz şeritlerle birleştirilmesiyle oluşmuş geometrik süsleme yer alır. Madalyonların birinde uçlarında inci taneleri olan bir tören haçı, diğerinde altısı sivri altısı yuvarlak yapraktan meydana gelen bir çiçek motifi yer alır. Madalyonları birbirine bağlayan düğümün üstüne küçük bir palmet, altına altı yapraklı bir çiçek motifi işlenmiştir. Ön yüzdeki motifleri altta inci-makara dizisi sınırlandırırken, üstte oldukça tahrip olduğu için okunamayan Yunanca bir yazıt bulunur. Yazıt arşitravın templon kuruluşundaki konumuna göre ters yazılmıştır. Alt yüz merkezdeki haçın sağına kazınan P ve ϕ harfleri ile ön yüzdeki yazıt, bloğun ikincil işlevli kullanımına ilişkin olmalıdır. Yürek biçimli yaprak, Kristogram ve madalyonlar arasındaki farklı biçimde ara yapraklardan dolayı yerel bir atölyenin serbest üslupta bir üretimi olduğu izlenimi uyanmaktadır. Ön yüzdeki Orta Bizans Dönemi karakteristik süsleme özelliklerini yansıtan bezemelerinden dolayı 10.-12. yüzyıllara tarihlendirmek mümkündür.

Ilgın, Beykonak, Dediği Mahmut Sultan Mescidi'nde (kat. no. 208) bulunan templon arşitravında ön yüzde iç içe geçmiş karelerin içinde bir haç ve biri tahrip olmuş iki madalyon yer alır. Sağdaki madalyonda altısı sivri, altısı yuvarlak uçlu on iki yapraklı bir çiçek motifi vardır. Yaprakların üst birleşim yerleri ve madalyonun merkezi matkapla delinmiştir. Alt kenarda matkap işçilikli inci-makara dizisi bulunur. Alt yüzdeki süsleme tek bir motifin tekrarından oluşur. Motif daire içinde içbükey kenarlı eşkenar dörtgenler ya da çapraz eksenlerde uzanan geniş yapraklar şeklinde işlenmiştir ve iki farklı biçimde algılanmaktadır. Madalyonların birleşim yerlerinden çıkan sivri uçlu yapraklar ve merkezdeki haçvari motifler düzenlemeyi zenginleştirmektedir. Arşitrav parçasını 10.-11. yüzyıl içine tarihlendirmek mümkündür.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'ndeki (kat. no. 209) templon arşitravının dar ön yüzünde sağda daireler içinde eşkenar dörtgenlerden oluşan geometrik bir bezeme ve içinde sivri dört yapraklı çiçek olan çapraz eksenlerde kıvrılarak birer düğüm yapan eşkenar dörtgen yer alır[208]. Alt yüzde köşeleri düğümlü dikdörtgen içinde eşkenar dörtgenden oluşan geçmeli bir düzenleme bulunur. Parçayı süsleme özelliklerini dikkate alarak Orta Bizans Dönemi'ne tarihlendirmek mümkündür.

Koçaş, Yunus Emre Külliye'sinde (kat. no. 210) bulunan templon arşitravı alışılmadık biçimde alt kısımda konsollarıyla birlikte işlenmiştir. Bu yönü ile templon arşitravı, Orta Bizans Dönemi mimari süslemesi için bir ilktir. Sağ kenardaki ve merkezdeki konsol dikkate alındığında süslemenin devam ettiği anlaşılan sol kenarda eşit aralıkla yerleştirilmiş diğer bir konsolun bulunması muhtemeldir. Süsleme ön yüzde, konsollarda ve konsol aralarında bulunur. Orta Bizans Dönemi süsleme karakterini yansıtan örgü motifleri, eşkenar dörtgenin ve dairenin çapraz eksenlerinden dolanarak yarım daireler oluşturan geçmeli motifler iri şeritler halinde orantısız ve asimetrik olarak işlenmiştir. Motif diziliminde görülen serbestlik katı bir şablona bağlı kalınmadığına işaret etmektedir. Aynı yapıda devşirme olarak kullanılmış levha, templon ve kiborium sütuncelerinin benzer süsleme özelliklerini yansıtması, söz konusu liturjik unsurların ortak bir atölye tarafından yapılmış olduğunu göstermektedir.

Ilgın, Beykonak, Dediği Mahmut Sultan Mescidi (kat. no. 211) ve Kadınhanı'nda (kat. no. 212) tespit ettiğimiz her iki bloğun görünen alt yüzlerinde Orta Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen templon arşitravlarında sıkça karşılaşılan madalyonlar içinde rozetlerin içbükey ancak merkezlerinin yüksekçe işlendiği motifler yer alır. Ilgın'daki Dokimeion mermerinden yapılmış örnekte eşkenar dörtgenin köşelerinden çıkan madalyonların içerisinde kabara biçimli rozetler bulunmaktadır. Kadınhanı örneğinde (kat. no. 212). merkezi yüksekçe yapılmış çiçek motifinde diğerlerinden farklı olarak madalyondan çıkıp yatay eksende çerçevenin kısa kenarına doğru uzanan düz gövdeli, dip yaprakları kıvrık iki taç yapraklı çiçek motifi yer alır. Çiçek motifi ile çerçevenin uzun kenarı arasına büyük bir yaprak motifi işlenmiştir.

[208]Orta Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen templon arşitravlarında sıkça karşılaşılan motif Akşehir Arkeoloji Müzesi ve Atabey Ertokuş Medresesi'ndeki örneklerde olduğu gibi genellikle tekrar edilerek bir motif grubu olarak değerlendirilmiştir. (Akşehir) Yıldırım (2006), s. 87; (Isparta) Y. Demiriz (1970/1971). Atabey'deki Ertokuş Medresesinde Bizans devrine ait devşirme malzeme, Sanat Tarihi Yıllığı (4), s. 90.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Beyşehir, Bayafşar Hızır Ali Paşa Cami'de (kat. no. 213-214) bulunan kırık arşitrav blokları muhtemelen aynı bloğa aittir. Blokların alt yüzlerinde Orta Bizans Dönemi'ne özgü kompozisyonlardan biri olan eşkenar dörtgenli düzenlemeler bulunur. Dikdörtgen bir çerçeve içinde tekli, ikili ya da üç şeritli eşkenar dörtgenlerde şeritler yatay köşe eksenlerde kıvrılarak içleri çoğunlukla rozet çeşitlemeleriyle dolu madalyonlar oluşturmakta ve çerçeveyle eşkenar dörtgen arasındaki köşe boşluklarını doldurmaktadır. Eşkenar dörtgenin merkezindeki madalyon içinde genellikle geometrik ve bitkisel düzenlemeler bulunmaktadır. Madalyonlardan köşelere doğru palmet, lotus çeşitlemeleri veya yürek biçimli yapraklar uzanmaktadır. İlkinde (kat. no. 213) ön yüzde daireler içinde eşkenar dörtgenler, köşeleri birleştirilmiş küçük dikdörtgenler ve rozetli bir madalyonun merkezinde birleşen üçgenlerden oluşan motif yer alır. İkincisinde (kat. no. 214) ön yüz kare panolara ayrılmıştır. İlk blokta büyük bir eşkenar dörtgenin içi küçük eşkenar dörtgenlerle doldurulmuştur. Köşelerde kalan boşluklar yine eşkenar dörtgen oluşturacak şekilde işlenmiştir. İkinci blokta eşkenar dörtgenin içinden dolanarak çapraz eksenlerde yarım daireler oluşturan şeritler merkezdeki daireye düğümlerle bağlanmaktadır. Üçüncü madalyonun merkezinde birleşen üçgenlerden oluşan motif yer alır. Madalyonda çapraz şeritler arasında kalan boşluklarda yapraklar bulunmaktadır. Çapraz eksende uzanan şeritlerin madalyonların içinden geçerek devam ettiği mevcut izlerden anlaşılmaktadır. Araştırmacılar tarafından 10.-11. yüzyıla tarihlendirilen benzer örneklere dayanarak aynı dönem içinde değerlendirmek mümkündür.

Kadınhanı, Hacı Mehmetli Cami (kat. no. 215) ve Karatay, Obruk Han'da (kat. no. 216) bulunan templon arşitrav bloklarının alt yüzleri benzer şekilde eşkenar dörtgenli düzenlemelere sahiptir[209]. Beyşehir ve Obruk Hanı örneklerinde madalyondan gelişen ve eşkenar dörtgenin yatay köşelerine uzanan yürek biçimli yaprak motifi, Kadınhanı'nda ise küçük palmet motifi işlenmiştir[210]. Obruk Hanı örneğinde düzenlemenin benzer şekilde devam ettiği mevcut izlerden anlaşılmaktadır.

[209]Niewöhner (2008), s. 342, res. 57. Efes Hagios İoannes ve Meryemana Kiliseleri, Bergama, Manisa, Akşehir, Afyon ve Kütahya Arkeoloji Müzeleri ile Yalvaç Devlethan Cami, Myra Hagios Nikolaos Kilisesi'nde olmak üzere kompozisyon Anadolu genelinde çok sayıda örnekle temsil edilmektedir. (İzmir-Manisa) Ermiş (2003), s. 110; (Akşehir) Yıldırım (2006), s. 88; (Afyon) Parman (2002), s. 107; (Kütahya, Yalvaç) Niewöhner (2008), s. 335, 341; (Myra) Peschlow (1975a), s. 372.

[210]Sheppard'a göre eşkenar dörtgenin içinde madalyondan köşelere uzanan palmetler, yarım palmet motifleri ve çeşitlemeleri Orta Bizans Dönemi süsleme repertuarı üzerindeki Sasani etkisini yansıtmaktadır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Beyşehir'de tespit ettiğimiz templon arşitravı blokları (kat. no. 217-218) ön yüzünde birbirine düğümlerle bağlı madalyonların tekrarından oluşan bir süslemeye sahiptir. İçlerinde çarkıfelek ve rozet çeşitlemeleri olan madalyonlardan oluşan kompozisyon Orta Bizans Dönemi'nde oldukça sık tercih edilmiştir[211]. Beyşehir örneklerinde benzer şema tercih edilmişken, farklılık madalyonların içindeki süslemelerde ortaya çıkmaktadır. Madalyonları birbirine bağlayan düğümlerin alt ve üstleri sade bırakıldığı gibi çoğu zaman yaprak çeşitlemeleriyle doldurulmuştur. Blokların ön yüzleri benzer antrolaklı kompozisyonlara sahipken, alt yüz süslemeleri farklılık gösterir.

Beyşehir, Gölkaşı'nda (kat. no. 219) bulunan örnekte alt yüz panolara ayrılmıştır. Sağdaki panoda madalyon içinde derin işlenmiş sekiz geniş yapraklı bir çiçek motifi çerçeveye düğümlerle bağlanmıştır. İkinci panonun bir kısa kenarında üçgenlerden oluşan geometrik bezeme yer alırken panonun geri kalanı düzdür ve muhtemelen payenin yerleştirildiği kısımdır. Üçüncü panoda volüt biçimli kıvrımları olan bir eşkenar dörtgenin varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır.

Beyşehir ilçe merkezindeki (kat. no. 220) templon arşitravının sol başlangıcını oluşturan bloğun alt yüzünde yarım kemer içinde yaprak uçları dolgulu yuvarlak uçlu beş yaprak yer alır. Paye boşluğunun yanında dikdörtgen bir çerçeve içinde eşkenar dörtgenin iki kenarı korunmuştur. Eşkenar dörtgenin içinde bir örgü motifi ve köşeye doğru uzanan kalp biçimli bir yaprak bulunur. Eşkenar dörtgenin yatay köşeleri ile çerçeve arasında kalan köşe boşluklarına eşkenar dörtgenden gelişen matkap işçilikli madalyonlar, kenarlara ise yuvarlak uçlu uzun yapraklarla doldurulmuştur. Beyşehir, Aşağı Esence Köyü'nde bulunan (kat. no. 221) arşitrav bloğunun alt yüzü ise bezemesizdir.

Beyşehir, Üstünler'de (kat. no. 222-223) alt yüzleri görünen templon arşitrav parçaları, malzeme, boyut ve süsleme özelliklerinin açıkça gösterdiği üzere aynı bloğa ait olmalıdır. İlkinde alt yüzde düğümlerle kare panoya bağlanmış madalyonda çarkıfelek motifi vardır. Sağda dikdörtgen çerçeve içinde dip yaprakları kıvrılmış lotus çiçeği yatay eksende

Bu etkileşimin ortaya çıkışı hakkındaki tartışmalar için bkz. C. D. Sheppard (1969). Byzantine carved marble slabs, *The Art Bulletin* (51), s. 69.

[211]Konya'da Arkeoloji Müzesi, Koyunoğlu Müzesi ve Alaaddin Cami avlusu içindeki I. Izzeddin Keykavus Türbesi'nde M.S. 10.-12. yüzyıllara tarihlendirilen benzer kompozisyona sahip örnekler için bkz. Temple (2013), s. 173-174, 176.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

çerçeveye uzanmaktadır. İkinci blokta çarkıfelekli madalyon motifi tekrarlanmışken, mevcut izler lotus çiçeğinin devamı konusunda ipuçları vermektedir. Bu blokta çiçek motifi bir madalyona bağlıdır.

Beyşehir'de (kat. no. 224) bulunan bir kısa kenarı eğimli templon arşitravının ön yüzünde, dikdörtgen bir çerçeve içinde kısa saplı, dip yaprakları kıvrılmış beş yapraklı bir çiçek motifi ve kollarının uçları çapa biçiminde sonlanan bir haç bulunur. Alt yüzü bezemesizdir. Beyşehir'de tespit ettiğimiz üç bloğu çerçeveye düğümlerle bağlı madalyonlar, yatay eksende uzanan çiçekler ve kıvrık dip yapraklı çiçek motifinin işlemine dayanarak Orta Bizans Dönemi'ne tarihlendirmek mümkündür.

4.2. Ambon

Ortodoks kiliselerinde genellikle ana nefte, bema ekseninde yer alan, papazın vaaz için kullandığı kürsüye Yunanca 'basamak, yüksek yer, kule' anlamına gelen ambon denilmektedir[212]. 4. yüzyılda ambonların varlığı yazılı kaynaklardan öğrenilmesine karşın, günümüze ulaşan en erken tarihli örnekler 5.-6. yüzyıllara tarihlenmektedir. Ambonlar; merdiven bloğu, podyum, iç yüz payeleri, balüsterler, yan kenar ve korkuluk levhalarından oluşmaktadır. Bazı örneklerde ambon kürsüsü üstte baldaken tarzında kubbe veya piramidal çatılıyla örtülüdür. Erken Dönem'e tarihlenen ambonlar genellikle ayrı parçaların bir araya getirilmesi ile oluşturulmakla birlikte, tek bir bloktan yapılmış monolit örneklere de rastlanır. Ancak bunların sayısı sınırlıdır. Erken Bizans Dönemi kiliselerinde ambonların bema'ya solea adı verilen bir geçiş yoluyla bağlanması yaygın bir uygulamadır. Araştırmacılar arasında Ambonların genel biçim ve merdiven sayılarını kıstas alan bir tipolojinin yerleşmiş olduğu görülmektedir. Buna göre ambonlar; tek, çift merdivenli, U ya da yelpaze biçiminde olmak üzere genellikle üç tipte yapılmıştır[213]. İmparatorluğun batısında, Ravenna ve Roma'da kiliselerde genellikle dört, altı veya sekiz

[212]J. A. McGuckin (2011). *The encyclopedia of Eastern Orthodox Christianity I*, John Wiley and Sons, s. 26; L. Bouras ve R. F. Taft (1991). *Ambo*, the Oxford Dictionary of Byzantium (Ed. Alexander P. Kazhdan) USA: Oxford University Press, s. 75.

[213]Parman (2002), s. 132; S. Alparslan (2001b). *Bizans Mimarlığında Liturjik İşlevli Taş Yapılarda Terminoloji Sorunu*. Sanat Tarihinde Terminoloji Sorunları Semineri I. Ankara: Türk-İngiliz Kültür Derneği, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi, s. 34; Alp (2001), s. 29; Ayrıca bkz. O. Feld (1989). Kilikische Ambone. *İstanbuler Mitteilungen* (39), s. 123-128; U. Peschlow (1994). *Der Mittelbyzantinische Ambo aus archäologischer Sicht*. Thymiama ste mneme tes Laskarinas Mpoura. Athen: Benaki Museum; Orlandos (1954), s. 538-566, levha: 503-532; M. Dennert (1995). Mittelbyzantinische Ambone in Kleinasien, *Istanbuler Mitteilungen (45)*, s. 137-147.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

sütun üzerine oturan, desteklere dayalı veya bağımsız büyük ebattaki ambonların yanı sıra aynı zamanda synthronon işlevinideki Suriye Tipi olarak adlandırılan ambonlar Anadolu'da örnekleri görülmeyen ayrı birer grup oluşturur.

Tek merdivenli ambonların en erken örnekleri M.S. 4. yüzyılın ikinci yarısında aittir. M.S. 5. yüzyıldan itibaren Anadolu'da yaygın olarak karşılaşılan -biri batıda, diğeri doğuda olmak üzere- çift merdivenli ambonlar Anadolu genelindeki en yaygın tiptir. M.S. 5. yüzyıl sonu-6. yüzyıl başından itibaren görülen yelpaze biçimli ambonlar ise İstanbul kökenlidir. Bu tip ambonların örneklerine Anadolu, Balkanlar ve Yunanistan'da rastlanmaktadır. Bu grubun en dikkat çeken örneği, halen İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen Selanik Hagios Georgios Kilisesi ambondur[214].

'Batı Anadolu Grubu' ya da Türkçe Literatürde ilk bulundukları yer olan Priene antik kentine dayanarak 'Priene Tipi' olarak adlandırılan yarı monolit ambonlar çift merdivenli ambonların alt tipi olarak değerlendirilmelidir. Kos, Labranda, Beçin, Bodrum, Milet, Milas ve İzmir Arkeoloji Müzelerinde bu gruba giren ambonlara ait parçalar bulunmaktadır. Bu tip ambonlarda basamaklar ve kabartmalı zengin yan kenar levhaları birlikte monolit olarak işlenmişken, yan yüzlerde yuvarlak kemerli nişler bulunur[215].

Çift merdivenli ambon podyumlarının altı kısmı iç bükey daire biçiminde oyulmuş ve burada değişik motiflere yer verilmiştir. Ambon yan kenar ve podyum korkuluk levhaları ile kapatılmıştır. Ambon levhalarının genellikle geometrik ve bitkisel süslemeler tercih edilmiştir. Figürlü ve dini konuların işlendiği örneklerin sayısı nispeten daha azdır. Özellikle tavus kuşu figürü Batı Anadolu'dan İç Anadolu'ya kadar geniş bir coğrafyada karşımıza çıkar. Ambonlarda sıklıkla kullanılan bir diğer öğe de nişli düzenlemeleridir. Ambon merdiven bloğu iç yüzünde ya da yan yüzlerde bulunan söz konusu nişler yumurta-okucu ya da inci makara bulunan bir silmeyle çerçevelenirken, iç kısım

[214]E. Parman (2002), s. 132-133. Bkz ayrıca. J. P. Sodini (1976). L'ambon de la rotonde Saint-Georges: remarques sur la typologie et le déror, *Bulletin de correspondance hellénique* (100), s. 493-510. R. Warland (1994) Der Ambo aus Thessaloniki, *Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Institut.* (109), s. 371-385.
[215]A. O. Alp (2001), s. 30. Bkz ayrıca. Z. Mercangöz (1996). Milas Müzesi'ndeki Bizans Ambon Elemanları. *Sanat Tarihi Dergisi VIII*. Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları; A. K. Orlandos (1954); O. Feld (1975). Christliche Denkmäler aus Milet und seiner Umgebung. *İstanbuler Mitteilungen* (25).

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

genellikle istiridye kabuğu biçiminde işlenmiştir. Kısa yüzler çifte sütunceler biçiminde yapılmıştır[216].

4.2.1. Ambon Podyum/Platformları

Ayinlerde rahiplerin merdivenlerden çıkarak üzerinde durdukları, payeler ve sütunlar üzerinde taşınan kare, kareye yakın dikdörtgen veya uzun yüzleri dairevi biçimli sekizgen bloklar ambon tabanı, podyumu veya platformu olarak tanımlanır. Podyumların kenarları, tabanın formu ile uyumlu ve çoğu zaman monolit olarak yapılmış korkuluk levhaları ile kapatılmıştır. Podyumların alt yüzü sade bırakıldığı gibi hafif içbükey daire şekilde oyulmuş yüzeylerde haç, Kristogram, çarkıfelek ya da rozetlere yer verilmiştir.

Araştırmamızda Sarayönü'nde (kat. no. 225-226) ambon podyumu olması muhtemel iki parça tespit edilmiştir. Sarayönü örneklerinden biri sekizgen, diğeri kareye yakın dikdörtgen formludur. Ambon tabanlarının görünen alt yüzlerinde konkav biçimde oyulmuş daireler içerisinde yuvarlak uçlu on altı yapraklı rozetler yer alır. Erken Dönem'den itibaren görülen bu motif, Orta Bizans Dönemi'nde de varlığını sürdürmüştür. Çift merdivenli Erken Dönem ambonlarda, tabanlar karşılıklı kenarlarının altta payelere oturması için dışa taşkın biçimde yapılmıştır. Anadolu genelinde tanınan Orta Bizans Dönemi'ne ait az sayıdaki örnek, ambon tabanlarının kenarlarında bu bölümlerin giderek kaybolduğunu ve podyumun doğrudan merdiven bloklarının üzerine oturduğunu göstermektedir. Ayrıca bu dönemde ambon tabanlarının küçülerek kareye yakın bir biçim kazandıkları anlaşılmaktadır. Sarayönü örneklerinde payeler üzerine oturan dışa taşkın kısa kenarlar yoktur. Benzer bir ambon podyumu Eskişehir, Han ilçesi Başara Köyü'nde Güney Kilise kazılarında bulunmuştur. Geç 9.-Erken 10. yüzyıla tarihlendirilen yapının II. evresine ait olduğu düşünülen ambon podyumu, Orta Bizans Dönemi liturjik süslemesinde sıklıkla tercih edilen motifin yanı sıra boyutları itibariyle Sarayönü örneklerine yakındır[217]. Benzer bir diğer örnek Bergama Athena Tapınağı üzerine inşa edilen kilisenin 11. ve 12. yüzyıla tarihlenen ambon podyumudur[218]. Altar tabanı olması muhtemel kare formlu bir blok Konya, Şeref Şirin Çeşmesi'nde

[216]Fıratlı (1990), s. 96-99.
[217]A. O. Alp ve G. Işık (2011). *Başara Güney Kilise Kazılarında Ele Geçen Mimari ve Liturjik Elemanlar*. Anadolu ve Çevresinde Ortaçağ V. AKVAD, Ankara, s. 50.
[218]Dennert (1995), s. 138-139.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

bulunmuştur. Parçanın ön yüzünde konsantrik daireler içinde benzer bir rozet motifi yer almaktadır[219]. Sarayönü ambon tabanlarını, yukarıda adı geçen örneklerle olan boyut ve süsleme benzerliği dikkate alınarak aynı dönem içinde değerlendirmek mümkündür.

4.2.2. Ambon Payeleri

Çift merdivenli ambonlarda, tabanları taşımak amacıyla uzun yüzleri niş biçiminde, kısa yüzleri ise çifte sütun görünümünde işlenmiş taşıyıcılara yer verilmiştir. Türkçe Literatürde söz konusu yapısal elemanları tanımlayan yerleşik bir terim henüz yoktur. Çalışmamızda bu tür elemanlar taşıyıcı işlevinden dolayı ambon payesi ya da kısa yüzlerin genellikle yarı dairevi biçimli işlenmesinden dolayı ambon çifte sütuncesi olarak adlandırılmıştır[220]. Farklı parçalardan meydana gelen çift merdivenli ambonlarda bu elemanlar ayrı bloklar halinde işlenmişken, Priene tipi olarak adlandırılan ambonlarda, merdiven blokları ile birlikte monolit olarak işlenmiştir.

Araştırmamızda Doğanhisar, Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 227-228) benzer boyut, form ve süsleme özelliklerine sahip, muhtemelen aynı ambonda kullanılmış iki ambon payesi tespit edilmiştir. Doğanhisar örneklerinde kısa yüzler alışılmış yarı dairevi formun aksine kare kesitlidir ve yatay bantla sınırlanan üst kısımları iki yönden görülebilecek şekilde stilize akanthus yapraklarıyla bezenmiştir[221]. Uzun yüzler alışılmış olduğu üzere kemerli nişler biçiminde değil, üstü düz ve sığ biçimde oyulmuştur. Doğanhisar örneklerini üst kısımlarında yer alan akanthus yapraklarına biçim ve işlenimine dayanarak M.S. 5.-6. yüzyıl içine tarihlendirmek mümkündür.

4.3. Altar

Altar (Yunanca '*trapeza'*, Latince *'mensa'*), ayin sırasında üzerine haç, kalis, paten ve buhurdan gibi liturjik eşyaları koymak için kullanılan apsis önündeki liturjik elemanlardar biridir[222]. Altarlar, tören öncesinde 'endyte' adı verilen değerli kumaşlardan yapılmış bir

[219]Temple (2013), s. 192.
[220]Almanca Literatürde merdiven alınlığı anlamına gelen "Ambontreppenstirn" terimi kullanılmıştır.
[221]Anadolu'da Uşak ve Afyon Müzesi ile Kütahya'nın Kureyşler, Suzuzkaya, Mustafalar, Eskişehir'in Aşağıılıca Köyü'nde tespit edilen benzer örneklerde dar yüzler silindirik olarak işlenmiştir. (Uşak) Parman (2002), s. 145; (diğer örnekler) Niewöhner (2007a), s. 253, 254, 282.
[222]R. F. Taft ve L. Bouras (1991). '*Altar*' Oxford Dictionary of Byzantium, s. 71; Erken Hıristiyanlık Dönemi altar örnekleri için bkz. Orlandos (1954), s. 442-454, res. 400, 401, 405; B. Joseph (1924). *Der Christliche Altar in seiner geschichlichen Entwicklung* (2). München: Alte Meister Guenther Koch & CO.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

örtü ile örtülmüştür. Altar, teolojik ve simgesel olarak İsa'nın mezarı, son akşam yemeği masası, Golgotha Tepesi ve Tanrının Tahtı gibi farklı anlamlar taşır. İmparator Konstantin Dönemi öncesinde dini nitelikli bir yapıdan yoksun olunmasından dolayı ayin sırasında taşınabilir nitelikte altarların kullanılmış olabileceği düşünülmektedir. 4. yüzyıldan itibaren kiliselerin inşa edilmesiyle yerleşik bir litürji oluşturulmuş, daha dayanıklı materyallerden yapılan altarlar, bemada apsisin önüne yerleştirilmiştir. Altarlar, ökarist ayininin bir parçası olarak önem kazanmış ve *katakümen*lerin ve ruhban sınıftan olmayanların uzak tutulduğu kutsal bir nesneye dönüşmüştür[223].

Ökarist ayini dışında, röliklerin altara konulmasıyla da altarların kutsiyetinin arttığı görülmektedir. Katathesis adı verilen rölik muhafazası içeren bu tür altarlar, bu uygulamaya mahsus bölümler içermektedir[224]. Erken Hıristiyanlık Dönemi domus ecclesia'larda din şehitlerinin mezarlarının bir parçası olan ve onların röliklerini örten taş levhalar (*mensoe*) üzerinde ökarist ayini gerçekleştirilmesin bu geleneğe kaynak teşkil ettiği düşünülmektedir. İncil'in *Esinlenme Bölümü*'nde Yuhanna: "*Sunağın altında, Tanrı sözü ve sürdürdükleri tanıklık nedeniyle öldürülmüş olanların canlarını gördüm*" sözü bu savı destekler niteliktedir[225]. Bu geleneğin bilinen en erken uygulamalarından biri M.S. 386 yılında Milano piskoposu Ambrose'nin, Aziz Gervasius ve Protasius'un röliklerini yeni yapılmış kilisede altarın yanına koydurmasıdır. Altarların aynı zamanda rölik muhafazası işlevini taşıması ve belli zamanlarda cemaat tarafından görülebilecek şekilde sergilenmesi giderek yaygınlaşan bir gelenek olarak karşımıza çıkmaktadır[226].

G. W. Bowersock vd. (1999). *Late antiquity: a guide to the postclassical world*. Harvard University s. 290; litürji için bkz. J. Bingham (1855). *The antiquities of the Christian church III*, Oxford University Press, s. 90.

Yeni Ahit'te İsa'nın son akşam yemeği ile ilişkilendirilen altar ifadesi Hagios Paulus'a atfedilen *İbraniler'e Mektup* ve *Korinthlilere 1. Mektup* dışında geçmemektedir. "Bir *sunağımız var ki, çadıra hizmet edenlerin ondan yemeye yetkileri yoktur*" (Yeni Ahit, *İbranilere Mektup*, 13: 10). "*Hem Rab'ın Masası'na, hem de iblislerin masasına ortak olamazsınız*" (Yeni Ahit, *Korinthlilere 1. Mektup*, 10: 21). Ancak Matta İncili'nde İsa, altarı sunu ritüeli ile ilişkilendirmiştir. "*Bu yüzden, adağını sunağa getirdiğinde, orada kardeşinin sana karşı bir şikâyeti olduğunu hatırlarsan, adağını orada, sunağın önünde bırak, git, önce kardeşinle barış; sonra gel, adağını sun*" (Yeni Ahit, *Matta*, 5: 23-24).

[223]L. Coleman (1852). *Ancient Christianity exemplified: in the private, domestic, social, and civil life of the primitive Christians*, Philadelphia: Lippincott, Grambo & CO. s. 244.

[224]Bkz. Joseph (1924).

[225]T. Y. Malaty (1994). *The Church house of God*. OrthodoxEbooks s. 115; Yeni Ahit, *Esinlenme*, 6: 9.

[226]Bowersock vd. (1999), s. 290.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Katathesis içeren bu tür altarlarda bemaya bakan yüz genellikle delikli ya da açıklıklı bir levha şeklinde düzenlenmiştir[227].

Altarlar, tek bir bloktan yapılabileceği gibi genellikle altar tabanı, kaidesi ve tablası olmak üzere üç temel unsurdan meydana gelir. Altar tablaları dairevi, yarı dairevi, dikdörtgen, kare, sigma ya da omega biçimli olmak üzere farklı biçimlere sahiptir. Kenarları genellikle profilli ve üst düzlemi hafifçe oyulmuş tablaların büyüklük ve formlarına bağlı olmak üzere değişik destek düzenlemeleriyle taşınır[228]. Tablalar, merkezde kare ya da daire formlu tek bir destek tarafından taşınabildiği gibi bazı örneklerde köşelere yerleştirilmiş dört veya daha fazla sayıda destek tarafından taşınabilir. Altar tablalarının dini içerekli yazıt ve süsleme içermesi sık rastlanılan bir durumdur. Roma ve Konstantinopolis gibi imparatorluğun cömert bağışlarından faydalanan kiliselerde altarların altın, gümüş üzerine mine işçiliği ve değerli taş kakmalarıyla kaplandığı tarihi kaynaklar tarafından aktarılmaktadır[229]. Değerli taşlarla süslü altarların en erken örneklerden biri, İmparator Konstantin tarafından Hagios Petrus kilisesine hediye edilen altın kakmalı, yeşil ve beyaz mücevherlerle ve akikle süslenmiş gümüş altardır[230]. Paulos Silentiarios, İmparator Iustianus tarafından inşa ettirilen Hagia Sophia kilisesi altarının altından yapıldığını ve değerli taşlarla süslü olduğunu belirtir[231]. Bu uygulamanın daha geç tarihli bir örneği Aziz Ambrose'nin öldükten sonra gömüldüğü kendi adını taşıyan Milano Aziz Ambrose Kilisesi'nde bulunmaktadır. Piskopos II. Angibertus (M.S. 824-859) tarafından yaptırılan altın ve gümüş panolardan oluşan altar değerli taşlarla süslenmiş, ayrıca altarın naosa bakan tarafında ön tarafında İsa'nın, arka tarafında Aziz Ambrose'nin hayatını tasvir eden panolara yer verilmiştir[232].

[227]Bu tür altarlar için bkz. U. Peschlow (2006b). Altar und Reliquie. Form und Nutzung des frühbyzantinischen Reliquienaltars in Konstantinopel (Hg. Michael Altripp ve Claudia Nauerth) *Architektur und Liturgie*. Wiesbaden: Reichert Verlag; Orlandos (1954), s. 453, 454, levha: 414, 415.
[228]Doğan (2001), s. 35; Orlandos (1954), s. 443-447, levha: 400, 401, 405.
[229]Parman (2002), s. 147.
[230]E. G. Hinson (1995). *The church triumphant: a history of Christianity up to 1300*. Mercer University Press, s. 186.
[231]Paul Silentiary, *Ekphrasis of S. Sophia*.
http://www.learn.columbia.edu/ma/htm/or/ma_or_gloss_essay_paul.htm (Erişim Tarihi: 20.09.2013)
[232]S. C. Schneider (2008). *Ambrose and the architecture of the churches of northern Italy: ecclesiastical architecture as a function of liturgy*. University of Louisville, s. 31. Bu konuda ayrıca bkz. C. Hahn (1999). Narrative on the golden altar of Saint Ambrogio in Milan: presentation and reception. *Dumbarton Oaks Papers*, s. 53, 169.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Araştırmamızda boyutları ve süslemeleri özellikleri dikkate alındığında altar işlevinde kullanılmış olduğunu kabul edebileceğimiz tek örnek, Doğanhisar'da (kat. no. 229) tespit edilmiştir. Kare formlu bloğun alt kısmı kaba yonu olarak işlenmiştir. Üst kısmı kırık olan blok altta derin içbükey ve bunu takip eden iki düz bordürlerle sınırlanır. Görülebilen bir yüzde dikdörtgen çerçeve içinde, yanlarda haçlı madalyonların eşlik ettiği bir haç kabartması yer alır. Benzer süslemenin dört yönde devam ettiği mevcut izlerden anlaşılmaktadır.

Monolit tek bir bloktan oluşan altarların Erken Bizans Dönemi Anadolu Mimarlığı kapsamında en tanınmış örnekleri Alahan'da bulunmaktadır[233]. Batı ve Doğu Bazilikalarında özgün konumuna yakın, oldukça iyi korunmuş olan monolit altarların kemerli bir niş biçiminde işlenmiş yüzleri, istiridye motifi ve haç kabartmaları ile bezenmiştir. Bunun yanı sıra Anadolu'daki bazı kiliselerde Roma Dönemi'ne ait monolit heykel, sunak ya da adak kaidelerinin -özellikle yazıt ve süsleme içermeyenlerin- altar olarak kullanıldığı bilinmektedir. Doğanhisar örneği kesin olmamakla birlikte, genellikle bu tarz sade kompozisyonların tercih edildiği Erken Bizans Dönemi içinde değerlendirmek mümkündür.

4.3.1. Altar Tabanları

Altarlar, genellikle altar tabanı, kaidesi ve tablası olmak üzere üç temel unsurdan meydana gelir. Bu tip destek sistemi ve tablası ayrı yapılmış altarlarda taşıyıcılar bema zemini üzerine veya kısmen zemine gömülmüş altar tabanı adı verilen bloklara oturur. Altar tabanlarının üst düzlem kenarları genellikle profilli ve hafifçe oyulmuştur. Taban blokların üst düzleminde taşıyıcıların oturması için altarın boyutuna göre sayısı değişen kare veya daire biçimli yuvalar yer alır. Taban blokları sade olabildiği gibi genellikle kazıma ve kabartma olarak yapılmış haç motifleriyle süslenmiştir.

Anadolu genelinde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında tespit edilen az sayıdaki örnek dışında, İstanbul Hagia Euphemia ve Kalenderhane Cami-Kuzey Kiliselerinde, İznik Hagia Sophia, Knidos Liman Kilisesi ve Trabzon Hagia Sophia Kilisesinde in-situ halde korunabilmiş dikdörtgen formdaki altar tabanları özgün kullanımı konusunda önemli

[233]M. Gough (1985). Alahan: An early Christian monastery in southern Turkey (Ed. Mary Gough), Toronto: Pontifical Institute of Mediaeval Studies, s. 155. res. 53.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ipuçları vermektedir[234]. Söz konusu yapıların tamamına yakınında altar tabanları bema zemin koduna yakın yükseklikte yerleştirilmiştir. Bunlardan daha geç tarihli olan İstanbul Kalenderhane Cami-Kuzey Kilisesi ve Trabzon Hagia Sophia'sında ayrı bir blok halinde bir altar tabanı kullanılmadığı, bunun yerine altar desteklerinin doğrudan döşemeye açılan yuvalara oturtulduğu anlaşılmaktadır. Özgün kullanımı ve düzenlemesi hakkında önemli ipuçları sunan bu örneklerin yanı sıra, araştırmacılar tarafından M.S. 5.-6. yüzyıllara tarihlendirilen benzer form, malzeme ve süsleme özelliklerine sahip altar tabanları, Konya Zazadin Han[235], Sarayönü Tahsin/Yağlıca, Uşak-Selçikler Payamalanı ve Karabük-Safranbolu Üçbaş Köylerinde tespit edilmiştir[236].

Çalışma sahamızda boyut, destek düzenlemesi, üst düzlem süslemesi ve kenar profilleri açısından farklılık gösteren 7 altar tabanı tespit edilmiştir. Herhangi bir yapı ile ilişkilendirilmesi mümkün olmayan altar tabanları, kenarlarının düzgün işlenmesi ve bir örnekte bezemeli olmasıyla dikkat çekmektedir. Bu durum yukarıdaki anılan in-situ ve dağınık örneklerinden farklı olarak altar tabanlarının zemin döşemesi üzerine yerleştirildiklerine işaret etmektedir.

Doğanhisar, Obruk, Beyşehir, Ilgın, Sarayönü ilçelerinde tespit ettiğimiz altar tabanlarının beşinde (kat. no. 230-234) profilli üst yüzün köşelerinde kare yuvalar, merkezinde ise kazıma veya kabartma haç yer almaktadır. Sarayönü'nde (kat. no. 235) tespit ettiğimiz örnek boyutları bakımından dikkat çekicidir. 3 metreye yaklaşan uzunluğu, 1.60 m. genişliği ile altar tabanı, bugün için tanınan Erken Bizans Dönemi Anadolu örneklerinin en büyüğüdür. Kenarları derin ve profilli biçimde işlenmiş bloğun üst düzleminde altısı kare, merkezde bir sütün için yapılmış daire formlu olmak üzere altar tablasını taşıyan destekler için yedi yuva açılmıştır. Kullanıldıkları yapılar hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığımız altar tabanlarının tarihlendirmesine yardımcı olabilecek yeterli ipucu yoktur. Bununla birlikte, haçlarla sınırlı sade süsleme biçimine dayanarak altar tabanlarının M.S. 5.-6. yüzyıllara ait oldukları ileri sürülebilir.

[234]Peschlow, (2006b).
[235]Temple (2013), s. 335
[236]K. Belke ve N. Mersich (1990). *Phrygien und Pisidien*, TIB 7, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, res. 92; K. Belke (1996). *Paphlagonien und Honorias*, TIB 9, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, res. 120; Niewöhner (2007), r. 407.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Buna karşın, Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 236) bulunan altar tabanı ve buna ait olduğu anlaşın bir parça (kat. no. 237) motif ve süsleme karakterinin açıkça ortaya koyduğu üzere Orta Bizans Dönemi'ne aittir.

Yaklaşık yarısından itibaren kırık olan altar tabanının dört yüzünde kemerli süslemenin devam ettiği mevcut verilerden anlaşılmaktadır. Bu durum altar tabanının dört yönden görülebilecek şekilde bema döşemesi üzerine yerleştirilerek kullanıldığını göstermektedir. Üst düzlemin köşelerinde ikisi kare, biri merkeze yakın yuvarlak olmak üzere üç yuva açılmıştır. Taban, aynı zamanda üst düzlemin Anadolu genelinde ve araştırma sahamızda tespit edilen tüm örneklerden farklı olarak yan yüzler gibi bezemeli oluşu dikkat çeker. Birbirini takip eden kemerler içerisinde eşkenar dörtgenler, geçmeli madalyonlar, yonca biçimli stilize çiçekler gibi motiflere yer verilen taban süslemeleri gerek motif gerek kompozisyon açısından Orta Bizans Dönemi kemerli templon arşitravı, lento ve levhalarında sıkça görülen ortak süsleme anlayışını yansıtır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

5. İşlevi Belli Olmayan Bloklar

Araştırma sahamızda tespit ettiğimiz 42 parça (kat. no. 238-279) için kesin bir işlev ve tarihlendirme önerisinde bulunmak mümkün olmamıştır. Büyük çoğunluğu duvar örgüsünde tekrardan kullanılan ve çoğu kırık olan bu blokların tam ölçülerinin alınamaması ve görülebilen yüzlerde oldukça basit motiflerden oluşan süslemelerinin ayırt edici karakteristik özellikler sergilememesi, söz konusu parçaların özgün formlarının ve türlerinin anlaşılmasını engellemektedir. Büyük kısmı –kısmen araştırma sahamızın içinde yer aldığı İsauria ve Lykaonia Bölgesi kiliselerinin ana inşa malzemesi olan- yerel kireç taşı veya tüften yapılmış blokların çoğunda, haçlar dışında belli dönem ve türlerle özdeşleşmiş süsleme unsurlarına yer verilmemiştir. Bu bölümde ele alınan parçaların bir kısmı dini yapılarda yapısal veya liturjik işlevde kullanılmış olabilecekleri gibi, sivil amaçlı yapılarda kullanıldığı ve bazılarının ise basit mezar taşları oldukları ileri sürülebilir.

Bloklar; boyut, biçim ve süsleme özelliklerine dayanarak tekli ettiğimiz işlev önerilerine göre altı grupta değerlendirilmiştir. Bunlardan ilk grubu nispeten daha zengin süslemeye sahip lento, söve ya da arşitrav blokları, ikinci grubu haç madalyonlu ve geometrik süslemeli dikdörtgen formlu levha veya mimari bloklar, üçüncü grubu lento, lahit önyüzü veya mezar taşı olarak kullanılmış bloklar, dördüncü grubu önyüzlerinde dik olarak işlenmiş haçlar taşıyan cephe ve iç mekânlarda kullanılmış dikdörtgen formlu bloklar, beşinci grubu yanlarda kapı ve pencere açıklıklarına eşlik eden duvar örgüsü içinde yer alan mimari bloklar oluşturur.

Doğanhisar, Uncular Köyü'nde (kat. no. 238) bulunan dört yönden kırık olan bloğun ön yüzünde üstte inci-makara dizisi ile sınırlanan çiçekli bir madalyonun kenar boyunca devam ettiği, aynı zamanda üstte oldukça tahrip olan bir süslemenin varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır. Sarayönü, Bahçesaray Köyü'nde (kat. no. 239) küçük bir parçası korunabilmiş bloğun görülebilen yüzünde ilkine benzer kenarları düğümlü çiçekli bir rozet yer alır. Kadınhanı, Şahören Köyü'nde bulunan (kat. no. 240) dört yönden kırık olan parçanın kalın dışa taşkın bordür şeklinde uzanan üst bölümünde kıvrık dal motifi ve alt köşede çiçekli bir kabara yer alır. Bloklarda işlenen kompozisyonların tamamlandığı

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

takdirdeki özgün boyutları dikkate alındığında parçaların lento veya arşitravlara ait olabileceği kabul edilebilir.

Karatay, Obruk Han'da (kat. no. 241) duvar örgüsü içindeki devşirme olarak kullanılmış olan bloğun ön yüzünde, kaideler üzerinde sütunların taşıdığı kemerlerden oluşan alçak kabartma olarak yapılmış mimari bir düzenleme vardır. Sütun kaideleri ve başlıklar basamak biçiminde profillere sahiptir. Kemerlerin içlerinde dikey haç kolları zeminden kemerin üst noktasına, yatay kolları ise başlıklara kadar uzatılan haçlar yer alır. Benzer şekilde kemer, başlık ve kaide gibi yapısal unsurların işlenmiş olduğu sade kemerli kompozisyona sahip iki mimari blok, Germia Antik kenti ile lokalize edilen Eskişehir Günyüzü ilçesine bağlı Gümüşkonak (Yürme) Beldesi ve Kayakent'te tespit edilmiştir. J. M. Crowfoot'un 1898 tarihli kroki çizimlerinden Gümüşkonak'taki üç kemerli bloğun, kalıntıları halen görülebilen M.S. 5.-6. yüzyıllara tarihlendirilen Başmelek Mikail'e adanmış kilisenin batı cephe giriş kapısının yanında kullanıldığı anlaşılmaktadır. J. M. Crowfoot'un Başmelek Mikail Kilisesi'ndeki tespiti -aynı zamanda levha ve lahit süslemelerinde sıklıkla yer verilen- bu tür mimari düzenlemelerin işlendiği blokların giriş cephelerinde veya naosta muhtemelen simetrik biçimde mimari süsleme amacıyla kullanıldıklarına işaret etmektedir[237]. Benzer biçimde kullanılmış olması muhtemel Obruk bloğunu, adı geçen örneklere dayanarak Erken Bizans Dönemi'ne tarihlendirmek mümkündür.

İkinci grubu (kat. no. 242-244); önyüzde haç veya haçlı madalyonların oluşturduğu basit süslemelere yer verilmiş ve çoğunlukla yerel kireç taşından yapılmış dikdörtgen bloklar oluşturur.

Doğanhisar, Başköy'de (kat. no. 242) ve Obruk Han'da (kat. no. 243) duvar örgüsünde kullanılmış dikdörtgen bloklarda yanlarda Malta haçı işlenmiş madalyonların eşlik ettiği haçlı kompozisyonlara yer verilmiştir. İlk örnekte merkezdeki haçın alt kolundan gelişen ve madalyonun her iki yanında okucu ya da yürek biçimli basit yapraklarla sonlanan saplar madalyonları çevrelerken, Obruk Han örneğinde yatay kollarına 'A' ve 'ω' harfleri

[237]C. Mango (1986). The Pilgrimage centre of St. Michael at Germia, *JbÖByz*, 36, s. 123. Söz konusu bloklar için bkz. A. O. Alp (2010). *Eskişehir Çevresi Bizans Dönemi Mimari Plastik Araştırmaları*. XII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu. Çanakkale, s. 318-324. Zazadin Han'da devşirme olarak kullanılmış lento üzerinde benzer biçimde yalın arkadlı bir düzenleme bulunmaktadır. Niewöhner (2008), s. 301-302.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

asılmış tören haçının altından madalyonlara uzanan spiral biçimli kıvrımlara yer verilmiştir[238]. Benzer kompozisyona sahip ve alta doğru devam ettiği anlaşılan Kadınhanı, Yağlıca'daki (kat. no. 244) blokta merkezde haça yer verilmemiştir.

Üçüncü grubu (kat. no. 245-246) sade geometrik motiflerin yüzseysel olarak işlendiği kireç taşından yapılmış yatay dikdörtgen bloklar oluşturur. Altınekin, Zıvarık Han'da (kat. no. 245) bulunan bloğun önyüzü dikdörtgen panolara ayrılmıştır. Merkezdeki haçın iki yanında yer alan panolar büyük eşkenar dörtgenlerle doldurulmuştur. Karaman-Karadağ Binbirkilise Bölgesi, Değle Köyü'nde 44 ve 45 numaralı yapılarda lento olarak kullanılmış basit geometrik bezemelere sahip örnekler bulunmaktadır. Gerek süslemenin yatay olarak düzenlenmesi gerek boyutları (186 cm. uzunluk, 54 cm. yükseklik) dikkate alındığında bloğun lento olduğu ileri sürülebilir. Obruk Han'da (kat. no. 246) küçük bir parçası korunan bloğun görülebilen yüzünde daire ve eşkenar dörtgen motiflerinin oluşturduğu benzer bir şematik süslemeye yer verilmiştir. Bloğun tam ölçüsünün alınamaması bir işlev önerisi getirmeyi zorlaştırmakla birlikte levha, lento veya Karaman-Karadağ Binbirkilise Bölgesindeki bazı kiliselerinin iç mekânlarındaki kaşımıza çıkan lahit biçimli mezarlarda olduğu gibi bir mezar önyüz levhası olarak kullanılmış olabilir.

Dördüncü grubu, önyüzlerinde işlenen büyük haçların işareet ettiği üzere özgün konumunda dik yerleştirilmiş olması gereken dikdörtgen bloklar meydana getirir. Söz konusu blokları haçların işlenim özelliklerine göre iki alt grupta değerlendirmek mümkündür. İlk grubu (kat. no. 247-252) bazı örneklerde madalyon ve çelenklerin eşlik ettiği yatay haç kolları üstte bir kemerle birbirine bağlananlar, ikinci grubu farklı biçimlerde işlenmiş tek haçlılar oluşturur.

Obruk Han'da (kat. no. 247-248) duvar örgüsü içinde kullanılmış olan iki blokta, bir kemerle çevrelenen haçın üstünde haçlı iki madalyon işlenmiştir. Bloklar arasındaki benzerlik sadece basit kompozisyonla sınırlı değildir. Yerel kireç taşından yapılmış olan

[238]Merkezdeki haçın alt kolundan iki yana doğru gelişen kıvrık dal bezemeli örnekler araştırmacılar tarafından M.S. 5-6. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir. Bu örnekler Gölyazı, Eski Cami, Tirilye, Hagios Ioannes Theologos Manastır Kilisesi ve İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunmaktadır. (Bursa) Ötüken (1996a), s. 88, 103 (İstanbul) Sheppard (1969), s. 69; ayrıca bkz. C. Mango ve I. Ševčenko (1973), res. 50, 145, 146; A. B. Yalçın (1996). Alcune osservazioni sul decoro scultoreo e musivo delle chiese protobizantine di Cnido in Caria. *Bisanzio e l'Occidente: arte, archeologia, storia. Studi in onore di Fernanda de' Maffei*, Roma: Viella, s. 112, res. 2, 11. Obruk Han örneğinin benzeri iki blok Alahan Manastırı'nda bulunmaktadır. Gough (1985), s. 95, res. 37, 39.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

her iki bloğun genişlikleri birbirinin aynıdır. Bu durum aynı seriye ait olması muhtemel blokların aynı yerde kullanılmış olduklarını düşündürür. Aynı yapıda bulunan bir diğer blokta (kat. no. 249) öncekilerden farklı olarak haç üzerine basit bir çelenk asılmış ve üstte sade yarım daireler, üç blokta ise (kat. no. 250-252) sadece yatay haç kollarını birleştiren kemerler taşımaktadır. Haçların bir kemerle çevrelenmesinin Obruk çevresinde Erken Bizans Döneminde faaliyet göstermiş yerel bir atölyenin süsleme anlayışından kaynaklanan bir uygulama olduğu ileri süsrülebilir.

İkinci grubu (kat no. 253-259) kazıma ve kabartma olarak yapılmış tek haçların işlendiği bloklar oluşturur. Bunlardan Derbent, Saraypınar Köyü'nde (kat. no. 253) bir çeşmede devşirme olarak kullanılmış olan blok, tamamlandığında 2.5 metreye ulaşan yüksekliği ve 1.10 metre genişliği ile işlevi belirlenemeyen tüm bloklardan ayrılan sıradışı bir örnektir. Görülebilen bir yüzünde kazıma olarak yapılmış tek haç süslemesi bulunan bloğun özgün kullanım yeri ve işlevi konusunda öneri getirebilmek oldukça güçtür. Blok boyutları itibariyle liturjik işlevli bir kuruluştan çok cephe veya iç mekan duvar örgüsünde kullanılmış olması beklenebilir.

Altınekin, Koçyaka Köyü'nde (kat. no. 254) bulunan blokta çiçek motifli bir eşkenar dörtgene doğru uzanan kabartmalı haçın tek kolu korunmuştur. Sade süsleme anlayışına dayanarak Erken Bizans Dönemi'ne ait olması muhtemel bloklar, boyutları itibariyle templon levhalarına yaklaşmakla birlikte bu türün standart süsleme kompozisyonlarını taşımamaktadır.

Bu gruptaki tek haçlı diğer dört örnek de Obruk Han'da (kat. no. 255-258) duvar örgüsünde kullanılmıştır. İlk örnekte dışa doğru genişleyen haç kollarının uçları içbükey eğrilerle birleştirilmişken, son iki örnekte (kat. no. 257-258) haçlar altta bir globus üzerinde yükselmektedir. Benzer tek haç süslemeli blokların mezar taşı olarak kullanılmasına karşın, işlevi kesin olarak belirlenemeyen bloklarda mezar yazıtlarının bulunmaması dış cephe ya da iç mekânda mimari işlevde kullanıldıklarını düşündürmektedir.

Beşinci ve son grubu (kat. no. 260-279), büyük çoğunluğu yerel kireç taşından yapılmış kapı ve pencere açıklıklarına eşlik eden silmeler ve basit süslemeli mimari bloklar

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

oluşturmaktadır. Bunlardan ilk altısı (kat. no. 260-265) kapı ve pencere gibi açıklıkların kenarlarında kullanılmış olmalıdır. Isauria ve Lykaonia Bölgesi Erken Bizans Dönemi Dini Mimarlığı'nın karakteristik süsleme unsurlarından olan yatay ve dikey eksende uzanan içbükey profiller, spiralle sonlanan zikzak motifleri ve içlerinde yıldız ya da haçlar taşıyan madalyonlar bu blokların süslemelerinde de karşımıza çıkmaktadır. Karaman-Karadağ Binbirkilise Bölgesi kiliselerinin kapı ve pencere açıklıklarında benzer bloklar üzerindeki içbükey profiller, kenarlarda söveler üzerindeki dikey profillerle birleşecek biçimde aşağıya doğru uzatılmıştır. Bu grupta yer alan benzer içbükey profilli örneklerin benzer işlevde kullanıldıklarını düşünmek uygundur.

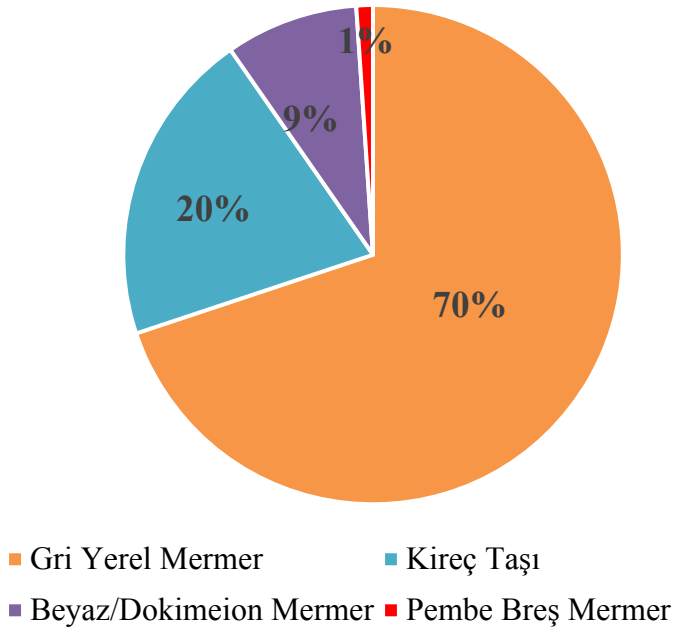
Diğer blokların (kat. no. 266-279) tam ölçelerinin alınamaması ve süsleme özelliklerinin sınırlı olmasından dolayı detaylı bir değerlendirmede bulunmak mümkün değildir. Görülebilen yüzlerinde basit biçimde işlenmiş rozetli ve haçlı madalyonlar taşıyan, çoğunluğu kireç taşından yapılmış blokların özellikle dış cepheleri hareketlendirmek için kullanıklarını düşünmek mümkündür.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

6. Malzeme

Konya ilinin kuzeydoğusundan güneybatısına bir yay şeklinde çevreleyen araştırma sahamız ile bağlı 11 ilçeyi (Hüyük, Derbent, Doğanhisar, Akşehir, Tuzlukçu, Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Beyşehir, Karatay, Altınekin) kapsamaktadır. Güneybatıda Sultan Dağları, güneyde Beyşehir Gölü, kuzeyde Cihanbeyli platosu, doğuda ise Obruk platosuna kadar uzanan bu geniş bölge oldukça farklı jeolojik özellikler sergiler. Bu durum mimari ve liturjik işlevli unsurların yapıldığı taş cinslerinin çeşitlilik göstermesinin de ana nedenlerinden biridir.

Araştırmamızda tespit edilen mimari ve liturjik işlevli (279) elemanların taş cinslerine göre dağılımına bakıldığında, bunların yaklaşık % 70'nin yerel gri mermerden, % 20'sinin kireç taşından, % 9'unun Beyaz/Dokimeion mermerinden ve % 1'inin pembe breş'ten yapıldığı görülmektedir[239] (Şekil 1).

Şekil 1. Mimari parçaların malzeme türüne göre dağılımı

Mimari ve liturjik elemanların yapımında ağırlıklı olarak kullanılan, farklı renk ve doku özellikleri gösteren gri mermer, araştırma sahamızın tümünde geniş bir coğrafyaya

[239]Doğal şartlar ve sonradan yapılan boya gibi müdahaleler nedeniyle bazı parçaların özgün doku ve renklerini belirleyebilmek mümkün olmamıştır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yayılmış olarak karşımıza çıkmaktadır. Kesin yerleri tespit edilememekle birlikte söz konusu mermerler farklı bölgelerde bulunan taş ocaklarından çıkartılmış olmalıdır. Bölgede yaptığımız yüzey araştırmalarında bu türde mermer çıkartılmış olduğunu belirleyebildiğimiz tek Antik ocak sahası, Konya'nın 40 km. kuzeybatısında bulunan Kurşunlu Kasabası yakınlarında yer alır. Yerleşimi güney ve batısından çevreleyen kayalık yamaçların farklı yerlerinde Antik Çağ'dan itibaren işletildiği anlaşılan çok sayıdaki taş ocağının izlerini görebilmek mümkündür. Gerek Kurşunlu Beldesi gerekse yerleşimin 3 km. yakınındaki Laodicea Combusta antik kenti ile lokalize edilen Lâdik'te yapılan epigrafik araştırmalarda tespit edilen çok sayıdaki Roma ve Bizans Dönemi'ne ait yazıt ve mimari elemanların söz konusu mermer ocağından çıkarılan malzeme ile yapıldığı ileri sürülebilir. Araştırma sahamızın büyük bölümünü kapsayan Akşehir, Beyşehir, Doğanhisar, Ilgın, Kadınhanı, Hüyük, Derbent, Altınekin ve Karatay ilçelerinde tespit ettiğimiz mimari ve liturjik işlevli elemanların yapımında, işlev ve tür ayrımı olmaksızın gri mermerin kullanıldığı görülmektedir. Bizans Dönemi inşa faaliyetlerinde ihtiyaç duyulan malzemenin, kesin yerleri bugün için tespit edilemeyen yerel taş ocaklardan sağlandığı anlaşılmaktadır.

Kireçtaşı, araştırma sahamızda yoğunluğu bakımından gri yerel mermerden sonra ikinci sırada gelmektedir. Toros Dağları ile sınırlanan güney kesiminde ve doğuda Obruk Platosu çevresinde Beyşehir, Derbent ve Karatay ilçelerinde yaptığımız araştırmalarda tespit ettiğimiz mimari parçalar ağırlıklı olarak kireçtaşından yapılmıştır. Kireçtaşının genellikle işlevi belli olmayan mimari blokların yapımında tercih edildiği görülmektedir. Kireçtaşı, marn, kil, kumtaşı, konglomera ve tuzlu kil gibi göl çökellerinden oluşmuş olan Obruk Platosu çevresinde, kireçtaşı, temel inşa malzemesi olarak öne çıkmaktadır. Bu bölge aynı zamanda İç Anadolu Volkanik Sahası içinde yer almaktadır. Konya'da Karapınar, Çumra, Akören, Selçuklu kesiminde Takkeli dağ gibi volkanik oluşumların bulunduğu bu sahanın en güney kesimini Karaman'ın kuzeyinde yaklaşık 30 km. uzunluğu ve 15 km. genişliği ile 600 km2'lik bir alanı kaplayan sönmüş bir volkanik dağ olan Karadağ oluşturmaktadır[240]. Özellikle Altınekin Zıvarık Han ve Karatay Obruk Han'da tespit ettiğimiz parçalar, Karadağ'ın eteğindeki düzlükte Madenşehir Köyü

[240]G. Göçmez (2011). Konya İlindeki Obruklar ve Traverten Konileri, *I. Konya Kent Sempozyumu, TMMOB*; A. Ermin (2005). Karadağ volkanının (Karaman) jeomorfolojik özellikleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Coğrafya A.B.D. Ankara.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

etrafında Binbirkilise ve Karadağ'ın uzantısı olan Değle Dağı yakınlarındaki Değle Ören'inde kireçtaşı ve volkanik tüften yapılmış kiliselerle gerek malzeme gerek mimari süslemeleri açısından ortak özellikler taşımaktadır.

Dokimeion (Afyon-İscehisar) kaynaklı kaliteli beyaz mermerin araştırma sahamızın özellikle batı ve güneybatı kesiminde yer alan Akşehir, Doğanhisar, Kadınhanı, Ilgın, Beyşehir, Derbent ilçelerinde yoğunluk kazandığı görülmektedir. Anadolu'da Prokonnesos ile birlikte en önemli mermer merkezlerinden biri olan Dokimeion'dan bugün de olduğu gibi Roma ve Bizans Dönemi'nde büyük miktarlarda mermer çıkarıldığı bilinmektedir. Dokimeion ocaklarından çıkarılan mermerin coğrafi yakınlığa bağlı olarak Lykaonia'nın batısındaki bazı Bizans Dönemi yapılarında tercih edildiği anlaşılmaktadır[241]. Söz konusu ilçeler Afyon zonu olarak adlandırılan, batıda Menderes Masifi'nden başlayıp Denizli kuzeyini izleyerek Uşak ve Sandıklı üzerinden Afyon'a uzanan genellikle metamorfik kayaç kuşağına yakındır[242]. Sınırlı sayıda da olsa tespitlerimiz beyaz Dokimeion mermerinin özellikle Orta Bizans Dönemi'ne ait liturjik işlevli elemanların yapımında tercih edildiği göstermektedir.

Doğanhisar'a bağlı Koçaş Beldesi Yunus Emre Külliyesi'nde devşirme olarak kullanılan Orta Bizans Dönemi'ne ait çok sayıda mimari ve liturjik işlevli parçanın yapıldığı beyaz mermer için ayrı bir paragraf açmak gerekmektedir. Buradaki parçaların büyük çoğunluğu ve aynı ilçede tespit ettiğimiz bir sütun başlığı Dokimeion ocağından çıkarılan mermerin kalitesinde olmamakla birlikte ona yaklaşan nitelikte beyaz mermerden yapılmıştır. Bu tür mermer Doğanhisar'ı da içine alan İç Batı Anadolu'da kuzeyde Çay, Sultandağları, Akşehir, güneyde Yalvaç, Şarkikaraağaç ve Hüyük ilçeleri arasında kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan yaklaşık 105 km. uzunluğunda ve 25 km. eninde bir sıradağ oluşturan Sultandağları Masifi[243] olarak bilinen metamorfik kayaç kökenli ocaklardan çıkarılmış olmalıdır.

---

[241]A. O. Alp (2006). Pisidia bölgesi Roma dönemi bezemeli mimari elemanları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi; E. Parman (2002). *Ortaçağda Bizans döneminde Frigya (Phrygia) ve bölge müzelerindeki Bizans taş eserleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları; P. Niewöhner (2007). Aizanoi, Dokimion und Anatolien: stadt und land, siedlungs und steinmetzwesen vom späteren 4. bis ins 6. jahrhundert n. chr. *Deutsches Archäologisches Institut*.

[242]A. Ümit Tolluoğlu vd. (1997). Afyon metasedimanter grubunun mesozoyik öncesi metamorfik evrimi, *Türkiye Jeoloji Bülteni* (40)-1, s. 12-13.

[243]R. Aksoy ve A. Bozdağ (2008). Doğanhisar-Hüyük (Konya) arasında Sultandağları Masifinin yapısal özellikleri, *S. Ü. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi (23)-2*, s. 37.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Tespit ettiğimiz parçaların yapıldıkları taş cinslerine göre dağılımında, metamorfik karakterli pembe breş en az oranda temsil edilmektedir. Beyşehir Üstünler ve Akçabelen Köyü'nde bulunan Orta Bizans Dönemine ait üç sütun başlığı, içinde beyaz mermer benzeri metamorfik oluşumların gözlemlendiği açık pembe renkte breşten yapılmıştır. Başlıkların yapıldığı bu taşın, söz konusu bölgede veya yakın çevresinde bulunması muhtemel bir ocaktan çıkartılmış olduğu kabul edilebilir. İlerde bölgede yapılacak yüzey araştırmaları ile bu taş ocağının kesin yerinin belirlenebileceğini düşünmekteyiz.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

7. Sonuç

Lykaonia Bölgesi Bizans Dönemi mimari süsleme özelliklerinin araştırılmasına yönelik olarak Konya iline bağlı Hüyük, Derbent, Doğanhisar, Akşehir, Tuzlukçu, Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Beyşehir, Karatay, Altınekin ilçe merkezleri ve bu ilçelere bağlı köylerde yaptığımız yüzey araştırmalarında dağınık veya Türk Dönemi yapılarında devşirme olarak kullanılmış Erken ve Orta Bizans Dönemi'ne ait 279 mimari ve liturjik eleman tespit edilmiş ve işlevlerine göre iki ana grup altında değerlendirilmiştir (Tablo 1). Mimari işlevli olanlar; 4 sütun kaidesi, 2 çifte sütun kaidesi, 2 postament, 13 sütun başlığı, 7 çifte sütun başlığı, 9 paye, 2 çifte sütun, 51 çifte sütunce, 49 lento, söve ve friz bloğu ve 1 konsol, liturjik işlevli olanlar; 16 balüster, 36 levha, 12 sütunce, 20 arşitrav, 2 ambon podyumu, 2 ambon payesi, 1 altar ve 8 altar tabanından oluşmaktadır. Bunlardan 42 mimari blok için kesin bir işlev önerisi getirilememiştir.

Araştırma kapsamında tespit ettiğimiz 4 sütun kaidesinden (kat. no. 1-4) biri (kat. no. 1) Attik tipin alışılmış profil dizisini takip ederken, diğerleri (kat. no. 2-4) Attik tipin sadeleştirilmiş varyasyonlarından oluşur. Buna karşın çifte sütun kaideleri (kat. no. 5-6) ve postamentlerin (kat. no. 7-8) tamamı Attik tiptedir. Ç. Temple tarafından Konya il merkezinde yapılan araştırmada tespit edilen Attik tip ve varyasyonlarından oluşan örneklerle karşılaştırıldığında sütun kaidelerinin bölgemizde oldukça az sayıda temsil edildiği görülmektedir. Bu durum Lykaonia bölgesi genelinde Erken Bizans Dönemi'nde kiliselerde taşıyıcı eleman olarak sütun yerine, daha çok paye ve çifte sütunların kullanıldığına işaret eder.

Taşıyıcı sistemin en önemli unsurlarından biri olan sütun başlıkları yedi farklı tipte toplam on üç örnekle temsil edilmektedir. Erken Bizans Dönemi sütun başlıklarında İon, Korinth, Çanak (Yivli), İon-impost, İki Bölümlü (Yiv-akanthus) ve Kesik piramidal olmak üzere altı, Orta Bizans Dönemi sütun başlıklarında ise Korinth çeşitlemesi ve Kesik piramidal olmak üzere iki tip öne çıkar.

Anadolu genelinde örnekleri sınırlı sayıda olan Geç Roma-Erken Bizans Dönemi İon sütun başlıklarına Akşehir'de (kat. no. 9) tespit ettiğimiz başlıkla bir yenisi daha eklenmiştir. Çalışmamızda Korinth tip sütun başlıkları tek (kat. no. 10), İç Anadolu

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Bölgesi'nde geniş bir coğrafyada yaygın olarak bulunan Çanak tipi (Yivli) sütun başlıkları (kat. no. 11-12) iki örnekle temsil edilmektedir.

Erken Bizans Dönemi'nde ortaya çıkan İon-impost tip başlıklar, gerek başkent İstanbul gerek Anadolu'da karşılaşılan en yaygın başlık tipidir. Buna karşın bu başlık tipi araştırmamızda diğer erken dönem başlık tipleri gibi tek örnekle (kat. no. 13) temsil edilmektedir. Diğer başlık tiplerine oranla bölge genelinde daha fazla sayıda örnekle karşılaşılması beklenen İon-impost sütun başlıklarının Akşehir'de sadece iki örnekle, Konya il merkezinde ise tespit edilememiş olması, bu durumun sadece araştırma sahamız için değil Lykaonia bölgesinin büyük bölümü içinde benzer olduğunu gösterir. Korinth ve yivli başlıkların kompozit bir uygulaması olan ve İstanbul ve Anadolu genelinde nadir görülen İki Bölümlü (Yiv-akanthus) sütun başlıklarına çalışmamızda yeni tek bir örnek (kat. no. 14) eklenmiştir. Başkent ve Anadolu genelinde sınırlı örnekle temsil edilen ajur tekniğinde yapılmış sepet başlıkların bugüne kadar bilinmeyen bir örneği Ilgın, Aşağıçiğil Çarşı Cami'de (kat. no. 15) tespit edilmiştir. Gerek malzemesi ve gerek kaliteli işçiliği başlığın Dokimeion kökenli bir atölyenin üretimi olduğunu düşündürmektedir.

Araştırmamızda biri Korinth çeşitlemesi, beşi Kesik piramidal formlu olmak üzere Orta Bizans Dönemi'ne ait altı sütun başlığı tespit edilmiştir. Yüzeysel işlenmiş akanthus yaprakları dışında Korinth Tip başlıklara özgü süsleme unsurlarının hiçbirine yer verilmeyen ve abakus formu kaybolan Doğanhisar'da tespit ettiğimiz sütun başlığı (kat. no. 16) ile, örnekleri Anadolu genelinde az tanınan Korinth çeşitlemesi başlıklara bir yenisi eklenmiştir. Başkent ve Anadolu'da en yaygın sütun başlığı tipi olan Kesik piramidal tip sütun başlıkları çalışmamızda beş örnekle temsil edilmektedir (kat. no. 17-21). Bunlardan, Beyşehir, Üstünler Beldesi'ndeki (kat. no. 17-18) iki başlık malzeme, boyut ve süsleme kompozisyonun açıkça gösterdiği gibi aynı yapıda kullanılmıştır. S. Doğan tarafından Alanya Müzesi'nde bulunan malzeme, form ve süsleme kompozisyonu bakımında oldukça benzer bir başlık yakın zamanda yayımlanmıştır. Envanter kaydına göre Konya il sınırları içerisindeki bir merkezden müzeye geldiği anlaşılan başlığın yükseklik ve çap ölçülerinin Üstünler Beldesinde tespit ettiğimiz başlıklarla uyumlu olması, başlıkların Beyşehir'in Üstünler Beldesi veya yakın çevresinden taşınmış olabileceğini işaret etmektedir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Malzeme, boyut ve süsleme özellikleri açısından birbirine benzeyen ve muhtelen aynı yapıda kullanılmış olan Koçaş örneklerini ise (kat. no. 19-20) Dennert'in "Kenarları Eğimli Kesik Piramidal Başlıklar" olarak tanımlanan tipin bir çeşitlemesi olarak kabul etmek gerekir. Beyşehir'de (kat.no.21) bir yüzde altı kollu haç diğer yüzlerde kabartmalı rozetlerin olduğu başlık pembe renkli breş ile kataloğumuzda yer alan tüm örneklerden ayrılır. Başlığı, yalın süsleme anlayışıyla "Sade Tip" olarak adlandırılan grup içinde değerlendirmek mümkündür.

Araştırmamızda tespit ettiğimiz bir diğer başlık grubu çifte sütunlarla birlikte kullanılmış olan çifte sütun başlıklarıdır. Tespit ettiğimiz yedi çifte sütun başlığından; Korinth varyasyonu biri dışında diğerleri yivlidir. Yivli çifte sütun başlıkları; abakus, gövde formu ve yiv işlenimi açısından birbirine benzer. Bir örneğin bilezik bölümünde yer verilen İon Kymationu araştırmamızda tespit ettiğimiz çifte sütuncelerin büyük kısmında da görülür. Çifte sütun başlıklarının Erken Bizans Dönemi sütun başlıkların ile aynı sayıda olması, Erken Bizans Dönemi Lykaonia kiliselerinde taşıyıcı olarak çifte sütunların yaygın olarak tercih edildiğini düşündürmektedir. Ç. Temple ve P. Niewöhner tarafından Konya'da Arkeoloji Müzesi ve Türk dönemi yapılarında tespit edilen çok sayıdaki korint ve yivli çifte sütunce başlığı, bu tip başlıkların Anadolu'nun diğer bölgelerine kıyasla Lykaonia Bölgesi genelinde ağırlık kazandığı savını desteklemektedir.

Yapısal elemanlar içinde dikkat çeken bir grup ise uzun yüzlerde geniş soffitler içinde haçların yer aldığı dikdörtgen formlu payelerdir. İkisi kaide ve başlıklarıyla birlikte özgün işlevinde kullanılmış olan bu payelerin boyutları itibariyle, ana taşıyıcı işlevinden ziyade kemerli pencerelerde veya takviye kemerlerinde kullanıldıklarını düşünmek daha uygundur. Bunlar arasında Beyşehir'de (kat. no. 37) görülebilen bir yüzünde soffit ve merkezinde hafif dış bükey profilli dikdörtgen çerçeve bulunan monolit payenin özgün yüksekliği, diğerlerinden farklı olarak ait olduğu yapıda strüktürel işlevli kullanılmış olabileceğini akla getirmektedir.

Çalışmamızda yapısal elemanlar içinde en fazla örnekle temsil edilen grubu çifte sütunceler oluşturur. Bunlar arasında iki örnek, 2 m. aşan yükseklikleri ile ana taşıyıcı işlevinde kullanılmış olmalıdır. Konya'da Ç. Temple ve İ. H. Mert-P. Niewöhner

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

tarafından tespit edilen Türk Dönemi yapılarında devşirme olarak kullanılmış çok sayıdaki çifte sütun ve bunlara ait çifte sütun kaidesi ve başlıkları, Erken Bizans Dönemi Lykaonia Bölgesi dini mimarisinde Karaman-Karadağ Binbirkilise yapılarında olduğu gibi çifte sütunların ana taşıyıcı olarak kullanılmasının bölge mimarisinin karakteristik bir özelliği olarak kabul edilmesi yönünde kuvvetli kanıtlar sunmaktadır. Çalışmamızda yer alan örnekler arasında silindirik kısa yüzünde daire içinde Malta haçı bulunan Sarayönü'ndeki çifte sütun bu yönüyle dikkat çeker. Bugüne kadar yapılan araştırmalarda devşirme ve dağınık olarak tespit edilen benzer taşıyıcıların kullanım yeri konusunda kesin bir yargıya ulaşmak mümkün değilken, örneğimizdeki haç bezemesi söz konusu çifte sütunun Erken Bizans Dönemine ait dini bir yapıda kullanıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Anadolu genelinde çifte sütuncelerin silindirik kısa yüzlerinde genellikle düz profilli silmeler yer alırken, araştırmamızda tespit ettiğimiz örneklerin bir bölümünde başlık olarak tanımlayabileceğimiz üst kısımlarında yiv dizisi, yumurta-okucu gibi süsleme dizilerine yer verilmesi ve uzun yüzlerin soffitli yapılması benzer şekilde dikkat çekicidir. Konya merkez ve Karaman-Karadağ Binbirkilise yapılarında kullanılmış örnekler de dikkate alındığında, yiv ve İon kymation'nlu çifte sütuncelerin Lykaonia Bölgesinde ağırlık kazandığı görülmektedir. Küçük boyutlu olan çifte sütuncelerin, özgün konumunda tespit edilebildiği az sayıdaki yapıya ev sahipliği yapan Karaman-Karadağ Binbirkilise yapılarındaki gibi cepheler ve apsislerdeki kemerli pencere açıklıklarında kullanılmış olduğu ve araştırma sahamızda yer alan ancak yerleri belirlenemeyen kiliselerin benzer inşa geleneğini takip ettiğini ileri sürmek mümkündür.

Mimari işlevli elemanlar içinde çifte sütuncelerden sonra en çok örnekle temsil edilen grubu lentolar oluşturur (kat. no. 91-111). Derbent, Karatay, Altınekin, Kadınhanı ilçelerindeki Selçuklu Dönemi hanlarında devşirme olarak kullanılmış olan lentoların, malzeme ve süsleme açısından İsauria Bölgesi genelinde ve Karaman-Karadağ Binbir Kilise, Madenşehir ve Değle Öreni yapılarında çoğu in-situ olarak korunmuş lentolarla ortak özellikler taşıdığı gözlenmektedir. Lentoların ana süsleme şemasını merkezde bir madalyon ile içbükey profiller oluşturur. İçbükey profiller kenarlarda söveler üzerindeki dikey profillerle birleşecek biçimde aşağıya doğru uzatılmıştır. Bu standart şema bazı örneklerde en üstte dışbükey urgan, astragal sırası, içlerinde yıldız ya da haçlar taşıyan

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

madalyonlar, kıvrık daldan gelişen yaprak ve üzüm salkımları, çapraz yerleştirilmiş yapraklardan meydana gelen bordürler, spiraller, rozetler, üçgenler, diş sıraları (geisipodes), zikzak ve urgan motifleriyle zenginleştirilmiştir. Tespit ettiğimiz lentoların boyut, malzeme ve süsleme özelliklerine dayanarak, tamamına yakını kesme taş bloklardan inşa edilen Karaman-Karadağ Bölgesi kiliselerindeki inşa tekniği ve geleneğinin araştırma sahamızda yer alan erken dönem kiliselerinde de devam ettiğini söylemek mümkündür.

Liturjik işlevli elemanlar, çalışmamızda mimari işlevli olanların sayısına yakın bir oranda yer tutar. Bunlar arasında Erken Bizans Dönemi'ne ait olanların sayısı oldukça azdır. Örneklerin büyük çoğunluğunu Orta Bizans Dönemi templon kuruluşlarında kullanıldığını düşündüğümüz balüster, levha, templon arşitravı ve templon sütuncesi oluşturur. Bu durum Orta Bizans Dönemi'nde bölge genelinde templon kuruluşlarının büyük oranda yenilendiğini göstermektedir.

Gerek alçak gerekse yüksek tip templon kuruluşlarında kullanılmış olan balüsterlerin (kat. no. 141-156) tamamına yakınında soffit ve dikdörtgen çerçeveden oluşan sade bezemeye yer verilmiştir. Balüsterler için biri dışında kesin bir tarihlendirme önerisi getirmek güçtür. Erken Bizans Dönemi'ne kesin olarak tarihlendirdiğimiz tek örnek (kat. no. 141) bir yüzde ince bir hat şeklinde uzanan matkap işçilikli örgü motifi ve birbiriyle bağlı yaprak dizisi ve kıvrık dal süslemesinden oluşan başlık kısmıyla bu balüster, örnekleri İç Anadolu'da yaygın olmayan ve daha çok Batı Anadolu merkezlerinde takip edebildiğimiz bir süsleme özelliği sergiler.

Liturjik işlevli elemanlar arasında en çok sayıyla temsil edilen levhalardan beşini Erken, otuz birini Orta Bizans Dönemi örnekleri oluşturmaktadır (kat. no. 157-192).

Erken Bizans Dönemi'ne tarihlenen dört örnek madalyonlu haçlar ve geometrik motifler gibi dönemin yaygın süsleme unsurlarını taşırken, önyüzde diş sırası ve stilize tek ve çift sürgün yaprakları bulunan köşe parçası korunmuş olan levha (kat. no. 159) özenli işçiliği ve farklı bezeme programıyla dikkat çeker. Bu özelliğiyle çalışmamızda yer alan tüm örnekler içinde tek olan levhanın Erken Bizans Dönemi'nde başkentle ilişkili veya bu merkezi yakından tanıyan bir atölyenin üretimi olduğu kabul edilebilir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Orta Bizans Dönemi'nde yenilenen templon kuruluşlarına bağlı olarak levha sayılarında belirgin bir artış görülmektedir. Levhaların büyük çoğunluğu, eşkenar dörtgenin kenarlarından gelişerek köşelerde küçük madalyonlar oluşturan Orta Bizans Dönemi'nin tipik kompozisyonuna sahiptir. Bunlar arasında aynı yapıda tespit edilen üç levha (kat. no. 162-164) benzer boyut, malzeme ve süsleme özelliklerinin işaret ettiği üzere aynı yerde kullanılmış olmalıdır. Söz konusu levhalar süslemedeki simetri, işçilik kalitesi ve bölgede sıkça görülen rhombus motifli standart şemadan ayrılan farklı bezeme programı ile atölyenin bölgede yenilikçi bir üretimidir.

Doğanhisar (kat. no. 171) ve Kadınhanı'nda (kat. no. 177) bulunan iki levha motiflerin asimetrik ve serbest işlenimiyle sıradışıdır. Doğanhisar örneğinde Orta Bizans Dönemi'nin yaygın motifleri süsleme yüzeyini hiç boşluk kalmayacak şekilde kaplamışken, Taşhan örneğinde merkezdeki haçın etrafına hayat ağacı, kuş, palmet ve rozetler serbestçe yerleştirilmiştir. Kompozisyonların yakın benzerlerine Anadolu genelinde sık rastlamak mümkün olmamakla birlikte yerel bir beğeni ile şekillendiğine kuşku yoktur.

Orta Bizans dönemi levhaları arasında Ilgın (kat. no. 178) ve Sarayönü'nde (kat. no. 179) tespit ettiğimiz iki örnek genellikle templon arşitravlarında ve lentolarda yoğun biçimde tercih edilen ve levhalarda sık rastlanılmayan, sütunlar tarafından taşınan ve içlerinde bitkisel, geometrik motiflerin ya da haçlardan oluşan kemerli düzenlemeleriyle dikkat çeker.

Çalışmamızda tespit edilen sütunce başlıklarının boyutları ve çapları dikkate alındığında bunların templon ya da kiborium kuruluşlarında kullanılmış olduğu ileri sürülebilir. Bunların dokuz tanesi başlıkları ile monolit işlenmişken, üç örnek sadece başlıktan oluşmaktadır.

Koçaş, Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 194-195) tespit ettiğimiz başlıklarıyla birlikte işlenmiş templon sütunceleri, formları açısından farklılık gösterse de, süsleme karakteri açısından yakın benzerlik taşımaktadır. Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde devşirme olarak kullanılmış liturjik elemanların bezeme kompozisyonunda izlenen asimetrik yapı, motif yerleştirimindeki serbestlik ve boş yer kalmayacak şekilde işlenim tarzı her iki sütuncede kendini göstermektedir. Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde devşirme olarak

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

kullanılmış, benzer süsleme karakterini yansıtan çok sayıdaki Orta Bizans Dönemi mimari ve liturjik işlevli eleman bunların aynı yapıda beraber kullanıldıklarını, bu nedenle örneklerin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Sadece başlıktan oluşan küçük boyutlu üç örnek (kat. no. 202-204) form ve süsleme özellikleri yönünden Orta Bizans Dönemi'nin kesik piramidal sütun başlıklarıyla yakın benzerlik taşır.

Araştırmamızda templonda kullanıldığını düşündüğümüz kemerli, bitkisel-geometrik motifli ve antrolag bezemeli 20 arşitrav bloğu tespit edilmiştir (kat. no. 205-224). Templon arşitravlarının büyük bir kısmı, Orta Bizans Dönemi örneklerinde sıkça karşılaşılan madalyonların birbirine düğümlerle bağlandığı antrolag bezemeler ve merkezinde madalyon bulunan eşkenar dörtgenlerin köşelerinden çıkan rozetlerden oluşan geometrik düzenlemelere sahiptir. Az sayıdaki templon arşitravı benzer şekilde Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenmekle birlikte motif ve kompozisyon özellikleri açısından detaylarda farklılıklar gösterirler.

Bunlar arasında benzerleri Eskişehir, Afyon ve Konya'da E. Parman ve Ç. Temple tarafından yayınlanan kemerli düzenlemeye sahip örneklerin araştırmamızdaki tek temsilcisi Kadınhanı Taşhan'da yer alır (kat. no. 205).

Gerek malzemesi (Dokimeion mermeri), gerek süsleme karakteri ve ince işçiliği ile Doğanhisar'daki (kat. no. 206) arşitrav bloğu dikkat çekicidir. Örgü motifi merkezindeki çiçekler, ortaları matkapla belirginleştirilmiş iri inciler ve kenar boyunca uzanan urgan ve inci-makara dizisi kompozisyona zenginlik katmaktadır. Ön yüzde kollarının uçları yarım dairelerle birleştirilmiş bir haç, merkezde kare etrafında birbiri içinden geçen yarım dairelerin oluşturduğu motif ve iki eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerdeki yarım dairelerin içbükey eğrilerle birbirlerine bağlandıkları geçmeli kompozisyon tüm yüzeyi kaplamaktadır. Bu yönü ile bugün için tanınan İç Anadolu Orta Bizans Dönemi örnekleri arasında tektir.

Koçaş, Yunus Emre Külliye'sinde (kat. no. 210) bulunan templon arşitravı ise alışılmadık biçimde alt kısımda konsollarıyla birlikte işlenmiştir. Eğer bu şekilde bir kullanım görmüş ise bu durum Orta Bizans Dönemi liturjik kuruluşları için bir ilktir. Orta Bizans Dönemi

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

süsleme karakterini yansıtan örgü motifleri, eşkenar dörtgenin ve dairenin çapraz eksenlerinden dolanarak yarım daireler oluşturan geçmeli motifler işlenmiştir. Motifler ön yüzde katı bir şablona bağlı kalınmadan serbest bir dizilimde yer alırlar. Aynı yapıda devşirme olarak kullanılmış levha, templon ve kiborium sütuncelerinin benzer süsleme özelliklerini yansıtması, daha önce belirtildiği üzere söz konusu liturjik unsurların birlikte kullanıldığını ve ortak bir atölye tarafından yapılmış olduğunu kanıtlamaktadır.

Liturjik işlevli elemanların geri kalanı ambon ve altara aittir. Bunlardan Sarayönü'nde (kat. no. 225-226) bulunan ambon podyumlarının görünen alt yüzlerinde konkav biçimde oyulmuş daireler içerisinde yuvarlak uçlu on altı yapraklı rozetler yer alır. Erken Dönem'den itibaren görülen bu motif, Orta Bizans Dönemi'nde de varlığını sürdürmüştür. Bu iki örnekle birlikte Anadolu genelinde tanınan Orta Bizans Dönemi'ne ait az sayıdaki örnek, çift merdivenli Erken Dönem ambonlarda, tabanlar karşılıklı kenarlarının altta payelere oturması için dışa taşkın biçimde yapılırken, Orta Bizans Dönemi'nde bu bölümlerin giderek kaybolduğunu, bu nedenle podyumun doğrudan merdiven bloklarının üzerine oturacak şekilde düzenlendiğini ve tabanların küçülerek kareye yakın bir biçim kazandıklarını ortaya koymaktadır.

Çalışmamızda, Anadolu genelinde oldukça az sayıda örnekleri bulunan monolit altarlardan tek örnek (kat. no. 229), birden fazla unsurdan meydana gelen altarla ilişkili altar tabanlarından ise yedi örnekle temsil edilmektedir.

Altar tabanlarının tamamında (kat. no. 230-237) profilli kenarlar ve üst yüzün köşelerinde kare yuvalar bulunurken, Sarayönü'nde (kat. no. 235) tespit ettiğimiz örnek boyutları itibariyle (3 m. x 1.60 m.) bugün için tanınan Erken Bizans Dönemi Anadolu örneklerinin en büyüklerinden biri olması nedeniyle sıra dışıdır.

Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde (kat. no. 236) bulunan altar tabanı ise üst düzlemin Anadolu genelinde ve araştırma sahamızda tespit edilen tüm örneklerden farklı olarak yan yüzler gibi bezemeli oluşuyla dikkat çeker. Dört yüzde devam eden süsleme altar tabanının dört yönden görülebilecek şekilde genel uygulamanın aksine bema döşemesi üzerine yerleştirilerek kullanıldığına işaret eder.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Değerlendirmemizin son bölümünü büyük çoğunluğu duvar örgüsünde tekrardan kullanılan, kırık olmalarından dolayı tam ölçülerinin alınamayan ve süslemeleri ayırt edici karakteristik özellikler sergilemeyen bloklar oluşturur (kat. no. 238-279). Bu blokların her biri için kesin bir işlev ve tarihlendirme önerisinde bulunmak mümkün olmamıştır. Ancak bunların büyük çoğunluğunu oluşturan Derbent, Karatay, Altınekin, Kadınhanı ilçelerinde tespit ettiğimiz kireçtaşından yapılmış, görünen yüzlerinde içbükey profil ve rozetli, haçlı madalyonlar bulunan örneklerin Karaman-Karadağ bölgesinde ve bu araştırmada tespit edilen lentolarla benzer karakterde oldukları görülmektedir. İçbükey profiller taşıyan blokların kapı ya da pencere açıklıklarında, basit rozet ve haçlı madalyonlar taşıyan kesme taş blokların ise dış cephe tezyinatını hareketlendirmek için kullanıldıkları düşünülebilir.

Konya çevresinde yaptığımız yüzey araştırmalarında Tuzlukçu ilçesi dışında diğer ilçelerin tamamında (Hüyük, Derbent, Doğanhisar, Akşehir, Ilgın, Kadınhanı, Sarayönü, Beyşehir, Karatay, Altınekin) çoğunluğu Orta Bizans Dönemi'ne tarihlenen mimari ve litürjik işlevli elemanlar tespit edilmiştir. Söz konusu ilçelerin bir kısmı antik dönem yerleşimleriyle Akşehir (Philomelium), Doğanhisar, (Tymbrium/Hadrianopolis), Ilgın (Tyriaion), Sarayönü-Lâdik (Laodekia Kombusta), Beyşehir (Misthia), Beyşehir-Yunuslar (Tiberiopolis) lokalize edilmelerine karşın, mimari elemanların büyük bir bölümünün tespit edildiği ilçe merkezleri dışındaki yerleşimlerin antik dönemdeki adı günümüzde bilinmemektedir.

İlçe merkezi daha öncesinde başka bir araştırmaya konu olan Akşehir değerlendirmeye dâhil edilmediği takdirde, Beyşehir ilçesi tespit edilen mimari ve litürjik işlevli elemanların sayısı yönünden ilk sırada yer alır. Söz konusu ilçeyi sırasıyla Karatay, Doğanhisar, Ilgın ve Kadınhanı ilçeleri takip eder (Tablo 1). Benzer malzeme, süsleme ve işçilik özelliği gösteren örneklerin büyük bir bölümü Karatay-Obruk Han, Doğanhisar-Koçaş Yunus Emre Külliyesi, Ilgın-Beykonak Dediği Mahmut Sultan Mescidi ve Kadınhanı-Taşhan gibi tek bir yapıda toplanmışken, Beyşehir ilçesi malzeme, süsleme ve işçilik açısından farklı nitelikteki mimari elemanların ilçe geneline dağılımıyla da ön plana çıkmaktadır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Doğanhisar-Koçaş Yunus Emre Külliyesi, Karatay Obruk Han, Ilgın Beykonak Dediği Mahmut Sultan Mescidi ve Kadınhanı Taşhan'da devşirme olarak kullanılmış çok sayıda mimari ve liturjik işlevli elemanın benzer malzeme, süsleme ve işlenim özelliklerine dayanarak bunların aynı yapılarda bir arada kullanılmış oldukları kabul edilebilir. Araştırma sahası geneline dağılmış nitelik yönünden birbirinden ayrılan örneklerin ise farklı kiliselerde kullanılmış olabileceğini ileri sürmek mümkündür.

Konya ve yakın çevresinde Bizans Dönemi mimari faaliyetleri için üst sınır olarak kabul edebileceğimiz 11. yüzyıl sonrasında inşa edilmiş olan Obruk Han, Taşhan, Zıvarık Han, Yunus Emre Külliyesi ve Dediği Mahmut Sultan Mescidi gibi Türk Dönemi yapıları için ihtiyaç duyulan malzeme inşa edildikleri yerde veya yakın çevredeki muhtemelen kısmen korunmuş kiliselerden taşınmış olmalıdır. Koçaş Yunus Emre Külliyesi'nde devşirme olarak kullanılmış olan tür bakımından oldukça zengin litürjik malzeme bu görüşü destekler niteliktedir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kısaltmalar Listesi

Kat.	Katalog
Env.	Envanter
Bul.	Bulunduğu
Mal.	Malzeme
Yük.	Yükseklik
Gen.	Genişlik
Der.	Derinlik
Uz.	Uzunluk
Ü. Gen.	Üst genişlik
A. Gen.	Alt genişlik
Ab.	Abakus
Vol.	Volüt
Çiz.	Çizim
Res.	Resim
Bkz.	Bakınız
cm.	Santimetre
m.	Metre
km.	Kilometre
no.	Numara
İnc. Tar.	İnceleme tarihi

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

8. Katalog

1. Mimari Elemanlar

1.1. Sütun Kaideleri

Kat. No. 1 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadıhanı, Taşhan **Yük.:** 28 cm. **Uz.:** 52 cm. **Der.:** 52 cm. **Çap.:** 42 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 1 **Res. no:** 1

Kare formlu plinthosun iki köşesi kırıktır. Düz plinthosu torus, trokhilos ve üst torus sırası takip eder. Trokhilosun altında ve üstünde ince dar şeritler yer alır.

Kat. No. 2 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Gölkaşı Köyü, Cami **Yük.:** 22 cm. **Uz.:** 54 cm. **Der.:** 54 cm. **Çap:** 40 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 2 **Res. no:** 2

Kaide kısmen betona gömülüdür. Plinthosu kırık olan kaide dik açılı şerit üzerinde çeyrek içbükey profilli iki trokhilos ile torustan oluşur. Kaidenin üzerinde merkezde daire formlu bir yuva ve bununla bağlantılı kurşun akıtma kanalı vardır.

Kat. No. 3 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Çiçekler Köyü, Cami **Yük.:** 34 cm. **Uz.:** 50 cm. **Der.:** 50 cm. **Çap:** 36 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 3 **Res. no:** 3

Kaidenin kare formlu plinthosunun köşeleri kırıktır. Plinthos üzerinde alt torus ve iki düz bant yer alır. Kaidenin üzerinde merkezde daire formlu bir yuva ve bununla bağlantılı kurşun akıtma kanalı vardır.

Kat. No. 4 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü **Yük.:** 32 cm. **Uz.:** - **Çap:** 47 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 4 **Res. no:** 4

Plinthosun üç köşesi kırıktır. Plinthos üzerinde düz profilli bir torus ile sütun gövdesinin alt bölümü işlenmiştir.

1.2. Çifte Sütun Kaideleri

Kat. No. 5 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadıhanı, Belediye Bahçesi **Yük.:** 22 cm. **Uz.:** 87 cm. **Der.:** 60 cm. **Çap.:** 74 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 5 **Res. no:** 5

Dikdörtgen formlu plinthosun üç köşesi kırıktır. Bunun üzerinde alt torusu ince bir şerit, trokhilos ve iki düz bant sırası takip eder.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 6 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Damlapınar Köyü, Cami **Yük.:** 24 cm. **Uz.:** 65 cm. **Der.:** 31 cm. **Çap:** 61 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 6 **Res. no:** 6

Kaide torus, trokhilos ve üst torustan oluşur. Trokhilosun altında ve üstünde ince şeritler yer alır. Şeritler uzun yüzlerde düz bırakılmıştır.

1.3. Postamentler

Kat. No. 7 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Aşağı Esence Köyü, Belediye Parkı **Yük.:** 83 cm. **Uz.:** 63 cm. **Der.:** 51 cm. **Çap.:** 34 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 7 **Res. no:** 7

Postament sağlam durumdadır. Altta tek, üstte kademeli olarak dışa doğru açılan üç şeritli postament gövdesinin üzerinde standart formlu attik tip kaide yer alır.

Kat. No. 8 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Kurşunlu Köyü, Cami **Yük.:** 44 cm. **Uz.:** 70 cm. **Der.:** 70 cm. **Çap.:** 50 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 8 **Res. no:** 8

Postament toprağa gömülüdür ve alt kısmı kırıktır. Postament üzerinde standart formlu attik tip kaide yer alır. Üst düzlemde merkezde daire formlu bir yuva ve bununla bağlantılı kurşun akıtma kanalı vardır.

1.4. Sütun Başlıkları

1.4.1. Erken Bizans Dönemi Sütun Başlıkları

Kat. No. 9 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Yeşilköy Köyü, Cami **Yük.:** 31 cm. **Uz.:** 37 cm. **Der.:** 53 cm. **Vol. Y.:** 26 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 9-10

Başlık duvara gömülüdür. 4.5 tur dönen özensiz işlenmiş volüt üstte dar bir abakusla birleşir. Ekhinusta ince bir kazıma ile kılıftan ayrılmış yumurta ve daire biçimine dönüşmüş köşe palmetleri vardır. Pulvinus bölümü balteus bandından gelişerek volütlere doğru uzanan sivri uçlu uzun geniş yapraklarla bezenmiştir.

Kat. No. 10 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Yük.:** 25 cm. **Çap:** 47 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 11

Başlık yaklaşık yarısından itibaren kırıktır. Tek sıra akanthus çelengi taban bileziği üzerinden yükselerek kalathos üzerine yayılmıştır. Kalın damarlı akanthus yaprakları oldukça yüzeysel

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

işlenmiştir. Yan yaprakların uçları birbirlerine doğru uzanarak köprüler oluşturur. Akanthusun üst yaprak uçları ise bir üst dizinin alt yaprağıyla birleşir. Başlığın alt yüzeyinde bir kurşun yuvası yer alır.

Kat. No. 11 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Yeşilköy Köyü, Kantarcı Tesisleri **Yük.:** 32 cm. **Uz.:** 43 cm. **Der.:** 43 cm. **Ab. Y.:** 8 cm. **Çap:** 29 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 12

Başlığın geniş dik profilli abakusunun iki köşesi kırıktır. Abakusun altında kalın setlerle çevrelenmiş, alt kısa kenarı içbükey on altı yiv yer alır. Altta yarı dairevi profilli kalın bir bilezik, üst düzlemde daire formlu bir yuva bulunur.

Kat. No. 12 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Bahçesi **Yük.:** - **Uz.:** - **Der.:** - **Çap:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 13

Abakusun köşeleri kırıktır. Profilli iç bükey yivler abakusa doğru dışa açılarak başlık gövdesini çevrelemekte ve ince bir kalathos dudağı ile abakusa bağlanmaktadır. Altta ince kazıma ile kılıflarından ayrılan yumurta ve V biçimli kalın ok-uçlarından oluşan İon Kymation süslemeli bilezik yer alır.

Kat. No. 13 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Argıthanı Beldesi, Kültür Parkı **Yük.:** 36 cm. **Üst Uz.:** 70 cm. **Alt Uz.:** 45 cm. **Der.:** 40 cm. **Çap:** 32 cm. **Vol. Çap:** 8 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 14-15

İmpostun köşeleri kırıktır. Düz profilli abakusun altında impost bölümünün kısa yüzlerinde araları kalp biçimli düzenlenmiş Kristogram ile sonradan kazınarak tahrip edilmiş kabartmalı bir haç yer alır. Yan yüzlerde dar ve geniş olarak birbirini takip eden yiv sırası bulunur. İonik bölümde üç buçuk tur döndüğü anlaşılan volütler tahrip olmuştur. Ekhinusun birinde çift kılıflı bir yumurta ve her iki yanda stilize yapraklar yer alır. Diğerinde kısmen tahrip olmuş palmet benzeri bitkisel bir motif bulunur. Pulvinus bölümü yatay eksende ters yönde volütlere doğru uzanan üç uzun yaprakla bezenmiştir.

Kat. No. 14 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, İlyaslar Köyü **Yük.:** 35 cm. **Uz.:** 52 cm. **Der.:** 52 cm. **Ab. Y.:** 6 cm. **Çap:** 41 cm. **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 16

Başlığın kalathosu, alt taban kısmı ve abakusun bir köşesi kısmen kırılmıştır. Tek sıra akanthus dizisi ile yiv sırası kalathosu tamamen kaplamaktadır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Yüzeysel işlenmiş akanthus yaprakları kalın damarlı şematik görünümlü geniş yapraklar şeklindedir. Yaprak uçları kendi içine kıvrılarak ve yan yapraklarla birleşerek geniş gözler oluşturur. Kalın damarlı akanthus yapraklarının işlendiği yüzey yiv sırasının hemen altında dışa taşkın haldedir. Yiv sırası dışa doğru açılarak ince bir kalathos dudağı ile abakusa bağlanır. Üst düzlemde içi kurşun dolgulu zıvana deliği yer alır.

Kat. No. 15 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Aşağıçiğil Köyü, Çarşı Cami Şadırvanı **Yük.:** 34 cm. **Uz.:** 50 cm. **Der.:** 50 cm. **Çap:** 44 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no:** - **Res. no:** 17

Ters yerleştirilmiş başlığın madalyon seviyesine kadar olan kısmı zemine gömülüdür. Altta küçük boyutlu tek sıra akanthus yaprağı çelengi yer alır. Akanthus yaprakları oldukça etli işlenmiştir. Dip yapraklar birleşerek derin kapalı gözler oluşturur. Yaprak dizisinin hemen üstünden başlayan üçer şeritli bantların birbirleri içinden geçerek meydana getirdiği ajur tekniğinde derince oyulmuş örgü motifi başlık gövdesini kaplamıştır. Dört yüzün merkezinde iki şeritli dikdörtgen panolar içinde birer haç motifi işlenmiştir. Malta haçı şeklinde işlenmiş olan haç motiflerinin ikisinde haç kollarının uçları inci taneleri ile sonlanırken bunlardan üst haç kolundakilerin ortaları matkap işçiliği ile delinerek belirginleştirilmiştir. Bu iki motifte alt haç kolundan gelişen saplar haçın iki yanına doğru yükselmekte ve uçlarda yapraklarla sonlanmaktadır. Diğer iki haç motifinde ise yine alt haç kollarından gelişen saplar dikdörtgen panonun üst kenarı ile birleşmektedir.

1.4.2. Orta Bizans Dönemi Sütun Başlıkları

Kat. No. 16 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Bahçesi **Yük.:** 39 cm. **Uz.:** - **Der.:** - **Ab. Y.:** 6 cm. **Çap:** 46 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 18

Başlığın abakusunda ve gövdesinde kısmi kırıklar mevcuttur. Köşeleri pahlı abakusun altında tek sıra akanthus dizisi kalathosu tamamen kaplamaktadır. Akanthus yaprakları yüzeysel işlenmiş geniş yapraklar şeklindedir. Sivri uçlu yan yapraklar kendi içlerine kıvrılarak büyük gözler, yan yapraklarla birleşerek köprüler oluşturur. Kalın damarları set biçiminde uzanan yaprakların işlendiği

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yüzey abakustan ince bir kalathos dudağı ile ayrılır.

Kat. No. 17 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Üstünler Köyü **Yük.:** 46 cm. **Uz.:** 56 cm. **Der.:** 56 cm. **Ab. Y.:** 9 cm. **Çap:** 31 cm. **Mal.:** Pembe Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 19-20

Kare prizmal tabanlı başlıkta yüksek düz profilli abakusun iki köşesi kırıktır. Başlığın karşılıklı yüzlerinde uçları yana doğru açılan kabartmalı haçlar vardır. Alt haç kolundan çıkan yarım palmet haçın her iki yanında yer alır. Diğer karşılıklı yüzlerde on altı yuvarlak uçlu yapraktan oluşan rozetler bulunur. Köşe eksenlere bilezik üzerinde yükselen sığ işlenmiş kısa saplı kozalaklar yerleştirilmiştir.

Kat. No. 18 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Üstünler Köyü **Yük.:** 56 cm. **Uz.:** 68 cm. **Der.:** 68 cm. **Ab. Y.:** 7 cm. **Çap:** 39 cm. **Mal.:** Pembe Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 21-22

Kare prizmal tabanlı başlığın bir yüzü sonradan kazınarak tahrip edilmiştir. Düz profilli kare formlu abakusun altında diş sırası yer alır. Başlığın karşılıklı yüzlerinde alttan çıkan şeritler bir madalyon oluşturmakta ve çapraz eksenlerde kıvrılarak üstte üç yapraklı motifleri taşımaktadır. Madalyonların birinin içinde çarkıfelek diğerinde rozet bulunur. Madalyonun iki yanında bir yaprağı S kıvrımlı ve büyükçe işlenmiş yarım palmetler yer alır. Diğer yüzde ortadaki haç sonradan kazınarak tahrip edilmiştir. Üst haç kolunun iki yanına birer rozet yerleştirilmiştir. Haçın iki yanında yarım palmetler tekrar edilmiştir. Köşe eksenlerde kısa saplı kozalak biçimli motifler yer alır. Başlık altta bir bilezikle sonlanır.

Kat. No. 19 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami **Yük.:** 37 cm. **Uz.:** 60 cm. **Der.:** 60 cm. **Ab. Y.:** 2.5 cm. **Vol. Ç:** 8.5 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 23

Sadece iki yüzü görülebilen kare prizmal tabanlı başlık sarı boya ile badana edilmiştir. İnce düz bir abakusun altında bir yüzde bilezik üzerinden gelişen kalın iki sap birbirlerini çapraz eksende keserek yukarı doğru uzanmakta ve yanlara doğru volüt biçiminde kıvrılmaktadır. Sapların uçlarında kalın damarlı kıvrık birer yaprak yer alır. Üstte uçları abakusa değen üç geniş yapraklı bir çiçek motifi vardır. Başlığın diğer yüzünde altta kalın iki sap volüt biçiminde kıvrılmakta, sapın üzerinde iki

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

şeritli bir madalyon içinde on iki yapraklı rozet bulunmaktadır. Madalyonun üstünden gelişen sapların biri sağa, diğeri sola kıvrılarak kalın damarlı birer yaprak taşır. Pahlı köşelerin her iki kenarında kalın damarlı setler halinde uzanan stilize yaprakları sınırlayan şeritler üstte içe kıvrılarak dört tur dönen bir çift volüt oluşturur.

Kat. No. 20 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami **Yük.:** 33 cm. **Uz.:** 56 cm. **Der.:** 56 cm. **Ab. Y.:** 3 cm. **Vol. Ç:** 7.5 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 24

Sadece iki yüzü görülebilen kare prizmal tabanlı başlık sarı boya ile badana edilmiştir. Kare prizmal tabanlı başlığın giriş kapısında kullanılan diğer başlık ile malzeme, süsleme ve ebat yönünden benzer olması aynı yapıda kullanıldıklarını düşündürmektedir. Diğer başlıktan farklı olarak bir yüzde altta kıvrık dip yapraklı bir sapın taşıdığı üç yapraklı çiçek motifi görülmektedir. Diğer yüzde ise ortada iki şeritli madalyon içinde sekiz yapraklı bir rozet yer alır. Madalyondan çıkan sapların biri sağa, diğeri sola kıvrılır ve aşağı sarkan kalın damarlı birer yaprak taşır. Pahlı köşelerin her iki kenarında kalın damarlı setler halinde uzanan stilize yaprakları sınırlayan şeritler üstte içe kıvrılarak üç tur dönen bir çift volüt oluşturur.

Kat. No. 21 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Akçabelen Köyü **Yük.:** 52 cm. **Uz.:** 48 cm. **Der.:** 48 cm. **Ab. Y:** 5 cm. **Çap:** 30 cm. **Mal.:** Pembe Breş Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 25-26

Kare prizmal tabanlı başlıkta yüksek kare formlu abakusun bir köşesi kırıktır. Bir yüzde Kristogram, diğer yüzlerde yaprakları sivri ve yuvarlak uçlu, ortası yüksekçe işlenmiş içbükey kıvrımlı, yüksek kabartmalı rozetler bulunur.

1.5. Çifte Sütun Başlıkları

Kat. No. 22 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Yenidoğan Köyü, Belediye Bahçesi **Yük.:** 27 cm. **Uz.:** 38 cm. **Der.:** 27 cm. **Çap:** 35 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 27

Başlığın dik profilli abakusunun bir kısa kenarı kırıktır. Başlıkta tek sıra akanthus yaprak çelengi yer alır. Kalın damarlı akanthus yaprakları oldukça etli işlenmiştir. Dip yapraklarının üst yaprakla, yan yaprakların birbirleriyle birleşmesiyle derin gözler oluşmuştur. Yapraklar üzerinde yüzeysel işlenmiş caulis ve heliksler bulunur. Üst

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

düzlemde daire formlu bir kurşun yuvası vardır.

Kat. No. 23 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Ladik Beldesi, Kültür Sarayı Bahçesi **Yük.:** 52 cm. **Uz.:** 97 cm. **Der.:** 74 cm. **Ab. Y.:** 5 cm. **Çap:** 77 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 28

Başlıkta dik profilli abakusun bir köşesi kırıktır. Başlık yüzeyinde alt kısa kenarı içbükey yapılmış kalathos dudağına doğru dışa açılan otuz iki yiv yer alır. Başlığın alt kısmında yumurta-ok ucu dizili bir bilezik bulunur. Uzun yüzler ince saplı birer ara yaprakla dışa taşkın olarak yapılmıştır.

Kat. No. 24 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Büyükzengi Köyü **Yük.:** 28 cm. **Uz.:** 72 cm. **Der.:** 43 cm. **Ab. Y.:** 7 cm. **Çap:** 58 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 29

Başlıkta dik profilli abakusun bir uzun kenarı kırıktır. Başlık yüzeyinde alt kısa kenarı lunet biçiminde yarım dairevi dolgulu dışa doğru açılan yirmi dört yiv yer alır. Bir uzun kenarda levha kanalı vardır.

Kat. No. 25 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadıhanı, Belediye Bahçesi **Yük.:** 35 cm. **Uz.:** 83 cm. **Der.:** 54 cm. **Ab. Y.:** 10 cm. **Çap.:** 66 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 30

Başlığın dik profilli abakusunun bir köşesi kırıktır. Kalathos dudağının altında alt kısa kenarı lunet biçiminde yarım dairevi dolgulu yirmi sekiz yiv yer alır. Dışa çıkıntı yapan yan yüzlerin köşelerinde ince saplı ara yapraklara yer verilmiştir.

Kat. No. 26 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadıhanı, Belediye Bahçesi **Yük.:** 41 cm. **Uz.:** 84 cm. **Der.:** 58 cm. **Ab. Y.:** 7 cm. **Çap.:** 66 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 31

Başlığın dik profilli abakusunun bir köşesi kırıktır. Başlık yüzeyinde alt kısa kenarı lunet biçiminde yarım dairevi dolgulu yirmi sekiz yiv yer alır. Dışa çıkıntı yapan yan yüzlerin köşelerinde ince saplı ara yapraklara yer verilmiştir.

Kat. No. 27 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Vuslat Parkı **Yük.:** 16 cm. **Uz.:** 61 cm. **Der.:** 42 cm. **Çap.:** 51 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 32

Başlığın dik profilli abakusunun iki köşesi kırıktır. Başlık yüzeyinde alt kısa kenarı lunet biçiminde yarım dairevi dolgulu kalathos dudağına dik olarak uzanan yirmi dört yiv yer alır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 28 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Yenidoğan Köyü, Belediye Bahçesi **Yük.:** 30 cm. **Uz.:** 56 cm. **Der.:** 31 cm. **Çap:** 40 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 33

Başlık sağlam durumdadır. Kavisli bir profile sahip olan başlığın kısa silindirik yan yüzlerinin her birinde alt kısa kenarı lunet biçiminde yarım dairevi dolgulu beş yiv yer alır. Yiv sırası uzun kenarlar boyunca devam etmemektedir. Dışa doğru genişleyen yivler ince bir kalathos dudağı ile abakusa bağlanır. Üst düzlemde daire, bir uzun yüzde dikdörtgen formlu yuva bulunur.

1.6. Payeler

Kat. No. 29 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 149 cm. **Gen.:** 59 cm. **Der.:** 26 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 9 **Res. no:** 34

Kaide ve başlığı ile kullanılmış payenin bir yüzü sıva içindedir. Üst ve alt kısa kenarlarda silmelerin sınırladığı ön yüzde geniş bir soffit yer alır. Soffitin dar kenarları içbükey profillidir. Soffitin içinde sonradan kazınarak tahrip edilmiş bir haç bulunur.

Kat. No. 30 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 149 cm. **Gen.:** 59 cm. **Der.:** 29 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 10 **Res. no:** 35

Kaide ve başlığı ile kullanılmış payenin bir yüzü sıva içindedir. Üst ve alt kısa kenarlarında silmelerin sınırladığı ön yüzde geniş bir soffit yer alır. Soffitin dar kenarları içbükey profillidir. Soffitin içinde sonradan kazınmış bir haç bulunur. Haç kollarının uçları dışa doğru genişlemektedir.

Kat. No. 31 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 109 cm. **Gen.:** 52 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 11 **Res. no:** 36

Payenin bir kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde yarı dairevi dolgulu geniş bir soffit yer alır. Soffitin içinde uçları yana doğru genişleyen ve çerçeveye uzanan kabartmalı bir haç vardır.

Kat. No. 32 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 93 cm. **Gen.:** 46 cm. **Der.:** 21 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 12 **Res. no:** 37

Paye üstten ve alttan kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde yarı dairevi dolgulu geniş bir soffit yer alır. Soffitin içinde uçları yana doğru genişleyen ve

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

çerçeveye uzanan kabartmalı bir haç vardır.

Kat. No. 33 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 78 cm. **Gen.:** 42 cm. **Der.:** 13 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 13 **Res. no:** 38

Duvar örgüsü içindeki paye ¼ oranında günümüze ulaşmıştır. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde yarı dairevi dolgulu geniş bir soffit yer alır. Soffitin içinde uçları yana doğru genişleyen ve çerçeveye uzanan kabartmalı bir haç kolu bulunur.

Kat. No. 34 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayındır Köyü, Çeşme **Yük.:** 90 cm. **Gen.:** 18 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 14 **Res. no:** 39

Duvar örgüsü içindeki paye başlığı ile işlenmiştir. Alttan ve üstten biri ince diğeri kalın iki profilin sınırladığı başlık bölümünde alt kısa kenarı lunet biçiminde dolgulu dört yiv yer alır.

Kat. No. 35 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü **Yük.:** 62 cm. **Gen.:** 26 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 15 **Res. no:** 40

Alt kısmı büyük ölçüde kırık olan paye başlığı ile işlenmiştir. Başlıkta kalın setlerle birbirinden ayrılan dörtlü yiv süslemesi altında İon-kymationu bulunur. Payenin diğer yüzleri görülememektedir.

Kat. No. 36 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü, Mezarlık **Yük.:** 56 cm. **Gen.:** 29 cm. **Der.:** 21 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 16 **Res. no:** 41

Başlığı ile birlikte işlenmiş payenin alt kısmı kırıktır. Görünen yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde yer alan haç motifinin sadece üst kolu korunmuştur. Haç kolunun iki ucunda içleri matkapla delinerek bezenmiş birer inci tanesi vardır. Başlık bölümü dikdörtgen bir çerçeve içinde ovoid formlu iki sıra uzanan yumurta dizisi ile süslenmiştir.

Kat. No. 37 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayafşar Köyü, Hızır Ali Paşa Cami **Yük.:** 196 cm. **Gen.:** 51 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 17 **Res. no:** 42

Duvar örgüsündeki payenin üst kısmı kırıktır. Ön yüzde soffit motifi vardır. Soffitin merkezinde hafif dış bükey profilli dikdörtgen çerçeve bulunur.

1.7. Çifte Sütunlar

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 38 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Başhüyük Köyü **Yük.:** 130 cm. **Gen.:** 51 cm. **Der.:** 27 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 18 **Res. no:** 43-44

Çifte sütun gövdesinin üst kısmı kırıktır. Hafifçe dışa taşkın uzun yüzde iki şeritli kazıma bir soffit motifi vardır. Silindirik kısa yüzde kabartma olarak yapılmış daire içinde bir Malta haçı bulunur.

Kat. No. 39 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Karadiken Köyü, Eski İlkokul Bahçesi **Yük.:** 138 cm. **Gen.:** 62 cm. **Der.:** 39 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 19 **Res. no:** 45

Çifte sütun yarısından itibaren kırıktır. Uzun yüzde bir soffit yer alır. Soffitin merkezinde kabartma dış bükey profil bulunur.

1.8. Çifte Sütunceler

Kat. No. 40 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Yenidoğan Beldesi, Belediye Bahçesi **Yük.:** 172 cm. **Gen.:** 62 cm. **Der.:** 23 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 20 **Res. no:** 46

Kaidesi ve başlığı ile birlikte işlenmiş çifte sütun sağlam durumdadır. Görünen bir uzun kenarda içiçe geçmiş iki soffit yer alır. Başlıkta dik profilli iki silme arasında silindirik kısa kenarlar boyunca devam eden stilize yumurta ve yiv sırası bulunur. Kaide kısmında üstteki üç dışbükey profili ince bir silme ile dışbükey dördüncü bir profil izler ve kaide geniş dik açılı bir plinthosla son bulur. Silindirik kısa kenarların birinde yan yüzde dikdörtgen formlu altı yuva vardır.

Kat. No. 41 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Kurşunlu Köyü, Yukarı Çeşme **Yük.:** 89 cm. **Gen.:** 83 cm. **Der.:** 38 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 21 **Res. no:** 47

Çifte sütuncenin alt kısmı betona gömülüdür. Parçanın üst kısmında uzun yüzler boyunca da devam eden yiv ve yumurta-okucu dizisi bulunur. Uzun yüzün merkezinde içi dikdörtgen çerçeveli bir soffit vardır. Soffitin kısa kenarı içbükey profillidir.

Kat. No. 42 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Saraypınar Köyü **Yük.:** 70 cm. **Gen.:** 66 cm. **Der.:** 32 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 22 **Res. no:** 48

Başlığı ile birlikte işlenmiş çifte sütunce betona gömülüdür. Başlık kısmında alttaki yumurta-ok ucu dizisini üstte bir yiv sırası takip eder. Silmeler uzun yüzler boyunca devam etmektedir. Uzun

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yüzün merkezindeki soffitin bir bölümü korunmuştur.

Kat. No. 43 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Saraypınar Köyü **Yük.:** 58 cm. **Gen.:** 59 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 23 **Res. no:** 49

Başlığı ile birlikte işlenmiş çifte sütunce toprağa gömülüdür. Sütunce gövdesi düz bir silme ile sonlanmaktadır. Başlık kısmında alttaki yumurta-ok ucu dizisini üstte bir yiv sırası takip eder. Uzun yüzün merkezinde içi derin oyulmuş soffitin ucu görülebilmektedir.

Kat. No. 44 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Güneyköy Köyü, Elikesik Han **Yük.:** 52 cm. **Gen.:** - **Der.:** 23 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 24 **Res. no:** 50

Duvar içindeki çifte sütünce büyük oranda kırıktır. Görülebilen silindirik kısa yüzde üstte dairelerden oluşan yumurta dizisi, altta lunet biçiminde dolgulu yiv sırası yer alır.

Kat. No. 45 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Vuslat Parkı **Yük.:** 122 cm. **Gen.:** 79 cm. **Der.:** 28 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 25 **Res. no:** 51

Çifte sütünce toprağa gömülüdür ve bir uzun kenarı sonradan tıraşlanarak tahrip edilmiştir. Silindirik kısa yüzde altta iki, üstte tek düz profilli silme arasında yiv sırası yer alır. Yivler uzun kenar boyunca devam eder.

Kat. No. 46 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Büyükzengi Köyü **Yük.:** 63 cm. **Gen.:** 63 cm. **Der.:** 18 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 52

Çifte sütünce yarısından itibaren düzgünce kesilmiştir. Görülebilen silindirik kısa yüzlerin üst kısmı dışa taşkın yatay bir silme ile sınırlanmıştır. İnce ikinci silmeyi bir yiv dizisi takip eder. Yivler uzun yüzler boyunca devam eder.

Kat. No. 47 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Yukarıçiğil Köyü, Ortapınar Çeşmesi **Yük.:** 51 cm. **Gen.:** 32 cm. **Der.:** 47 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 53-54

Çifte sütuncenin toprağa gömülü alt kısmı büyük ölçüde kırıktır. Görülebilen silindirik kısa yüzde tek silmenin altında üstteki birleşim yerlerini üçgenlerin doldurduğu bir yiv sırası, onun da altında düz profilli iki silme vardır. Benzer bir düzenleme kısmen görülebilen diğer silindirik kısa kenarda da yer alır. Silmeler uzun yüzlerde devam eder.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 48 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 128 cm. **Gen.:** 71 cm. **Der.:** 24 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 55

Çifte sütunce sağlam olarak günümüze ulaşmıştır. Silindirik kısa yüzün alt bölümünde üstte ince içbükey profillerle ayrılmış üç düz silmeden sonra derin içbükey bir profil gelmekte, ince düz bir silme ve dışa taşkın bir profille kaide kısmına geçiş yapılmaktadır. Üst bölümde bir yiv dizisi yer alır. Silme ve profiller uzun yüzler boyunca devam eder. Bir silindirik kısa yüzün uzun yüzle birleştiği hat boyunca iki zıvana açılmıştır.

Kat. No. 49 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Çiçekler Köyü, Çeşme **Yük.:** 104 cm. **Gen.:** 61 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no: - Res. no:** 56

Duvar örgüsü içinde yer alır. Silindirik kısa yüzlerin alt kısmında üstte ince iki silme ile altta dik açılı silme arasında içbükey geniş bir profil bulunur. Üst kısımda yiv dizisi yer alır.

Kat. No. 50 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 55 cm. **Gen.:** 78 cm. **En:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 57

Çifte sütuncenin bir uzun kenarı duvar örgüsü içindedir. Görünen iki silindirik kısa yüzün üst bölümünde yiv sırası, alt bölümünde tek silme yer alır. Uzun kenarda dikdörtgen formlu üç yuva bulunur.

Kat. No. 51 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Altınekin, Zıvarık Han **Yük.:** 65 cm. **Gen.:** 38 cm. **En:** 19 cm. **Mal.:** Yerel Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 58-59

Çifte sütunce yarısından itibaren kırıktır. Görünen kısa silindirik yüzde alttaki iki silmeyi kalın kılıflarla ayrılmış stilize yarım dairevi işlenmiş yumurta dizisi takip eder. Üst bölümde altta iki silme ve dışa taşkın geniş üçüncü bir silme vardır. Silmelerin üstünde yumurta dizisi tekrar eder. Silindirik kısa yüzün merkezinde kabartmalı bir haç yer alır. Haçın merkezinde matkapla delinmiş bir inci vardır.

Kat. No. 52 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 85 cm. **Gen.:** 46 cm. **En:** 18 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 60

Sıva ile çevrelenmiş çifte sütuncenin silindirik kısa yüzlerinden sadece biri görülebilmektedir. Görünen silindirik kısa yüzün alt bölümü tahrip olmuştur. Kademeli olarak genişleyen kesik

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

piramit biçimindeki üst bölümde üç sıra süsleme yer alır. Üstte düz ve ters yapılmış üçgen dizisi zikzak şeklinde devam ederken altta kalın kılıflarla çevrelenen iki sıra yumurta motifi vardır. Silindirik kısa yüzde kollarının uçları yana doğru genişleyen kazınmış bir haç bulunur. Uzun kenarda dikdörtgen formlu iki yuva vardır.

Kat. No. 53 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 80 cm. **Gen.:** 66 cm. **En:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 61

Duvar örgüsü içindeki çifte sütunce yarısından itibaren kırıktır. Görünen iki kısa silindirik yüzde uzun yüzler boyunca devam eden silmeler ve kalın kılıflı yumurta dizisi vardır.

Kat. No. 54 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Şamlar Köyü, Cami **Yük.:** 99 cm. **Gen.:** 73 cm. **Der.:** 37 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 62

Çifte sütunce yarısından itibaren kırıktır. Silindirik kısa yüzlerde altta dışa taşkın düz iki profil vardır. Uzun yüzde bir soffit yer alır. Soffitin merkezinde kabartma dış bükey profil bulunur.

Kat. No. 55 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Şamlar Köyü, Cami **Yük.:** 103 cm. **Gen.:** 73 cm. **Der.:** 37 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 63

Çifte sütunce yarısından itibaren kırıktır. Silindirik kısa yüzlerde altta dışa taşkın düz iki profilden sonra üçüncü bir profille kaide bölümüne geçilir. Uzun yüzde bir soffit yer alır. Soffitin merkezinde kabartma dış bükey bir profil bulunur.

Kat. No. 56 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Yunuslar Köyü, Köprü **Yük.:** 66 cm. **Gen.:** 59 cm. **Der.:** 31 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 64

Çifte sütun gövdesi yarısından itibaren kırıktır. Görünen bir uzun kenarda kazınmış basit bir soffit ile içindeki dikdörtgen profilin varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır. En üstte dışa taşkın geniş bir profil vardır.

Kat. No. 57 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Damlapınar Köyü, Cami **Yük.:** 56 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** 36 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 65

Çifte sütunce betona gömülüdür ve sonradan badana edilmiştir. Silindirik kısa yüzlerin birinde üstte kısa kenarı lunet biçimli sonlanan yatay içbükey profil yer alır. Dışa taşkın uzun yüzlerde birer soffit vardır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 58 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Damlapınar Köyü, Cami **Yük.:** 51 cm. **Gen.:** 70 cm. **Der.:** 36 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 66

Çifte sütunce betona gömülüdür ve sonradan badana edilmiştir. Dışa taşkın uzun yüzlerde birer soffit vardır.

Kat. No. 59 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 131 cm. **Gen.:** 76 cm. **Der.:** 29 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 26 **Res. no:** 67

Çifte sütunce sağlam durumdadır. Silindirik kısa yüzlerin alt kısmında dışa doğru genişleyen kaide ile iki düz silme yer alır. Üstte düz bir silmeden sonra dışa taşkın bir profille başlık kısmına geçilir. Silmeler uzun yüzde devam eder.

Kat. No. 60 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Saraypınar Köyü **Yük.:** 119 cm. **Gen.:** 66 cm. **Der.:** 24 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 27 **Res. no:** 68

Çifte sütunce toprağa gömülüdür. Silindirik kısa yüzlerde üstte üç düz silmeyi içbükey bir profil takip eder. İçbükey profilden sonra gelen dışbükey profille tepelik bölümüne geçilir. Profil ve silmeler uzun yüzler boyunca devam eder.

Kat. No. 61 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Saraypınar Köyü **Yük.:** 132 cm. **Gen.:** 68 cm. **Der.:** 25 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 28 **Res. no:** 69

Çifte sütunce toprağa gömülüdür. Üst kısımda üç düz silmeyi içbükey ve dışbükey profiller takip eder. Profil ve silmeler uzun yüzler boyunca devam eder.

Kat. No. 62 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Hüyük, İlmen Köyü, Çeşme **Uz.:** 110 cm. **Gen.:** 60 cm. **En.:** 25 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 29 **Res. no:** 70

Çifte sütuncenin görülebilen silindirik kısa yüzlerinin alt kısmında biri kademeli iki silme ile derin bir içbükey profille bunlardan ayrılan biri geniş üç düz silme bulunur. Üst kısımda kademeli yükselen biri geniş iki düz silme yer alır.

Kat. No. 63 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Hüyük, İlmen Köyü, Çeşme **Uz.:** 110 cm. **Gen.:** 60 cm. **En.:** 25 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 30 **Res. no:** 71

Çifte sütuncenin görülebilen iki silindirik kısa yüzünde silme bulunmamaktadır.

Kat. No. 64 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Şamlar Köyü, Cami **Yük.:** 136

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

cm. **Gen.:** 73 cm. **Der.:** 34 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 31 **Res. no:** 72

Çifte sütunce betona gömülüdür ve üst kısmının köşeleri kırıktır. Silindirik kısa yüzlerde üstte ve altta dışa taşkın düz iki profilden sonra üçüncü bir profille kaide ve üst bölüme geçilir. Uzun kenar üstte içbükey, altta kaideye çapraz inmektedir.

Kat. No. 65 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Yenidoğan Köyü, Belediye Bahçesi **Yük.:** 89 cm. **Gen.:** 52 cm. **Der.:** 33 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 32 **Res. no:** 73

Çifte sütunce yaklaşık yarısından itibaren kırıktır. Silindirik kısa yüzlerde birbirini takip eden üç silmenin üzerinde içbükey bir profil yer alır. Profilin üzerinde ince bir silme, dışa taşkın dışbükey bir profil ile en üstte dik açılı geniş bir profil vardır. Silme ve profiller uzun yüzler boyunca devam etmektedir.

Kat. No. 66 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Yenidoğan Köyü, Belediye Bahçesi **Yük.:** 103 cm. **Gen.:** 64 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 33 **Res. no:** 74

Çifte sütunce yaklaşık yarısından itibaren kırıktır. Silindirik kısa yüzlerde birbirini takip eden üç silmenin üzerinde içbükey bir profil yer alır. Profilin üzerinde ince bir silme, dışa taşkın dışbükey bir profil ile en üstte dik açılı geniş bir profil vardır. Silme ve profiller uzun yüzler boyunca devam etmektedir.

Kat. No. 67 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 105 cm. **Gen.:** 75 cm. **En:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 34 **Res. no:** 75

Duvar örgüsü içindeki çifte sütunce sağlam durumdadır. Görünen iki silindirik kısa yüzün alt bölümünde altta ve üstteki iki silme arasında içbükey bir profil yer alır. Üst bölümde alttaki iki silmeyi içbükey geniş bir profil ve bir silme izler.

Kat. No. 68 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 95 cm. **Gen.:** 71 cm. **En:** 21 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 35 **Res. no:** 76

Duvar örgüsü içindeki çifte sütunce sağlam durumdadır. Görünen iki silindirik kısa yüzün alt bölümünde altta ve üstteki iki silme arasında içbükey bir profil yer alır. Üst bölümde alttaki iki silmeyi içbükey bir profil ve bir silme izler. Üstteki içbükey profil uzun yüz boyunca biraz devam etmektedir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 69 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 95 cm. **Gen.:** 71 cm. **En:** 21 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 36 **Res. no:** 77

Duvar örgüsü içindeki çifte sütunce sağlam durumdadır. Görünen iki silindirik kısa yüzün alt bölümünde altta ve üstteki iki silme arasında içbükey bir profil yer alır. Üst bölümde alttaki iki silmeyi içbükey bir profil ve bir silme izler. İçbükey profiller uzun yüz boyunca biraz devam etmektedir.

Kat. No. 70 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 113 cm. **Gen.:** 68 cm. **En:** 29 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 37 **Res. no:** 78

Bir uzun yüzü sıva içindeki çifte sütuncenin üst bölümü kısmen kırıktır. Görünen iki silindirik kısa yüzün alt bölümündeki üç silme yer alır. Üst bölümde alttaki iki silmeyi içbükey geniş bir profil izler. Silmeler uzun yüzler boyunca devam eder.

Kat. No. 71 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Yük.:** 80 cm. **Gen.:** 78 cm. **En:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 79

Çifte sütunce duvar örgüsü içindedir. Görünen bir kısa silindirik yüzün alt bölümünde iki silme arasında geniş içbükey bir profil yer alır. Üst bölümde altta ince bir kanalla ayrılmış iki silmeyi içbükey bir profil ve silme takip eder.

Kat. No. 72 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Altınekin, Koçyaka Köyü **Yük.:** 100 cm. **Gen.:** 40 cm. **En:** 17 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 80

Çifte sütuncenin silindirik kısa yüzlerinden biri kırıktır. Görünen yüzün alt bölümünde sırayla silme, içbükey profil ve iki silme yer alır. Üst bölümde iki silme bulunur. Uzun yüzde dikdörtgen formlu üç yuva ve tepesinde yuvarlak bir yuva vardır.

Kat. No. 73 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Yukarı Mahalle Çeşmesi **Yük.:** 61 cm. **Gen.:** 74 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 81

Alt kısmı toprağa gömülü olan çifte sütuncenin uzun ve kısa silindirik yüzleri boyunca devam eden düz ve profilli silmeler yer alır. Silmelerden altta olanların ikisi düz biri dışbükey işlenmiştir. Üstteki iki düz silme kademeli olarak yükselir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 74 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Bayramlı Köyü **Yük.:** 66 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** 22 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 82

Çifte sütuncenin alt bölümü kırıktır. Bir silindirik kısa yüzde alt bölümü sınırlandıran en üstteki düz silme korunmuştur. Çifte sütuncenin üst kısmı alttan sırasıyla düz bir silme, dışbükey bir profil ve ikinci bir düz silme sınırlanır. Üst kısım içbükey bir profilden sonra kademeli olarak yükselen iki düz silme ile sonlanır. Silme ve profiller uzun yüzler boyunca devam eder. Görünen bir uzun yüzün merkezine kare formlu bir zıvana deliği vardır.

Kat. No. 75 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Kabacalı Çeşmesi **Yük.:** 59 cm. **Gen.:** 47 cm. **Der.:** 24 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 83

Duvar örgüsü içerisindeki çifte sütunce yatay eksende kırıktır ve toprağa gömülüdür. Görünen tek silindirik kısa yüzün üst bölümünde dört düz silme yer alır.

Kat. No. 76 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Kabacalı Çeşmesi **Yük.:** 86 cm. **Gen.:** 48 cm. **Der.:** 22 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 84

Alt kısmı toprağa gömülü olan çifte sütunce yatay eksende kırık olup, görünen silindirik kısa yüzün üst kısmında üç düz silme bulunur.

Kat. No. 77 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 85 cm. **Gen.:** 44 cm. **En:** 14 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 85

Duvar örgüsü içindeki çifte sütuncenin üst tarafı kırık olup sadece bir silindirik kısa yüzü korunmuştur. Görünen kısa silindirik yüzün alt bölümünde alttan sırayla bir silme, içbükey bir profil ve iki silme yer alır.

Kat. No. 78 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü, Çeşme **Yük.:** 106 cm. **Gen.:** 37 cm. **Der.:** 21 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 86

Duvar örgüsü içindeki çifte sütuncenin görülebilen tek silindirik kısa yüzün üst kısmını altta iki silme sınırlandırırken, üstte tek bir silme yer alır. Alt bölümde ikisi düz, ortadaki dışbükey profilli olmak üzere üç silme bulunur. İçbükey profilin izlendiği alt kısım kırıktır.

Kat. No. 79 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü, Çeşme **Yük.:** 116 cm. **Gen.:** 37 cm. **Der.:** 27

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 87

Çifte sütuncenin görülebilen tek silindirik kısa yüzünün üst kısmında altta iki, üstte tek bir silme yer alır. Alt bölümde ise ikisi düz, ortadaki dışbükey profilli olmak üzere üç silme bulunur. Alt kısmında bir içbükey profille devam eden silindirik gövde kademeli olarak dışa taşkın olarak yapılan iki silme ile sonlanır.

Kat. No. 80 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü **Yük.:** 38 cm. **Gen.:** 82 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 88

Çifte sütunce betona gömülüdür ve sadece üst kısmı görülebilmektedir. Silindirik kısa yüzlerinin üst kısmında iki düz silmeyi içbükey bir profil takip eder. En üstte kademeli olarak yükselen biri kalın diğeri ince iki silme yer alır.

Kat. No. 81 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Yük.:** 40 cm. **Gen.:** 70 cm. **Der.:** 24 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 89

Çifte sütunce betona gömülüdür ve sadece üst kısmı görülebilmektedir. Silindirik kısa yüzlerin üst kısmında iki silmeyi içbükey bir profil takip eder. En üstte kalın bir silme bulunur.

Kat. No. 82 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Seydişehir Yolu, Çeşme **Yük.:** 68 cm. **Gen.:** 56 cm. **Der.:** 28 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 90

Çifte sütunce betona gömülüdür. Silindirik kısa yüzlerde altta dışa taşkın profilin üstünde geniş düz bir profil yer alır. Kademeli olarak genişleyen dik açılı iki profille üst bölüm sonlanır. Profiller uzun yüzler boyunca devam eder.

Kat. No. 83 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Seydişehir Yolu, Çeşme **Yük.:** 60 cm. **Gen.:** 66 cm. **Der.:** 36 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 91

Çifte sütünce betona gömülüdür. Silindirik kısa yüzlerde alttaki dışa taşkın geniş profilin üstünde ince bir profil yer alır.

Kat. No. 84 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Şamlar Köyü, Cami **Yük.:** 84 cm. **Gen.:** 42 cm. **Der.:** 17 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 92

Çifte sütuncenin bir silindirik kısa yüzü korunmuştur. Silindirik kısa yüzde üstte ve altta dışa taşkın düz iki profili içbükey profil takip eder ve üçüncü bir düz

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

profille geniş kaide ve tepelik bölümüne geçilir.

Kat. No. 85 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Sadık Köyü, Eski Cami-Güneydoğu Cephesi **Yük.:** 80 cm. **Gen.:** 18 cm. **Der.:** 50 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 93

Duvar örgüsündeki çifte sütuncenin görünen silindirik kısa kenarın üst kısmında üç, silindirik içbükey profilden sonra ise biri kalın diğeri ince iki silme yer alır. Kalın olan silme dikey şeritlerle hareketlendirilmiştir. Alt kısımda ise ikisi kalın biri ince üç silme vardır. Çifte sütuncenin tepe kısmının görünen kısa yüzünde üçgen motifi bulunur. Üst düzlemin merkezinde bir kenet deliği mevcuttur.

Kat. No. 86 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Saraypınar Köyü **Yük.:** 65 cm. **Gen.:** 61 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 94

Çifte sütünce toprağa gömülüdür. Görülebilen silindirik kısa yüzlerin üst kısmı kademeli olarak dışarıya doğru genişlemekte ve düz bir bantla sonlanmaktadır.

Kat. No. 87 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayafşar Köyü, Hızır Ali Paşa Cami **Yük.:** 75 cm. **Gen.:** 24 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 95

Çifte sütünce duvar örgüsü içindedir. Görünen bir silindirik kısa yüzde üstte ve altta olmak üzere iki profil yer alır.

Kat. No. 88 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Çivril Köyü, Cami **Yük.:** 106 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** 32 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 96

Çifte sütünce üzerinde kırıklar mevcuttur. Silindirik kısa yüzlerde geniş dışbükey profiller yer alır. Alt ve üst düzlemde daire, uzun yüzde kare formlu üç yuva bulunur.

Kat. No. 89 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Yük.:** 59 cm. **Gen.:** 59 cm. **En:** 18 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 97

Duvar örgüsü içindeki çifte sütunce sağlam durumdadır. Görünen iki kısa silindirik yüzün alt ve üst bölümlerinde birer tane silme yer alır.

Kat. No. 90 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Güneyköy Köyü, Elikesik Han **Yük.:** 80 cm. **Gen.:** 45 cm. **Der.:** 20 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 98

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Sol alt köşesi kırık olan çifte sütuncenin uzun yüzüne sonradan kazınarak Yunanca bir yazıt eklenmiştir. Yazıt tahrip olduğu için okunamamıştır. Silindirik kısa yüzlerin alt ve üst bölümlerinde içbükey profiller yer alır.

1.9. Lento, Söve ve Friz Blokları

Kat. No. 91 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Güneyköy Köyü, Elikesik Han **Uz.:** 180 cm. **Yük.:** 74 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 38 **Res. no:** 99

Duvar örgüsündeki lentonun sağ kenarı kırıktır. Ön yüzde altta dikey ve yatay eksende uzanan içbükey profil vardır. Üstte merkezde madalyon içinde altı köşeli bir yıldız yer alır. Yıldızın merkezinden çıkan radial şeritlerden altısı madalyona ulaşmaktadır. Bu altı şeridin her iki yanına birer inci motifi yerleştirilmiştir. Madalyonun her iki yanında kazıma olarak yapılmış tavuskuşları vardır. Tavuskuşlarının tüyleri tarama çizgi ve noktalarla işlenmiştir.

Kat. No. 92 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Kuzey Cephesi **Uz.:** 98 cm. **Yük.:** 63 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 39 **Res. no:** 100

Duvar örgüsü içindeki lento dört yönden kırıktır. Ön yüzde üstte üzerinde urgan motifi yer alan dışbükey profil ile içbükey bir profil vardır. Bu iki profilin altında kıvrık daldan gelişen yaprak ve üzüm salkımlarının süslediği yatay ve dikey eksende uzanan bordür bulunur. Yapraklar çizgisel damarlara sahiptir. Bordürün dikey kenarında bir üçgen dizisi uzanır. Bordürün altında köşesi bir şeritle birleştirilmiş içbükey profil ile inci-makara dizisi bulunur. Soldaki madalyon içinde Malta haçı vardır.

Kat. No. 93 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 125 cm. **Yük.:** 62 cm. **Der.:** 23 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 40 **Res. no:** 101

Lento her yönden kırıktır. Ön yüzde üstte dışbükey bir profil ile diş sırası yer alır. Altta yatay ve dikey eksende uzanan bordürde spiral dönüşler vardır. Bordürün altında içbükey bir profilin altında kabartmalı koyun motifleri bulunur. Sağda yarısı mevcut olan kabara biçimli madalyonun içinde Malta haçı vardır.

Kat. No. 94 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Uz.:** 88 cm. **Yük.:** 70 cm. **Der.:**

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

- **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 41 **Res. no:** 102

Duvar örgüsü içindeki lento dört yönden kırıktır. Ön yüzde üstte spiral başlangıçlı bir hat ile diş sırası arasında sağ köşede madalyon yer alır. Madalyonun içinde kazınmış bir Malta haçı vardır. Alt bölümde yatay ve dikey eksen boyunca devam eden içbükey profili alttan ve üstten yaprak bezemeli bordür çevreler.

Kat. No. 95 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Güney Cephesi **Uz.:** 82 cm. **Yük.:** 56 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 42 **Res. no:** 103

Duvar örgüsü içindeki lento yarısından itibaren kırıktır. Ön yüzde sağdaki madalyonun yarısı korunmuştur. İçbükey profil madalyonu çevreleyerek altta yatay eksende devam eder. Madalyonun içinde bir Malta haçı yer alır. Haç kollarının içlerinde birer inci tanesi vardır. Haç kollarının arasında üç yapraklı bitkisel süslemeler bulunur. Madalyon içinde haç kollarının uçlarında ve madalyonun yanında S biçimli spiraller vardır.

Kat. No. 96 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Uz.:** 115 cm. **Yük.:** 55 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 43 **Res. no:** 104

Duvar örgüsü içindeki lento yarısından itibaren kırıktır. Alttaki bordürde çapraz yerleştirilmiş yapraklar yer alır. Bordürün üstündeki yatay ve dikey eksende uzanan içbükey profil, urgan motifi ve üçgen dizisi sağdaki madalyonu üstten kuşatmaktadır. Madalyonun içinde Malta haçı yer alır. Haç kollarının uçları içbükey şeritlerle birleşir. Haç kollarının içlerinde ve aralarda iri inci taneleri vardır.

Kat. No. 97 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Güney Cephesi **Uz.:** 53 cm. **Yük.:** 28 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 44 **Res. no:** 105

Duvar örgüsü içindeki lento yarısından itibaren kırıktır. Ön yüzde altta yatay ve dikey eksende uzanan ve köşesi şeritle bağlanmış içbükey bir profil yer alır. Sağda kısmen görünen madalyonda korunmuş tek haç kolundan Malta haçının varlığı anlaşılmaktadır. Parçanın üzerinde Grekçe bir yazıt vardır.

☩ εύχή Π---
☩ κύριε βοήθι θεοδώλου καί ---

Kat. No. 98 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Doğu

Cephesi **Uz.:** 73 cm. **Yük.:** 45 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 45 **Res. no:** 106

Duvar örgüsü içindeki lento yarısından itibaren kırık olup ön yüzü oldukça aşınmıştır. Ön yüzde altta yatay eksende uzanan içbükey geniş bir profil yer alır. Bu profilin üstünde çapraz yerleştirilmiş ve aralarında inci taneleri olan yaprakların oluşturduğu bordür bulunur. Bu sıra sağdaki madalyonu üstten saran üçgen dizisinden oluşmuş bordür ile tamamlanır. Madalyonun içinde Malta haçı vardır. Haç kollarının içleri ve araları inci taneleri ile doldurulmuştur.

Kat. No. 99 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 72 cm. **Yük.:** 24 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 46 **Res. no:** 107

Duvar örgüsü içindeki lentonun sağ tarafı kırıktır. Ön yüzde köşeleri şeritle birbirine bağlanmış yatay ve dikey eksende uzanan içbükey bir profilin üstünde çapraz yerleştirilmiş, aralarında inci taneleri olan yapraklardan oluşan bordür bulunur. En üstte spiral dönüşler yer alır. Sağdaki madalyonun içinde Malta haçı vardır. Haç kolları içbükey eğrilerle birleşmiş, üzüm salkımları ile süslenmiştir.

Kat. No. 100 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Altınekin, Zıvarık Han-Güney Cephesi **Uz.:** 170 cm. **Yük.:** 48 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 47 **Res. no:** 108

Duvar örgüsü içindeki lento sağlam durumdadır. Ön yüzde altta yatay ve dikey eksende uzanan urgan motifi vardır. Aynı eksendeki köşeleri şeritle birbirine bağlanmış içbükey profil ortadaki madalyonu sarmaktadır. Madalyonun içinde Malta haçı yer alır. Haç kollarının içine inciler, arasına yapraklar yerleştirilmiştir.

Kat. No. 101 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Altınekin, Zıvarık Han-Batı Cephesi **Uz.:** 142 cm. **Yük.:** 61 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 48 **Res. no:** 109

Duvar örgüsü içindeki lento sağlam durumdadır. Ön yüzde köşeleri şeritle birbirine bağlanmış yatay ve dikey eksende uzanan içbükey profilin üstündeki madalyonda Malta haçı yer alır. Haç kollarının içine birer inci yerleştirilmiştir. Haç kollarının arasında sivri uçlu yapraklar vardır. Yaprakların uçları içbükey eğrilerle birleştirilmiştir.

Kat. No. 102 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Uz.:** 152 cm. **Yük.:**

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

58 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 49 **Res. no:** 110

Lento sağlam durumdadır. Altta dikey ve yatay kenarlar boyunca uzanan geniş içbükey bir profil vardır. Merkezde profilin üzerine kadar uzatılmış madalyon içinde altı köşeli yıldız yer alır. Yıldızın içinde merkezden çıkan ve aralarında incilerin olduğu radial biçimde uzanan ışınlar bulunur.

Kat. No. 103 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Uz.:** 202 cm. **Yük.:** 64 cm. **Der.:** - **Mal.:** Mermer **Çiz. no:** 50 **Res. no:** 111

Duvar içerisindeki lento sağlam durumdadır. Altta dikey ve yatay kenarlar boyunca uzanan geniş içbükey profil vardır. Üstte merkezde profilin üzerine kadar uzatılmış madalyonda Malta haçı yer alır. Haç kolları içbükey eğrilerle birbirine bağlanmıştır.

Kat. No. 104 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Güneyköy Köyü, Elikesik Han **Uz.:** 158 cm. **Yük.:** 64 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 51 **Res. no:** 112

Duvar içerisindeki lentonun sol üst köşesi ve sağ kenarı kırıktır. Ön yüzde altta dikey ve yatay eksen boyunca uzanan içbükey profil vardır. Merkezde profilin üzerine kadar uzatılmış madalyonda Malta haçı yer alır. Haç kollarının içinde inci taneleri vardır.

Kat. No. 105 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Uz.:** 126 cm. **Yük.:** 36 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 52 **Res. no:** 113

Duvar örgüsündeki lentonun sol tarafı kırıktır. Ön yüzde altta içbükey geniş bir profil yatay ve dikey eksen boyunca uzanmaktadır. Üstte profilin üzerine kadar uzatılmış madalyon içinde Malta haçı bulunur.

Kat. No. 106 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Uz.:** 74 cm. **Yük.:** 46 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 53 **Res. no:** 114

Pencere çerçevesi sağlam durumdadır. Altta dikey ve yatay kenarlar boyunca uzanan geniş içbükey profil vardır. Hemen üstünde içbükey profilin çevrelediği madalyonda, altı köşeli yıldız içinde merkezden çıkarak radial biçimde uzanan ışınlar bulunur. Yıldız ile madalyon arasında kalan boşluklara iri inciler yerleştirilmiştir.

Kat. No. 107 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Doğu Cephesi **Uz.:** 120 cm. **Yük.:** 51 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 54 **Res. no:** 115

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Duvar örgüsü içindeki lentonun kısa kenarları kırıktır. Ön yüzde en üstte üçgenlerden oluşan dizinin sınırladığı alanda altta köşesi şeritle birbirine bağlanmış yatay ve dikey eksende uzanan geniş içbükey bir profil yer alır. Profilin üstünde çapraz yerleştirilmiş yapraklardan oluşan bordür bulunur. Sağdaki madalyon içinde Malta haçı vardır. Haç kollarının içinde inci tanesi yer alır. Soldaki haçlı madalyon tahrip olmuştur.

Kat. No. 108 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 67 cm. **Yük.:** 25 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 55 **Res. no:** 116

Duvar örgüsü içindeki pencere çerçevesinin kısa kenarları kırıktır. Ön yüzde köşeleri şeritle birbirine bağlanmış yatay ve dikey eksende uzanan içbükey profilin merkezindeki madalyonda Malta haçı yer alır.

Kat. No. 109 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 62 cm. **Yük.:** 21 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 56 **Res. no:** 117

Duvar örgüsü içindeki pencere çerçevesi dört yönden kırıktır. Ön yüzde yatay eksende uzanan iki içbükey profilin ortasında bir madalyon yer alır. Madalyonda Malta haçı vardır. Haç kollarının arası üçgenle doldurulmuştur. Madalyonun üstünde stilize bir diş sırası bulunur.

Kat. No. 110 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Çatak Köyü, Eski Cami-Güney Cephesi **Uz.:** 96 cm. **Yük.:** 42 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 57 **Res. no:** 118

Duvar örgüsü içindeki etrafı sıvalı lento kırıktır. Ön yüzde köşeleri şeritle birbirine bağlanmış yatay ve dikey eksende uzanan içbükey geniş profilin merkezinde bir madalyon yer alır. Madalyonun içinde haç kollarının içlerinin birer inci motifi ile doldurulduğu Malta haçı vardır.

Kat. No. 111 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Çatak Köyü, Eski Cami-Güney Cephesi **Uz.:** 45 cm. **Yük.:** 34 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 58 **Res. no:** 119

Duvar örgüsü içindeki etrafı sıvalı lento kırıktır. Ön yüzde yatay eksende uzanan içbükey profilin merkezindeki madalyonda Malta haçı yer alır.

Kat. No. 112 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Yük.:** 185 cm. **Açıklık.:** 108 cm. **Söve-Lento Gen.:** 16 cm.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Lento Der.: 28 cm. **Söve Der.:** 19 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 120

Sağlam durumdaki lento ve sövelerde iç tarafta dik profiller üç basamak halinde yükselir. Üçüncü basamak dışbükey yarı dairevi bir profille birleşmekte, düz geniş bir profille sonlanmaktadır.

Kat. No. 113 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi **Söve Yük.:** 203 cm. **Gen.:** 14.5 cm. **Der.:** 16 cm. **Lento Uz.:** 140 cm. **Gen.:** 13 cm. **Der.:** 16 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 121

Aynı profile sahip lento ve söveler ile eşik taşı sağlam durumdadır. Lento ve söveler sarı yağlı boya ile badana edilmiştir. Söveler dik iki küçük profille başlayan dış bükey yarı dairevi bir profille devam ederek düz bir profille sonlanan eşik taşı üzerinde yükselir. Sövelerde iç taraftaki dik profiller üç basamak halindedir. Üçüncü profil dışbükey yarı dairevi bir profile bağlanmakta, düz geniş bir profille sonlanmaktadır. Lentoda dik profiller basamak şeklinde yükselmekte ve dışbükey yarı dairevi bir profille devam ederek düz bir profille sonlanmaktadır.

Kat. No. 114 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi **Uz.:** 2.27 cm. **Yük.:** 18 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 122-123-124

Templon arşitravı olabileceği gibi bir açıklığın üzerini örten ikinci bir lento bloğu olması muhtemel parça sağlam durumdadır. Parçanın yüzeyi sarı yağlı boya ile badana edilmiştir. İç bükey profilin sol yüzeyinde uçlarında birer palmet motifi olan "S" kıvrımlı çift şeritli iki kıvrık dal birbirine paralel olarak yatay eksende uzanarak (9 adet) madalyon oluşturur. Madalyonların içine yatay şekilde birer tane lotus motifi yerleştirilmişken, yedi ve sekizinci madalyonlar arasında yer alan altıgen şeklin içinde farklı olarak dik biçimde bir lotus bulunur. Madalyonların sağ yan tarafından gelişen üçlü yaprak bezemeleri üstte yukarı, altta aşağı doğru uzanmaktadır. Bezemeli profili sınırlayan üstteki dar bantta Grekçe bir yazıt yer alır. άνκεν(ί)σθι ό ναός ί ύπεραγία Θ(εο)τ(ό)κος τού κύρου Θεωδόρου κέ μαγίσττρου τού [KAPAN] διά συνδρομίς 'Ιω(άννου) όσστιαρίου κέ έπισκεπτίτου βαςιλεύωντ(ος) Βαςιλίου.

Kat. No. 115 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Sultan Mescidi **Uz.:** 140 cm. **Yük.:** 18 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 125

Her iki yanı eğimli lento sıva altındadır. Ön yüzde dip kısmından dışa dönerek kendi içine kıvrılan kemerlerin üç yapraklı çiçek motifini kapatmasıyla oluşturulan kompozisyon görülür. Merkezde sonradan kazınmış bir haç olmalıdır.

Kat. No. 116 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Aşağıçiğil Köyü, Çarşı Cami Şadırvanı **Uz.:** 102 cm. **Yük.:** 14 cm. **Der.:** 32 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 126

Duvar örgüsü içindeki lentonun her iki ucu sonradan düzgün kesilmiştir. Ön yüzde merkezde kare bir çerçeve içindeki iki şeritli madalyonda altısı yuvarlak, altısı sivri uçlu on iki yapraklı bir rozet vardır. Bu motifin her iki yanında tüm bordürü kaplayan beş şeritli geniş bir örgü motifi uzanır. Örgü motifinde düğümlerin merkezleri matkapla delinmiştir.

Kat. No. 117 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü **Uz.:** 217 cm. **Yük.:** 31 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 127

Duvar örgüsü içindeki lento ya da söve olarak tanımlanabilecek blok sağlam durumdadır. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde birbiri içinden geçen ve araları ingot biçiminde dolgulu dairelerden (26 tane) oluşan dizi parçayı düzensiz biçimde kaplamaktadır.

Kat. No. 118 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Uz.:** 100 cm. **Yük.:** 16 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 128

Duvar örgüsü içindeki lento ya da söve olarak tanımlanabilecek bloğun bir kısa kenarı sonradan düzgünce kesilmiştir. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde iki sıra halinde uzanan dairelerin içi eşkenar dörtgenler oluşturacak şekilde işlenmiştir.

Kat. No. 119 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Uz.:** 164 cm. **Yük.:** 35 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 129

Duvar örgüsündeki lentonun alt kısmı kemere uyum sağlaması için sonradan kesilmiştir. Bloğun yarısı kırıktır. Ön yüzde solda iki şeritli madalyon içinde dört yapraklı bir yonca motifi, ikinci madalyonun içinde bir bölümü görülen yuvarlak uçlu on altı yapraklı bir çiçek

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

motifi yer alır. Üçüncü ve dördüncü madalyonların içinde kısmen görülen yapraklardan sekiz yapraklı bir çiçek motifinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Madalyon dizisini bir haç takip eder. Haç kollarının uçları içe doğru kıvrıktır. Haçın sağında dip kısmından dışa dönerek kendi içine kıvrılan kemerin beş yapraklı çiçek motifini kapatmasıyla oluşturulan kompozisyon vardır. Kompozisyonun devamı kırık olduğu için görülememektedir.

Kat. No. 120 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Altınekin, Zıvarık Han-İç Cephe **Uz.:** 80 cm. **Yük.:** 36 cm. **Der.:** 18 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 130

Lento bloğunun iki kısa kenarı kırıktır. Görünen yüzde ikili şeritlerle oluşturulmuş üç madalyon bulunur. Madalyonlar birbirlerine ve dikey eksenlerde dıştaki şeritlere içleri matkapla delinmiş düğümlerle bağlanır. Düğümlerin üstlerinde düğümden çıkan, altta ise bağımsız üç yapraklı çiçek motifi vardır. Madalyonların içlerinde ortaları matkapla delinmiş çiçek ve çarkıfelek motifleri yer alır. Birinci madalyonun içinde on iki sivri yapraklı çiçek motifi bulunur. İkinci madalyonun içinde çarkıfelek motifi vardır. Üçüncü madalyonun içinde altısı yuvarlak altısı sivri olmak üzere ardışık on iki yapraklı çiçek motifi yer alır. Sol alt köşede küçük bir kabara üzerinde kazınmış haç vardır.

Kat. No. 121 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Kabacalı Çeşmesi **Uz.:** 39 cm. **Yük.:** 26 cm. **Der.:** - **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no:** - **Res. no:** 131

Duvar örgüsü içindeki lento parçasının her iki kenarı kırıktır. Ön yüzde, iki şeritli madalyon içinde sekiz yapraklı çiçek motifinden oluşmuş bir kabara yer alır. Süslemenin kabaranın her iki yanında benzer şekilde devam ettiği anlaşılmaktadır. Madalyonların birbirlerine ve bezeme şeridini sınırlayan çerçeveye düğümlerle bağlanmıştır. Düğümlerin merkezleri matkapla delinerek bezenmiştir. Madalyonları birbirine bağlayan düğümlerin alt ve üstlerinde oluşan boşluklar, düğümlerden gelişen sivri uçlu yapraklarla doldurulmuştur.

Kat. No. 122 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi-Güney Cephesi **Uz.:** 55 cm. **Yük.:** 12 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no:** - **Res. no:** 132

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Duvar örgüsü içindeki lento bloğunun kısa kenarları kırıktır. Ön yüzde ilki dikey eksende ortadan kırık olan, birbirlerine düğümlerle bağlanmış iki şeritli dört madalyon yer alırken parçanın sağ tarafı kırık olduğu için beşinci madalyonun küçük bir kısmı görülmektedir. Solda dikey eksende ortadan kırılmış olan iki şeritli madalyonun içinde çarkıfelek motifi bulunur. İkinci madalyonun içinde içleri dolgulu olarak bırakılmış sekiz yapraklı çiçek motifi yer alır. Üçüncü madalyonun içinde on iki sivri yapraklı bir çiçek motifi bulunurken, dördüncü madalyondaki haç sonradan kazınarak tahrip olmuştur. Beşinci madalyonda mevcut izlerden on iki sivri yapraklı motifin varlığı anlaşılmaktadır. Madalyonlar yatay eksende düğümlerle birbirine bağlanmaktadır. Madalyonları bağlayan düğümlerin alt ve üstlerinde oluşan boşluklarda karşılıklı kıvrımlar bulunur.

Kat. No. 123 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Yaşarlar Köyü **Uz.:** 56 cm. **Yük.:** 36 cm. **Der.**: - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 133

Duvar örgüsü içindeki lento bloğu kısa kenarlardan kırıktır. Üstteki profillerin altında iki şeritli üç madalyon korunmuştur. Birinci madalyonda on iki yapraklı bir çiçek motifi bulunurken, ikinci madalyonun içinde yedi yapraklı bir çiçek motifi yer alır. Üçüncü madalyonda Malta haçı vardır. Madalyonları bağlayan düğümlerin alt ve üstlerinde oluşan boşluklar sivri uçlu yapraklarla doldurulmuştur.

Kat. No. 124 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Balkı Köyü, Eski Cami-Güney Cephesi **Uz.:** 75 cm. **Yük.:** 20 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 134

Duvar örgüsü içine ters yerleştirilmiş lento bloğunun bir kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde dip kısmından dışa dönerek kendi içine kapanan ve ardışık olarak içi dolgulu ve oyuk şekilde işlenen üç geniş yapraklı çiçeğin üzerini kapatan kompozisyon yer alır. Motiflerin arasında üstte ve altta kalan boşluklar yuvarlak uçlu stilize yapraklarla doldurulmuştur. Yaprakların merkezleri matkapla delinerek belirginleştirilmiştir.

Kat. No. 125 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü, Zafer Cami **Uz.:** 42 cm. **Yük.:** 17 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 135

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Duvar örgüsü içindeki lento bloğunun sol tarafı kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde stilize bitkisel motifler kemerli bir düzenleme içinde yer alır. Geniş dip yapraklı çiçeklerin üzerlerini kapatan, başlangıçları volüt biçimli kemerlerden oluşan kompozisyon iki kez tekrar edilmiştir. Mevcut izlerden sol kısa kenarda uzun bir yaprağın varlığı anlaşılmaktadır.

Kat. No. 126 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü, Zafer Cami **Uz.:** 34 cm. **Yük.:** 16 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 136

Duvar örgüsü içindeki lento bloğu iki uçtan kırıktır. Ön yüzde başlangıçları volüt biçimli kemerden oluşan ve palmetin üzerini kapatan kompozisyon yer alır. Mevcut motifin her iki yanında merkezleri matkapla delinmiş yapraklar vardır. Solda sonradan kazınarak tahrip olmuş bir haçın izleri bulunur.

Kat. No. 127 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Yukarı Mahalle Çeşmesi **Uz.:** 70 cm. **Yük.:** 24 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 137

Lento bloğu kısa kenarlardan kırıktır. Görünen yüzü altta ve üstte sade bir bant çevreler. Ön yüzde iki şeritli bir eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin ortasında iki şeritli madalyon içinde yedi yapraklı çiçek motifi işlenmiştir. Eşkenar dörtgenin iç ve dış şeritleri çapraz eksenlerde kıvrılarak birer düğüm motifi oluşturmaktadır. Eşkenar dörtgenin dıştaki şeritleri içe doğru kıvrılmıştır. Madalyondan çıkan ve yapraklar taşıyan kısa sap eşkenar dörtgenin uzun köşesine doğru uzanmakta, yürek biçimli bir yaprakla köşeye birleşmektedir. Kısa yan kenarlardaki mevcut izlerden kompozisyonun devam ettiği anlaşılmaktadır.

Kat. No. 128 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Vuslat Parkı **Uz.:** 45 cm. **Yük.:** 19 cm. **Der.:** 16 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 138

Lento bloğunun iki kısa kenarı kırıktır. Ön yüz kare panolara bölünmüştür. Birinci panodaki motif parçanın kırık olması nedeniyle anlaşılamazken, diğerlerinde merkezdeki haçın kolları arasına sivri uçları dışa bakar biçimde yerleştirilmiş damla biçimli yapraklar vardır.

Kat. No. 129 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Söğütlü Köyü, Cami **Uz.:** 53 cm. **Yük.:** 18 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 139

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Duvar örgüsündeki lento bloğunun sol kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde, dikdörtgen bir çerçeve içinde kapalı gözlerle sonlanan S biçimli motifler birbirinin yansıması olarak devam eder. Kompozisyonda aralarda yürek şekilleri oluşurken, üstte üç yapraklı stilize çiçek motifleri bulunur.

Kat. No. 130 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Ortaca Köyü, Cami-Güney Cephesi **Uz.:** 36 cm. **Yük.:** 24 cm. **Der.:** - **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no: - Res. no:** 140

Duvar örgüsündeki lento parçasının sol kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde kenarlarda kısmen görülen dikdörtgen çerçeve içinde dip ve üst yaprakları kıvrılmış, ince damarlı geniş bir yaprak motifi işlenmiştir. Bu motifin yanında dip yaprakları kıvrılmış, ortadaki yaprağı geniş, sivri uçlu yedi yapraklı çiçek motifi yer alır.

Kat. No. 131 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Ortaca Köyü, Cami-Güney Cephesi **Uz.:** 46 cm. **Yük.:** 24 cm. **Der.:** - **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no: - Res. no:** 141

Duvar örgüsündeki lento parçası dört yönden kırıktır. Alt kenarda kısmen görülen dikdörtgen çerçeve içinde solda uçları dışa doğru genişleyen haç motifi sonradan kazınmıştır. Haç motifinin sağ tarafında yatay biçimde işlenmiş dip yaprakları kıvrılmış, ortadaki yaprağı geniş, sivri uçlu beş yapraklı çiçek motifi yer alır.

Kat. No. 132 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami Bahçesi **Yük.:** 57 cm. **Gen.:** 30 cm. **Der.:** 17 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 142-143

Lento bloğu dört yönden kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde uzun bir eşkenar dörtgen içinde merkezde küçük bir eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arası eşkenar dörtgenlerle doldurulmuştur. Dar yüzde volüt biçiminde kıvrılmış yapraklardan oluşan süsleme kısmen korunmuştur.

Kat. No. 133 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi-Kuzey Cephe **Uz.:** 15 cm. **Yük.:** 11 cm. **Der.:** - **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no: - Res. no:** 144

Büyük bir bölümü kırılmış lento parçası üzerinde birbirlerine merkezde geniş düğümlerle bağlanan beş şeritli geçme motifi yer alır. Düğümlerin ortası

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

matkapla delinerek belirgin hale getirilmiştir.

Kat. No. 134 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Çivril Köyü, Cami **Uz.:** 83 cm. **Yük.:** 35 cm. **Der.:** 33 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 59 **Res. no:** 145

Her iki kısa kenarından kırık olan friz bloğu duvar içindedir. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde kalın gövdeli çanak yaprakçıklı kıvrık dal üzerinde ikili ve kıvrık tek yaprak bulunur.

Kat. No. 135 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 142 cm. **Yük.:** 42 cm. **Der.:** 32 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no: - Res. no:** 146

Friz bloğu dört yönden kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde kıvrık dal üzerinde üçlü yaprak motifleri yer alır.

Kat. No. 136 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 77 cm. **Yük.:** 42 cm. **Der.:** 32 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no: - Res. no:** 147

Duvar örgüsündeki friz bloğu dört yönden kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde kıvrık dal üzerinde üçlü yaprak motifleri yer alır.

Kat. No. 137 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi-Tekke Bahçesi **Uz.:** 40 cm. **Yük.:** 16 cm. **Der.:** 17 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 60 **Res. no:** 148

Friz bloğunun kısa kenarları kırıktır. Ön yüzde altta ve üstte kısmen korunmuş çerçeve içinde kıvrık dal üzerinde birbirini takip eden stilize dört yapraklı motifler ve yoğun biçimde matkapla delinmiş yürek biçimindeki yapraklar yer alır.

Kat. No. 138 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü **Uz.:** 53 cm. **Yük.:** 19 cm. **Der.:** 18 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 61 **Res. no:** 149

Duvar örgüsündeki frizin bir kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde alt ve üst kenarlarda çerçevenin sınırladığı alanda kıvrık dala bağlı biri uzun diğeri içeri doğru kıvrılan dönüşümlü yapraklar ve çiçek dolgun motifler vardır.

Kat. No. 139 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Uncular Köyü **Uz.:** 56 cm. **Yük.:** 12 cm. **Der.:** 20 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 62 **Res. no:** 150

Duvar örgüsündeki friz bloğu kısa kenarlardan kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve ile kıvrık dal

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

arasında kendi içine kıvrılan ve merkezi matkapla delinmiş yapraklar yer alır.

1.10. Konsol

Kat. No. 140 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Uz.:** 90x75 cm. **Gen.:** 33 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 151

Giriş kapısında kullanılmış olan konsolun kenarları düz, iç ve dış bükey profilli olarak yapılmış, bir yüzünde madalyon içinde sonradan kazınarak tahrip edilmiş haç kabartmasına yer verilmiştir.

2. Litürjik Elemanlar

2.1. Balüsterler

Kat. No. 141 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Üçhüyük Köyü, Aşağı Mah. Çeşmesi **Yük.:** 57 cm. **Gen.:** 19 cm. **Der.:** 23 cm. **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no:** 63 **Res. no:** 152-153

Balüsterin alt kısmı kırıktır. Bir yüzde merkezi matkapla delinmiş örgü motifi dikey eksende uzanmaktadır. Altta kıvrık yapraklı çiçek motifi ve beş oluk sırası yer alır. Düz bir silmeden sonra kısmen görülen yapraklar bitkisel bir motifin varlığına işaret eder. Diğer yüzde dikey eksende uzanan zikzak motifi yer alır.

Kat. No. 142 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Üçhüyük Köyü, Merkez Cami-Güneydoğu Köşesi **Yük.:** 93 cm. **Gen.:** 45 cm. **Der.:** 33 cm. **Çap:** 24 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 64 **Res. no:** 154

Balüsterin alt kısmı toprağa gömülüdür. Ön yüzde oyma çerçeve içinde dışbükey bir dikdörtgen vardır. Dışa taşkın sağ yan yüzde bir levha oyuğu yer alırken, sol yan yüz işlemesiz bırakılmıştır. Tepelik kısmında Attika tipi kaide bulunmaktadır. Plinthosu torus, ince bir banttan sonra trokhilos ve iki bantlı profil takip eder. Üst düzlemin merkezinde bir kurşun yuvası bulunur.

Kat. No. 143 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Kaplıcalar-Bahçe **Uz.:** 90 cm. **Gen.:** 31 cm. **Der.:** 26 cm. **Çap:** 18 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 65 **Res. no:** 155

Toprağa gömülü balüsterin ön ve arka yüzünde kazıma soffit yer alır. Tepelik kısmı Attik kaidenin sadeleştirilmiş varyasyonu şeklindedir. Kaide alt torus ile yüksek silindirik bölümden oluşur. Üst düzlemde daire kesitli bir zıvana deliği bulunur.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 144 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Üçhüyük Köyü, Aşağı Mah. Çeşmesi **Yük.:** 74 cm. **Gen.:** 22 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 66 **Res. no:** 156

Alt kısmı kırık olan balüsterin ön yüzünde kazıma soffit yer alır. Tepelik kısmı topuz biçiminde işlenmiştir.

Kat. No. 145 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami-Kuzey Cephe **Yük.:** 89 cm. **Gen.:** 14 cm. **Der.:** - **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no:** 67 **Res. no:** 157

Duvar örgüsündeki balüster sağlam durumdadır. Ön yüzde kazıma soffit yer alır. Soffitin kısa kenarlarındaki içbükey eğrilerin iki ucu yarım daire biçiminde birleştirilmiştir. Parçanın kısa kenarları silmelerle sonlanır.

Kat. No. 146 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami-Kuzey Cephe **Yük.:** 92 cm. **Gen.:** 14 cm. **Der.:** - **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no:** 68 **Res. no:** 158

Duvar örgüsündeki balüster sağlam durumdadır. Ön yüzde kazıma soffit yer alır. Soffitin kısa kenarlarındaki içbükey eğrilerin iki ucu yarım daire biçiminde birleştirilmiştir. Parçanın kısa kenarları silmelerle sonlanır.

Kat. No. 147 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami-Kuzey Cephe **Yük.:** 93 cm. **Gen.:** 15.5 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 69 **Res. no:** 159

Duvar örgüsündeki balüsterin kenarları boyunca küçük kırıklar mevcuttur. Ön yüzde soffit yer alır. Derince oyulmuş soffitin içinde kabartma dikdörtgen bir profil yer alır.

Kat. No. 148 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami-Kuzey Cephe **Yük.:** 72 cm. **Gen.:** 18 cm. **Der.:** - **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no:** 70 **Res. no:** 160

Duvar örgüsündeki balüsterin bir kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde soffit yer alır. Derince oyulmuş soffitin merkezinde kabartma dikdörtgen bir profil yer alır.

Kat. No. 149 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 95 cm. **Gen.:** 27 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 161

Duvar örgüsü içindeki balüster sağlam durumdadır. Ön yüzde dıştan içe doğru basamak biçiminde alçalan iki düz

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

profilin çevrelediği alanda merkezde dikdörtgen çerçeve yer alır.

Kat. No. 150 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayındır Köyü, Çeşme **Yük.:** 83 cm. **Gen.:** 17 cm. **Der.:** 10 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 71 **Res. no:** 162

Duvar örgüsündeki balüster sağlam durumdadır. Ön yüzde soffit yer alır. Soffitin merkezinde kabartma dikdörtgen bir profil bulunur.

Kat. No. 151 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Balkı Köyü, Eski Cami-Güney Cephesi **Yük.:** 67 cm. **Gen.:** 29 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 72 **Res. no:** 163

Duvar örgüsündeki balüster yarısından itibaren kırıktır. Ön yüzde derin oyulmuş soffit yer alır. Soffitin merkezinde kabartma dikdörtgen bir profil bulunur.

Kat. No. 152 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Ulu Cami-Güney Cephesi **Yük.:** 192 cm. **Gen.:** 30 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 164

Duvar örgüsündeki balüster sağlam durumdadır. Ön yüzde sadeleştirilmiş bir soffit yer alır. Soffitin merkezinde dış bükey bir profil bulunur.

Kat. No. 153 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayafşar Köyü, Hızır Ali Paşa Cami **Yük.:** 42 cm. **Gen.:** 27 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 74 **Res. no:** 165

Duvar örgüsündeki balüster kırıktır. Ön yüzde soffit yer alır. Soffitin merkezinde kabartma dikdörtgen bir profil bulunur. Kısa kenarda dışbükey profilli bir silme vardır.

Kat. No. 154 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayafşar Köyü, Hızır Ali Paşa Cami **Yük.:** 61 cm. **Gen.:** 18 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 166

Duvar örgüsündeki balüster her yönden kırıktır. Ön yüzde kabartma bir soffit yer alır. Soffitin merkezinde dış bükey bir profil bulunur. Uzun kenarlardan düz profilli silmelerle çevrelenmiştir.

Kat. No. 155 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami-Kuzey Cephe **Yük.:** 105 cm. **Gen.:** 16 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 167

Duvar örgüsündeki balüster sağlam durumdadır. Ön yüzde uzun dört yiv yer alır. Dikdörtgen prizmal tepelikte alt haç

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

kolu görülmektedir. Altta sonradan kazınmış bir pano bulunur.

Kat. No. 156 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Yağlıca Köyü **Yük.:** 51 cm. **Gen.:** 13 cm. **Der.:** 13 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no:** - **Res. no:** 168

Balüsterin alt kısmı duvar içindedir. Bir yüzde dikdörtgen çerçeve içinde ikili örgü motifi vardır. Düğümlerin merkezleri matkapla açılmıştır. Diğer yüzde, dikdörtgen çerçeve içinde kıvrık bir daldan çıkan yarım palmetler ve sığ çukurlarla bezenmiş kıvrık yapraklar yer alır. Silindirik kesitli tepelik kısmı kırıktır.

2.2. Levhalar

Kat. No. 157 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Gökçeyurt Beldesi, Belediye Bahçesi **Yük.:** 74 cm. **Gen.:** 66 cm. **Der.:** 20 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 75 **Res. no:** 169

Dikdörtgen formlu levhanın sağ alt köşesiyle üst kısmı büyük ölçüde kırıktır. Çerçeve içinde kabartma iki şeritli eşkenar dörtgenin kenarları parça kırık olduğu için kısmen görülmektedir. Eşkenar dörtgenin köşesindeki basit üçgen biçimli yaprak motifi altta Kristogramlı madalyona değmektedir.

Kat. No. 158 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Üstünler Köyü **Yük.:** - **Gen.:** - **Der.:** - **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no:** - **Res. no:** 170

Duvar örgüsündeki levhanın köşe parçası korunmuştur. Geniş düz profilli bir silmenin çevrelediği alan içinde derin içbükey profillerin ayırdığı yatay ve dikey eksende uzanan bordürlerde diş sırası ve merkezi matkapla delinmiş birbirine bağlı tek ve çift stilize yapraklar bulunur. Mevcut izlerden merkezde bir çerçeve içinde eşkenar dörtgenin varlığı anlaşılmaktadır. Duvar örgüsü içinde kısmen korunmuş parçanın üzerinde kalın damarlı sivri uçlu bir yaprak yer alır.

Kat. No. 159 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü **Uz.:** 40 cm. **Gen.:** 43 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 171

Duvar örgüsündeki levhanın bir köşesi korunmuştur. Dikdörtgen çerçeve içinde bir eşkenar dörtgenin kenarları kısmen görülür. Çerçeveyle eşkenar dörtgen arasında yüksekçe işlenmiş üçgen motifi yer alır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 160 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 133 cm. **Yük.:** 86 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 172

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu levhanın bir kısa kenarı kırıktır. Levha dikdörtgen bir çerçeve içinde kalın bir şeritle iki panoya ayrılmıştır. Soldaki panoda kabartmalı kare içinde eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin içinde bir daire vardır. Dairenin içindeki Malta haçı tahrip olmuştur. Sağdaki panoda kabartmalı bir dikdörtgen içinde eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin içinde bir daire vardır. Daire içindeki Malta haçı tahrip olmuştur. Eşkenar dörtgenin üst köşesinden kemer biçimli yapraklar yanlara doğru açılmaktadır.

Kat. No. 161 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Kaplıcalar-Bahçe **Uz.:** 100 cm. **Yük.:** 80 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 173

İki yüzü de bezemeli olan levha dört yönden kırıktır. Üstte iki silmenin sınırladığı alanda ikili şeritle bölünmüş dikdörtgen çerçeve içindeki iki madalyonda Malta haçı yer alır. Bir kısa yüzde oldukça tahrip olmuş Grekçe yazıt vardır.

Kat. No. 162 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Yük.:** 115 cm. **Gen.:** 76 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 174-175

Mihrabın içindeki levha sağlam durumdadır. Trapez kesitli levha üstüyle monolit işlenmiştir. Trapez kesitli bölümde dikdörtgen çerçeve içinde üç şeritli bir örgü motifi vardır. Levhanın ön yüzü dikdörtgen panolara ayrılmıştır. Altta sağ ve sol kenar bordürlerinde kareler içine yerleştirilmiş düğümlerle bağlanan eşkenar dörtgenler içinde kolları yaprak biçimli merkezi matkapla delinmiş küçük haçlar bulunmaktadır. Üst ve alt kenardaki bordürlerde daireler içinde eşkenar dörtgenler ya da sivri yaprakları çapraz eksenlerde uzanan dört yapraklı çiçeklerin oluşturduğu kompozisyon şeklinde algılanan süsleme vardır. Merkezde üstten ve yanlardan örgü motifinin çevrelediği alanda dört basamaklı bir kaide üzerinde haç kolları sonradan kazınmış, üst haç kolu çift şeritli bir globusla sonlanan kabartmalı haç yer alır.

Kat. No. 163 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Yük.:** 104 cm. **Gen.:** 42

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

cm. **Üst Der.:** 15 cm. **Alt Der.:** 10 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 176

Mihrabın yan duvarındaki levha sağlam durumdadır. Levha trapez kesitli üst bölümüyle monolit işlenmiştir. Trapez kesitli bölümde dikdörtgen çerçevede daireler içinde eşkenar dörtgenlerden oluşan kompozisyon yer alır. Levhanın alt bölümünde lotus çiçeği bulunur. Kıvrık dip yapraklarına sahip çiçeğin büyük yaprakları arasından uçları kıvrılmış karşılıklı küçük yapraklar çıkar. Çiçeğin üç şeritli uzun düz saplarına her iki yanda düğümlerle bağlı yarım palmet motifleri vardır. Uzun dört yapraklı yarım palmetlerin dip ve üst yaprakları içe doğru kıvrılmıştır.

Kat. No. 164 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Yük.:** 104 cm. **Gen.:** 38 cm. **Üst Der.:** 15 cm. **Alt Der.:** 10 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 177

Mihrabın yan duvarındaki levha sağlam durumdadır. Levha trapez kesitli üst bölümüyle monolit işlenmiştir. Trapez kesitli bölümde dikdörtgen çerçevede daireler içinde eşkenar dörtgenlerden oluşan kompozisyon yer alır. Levhanın alt bölümünde lotus çiçeği bulunur. Kıvrık dip yapraklarına sahip çiçeğin büyük yaprakları arasından uçları kıvrılmış karşılıklı küçük yapraklar çıkar. Çiçeğin üç şeritli uzun düz saplarına her iki yanda düğümlerle bağlı yarım palmet motifleri vardır. Uzun dört yapraklı yarım palmetlerin dip ve üst yaprakları içe doğru kıvrılmıştır.

Kat. No. 165 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü, Çeşme **Yük.:** 100 cm. **Gen.:** 91 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 178

Duvar örgüsündeki levha sağlam durumdadır. Levha üstte dikdörtgen, altta kare formlu iki panoya ayrılır. Üstte dikdörtgen çerçeve içinde sekiz burmalı sütun üzerinde yükselen dört kemerli bir düzenleme vardır. Kemerlerin içleri stilize ağaç motifleriyle süslenmiştir. Ortada bir madalyon içinde sekiz yapraklı çiçek motifi yer alır. Kemerlerin birleşme yerlerinden birer yaprak motifi vardır. Altta üç şeritli kare bir çerçeve içinde eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin merkezinde bir madalyon bulunur. Eşkenar dörtgen dıştaki çerçeveye köşelerden, madalyon ise eşkenar dörtgene çapraz eksenlerden düğümlerle bağlanmıştır. Madalyonun

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

içinde dört yuvarlak uçlu yaprak arasında dört sivri yapraktan meydana gelen çiçek motifi vardır. Madalyon ile eşkenar dörtgen arasında kalan boşluklar dört yönde birer yaprak motifiyle doldurulmuştur. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasındaki köşelerde çerçeveye düğümlerle bağlı küçük madalyonlar vardır. Üst soldaki madalyonun içi altı sivri yapraklı, sağdaki dört sivri yapraklı; alt soldaki altı yuvarlak yapraklı ve sağdaki sekiz yapraklı olmak üzere çiçek motifleriyle doldurulmuştur. Madalyonlar ile eşkenar dörtgenin çerçeveye bağlandığı düğümlerin arasında volüt biçimli spiraller ve tek yapraklar bulunur.

Kat. No. 166 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü, Çeşme **Yük.:** 48 cm. **Gen.:** 42 cm. **Der.:** 22 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 179

Levhanın bir köşe parçası korunmuştur. Levha üstte dikdörtgen, altta kare formlu iki panoya ayrılır. Üstte iki kemerli bir düzenleme vardır. Burmalı sütunların taşıdığı kemerlerin içinde stilize ağaç motifleri vardır. Sağda kemer başlangıcından varlığı anlaşılan üçüncü kemerin içinde bir madalyon içinde Malta haçı motifi kısmen görülmektedir. Kemerlerin birleşim yerlerinin üstlerinde kalan boşluklar yaprak motifleri ile doldurulmuştur. Levhanın alt bölümünde mevcut izlerden merkezde dikey ve yatay eksenlerde birer düğüm motifiyle çerçeveye bağlanan bir eşkenar dörtgenin varlığı anlaşılmaktadır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasındaki köşe bir madalyonla doldurulmuştur. Madalyonun içindeki çiçek motifinin arasına Malta haçı yerleştirilmiştir. Madalyon dıştaki çerçeveye düğümle bağlanmaktadır. Madalyonla çerçeve arasındaki sağ üst köşe tek yaprak motifiyle doldurulmuştur. Eşkenar dörtgen ile madalyon arasında kalan boşlukta volüt biçimli spiral ve tek yaprak motifi vardır.

Kat. No. 167 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Başhüyük Köyü, İlköğretim Okulu bahçesi **Yük.:** 71 cm. **Gen.:** 52 cm. **Der.:** 9 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 76 **Res. no:** 180

Levhanın bir kısa kenarı kırık olup, ön yüzü oldukça aşınmıştır. Üstte dikdörtgen pano içinde dört yapraklı çiçeklerin oluşturduğu kompozisyon yer alır. Altta merkezdeki sekiz yapraklı çiçek motifini saran madalyon dıştaki eşkenar dörtgene çapraz eksenlerde düğümlerle bağlanmıştır. Eşkenar

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

dörtgen ile çerçeve arasında kalan boşluk örgü motifiyle doldurulmuştur. Madalyonun üstüne sonradan kare bir delik açılmıştır.

Kat. No. 168 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Bahçesi **Uz.:** 62 cm. **Gen.:** 49 cm. **Der.:** 16 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 77 **Res. no:** 181

Levhanın bir kısa kenarı ve köşeleri kırıktır. Ön yüzde ana süslemeyi iki kenarda yüksekçe işlenmiş bordür çerçevelemektedir. Bordürde daireler içinde eşkenar dörtgenler yer alır. Kısa kenarda bu kompozisyonun merkezinde haç kolları uçları çapa biçiminde sonlanan bir haç bulunur. Uzun kenardaki bordürde bu geometrik süsleme devam etmektedir. Ana süslemeyi haç kollarının uçları incilerle bezeli olan tören haçı oluşturmaktadır. Dikdörtgen çerçeve ile haç kolları arasında kalan boşluklarda rozet dolgulu küçük madalyonlar yer alır. Çiçeklerin merkezi matkapla delinmiştir.

Kat. No. 169 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami Bahçesi **Yük.:** 35 cm. **Gen.:** 49 cm. **Der.:** 16 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 182

Levha büyük oranda kırıktır. Ön yüzde yüksekçe işlenmiş panoda merkezdeki haçın her iki yanında daireler içinde eşkenar dörtgenlerin oluşturduğu geometrik bezeme vardır. Haç kollarının uçları çapa biçiminde sonlanmaktadır. Mevcut izlerden diğer kenardaki bordürde bu geometrik süslemenin devam ettiği, ana süslemeyi ise haç kolları uçları incilerle bezeli bir tören haçının oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Kat. No. 170 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Ulu Cami-Doğu Cephesi **Uz.:** - **Gen.:** - **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 183

Duvar örgüsündeki levhanın üst bölümü kırıktır. Altta kendi içine kapanan dip yapraklardan gelişen sapın palmetin üzerini kemer gibi kapattığı kompozisyon üç kez tekrarlanmıştır. Üst bölümde dikdörtgen çerçeveye alt köşeden düğümle bağlı bir eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasında kalan boşluklar eşkenar dörtgenden gelişen madalyonlarla doldurulmuştur. Madalyonların birinde sivri dört yapraklı bir çiçek, diğerinde çarkıfelek motifi vardır.

Kat. No. 171 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Külliyesi-Kuzey Cephesi **Uz.:** 80 cm. **Gen.:** 67 cm. **Der.:** - **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 184

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu templon levhasının yarısı kırıktır. Asimetrik işlenmiş levhanın ön yüzündeki süslemede motiflerin boyutları değişmektedir. Altta merkezde üç şeritli bir madalyon ile madalyonun içinde yine üç şeritli bir eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin merkezinde bir küçük madalyon içinde sekiz yapraklı çiçek motifi bulunur. Şeritler eşkenar dörtgenin ve madalyonun çapraz eksenlerinden dolanarak madalyona bitişik yarım daireler oluşturmaktadır. Bu yarım dairelerin içlerinde birer çiçek motifi bulunur. Madalyonun tepesinde ayrıca bir yarım daire, altında sivri uçlu altı yaprak vardır. Madalyonun her iki yanında dip yaprakları matkap işçiliği ile belirginleştirilmiş uzun saplı stilize çiçekler bulunur. Parçanın yarısı kırık olduğu için merkezde haç kolları uçlarında inci tanelerinin ve eşkenar dörtgenlerin olduğu tören haçını saran yonca biçimli yapraklardan sadece iki tanesi görülmektedir. Haç kolları arasındaki boşluğu kabartma ikinci bir haç doldurmaktadır. Levhayı dışta iri düğümlerle birbirine bağlanan rozetli küçük madalyonlar çevreler. Düğüm ve madalyonların merkezleri matkapla delinmiştir. Yonca biçimli yapraklar arasında birer kare yer alır. Sağdaki karenin içinde düğüm yapan şeritler zikzaklar yaparak üstteki kare motifle birleşir.

Kat. No. 172 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Uz.:** 109 cm. **Yük.:** 74 cm. **Der.:** 11 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 185-186

Giriş bölümünde demir çerçeve içine alınmış levha sağlam durumdadır. Levhanın iki yüzü işlenmiştir. Bir yüzde iki şeridin kenarlarda birbirine düğümlerle bağlanarak oluşturduğu çerçeve içinde merkezde madalyon içinde ortası yüksek on altı yuvarlak uçlu içbükey formlu çiçek motifi vardır. Madalyonun çapraz eksenlerinden dip yaprakları içeri kıvrılmış palmetler çıkmaktadır. Çerçeve ile merkezdeki madalyon arasında kenarlar boyunca tek sıra halinde daireler içinde eşkenar dörtgenlerden oluşan kompozisyon yer alır. Diğer yüzde iki şeridin kenarlarda birbirine düğümle bağlanarak oluşturduğu dikdörtgen çerçeve içinde karşılıklı iki tavuskuşu bulunur. Tavuskuşlarının tüyleri çizgilerle stilize olarak işlenmişken, kuyrukları yukarı

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

kalkıktır. Sağdakinin karnında iki yavru kuş betimlenmiştir. Tavuskuşlarının arasında bir su kabı, onun üzerinde de bir palmet motifi yer almaktadır.

Kat. No. 173 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 60 cm. **Gen.:** 80 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 78 **Res. no:** 187

Duvar örgüsündeki kare formlu levhanın bir kenarı ve köşesi sonradan düzgün şekilde kesilmiştir. Kare çerçeveye köşelerinde bir düğümle bağlı eşkenar dörtgenin merkezinde bir madalyon yer alır. Madalyon içindeki dört daire en içteki dairenin içinden geçer. Merkezdeki dairenin içinde böylece bir küçük eşkenar dörtgen oluşur. Köşelerde eşkenar dörtgene ve çerçeveye düğümlerle bağlı madalyonlar yer alır. Madalyonların birinde on altı yapraklı çiçek, diğerinde çarkıfelek motifi bulunur.

Kat. No. 174 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 86 cm. **Gen.:** 62 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 79 **Res. no:** 188

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu levhanın bir köşesi düzgün şekilde sonradan kesilmiştir. Çerçeveye köşelerde birer düğümle bağlı eşkenar dörtgenin içinde madalyon vardır. Madalyonda kollarının uçları içe doğru kıvrık bir haç yer alır. Haç kolları dışbükey eğrilerle birleştirilmiştir. Madalyondan eşkenar dörtgenin iki köşesine doğru palmet motifleri uzanmaktadır. Dikdörtgen çerçeve ile eşkenar dörtgen arasında köşelerde madalyonlar bulunur. Madalyonların içinde haç, çarkıfelek, on altı ve on iki yapraklı çiçek motifleri vardır.

Kat. No. 175 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 70 cm. **Gen.:** 37 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 189

Duvar içindeki levhanın bir bölümü korunmuştur. Çerçevenin içinde köşesinde bir düğümle çerçeveye bağlanan eşkenar dörtgen içinde madalyonun bulunduğu mevcut izlerden anlaşılmaktadır. Madalyonda iki şeritli bir dairenin izi geçmeli kompozisyonun varlığına işaret eder. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasındaki köşede bir madalyon yer alır. Madalyon çerçeveye ve eşkenar dörtgene düğümlerle bağlanmaktadır. Madalyonda çarkıfelek motifi vardır.

Kat. No. 176 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 76 cm. **Gen.:**

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

47 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 190

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu levhanın yüzeyi kısmen aşınmıştır. Çerçeveye köşelerde iri düğümlerle bağlanan eşkenar dörtgen içinde aslan benzeri bir yırtıcı hayvan figürü bulunur. Eşkenar dörtgene ve çerçeveye düğümlerle bağlı madalyonlar köşelerde yer alır. İki madalyonun içinde spiral görünümlü iç içe geçmiş daireler yer alırken, diğer iki madalyonun içi oldukça tahrip olmuştur.

Kat. No. 177 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 138 cm. **Gen.:** 76 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 191

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu levha sağlam durumdadır. Merkezde yatay haç kolları kazınarak tahrip edilmiş, uçları çatallı bir Latin haçı vardır. Üst haç kolunun ucunda kanatları açık iki küçük güvercin yer alır. Üst haç kolunun her iki yanında altı ve on iki sivri yapraklı çiçek motifli iki madalyon vardır. Madalyonların çapraz eksenlerinde sivri uçlu yapraklar bulunur. Alt ve sağ haç kolunun birleşimine madalyon içinde bir Malta haçı işlenmiştir. Buna bitişik stilize iki yarım palmet vardır. Alt haç kolunun solunda dallarında yürek biçimli küçük yaprakları olan köklü bir ağaç yer alır.

Kat. No. 178 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Uz.:** 110 cm. **Yük.:** 47 cm. **Der.:** 11 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 80 **Res. no:** 192

Mescidin harim kapısının iç kısmındaki levha kısa kenarlardan düzgün şekilde kesilmiştir. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde kemerli bir düzenleme vardır. Burmalı sütunların taşıdığı kemerlerin birincisinde dip yaprakları sarkık, tepe yaprakları içeri doğru kıvrık bir çiçek motifi, ikincisinde dip yaprakları sarkık, iki çanak yapraklı lotus çiçeği motifi, üçüncüsünde yatay haç kollarının kazındığı dikey haç kollarının uçlarda içe doğru kıvrıldığı bir haç motifi yer alır. Sağda küçük bir kısmı görünen kemerin içinde ise yaprak motifinin varlığı bitkisel bir bezemeye işaret eder. Kemerler arasında kalan boşluklar tek yaprak motifiyle doldurulmuştur.

Kat. No. 179 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Kurşunlu Köyü, Yukarı Çeşme **Uz.:** 76 cm. **Yük.:** 45 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 193

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Levhanın her iki yanı sonradan kesilmiştir. Solda kare çerçeveye düğümle bağlanan şeritlerin oluşturduğu dört kare yer alır. Kareler birbiriyle bağlanarak bir haç meydana getirir. Bunun yanında iki kemerli bir düzenleme vardır. İki basamaklı kaideden yükselen sütunlar başlıklar üzerinde kemerleri taşır. Ortadaki kemerde bir karenin kenarlarındaki yarım dairelerin içbükey eğrilerle birbirlerine bağlandıkları geçmeli bir kompozisyon yer alır. Motifin üstünde sonradan kazınmış Arapça tarih vardır. İkinci kemerde kıvrık dip yapraklı saptan gelişen üç geniş yapraklı çiçek motifi bulunur. Yan yaprakların içi zikzak şeklinde, ortadaki geniş yaprak ise ana damardan çıkıp çapraz eksenlerde yukarı doğru uzanan çizgilerle işlenmiştir. Yaprakların uçlarında iki yana doğru sarkan tomurcuk biçimli motifler yer alır. Soldaki kare motif ve kemerlerin birleşim yerlerinde kalan boşluklara kabara görünümlü küçük çiçek motifleri yerleştirilmiştir.

Kat. No. 180 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Argıthanı Beldesi, Kültür Parkı **Yük.:** 98 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** 11 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 194

Levha sağlam durumdadır. Ön yüzde yüksekçe işlenmiş profilli çerçeve içinde köşelerinde yürek şeklinde yaprakları olan bir dikdörtgen ve eşkenar dörtgen vardır. Eşkenar dörtgenin kenarları dikdörtgenin dışında çerçeveye uzanır. Eşkenar dörtgenin uzun kenarlardaki köşelerinin her iki yanında dört yarım palmet motifi bulunur. Eşkenar dörtgenin üst ve alt köşelerinde bir çiçeğin içine kıvrılmış dip yapraklarını andıran yapraklar yer alır. Kompozisyonun merkezinde bir haç bulunur. Haç kollarının içi örgü motifiyle doldurulmuştur. Motiflerin merkezleri matkapla delinmiştir.

Kat. No. 181 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Akşehir, Reis Köyü, Emir Yavaşgel Türbesi Bahçesi **Yük.:** 50 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** 8 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 81 **Res. no:** 195-196

İki yüzü bezemeli levhanın bir köşe parçası korunmuştur. Bir yüzde geniş çerçeve içinde iki şeritli bir eşkenar dörtgenin iki kenarı görülür. Eşkenar dörtgenin içinde matkap işçiliği tek sıra örgü motifinin sardığı büyük bir madalyon vardır. Mevcut izlerden madalyonun içinde bir çiçek motifinin varlığı anlaşılmaktadır. Madalyon içi

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

dolu bir yaprak motifiyle eşkenar dörtgenin köşesine bağlanmıştır. Çerçeve ile eşkenar dörtgen arasında köşelerde kalan boşlarda rozet dolgulu madalyonlar bulunur. Diğer yüzde geniş çerçeve içinde kıvrık ve düz yapraklardan oluşan bitkisel bir kompozisyon yer alır.

Kat. No. 182 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi-Bahçe **Yük.:** 38 cm. **Gen.:** 22 cm. **Der.:** 11 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 82 **Res. no:** 197-198

İki yüzü bezemeli levhanın bir köşe parçası korunmuştur. Bir yüzde mevcut izlerden bir eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerindeki yarım dairelerin içbükey eğrilerle birbirlerine bağlandıkları geçmeli kompozisyonun varlığı anlaşılmaktadır. Köşede kalan boşlukta ortası yüksekçe işlenmiş stilize çiçek dolgulu madalyon vardır. Madalyonun merkezi matkapla delinmiştir. Diğer yüzde, eşkenar dörtgenin bir kenarına düğümle bağlanmış madalyon içinde çiçek motifi yer alır. Köşede kalan boşlukta rozet dolgulu küçük bir madalyon vardır.

Kat. No. 183 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi-Bahçe **Yük.:** 31 cm. **Gen.:** 38 cm. **Der.:** 11 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 83 **Res. no:** 199-200

İki yüzü bezemeli levhanın bir köşe parçası korunmuştur. Bir yüzde çerçeve içinde eşkenar dörtgenin iki kenarı ve içte madalyonun küçük bir parçası görülmektedir. Çerçeveyle eşkenar dörtgen arasında kalan boşlukta çerçeveden çıkan şeritlerin oluşturduğu madalyon bulunur. Madalyonda sekiz yapraklı bir çiçek motifi yer alır. Diğer yüzde bir eşkenar dörtgenin çapraz ekseninden dolanan şeritlerin oluşturduğu kompozisyon kısmen izlenir. Eşkenar dörtgenin köşesinde stilize çiçek motifi yer alır. Köşedeki boşlukta küçük bir madalyon bulunur. Madalyonda ortası yüksekçe işlenmiş stilize çiçek motifi vardır.

Kat. No. 184 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü **Yük.:** 50 cm. **Gen.:** 65 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 84 **Res. no:** 201

Levha dört yönden kırıktır. Ön yüzde biri dışa taşkın, iki düz profilin içinde süslemeyi çevreleyen iki şeritli çerçeve bulunur. Çerçevenin içinde iki kenarı korunmuş üç şeritli eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerinden dolanarak yarım

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

daireler oluşturan üçlü şeridin oluşturduğu geometrik kompozisyon kısmen izlenir.

Kat. No. 185 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Hacı Talha Çeşmesi **Uz.:** 56 cm. **Gen.:** 55 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 85 **Res. no:** 202

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu levhanın sağ kenarı sonradan kesilmiştir. Ön yüzde dıştaki dikdörtgen çerçeveye düğümlerle bağlı dikey iki pano yer alır. Panolar dikdörtgen çerçeveyle çevrelenmiştir. Panolar birbirine tek düğümle bağlanmıştır. Solda eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerinden dolanarak yarım daireler oluşturan motif izlenir. Sağdaki pano parça kırık olduğu için kısmen görülür. Çerçeve içinde örgü motifiyle, bunun altında niteliği tam anlaşılamayan sivri uçlu yapraklardan oluşan motifler seçilebilmektedir.

Kat. No. 186 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Değiş Köyü **Uz.:** 80 cm. **Gen.:** 30 cm. **Der.:** - **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no:** - **Res. no:** 203

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu levhanın yüzeyi tıraşlanarak sonradan Arapça hatlı bir kitabe eklenmiştir. Dikdörtgen çerçeveye köşeden bir düğümle bağlanmış eşkenar dörtgen kısmen görülmektedir. Eşkenar dörtgeni oluşturan şeritler kıvrılarak köşelerde madalyonlar oluşturur. Madalyonların birinde on iki yapraklı, diğerinde sekiz yapraklı çiçek motifi vardır.

Kat. No. 187 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Hacı Talha Çeşmesi **Yük.:** 80 cm. **Gen.:** 45 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 86 **Res. no:** 204

Duvar örgüsündeki levhanın yüzeyi oldukça aşınmıştır. Dikdörtgen çerçeve içinde köşelerde motifler yer alır. Üstte sivri uçlu altı yapraklı iki çiçek motifi, altta biri madalyon içinde sivri uçlu on iki yapraklı iki çiçek motifi vardır. Üst kısa kenarda parçanın devam etmesi, çerçevenin kısmen işlenmesi ve yarım kalmış süsleme programı levhanın tamamlanmadığını düşündürmektedir.

Kat. No. 188 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi-Bahçe **Yük.:** 63 cm. **Gen.:** 25 cm. **Der.:** 9 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermer **Çiz. no:** 87 **Res. no:** 205

Levha sonradan mezar taşı olarak kullanılmıştır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde birbiri içinden geçen şeritlerden meydana gelen eşkenar dörtgenler yer alır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 189 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Üstünler Köyü **Yük.:** 28 cm. **Gen.:** 28 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 206

Duvar örgüsündeki levha dört yönden kırıktır. Mevcut izlerden eşkenar dörtgen içinde bir madalyonun varlığı anlaşılmaktadır. Eşkenar dörtgene düğümle bağlı diğer küçük madalyonda etli işlenmiş on yapraklı çiçek motifi bulunur.

Kat. No. 190 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Çiçekler Köyü **Uz.:** 30 cm. **Gen.:** 24 cm. **Der.:** 8 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 207

Levha dört yönden kırıktır. Ön yüzde birbirlerine düğümlerle bağlanmış kare panolar yer alır. Panonun birinde çapraz şeritler arasında kalan boşluklarda ikiye bölünmüş üçgenlerin oluşturduğu geometrik kompozisyon vardır. Diğer bir panoda dört yapraklı bir çiçek köşelere kalp biçimli yapraklarla bağlanmaktadır. Kısmen korunmuş bir diğer panoda üç yuvarlak uçlu yapraktan çiçek motifinin varlığı anlaşılmaktadır. Panolar arasında kalan boşluklar haç şeklinde algılanmaktadır. Düğümlerin içleri dolgulu olarak bırakılmıştır.

Kat. No. 191 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Çiçekler Köyü **Uz.:** 36 cm. **Gen.:** 20 cm. **Der.:** 8 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 208

Levha dört yönden kırıktır. Bir kenarda kısmen korunmuş olan düz geniş profilli silmenin süslemeyi çevrelediği anlaşılmaktadır. Ön yüzde çerçeveye ve birbirlerine düğümlerle bağlanmış kare panolar yer alır. Panonun birinde içi dolgulu ve içbükey yapılmış yaprakların ardışık olarak dizildiği sekiz yapraklı çiçek motifi vardır. Diğer panodaki yürek biçimli tek yaprak dört yapraklı bir çiçek motifinin varlığına işaret etmektedir. Düğümlerin içleri dolgulu olarak bırakılmıştır.

Kat. No. 192 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Üstünler Köyü **Yük.:** 45 cm. **Gen.:** 26 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 209

Duvar örgüsündeki levha dört yönden kırıktır. Ön yüzde üç şeritli madalyonun içinden dolanan şeritler düğümler yaparak merkezde küçük bir daire oluşturmaktadır. Mevcut izlerden bu şeritlerin başka bir madalyonun içinden geçerek aynı şekilde devam ettiği anlaşılmaktadır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

2.3. Templon/Kiborium Sütunce Başlıkları

Kat. No. 193 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Yağlıca Köyü **Yük.:** 34 cm. **Gen.:** 10 cm. **Der.:** 10 cm. **Çap:** 9 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 210

Profilli başlığıyla monolit yapılmış daire kesitli sütuncenin altı kırıktır. Başlık sırasıyla iki dışbükey, bir içbükey profil ve kademeli olarak yükselen iki düz silmeden oluşur.

Kat. No. 194 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami Bahçesi **Yük.:** 51 cm. **Gen.:** 23 cm. **Der.:** 23 cm. **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 211

Başlığıyla monolit işlenmiş daire kesitli sütuncenin gövdesi ve başlığı kırıktır. Başlıkla gövde zikzak motifli bir bilezikle birbirinden ayrılmaktadır. Gövde üzerindeki büyük zikzaklar arasında küçük dip yaprakları kıvrık, yuvarlak uçlu yapraklardan oluşan stilize çiçekler ve eşkenar dörtgenler vardır. Kesik piramidal başlığın bir yüzünde küçük palmetler birleşerek merkezinde haç bulunan bir daire oluşturur. Diğer yüzde kalın bir gövdeden çıkan kıvrık dip yapraklı stilize çiçek yer alır.

Kat. No. 195 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi **Yük.:** 52 cm. **Gen.:** 22 cm. **Der.:** 22 cm. **Çap:** 22 cm. **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 212

Başlığıyla monolit işlenmiş sütuncenin alt tarafı ve silindirik kesitli başlığı kırıktır. Başlığı gövdeden dikey ince şeritli bir bilezik ayırır. Gövdenin sadece iki yüzü bezemelidir. Bir yüzde burmalı bir silmenin çevrelediği alanda kollarının uçları yarım dairelerle birleştirilen bir haç yer alır. Bunun altında yine bir haçı yonca biçimli yarım dairlerin örttüğü motif bulunur. Yarım dairelerin birleşme yerlerinin üstünde kareler yer alır. Motif kırık olduğu için motifin tamamı görülememektedir. Diğer yüzde düz bir çerçeve içinde ortadaki burmalı üç şeritten oluşan madalyon bulunur. İkinci Madalyonun çapraz eksenlerinde dört yarım daire yer alır. Üstteki yarım dairelerin arasında küçük bir daire daha bulunur. Madalyonunda merkezdeki daireden çıkan kolların oluşturduğu haçın varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır. Bunun altında diğer yüzdeki motifin aynısı yer alır. Motifte bir haç yonca biçimli yarım dairler tarafından örtülmüştür. Üst birleşme yerlerinde kareler yer alır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Üçüncü yüzde yatay işlenmiş üç düğüm motifi vardır. Bu yüzle birlikte dördüncü yüz tamamlanmamıştır. Silindirik kesitli başlığının sadece süslemeli yüzlere denk gelen kısımları işlenmiştir. Başlıkta büyük bir zikzak motifinin etrafında bir rozet ve tekli yapraklar yer alır. Yapraklar arasında içinde küçük bir daireden çıkan üçgen biçimli kısa kollu haç bulunan madalyon vardır. Rozetin yanında büyük bir yaprak ve düğüm motifi yer alır. Başlık yüzeyi çizgilerle taranmıştır. Başlığın üst düzleminde bir kurşun deliği vardır.

Kat. No. 196 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami-Kuzey Cephe **Yük:** 47 cm. **Gen.:** 16 cm. **Der.: - Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 213

Duvar örgüsündeki sütunce kırıktır. Görünen yüzdeki geometrik kompozisyon yatay hatlarla köşeleri birleştirilmiş eşkenar dörtgenlerle oluşturulmuştur. Bunun altında iki eşkenar dörtgen yer alır. Birinde daireden çıkan üçgen biçimli kolları bulunan bir haç taşıyan madalyon, diğerinde dört büyük yaprak içinde küçük yapraklara yer verilen çiçek motifi bulunur. Eşkenar dörtgenler arasında kalan boşluklar spirallerle doldurulmuştur. Üstte mevcut izlerden yonca biçimli yarım daireler içine alınan bir haçın alt kolu seçilebilmektedir.

Kat. No. 197 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi **Yük.:** 24 cm. **Çap:** 21 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no: - Res. no:** 214

Silindirik sütünce başlığı kırıktır. Dışa taşkın bilezik bölümünde üçlü bir örgü motifi bulunur. Düz profille başlayan üst bölümde düğümlerle birbirine bağlanan dört madalyon yer alır. Madalyonlardan sadece birinin içinde çiçek motifi görülür. Madalyonların arasında üstte yapraklar bulunur. Başlığın alt düzleminde bir kurşun deliği vardır.

Kat. No. 198 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi **Yük.:** 33 cm. **Gen.:** 21 cm. **Der.:** 21 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no: - Res. no:** 215

Kare prizmal sütünce başlığının bilezik kısmı kırıktır. Üstten iki düz profille başlayan yüzlerde birbirine birer düğümlerle bağlanan dört madalyon vardır. Üç madalyonun içinde sekiz yuvarlak yapraklı çiçek motifi yer alırken, diğerinde motif tahrip olmuştur. Madalyonları birbirine bağlayan

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

düğümlerin alt ve üstünde yapraklar yer alır.

Kat. No. 199 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi **Yük.:** 38 cm. **Gen.:** 19 cm. **Der.:** 19 cm. **Çap:** 17 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no: - Res. no:** 216

Kare prizmal sütuce başlığı sağlam durumdadır. Dışa taşkın bilezik kısmında üçlü bir örgü motifi yer alır. Başlık yüzeyinde birbirine düğümlerle bağlanan iki madalyon vardır. Madalyonları birbirine bağlayan düğümün üstünde içi dolgun yuvarlak uçlu bir yaprak bulunur. Ayrıca içinde iki yaprak bulunan bir madalyon ve muhtemelen çiçek motifi işlenmesi için bırakılmış bir kabara bulunur.

Kat. No. 200 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Düger Köyü, Eski Cami **Yük.:** 36 cm. **Gen.:** 20 cm. **Der.:** 17 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 88-89 **Res. no:** 217-218

Gövdesi ile birlikte monolit işlenmiş başlığın alt kısmı betona gömülüdür. Burmalı bir bilezikle gövdeden ayrılan başlığın bir yüzünde kıvrık dip yapraklı uzun bir sapta üç yapraklı bir çiçek motifi vardır. Yan yaprakların içleri çapraz, ortadaki geniş yaprağın içi ise ana damardan çapraz eksenlerde yukarı doğru uzanan çizgilerle doldurulmuştur. Diğer yüzde kıvrık dip yapraklı uzun bir sapta madalyon içinde on iki yapraklı çiçek motifi yer alır. Üçüncü yüz işlemesizken, diğer yüz sıva içindedir.

Kat. No. 201 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Kökez Köyü **Yük.:** 47 cm. **Gen.:** 19 cm. **Der.:** 19 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 90 **Res. no:** 219

Gövdesi ile birlikte monolit işlenmiş başlık kırıktır. Başlık düz bir bantla sekizgen formlu gövdeden ayrılır. Bir yüzde, kıvrık dip yapraklı üçgen bir sap üzerinde madalyon içinde sekiz yapraklı çiçek motifi yer alır. Diğer yüzde, kıvrık dip yapraklı düz bir sapta çarkıfelek motifi vardır. Üçüncü yüzde kıvrık dip yapraklı sap kısmen tahrip olmuş bir çiçek motifini taşımaktadır.

Kat. No. 202 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Aşağı Esence Köyü, Belediye Parkı **Yük.:** 30 cm. **Gen.:** 25 cm. **Der.:** 25 cm. **Çap:** 23 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no: - Res. no:** 220

Kesik piramidal templon başlığı sağlam durumdadır. Kıvrık dip yapraklı kalın sapın üzerinde üç yapraklı lotus çiçeği bulunur. Taç yaprakların yanlarından

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

volüt biçiminde dışa dönerek kendi içine kapanan çanak yapraklar yer alır. Motif başlığın üç yüzünde tekrarlanmıştır.

Kat. No. 203 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Uncular Köyü **Yük.:** 34 cm. **Der.: - Gen.:** 41 cm. **Ab. Y.:** 7 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 221

Duvar örgüsündeki kesik piramidal templon başlığı kırıktır. Görünen yüzde iki içbükey yay alttan başlayıp abakusun köşesine kadar uzanır. Kıvrık dip yapraklı kısa sap üzerinde üç yapraklı lotus çiçeği vardır. Taç yaprakların yanlarından dışa dönerek volüt biçiminde kendi içine kapanan çanak yapraklar yer alır. Üstte hafif dışa taşkın düz profilli abakus bulunur.

Kat. No. 204 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi **Yük.:** 35 cm. **Alt Gen.:** 19 cm. **Üst Gen.:** 27 cm. **Der.:** 27 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 222-223

Kesik piramidal templon başlığının üst köşesi kırıktır. Bir yüzde üstte diş sırası altında sekiz yapraklı rozet motifi vardır. Motiften çıkan saplar üzerinde kıvrık yapraklar yer alır. Köşelerde dip yaprakları kıvrılmış uzun saplı çiçek motifleri bulunur. Diğer iki yüz benzer süslemeye sahiptir. Başlığın bir yüzü işlenmemiştir. Alt düzlemin merkezinde kurşun yuvası yer alır.

2.4. Templon Arşitravları

Kat. No. 205 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Uz.:** 344 cm. **Yük.:** 40 cm. **Der.: - Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 224

Duvar örgüsündeki templon arşitravı iki bloktan oluşmaktadır. En üstte örgü motifli bordür yer alır. İki uçtaki beş sıra örgü motifi arasında kaideli sütunların taşıdığı kemerli düzenleme bulunur. Kemerlerin içinde solda sağa sırasıyla birincisinde şeritlerin köşelerde birbiri içinden dolanarak oluşturduğu bir eşkenar dörtgen, ikincisinde madalyon içinde sekiz sivri yapraklı çiçek motifi, üçüncüsünde kıvrık dip yapraklı sapın üstünde çarkıfelek motifi, dördüncüsünde madalyon içinde sekiz sivri yapraklı bir çiçek motifi yer alır. Madalyonun üstünden çıkarak iki yana uzanan sapta iki yaprak bulunur. Beşinci kemerde bir dikdörtgenin kenarlarındaki yarım dairelerin birbirlerine köşelerde içbükey eğrilerle bağlandıkları geçmeli bir kompozisyon vardır. Dikdörtgenin merkezine bir kabara yerleştirilmiştir. Beşinci kemerle altıncı kemer arasında, sütunlardan çıkan ikili şeridin üst

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

bordüre uzanarak oluşturduğu pano içinde şeritlerin kolların uçlarında iki kez dolanarak meydana getirdiği haç görülmektedir. Haç kolları sonradan kazınarak tahrip edilmiştir. Altıncısında, beşinci kemerdeki motif tekrar edilmiştir. Yedinci kemerde madalyon içinde altısı yuvarlak altısı sivri uçlu olmak üzere toplam on iki yapraklı çiçek motifi yer alır. Sekizincisinde madalyon içinde sekiz sivri yapraklı çiçek motifi bulunurken, dokuzuncu kemerdeki motif birincisiyle aynıdır. Bu kemerde şeritlerin köşelerde birbiri içinden dolanarak oluşturduğu eşkenar dörtgen görülmektedir. Son kemerde kıvrık dip yapraklı kalın saptan çıkan üç yapraklı bir çiçek motifi bulunur. Kemerlerin birleşim yerlerinin üstünde kalan boşlukta birer kabara vardır.

Kat. No. 206 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Uncular Köyü **Uz.:** 54 cm. **Yük.:** 24 cm. **Der.:** 31 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermeri **Çiz. no:** - **Res. no:** 225-226

Templon arşitravının sağ kenarı kırıktır. Arşitravın sol kenar başlangıcı olan bloğun ön yüzünde altta burma ve ince makaralarla, üstte sade bir profille çerçevelenmiş alanda motifler burmalı profillerle birbirinden ayrılmıştır. Solda kolları dışbükey eğrilerle birleştirilmiş haç ile bunun alt ve üstünde ortaları matkapla belirginleştirilmiş üçer inci motifi bulunur. Bunun yanında birbirine bağlı beş spiral vardır. Yandaki panoda merkezdeki karenin içinde ortası matkapla belirginleştirilmiş daireden çıkan üçgen kısa kolların oluşturduğu Malta haçı etrafında birbiri içinden geçen yarım dairelerden oluşan motif yer alır. Köşe boşlukları tek yapraklarla, alt ve üst kenarlar ise yarım dairelerle doldurulmuştur. Sağ kenarda iki eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerdeki yarım daireler içbükey eğrilerle birbirlerine bağlanmıştır. Alt yüzde sol kenarda dört şeritli bir örgü motifi yer alır. Motiflerin merkezinde beş yapraklı çiçekler bulunur. Sağ kenar kırık olduğu için birbiri içinden geçen dairelerin oluşturduğu geçmeli kompozisyon kısmen görülebilmektedir. Sol yan yüzeyde kare bir yuva bulunur.

Kat. No. 207 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Başhüyük Köyü, İlköğretim Okulu bahçesi **Uz.:** 79 cm. **Yük.:** 26 cm. **Der.:** 33 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 227-228

Templon arşitravının sağ kenarı kırıktır. Blok arşitravın sol kenar başlangıcını oluşturmaktadır. Ön yüzde birbirine

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

düğümle bağlı iki madalyon görülmektedir. Yarısı kırık madalyonda kollarının uçları inci taneleri bir Malta haçı bulunur. İkinci madalyonun içinde altısı sivri, altısı yuvarlak on iki yapraklı bir çiçek motifi yer alır. Madalyonları birbirine bağlayan düğümün altında küçük bir yaprak, üstünde çiçek motifi vardır. Madalyonun sol çapraz eksenlerinde birer yaprak motifi bulunur. Bunların yanında kare çerçevede yürek biçimli yaprağın içini ana damardan gelişen şeritler doldurmaktadır. Yaprağın üstünde iki küçük yaprak ve yanlarda aşağı sarkan iki yaprak motifi görülmektedir. Yandaki geometrik kompozisyon üç sıra halinde dokuz karenin köşelerinin çapraz şeritlerle birleştirilmesiyle oluşmuştur. Motifleri alttan bir inci-makara dizisi sınırlandırırken, üstte parçanın templon kuruluşundaki konumuna göre ters yazılmış Yunanca bir yazıt yer alır. Ancak yazıt tahrip olduğu için okunamamaktadır. Bu durum bloğun sonradan ikincil işlevli kullanımına işaret etmektedir. Alt yüzde kollarının uçlarında ω biçimli kıvrımlar bulunan kazıma bir haç yer alır. Haç kollarının çapraz eksenlerinde iki şerit uzanır. Bunun yanında kare bir çerçeve içinde kollarının uçlarında inci taneleri olan Malta haçı bulunmaktadır. Parça kırık olduğu için yarısı görülebilen madalyondaki iki yapraktan bir çiçek motifinin varlığı anlaşılmaktadır. Yaprakların içleri çapraz çizgilerle doldurulmuştur. Madalyonun çapraz eksenlerinde küçük yaprak motifleri yer alır. Diğer yüzler işlemesizdir.

Kat. No. 208 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi-Bahçe **Uz.:** 49 cm. **Yük.:** 21 cm. **Der.:** 22 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 229-230

Templon arşitrav parçasının sağ kenarı kırıktır. Ön yüzde solda iç içe geçmiş karelerin merkezinde bir haç yer alır. Bu motifin yanındaki madalyon tahrip olmuştur. Sadece madalyonun çapraz eksenlerindeki dip yaprakları kıvrık çiçek motifleri seçilebilmektedir. Sağdaki madalyonun içinde altısı yuvarlak, altısı sivri uçlu olmak üzere on iki yapraklı çiçek motifi yer alır. Motifinin merkezi ve yaprak uçları arasında kalan boşluklar matkapla delinmiştir. Alt kenar boyunca inci-makara dizisi uzanır. İnci ve makaraların birleşim yerleri matkapla delinmiştir. Alt yüzde dairelerin içinde eşkenar dörtgenler bulunur. Dairelerin birleşim yerlerinin alt ve üstünde sivri uçlu birer

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

yaprak yer alır. Dairelerin merkezinde sivri uçlu dört küçük yaprak merkezde birleşmektedir. Diğer yüzler işlemesizdir.

Kat. No. 209 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Bahçesi **Uz.:** 52 cm. **Yük.:** 15 cm. **Der.:** 29 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 231

Templon arşitrav parçasının sol kenarı kırıktır. Arşitravın sağ kenar başlangıcını oluşturan parçanın ön yüzünde sağda küçük daireler içinde eşkenar dörtgenlerden oluşan geometrik kompozisyon bulunur. Bunun yanında çapraz eksenlerinde küçük daireler olan eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin merkezinde yaprak görünümlü kollardan oluşan bir haç bulunur. Alt yüzde köşelerde düğümler oluşturan dikdörtgen içinde bir eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin merkezinde uçları birer düğümle dikdörtgene bağlanan haç bulunur. Diğer yüzler işlemesizdir.

Kat. No. 210 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi-Kuzey Cephesi **Uz.:** 94 cm. **Yük.:** 16 cm. **Der.:** - **Mal.:** Beyaz Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 232

Duvar örgüsündeki templon arşitravının sol kısa kenarı ve alt tarafı kırık olup sağ kısa kenarı duvar örgüsü içindedir. Ön yüzde altta ve üstte devam eden bandın sınırladığı alan içinde motifler şeritlerle birbirinden ayrılmıştır. Solda bir örgü motifi vardır. Bunun yanında palmetlerden oluşan dairenin ortasında sonradan kazınarak tahrip olmuş bir haç yer alır. Palmetlerin dip yapraklarının içleri matkapla delinmiştir. Bu motifin yanında ilkine benzer bir örgü motifi bulunur. Sonraki motifi içinde dört şeritli bir eşkenar dörtgenin yer aldığı dört şeritli bir daire ve eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerinden dolanarak dairenin dışına çıkan yarım dairelerden oluşmaktadır. Dairenin her iki yanından ve sağ yarım dairelerin üst ve alt yatay ekseninden çıkan birer yaprak motifi vardır. Bir sonraki motif uçları matkapla delinmiş kemer biçimli yaprakların birbirlerine bağlanmasıyla oluşmuştur. Parçanın sağ tarafında kısmen görünen diğer bir motifin yaprak uçlarının matkap işçiliğiyle belirginleştirildiği büyük yapraklardan meydana geldiği anlaşılmaktadır. Altta iki konsol bulunur. Soldakinin ön yüzünde bir eşkenar dörtgen, diğerinde eşkenar dörtgenin yan eksenlerinden dolanarak yarım daireler oluşturan bir motif

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

bulunur. Konsolların arkasını kapatan blokta yatay bir örgü motifi ve büyük stilize palmetler yer alır.

Kat. No. 211 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü, Dediği Mahmut Sultan Mescidi-Bahçe **Uz.:** 65 cm. **Yük.:** 10 cm. **Der.:** 40 cm. **Mal.:** Dokimeion Mermer **Çiz. no:** 91 **Res. no:** 233

Mezar taşı olarak kullanılmış templon arşitravının altı betona gömülüdür. Alt yüzün kenarları sonradan burmalı sütunceler biçiminde bezenmişken, bir bölümü tıraşlanarak Arapça mezar kitabesi yazılmıştır. Alt yüzde mevcut izlerden dolgulu bir eşkenar dörtgenin varlığı anlaşılmaktadır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasında köşelerde kalan boşluklarda kabara biçimli madalyonlar bulunur. Madalyonların içinde rozetler vardır. Bunun yanında madalyon içinde, ortası yüksek, on altı yapraklı çiçek motifi yer alır. Bloğun diğer yüzüne sonradan Arapça mezar kitabesi yazılmış ve bitkisel motiflerle bezenmiştir.

Kat. No. 212 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Kökez Köyü **Uz.:** 96 cm. **Yük.:** 15 cm. **Der.:** 28 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 92 **Res. no:** 234

Duvar örgüsündeki templon arşitrav bloğunun bir kısa kenarı kırıktır. Görünen alt yüzde solda madalyon içinde ortası yüksekçe yapılmış ve matkapla delinerek bezenmiş, altısı sivri, altısı yuvarlak uçlu olmak üzere on iki yapraklı çiçek motifi bulunur. Kare çerçeve ile madalyon arasında köşelerde kalan boşluklar birer yaprak motifiyle doldurulmuştur. Sağda dikdörtgen çerçevenin sınırladığı iki şeritli madalyon içinde merkezi yüksekçe yapılmış ve matkapla delinerek belirginleştirilmiş, parça kırık olduğu için sadece altı yuvarlak uçlu yaprağı görülebilen çiçek motifi vardır. Madalyondan bir düğümle çıkıp yatay eksende çerçevenin kısa kenarına doğru uzanan, düz gövdeli, dip yaprakları kıvrık iki taç yapraklı çiçek motifi yer alır. Çiçek motifi ile çerçevenin uzun kenarı arasına büyük bir yaprak motifi işlenmiştir.

Kat. No. 213 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayafşar Köyü, Hızır Ali Paşa Cami **Uz.:** 52 cm. **Yük.:** 17 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 235

Duvar örgüsündeki templon arşitravının bir kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde dairelerin içi eşkenar dörtgenler oluşturacak şekilde işlenmiştir. Bu geometrik düzenlemenin yanında iki

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

dikdörtgenin köşelerinin şeritlerle birleştirildiği süsleme yer alır. Yandaki panoda madalyonun içinden panonun köşelerine çapraz şeritler uzanmaktadır. Madalyonda çapraz şeritlerin arası yapraklarla doldurulmuştur. Alt yüzde dikdörtgen çerçeve içinde eşkenar dörtgenin iki kenarı korunmuştur. Eşkenar dörtgenin köşesinden çıkan kalp biçimli yaprak yatay eksende uzanmaktadır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasında kalan boşluklarda madalyonlar yer alır. Madalyonların birinde Malta haçı, diğerinde altı yapraklı çiçek motifi bulunur. Eşkenar dörtgenin köşesinden çerçeveye yatay uzanan kıvrık uçlu yapraklar vardır.

Kat. No. 214 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayafşar Köyü, Hızır Ali Paşa Cami **Uz.:** 64 cm. **Yük.:** 17 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 235

Duvar örgüsündeki templon arşitravının iki kısa kenarı kırıktır. Ön yüz kare panolara ayrılmıştır. İlk panoda büyük bir eşkenar dörtgenin içi yatay eksende ikiye bölünmüş küçük eşkenar dörtgenlerle doldurulmuştur. Köşelerde kalan boşluklar yine eşkenar dörtgen oluşturacak şekilde şeritlerle ayrılmıştır. İkinci panoda iki şeritli eşkenar dörtgenin çapraz eksenlerinden dolanarak yarım daireler oluşturan motif izlenmektedir. Yarım daireler eşkenar dörtgenin merkezindeki daireye düğümlerle bağlanmaktadır. Üçüncü panoda iki şeritli madalyonun içinden panonun köşelerine çapraz şeritler uzanmaktadır. Madalyonda çapraz şeritler arasında kalan boşluklarda yapraklar bulunmaktadır. Yanında süslemenin devamını teşkil edecek şekilde çapraz şeritlerin ikinci bir madalyonun içinden geçerek eşkenar dörtgen oluşturduğu anlaşılmaktadır. Alt yüzde dikdörtgen çerçeve içinde eşkenar dörtgenin iki kenarı korunmuştur. Eşkenar dörtgenin merkezinde çiçek motifli bir madalyon yer alır. Yaprakların uçları eğrilerle birleştirilmiştir. Eşkenar dörtgenin yatay eksenlerinden çıkıp madalyona uzanan kalp biçimli yaprağın her iki yanında volüt biçimli kıvrık yapraklar vardır. Eşkenar dörtgenin yatay köşeleriyle çerçeve arasındaki boşluklarda küçük iki madalyon bulunur. Madalyonlarda altı yapraklı çiçek motifleri yer alır. Eşkenar dörtgenin köşesinden çerçeveye yatay uzanan kıvrık uçlu yapraklar vardır.

Kat. No. 215 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Hacı Mehmetli Cami **Uz.:** 71

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

cm. **Yük.: - Der.:** 28 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 93 **Res. no:** 236

Templon arşitravının sol başlangıcında kullanılan bloğun bir kısa kenarı kırıktır. Görünen alt yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde iki şeritli bir eşkenar dörtgen vardır. Eşkenar dörtgenin ortasında, içinde on altı yapraklı bir çiçek motifi olan iki şeritli bir madalyon yer alır. Madalyonun yatay eksenlerinden çıkan kısa saplı palmet motifleri eşkenar dörtgenin köşelerine uzanmaktadır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasında kalan boşluklara iki şeritli madalyonlar bulunur. Madalyonlardan birinin içinde sekiz yapraklı çiçek, diğerinde çarkıfelek motifi bulunur.

Kat. No. 216 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Uz.:** 118 cm. **Yük.:** 25 cm. **Der.:** 32 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no: - Res. no:** 237

Templon arşitravı iki kısa kenardan kırıktır. Alt yüzde solda dikdörtgen çerçeve içinde üç şeritli eşkenar dörtgen yer alır. Çerçeve ile eşkenar dörtgen arasında kalan üçgen boşluklarda madalyonlar bulunur. Madalyonların içinde altı yapraklı çiçek motifleri vardır. Çiçeklerin merkezleri matkapla delinerek belirginleştirilmiştir. Eşkenar dörtgenin merkezinde çarkıfelek motifli bir madalyon yer alır. Madalyondan eşkenar dörtgenin köşesine doğru kalp şeklinde bir yaprak uzanmaktadır. Eşkenar dörtgen ile çerçeve arasında kalp biçimli uzun yapraklar vardır. Sağda aynı süsleme tekrar edilmiştir.

Kat. No. 217 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayafşar Köyü, Hızır Ali Paşa Cami **Uz.:** 40 cm. **Yük.:** - **Der.:** 28 cm **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 235

Duvar örgüsündeki templon arşitravının iki kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde birbirlerine düğümlerle bağlı iki şeritli üç madalyon yer alır. Kısmen korunmuş birinci madalyonun içinde mevcut izlerden yuvarlak yapraklı çiçek motifinin varlığı anlaşılmaktadır. İkinci madalyonun içinde altısı yuvarlak uçlu, altısı sivri uçlu olmak üzere on iki yapraklı çiçek motifi yer alır. Yaprakların içleri dolgulu işlenmiştir. Üçüncü madalyon sıva altında kalmıştır. Madalyonları birbirine bağlayan düğümlerin altında ve üstünde üç yapraklı çiçek motifi yer alır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 218 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Bayafşar Köyü, Hızır Ali Paşa Cami **Uz.:** 25 cm. **Yük.:** - **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 235

Templon arşitrav bloğu her yönden kırıktır. Ön yüzde düğümle bağlanmış iki madalyon kısmen korunmuştur. Madalyonların birinde yuvarlak uçlu yaprakların, diğerinde yuvarlak ve sivri uçlu içi dolgulu yaprakların oluşturduğu çiçek motifinin varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır.

Kat. No. 219 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Gölkaşı Köyü, Mezarlık **Uz.:** 75 cm. **Yük.:** 25 cm. **Der.:** 19 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 238

Duvar örgüsündeki templon arşitravı toprağa gömülüdür. Ön yüzde birbirlerine düğümlerle bağlanmış üç şeritli beş madalyon yer alır. Birinci madalyonda kısmen korunmuş yuvarlak ve sivri uçlu yapraklardan oluşan bir çiçek motifi bulunmaktadır. İkinci madalyonun içinde içleri dolgulu bırakılmış dört yapraklı çiçek motifi yer alır. Yaprakların aralarına sivri uçlu yapraklar yerleştirilmiştir. Motifin merkezinde kabartmalı şekilde içiçe geçmiş iki daireden oluşan süsleme vardır. Üçüncü madalyonun içinde içleri dolgulu bırakılmış sekiz yuvarlak yapraklı bir çiçek motifi bulunurken, yaprakların arasında küçük yapraklar bulunur. Motifin merkezi matkapla delinerek yüksekçe işlenmiştir. Dördüncü madalyon bir öncekine benzer bir süslemeye sahiptir. Ancak bu sefer dolgulu yaprakların uçları sivri biçimlidir. Beşinci madalyonun içinde kalp biçimli dolgulu dört büyük yapraktan oluşan çiçek motifi vardır. Madalyonlar birbirlerine ve çerçeveye içleri matkapla delinmiş düğümlerle bağlanmaktadır. Madalyonları bağlayan düğümlerin alt ve üstlerinde oluşan boşluklar ile kısa kenarda madalyonla çerçeve arasında köşelerde kalan boşluklar karşılıklı kıvrımlarla doldurulmuştur. Ardışık olarak kıvrımların her iki yanında küçük yapraklar bulunur. Alt yüz üç kare panoya ayrılmıştır. Sağdaki panoda madalyon içinde derin işlenmiş sekiz geniş yapraklı bir çiçek motifi yer alır. Madalyon üstten ve alttan çerçeveye üç düğümle bağlanmıştır. İkinci panonun bir kısa kenarında üçgenlerden oluşan geometrik bezeme yer alırken panonun geri kalanı düzdür. Üçüncü panoda kenarlarda volüt biçimli kıvrımları olan bir eşkenar dörtgenin varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 220 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Vuslat Parkı **Uz.:** 57 cm. **Yük.:** 21 cm. **Der.:** 19 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 239

Templon arşitrav bloğunun sağ kenarı kırıktır. Ön yüzde birbirlerine ve dikdörtgen çerçeveye düğümlerle bağlanmış dört madalyon bulunur. Birinci madalyonun içinde içi dolgulu on yuvarlak yapraklı bir çiçek motifi vardır. İkinci madalyonda çarkıfelek, üçüncüsünde sivri uclu on iki yapraklı çiçek, kısmen korunan son madalyonda içi dolgulu on yuvarlak yapraklı çiçek motifi yer alır. Motiflerin ve madalyonları birbirine bağlayan düğümlerin merkezleri matkapla delinmiştir. Madalyonları bağlayan düğümlerin alt ve üstlerinde oluşan boşluklar karşılıklı kıvrımlarla doldurulmuştur. Alt yüzde yatay kemerli düzenleme içinde yaprak uçları dışa taşkın olan dolgulu yuvarlak uçlu beş yaprak yer alır. Düzenlemenin sağ üst köşesinde merkezi matkapla delinmiş kıvrık yaprak bulunur. Sağda dikdörtgen bir çerçeve içinde eşkenar dörtgenin iki kenarı korunmuştur. Eşkenar dörtgenin içinde bir örgü motifi ve köşeye doğru uzanan kalp biçimli bir yaprak bulunur. Eşkenar dörtgenin yatay köşeleri ile çerçeve arasında kalan köşe boşluklarına eşkenar dörtgenden gelişen matkap işçilikli madalyonlar, kenarlara ise yuvarlak uçlu uzun yapraklar yerleştirilmiştir.

Kat. No. 221 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Aşağı Esence Köyü, Belediye Parkı **Uz.:** 90 cm. **Yük.:** 22 cm. **Der.:** 22 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 240

Templon arşitravının iki kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde birbirlerine düğümlerle bağlanmış üç şeritli beş madalyon yer alır. Birinci madalyonun merkezi yüksekçe işlenmiştir. Madalyonun içinde çarkıfelek motifi vardır. İkinci madalyonun içinde yedi yuvarlak yapraklı bir çiçek motifi, üçüncü madalyonun içinde sivri uçlu on iki yapraklı çiçek motifi yer alır. Yaprak uçlarının aralarında matkap işçiliği vardır. Dördüncü madalyonun süslemesi kazınarak tahrip olmuştur. Kısmen korunmuş beşinci madalyonda mevcut izlerden yuvarlak uçlu yaprakları olan çiçek motifinin varlığı anlaşılmaktadır. Yaprakların araları üçüncü madalyonda olduğu gibi matkapla delinmiştir. Madalyonları birbirine bağlayan düğümlerin merkezleri matkapla delinmiştir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 222 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Üstünler Köyü **Uz.:** 60 cm. **Yük.: - Der.:** 23 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 241

Templon arşitrav bloğu duvar örgüsü içindedir. Alt yüzde solda düğümlerle kare panoya bağlanmış madalyonda çarkıfelek motifi vardır. Sağda dikdörtgen çerçeve içinde kalın bir sap üzerinde dip yaprakları kıvrılmış içi dolgulu lotus çiçeği yatay eksende yer alır.

Kat. No. 223 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Üstünler Köyü **Uz.:** 59 cm. **Yük.: - Der.:** 23 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 94 **Res. no:** 242

Templon arşitrav bloğu duvar örgüsü içindedir. Alt yüzde solda düğümlerle kare panoya bağlanmış madalyonda çarkıfelek motifi vardır. Sağda dikdörtgen çerçeve içinde mevcut izlerden bir madalyonun varlığı anlaşılmaktadır. Madalyondan kalın bir sapla çıkan dip yaprakları kıvrılmış içi dolgulu lotus çiçeği yatay eksende yer alır.

Kat. No. 224 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Vuslat Parkı **Uz.:** 56 cm. **Yük.:** 19 cm. **Der.:** 27 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 243

Templon arşitrav bloğu kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde kısa saptan çıkan dip yaprakları kıvrık beş yapraklı çiçek motifi yer alır. Motifin yanında çapa biçiminde kolları olan bir haç bulunur.

2.5. Ambon Platformları

Kat. No. 225 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Yukarı Mahalle Çeşmesi **Uz.:** 117 cm. **Gen.:** 80 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 95 **Res. no:** 244

Sekizgen formlu ambon platformunun alt kısmı betona gömülüdür. Görünen yüzün merkezinde yuvarlak uçlu on altı yapraklı çiçek motifi yer almaktadır.

Kat. No. 226 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü, Çeşme **Uz.:** 61 cm. **Gen.:** 86 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 96 **Res. no:** 245

Kare formlu ambon platformu toprağa gömülüdür. Görünen yüzün merkezinde içbükey geniş yuvarlak uçlu on altı yapraktan oluşan ancak on yaprağı korunmuş bir çiçek motifi bulunmaktadır. Bir köşede düzgün daire formlu bir yuva yer alır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

2.6. Ambon Payeleri/Çifte Sütunceleri

Kat. No. 227 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi-Bahçe **Yük.:** 132 cm. **Gen.:** 79 cm. **Der.:** 34 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 246

Ambon payesinin üst bölümü ve sağ alt köşesi kırıktır. Uzun ve dar yüzdeki sade bordürler, köşelerde üstten tek bir silmeyle sınırlanan akanthus dizisiyle sonlanır. Alt yaprakların uçları birbirleriyle birleşirken, üst yapraklar kendi içlerine kıvrılarak gözler oluşturur.

Kat. No. 228 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi-Bahçe **Yük.:** 127 cm. **Gen.:** 79 cm. **Der.:** 15 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 97 **Res. no:** 247

Ambon payesi duvara gömülüdür. Uzun ve dar yüzdeki sade bordürler, köşelerde üstten tek bir silmeyle sınırlanan akanthus dizisiyle sonlanır. Alt yaprakların uçları birbirleriyle birleşirken, üst yapraklar kendi içlerine kıvrılarak gözler oluşturur.

2.7. Altar

Kat. No. 229 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü **Yük.:** 36 cm. **Gen.:** 92 cm. **Der.:** 92 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 98 **Res. no:** 248

Parçanın üst kısmı kırıktır. Görünen bölümde iç bükey derin bir profil ve iki düz silmeyi takiben altta dikdörtgen çerçeve içinde ortadaki haçın yanlarında madalyon içinde iki Malta haçı bulunur.

2.8. Altar Tabanları

Kat. No. 230 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, İlyaslar Köyü **Uz.:** 129 cm. **Gen.:** 87 cm. **Der.:** 44 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 99 **Res. no:** 249

Dikdörtgen formlu altar tabanının bir kısa ve uzun kenarı büyük ölçüde kırılmıştır. Tabanın üst düzlemini kısa ve uzun kenarlarda iki silme çevrelemektedir. Merkezde yatay haç kolu dikey haç kolundan kısa olan bir kabartma haç yer alır. Dışa doğru genişleyen haç kollarının merkezinde bir daire vardır. Üst düzlemde üç kare yuva bulunmaktadır. Kısa kenarda düz olmayan bir çıkıntı yer alır.

Kat. No. 231 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Uz.:** 115 cm. **Gen.:** 67 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 100 **Res. no:** 250

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Duvar örgüsündeki altar tabanının görünen yüzünde dikdörtgen bir çerçeve içinde kaide üzerinde yükselen haç sonradan kazınarak tahrip edilmiştir. Köşelerde dört tane kare yuva vardır.

Kat. No. 232 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Uz.:** 110 cm. **Gen.:** 86 cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 101 **Res. no:** 251

Duvar örgüsündeki altar tabanının üst yüzünde kademeli olarak yükselen düz profilli iki silmenin çevrelediği alanda köşelerde kare yuvalar bulunur. Merkezde sonradan kazınarak tahrip olmuş bir haç vardır.

Kat. No. 233 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Gönen Köyü, Eski Okul Bahçesi **Uz.:** 100 cm. **Gen.:** 58 cm. **Der.:** 32 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 102 **Res. no:** 252

Dikdörtgen formlu altar tabanı sonradan badana edilmiştir. Tabanın üst yüzeyini kısa ve uzun kenarlarda geniş bir profil çevrelemektedir. Üst yüzeyde madalyon içinde bir Malta haçı yer alır. Madalyonun iki yanında kabartmalı birer daire bulunur. Köşelerde dört tane kare yuva vardır.

Kat. No. 234 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Beykonak Köyü **Uz.:** 102 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** 42 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 253

Dikdörtgen formlu altar tabanının üst yüzünü bir bordür çevrelemektedir. Üst yüzeyin merkezinde kazıma bir haç yer alır. Haç kollarının köşeleri yana doğru genişlemektedir. Üst yüzeyde iki tane kare yuva yer alır.

Kat. No. 235 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Çeşme Köyü **Yük.:** 292 cm. **Gen.:** 160 cm. **Der.:** 50 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 103 **Res. no:** 254

Dikdörtgen formlu altar tabanının bir kısa kenarı betona gömülüdür. Üst yüzü kısa kenarlarda kalın, uzun kenarlarda daha ince bir bordür ve ince dik köşeli bir profil çevrelemektedir. Çerçeve içine alınmış iç yüz oyuktur ve üzerinde sağda iki, ortada iki tane olmak üzere dört kare yuva vardır. Parçanın diğer kısa kenarında aynı şekilde iki yuva olduğu mevcut birinin izlerinden anlaşılmaktadır. Ortadaki yuvaların arasında derinliği fazla olmayan bir daire bulunur. Parçanın dar yüzlerinde soffit yer alır. Üste sonradan iki satır halinde Arapça kitabe yazılmıştır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 236 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Bahçesi **Uz.:** 71 cm. **Yük.:** 41 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 255

Altar tabanının yaklaşık yarısı kırıktır. Bir dar yüzde üç kemerli bir düzenleme vardır. Sade sütunların taşıdığı kemerlerden ikinci ve üçüncü kemerin birleşim yerinin üstünde kalın kılıflı bir yumurta motifi yer alırken, birinci ve ikinci kemer arasındaki motif tahrip olmuştur. Birinci kemerde, içinde bir eşkenar dörtgen olan bir madalyon bulunur. Bu iki motifin arasından dolanıp madalyonun dışında ona bitişik üçer daire oluşturan şeritler motifi tamamlamaktadır. İkinci kemerde merkezdeki Malta haçını yarım daireler birbirine eklenerek kuşatmaktadır. Üçüncü kemerde, bir sapın taşıdığı haç motifini kıvrımlar yaparak saran şeritten meydana gelen stilize yaprak görünümlü süsleme yer alır. Diğer yüzde ise yine üçlü bir kemer düzenlemesi bulunur. Parçanın bu bölümü kırık olduğu için üçüncü kemerin içindeki motifin sadece yarısı görülebilmektedir. Sade sütunların taşıdığı kemerlerin birleşim yerlerinde üstte birer eşkenar dörtgen motifi bulunur. Birinci kemerde, altta çift şeritli geniş bir yaprak motifi, yanlarında birer küçük yaprakla betimlenmiştir. Bu motifin üstünde ise yine çift şeritli yonca biçimli bir çiçek motifi yer alırken, motifin içine bir Malta haçı işlenmiştir. İkinci kemerdeki süslemede içinde eşkenar dörtgen olan bir madalyon bulunur. Bu motiflerin arasından dolanıp madalyonun dışında ona bitişik üstte üç, altta iki daire oluşturan şeritler süslemeyi tamamlamaktadır. Küçük bir kısmı görünen üçüncü kemerde stilize bir çiçek motifi vardır. Diğer dar yüz büyük ölçüde kırık olup, sadece birinci kemer korunmuştur. Kemerin içindeki motif, alt kenarları üst kenarlardan daha uzun olan dörtgenin içinden dolanarak üst çapraz eksenlerde bitişik yarım daireler oluşturan şeritlerden meydana gelmektedir. Motifin merkezinde bir kabartma haç yer alır. İkinci kemer kırık olup sadece altta bir kıvrık dal motifi görülebilmektedir. Üst yüzde yüzeysel işlenmiş kazıma motifler vardır. Bunlardan biri kare yuvayı üç yönden saran matkap işçilikli örgü motifidir. Örgü motifinin yanında üç yapraklı bir çiçek motifi bulunur. Diğer bir motifte bir eşkenar dörtgenin içinde ortaları matkapla delinmiş dört yaprak yer alır. Kare yuvanın altında yine matkap işçilikli örgü motifinin izleri görülmektedir. Parça üzerinde yuvarlak

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

bir yuva kurşun kanalıyla birlikte bulunur.

Kat. No. 237 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami Bahçesi **Uz.:** 70 cm. **Yük.:** 43 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 256

Altar tabanı parçası dört yönden kırıktır. Ön yüzde altta kısmen korunmuş dikdörtgen çerçeve içinde üç adet çiçek motifi yer alır. İki sıra kıvrık dip yaprakları olan motiflerden soldakinin üst yaprakları tahrip olmuşken, ortadaki çiçek motifinde üç uzun yuvarlak yaprak bulunur. Sağdaki motifte üst yaprakların iki sıra olduğu mevcut izlerden anlaşılmaktadır.

3. İşlevi Belli Olmayan Bloklar

Kat. No. 238 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Uncular Köyü **Uz.:** 22 cm. **Gen.:** 12 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 257

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde inci-makara dizisi ve niteliği anlaşılamayan çiçekli bir madalyon yer alır.

Kat. No. 239 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü **Uz.:** 19 cm. **Gen.:** 16 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 258

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde çapraz eksenlerde düğümler yapan bir madalyon yer alır. Madalyonun içinde altı yapraklı bir rozet vardır.

Kat. No. 240 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Şahören Köyü **Yük.:** 29 cm. **Gen.:** 38 cm. **Der.:** 35 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 259

Blok dört yönden kırıktır. Kalın dışa taşkın bir profille ayrılmış üst bölümde yatay eksen boyunca uzanan kıvrık dal üzerinde içine kıvrılmış bir yaprak motifi seçilebilmektedir. Altta mevcut izlerden bir eşkenar dörtgenin varlığı anlaşılmaktadır. Eşkenar dörtgen ile profil arasında kalan köşedeki boşluğu çiçekli bir kabara doldurur.

Kat. No. 241 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Uz.:** 72 cm. **Gen.:** 55 cm. **Der.:** 20 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 104 **Res. no:** 260

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde iki kemerli bir düzenleme vardır. Üç basamaklı kaideler üzerinde yükselen sütunlar yine basamaklı yapılmış başlıklar taşırlar.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Birinci kemerin içindeki haç motifi sonradan kazınarak tahrip edilmiştir. İkinci kemerin içindeki haçın sadece dikey haç kolları korunmuştur. İki kemerin birleşim yerindeki madalyon sonradan kazınarak tahrip edilmiştir.

Kat. No. 242 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü **Uz.:** 130 cm. **Yük.:** 46 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 105 **Res. no:** 261

Duvar örgüsü içindeki bloğun alt kısmı toprağa gömülüdür. İçbükey bir profille ayrılmış iki düz profilli silmenin çevrelediği alanda iki madalyon içinde birer Malta haçı vardır. Haçın alt kolundan gelişen, yürek ya da ok-ucu biçimli basit yapraklarla sonlanan saplar madalyonları çevrelemektedir. İki madalyonun arasında alt haç kolu diğerlerinden uzun olan ve kollarının uçları dışa doğru çıkıntı yapan bir haç yer alır.

Kat. No. 243 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 146 cm. **Yük.:** 88 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 106 **Res. no:** 262

Duvar örgüsündeki blok ortadan kırıktır. İçbükey profilli çerçevenin merkezinde kazınmış bir haç yer alır. Haç kollarının uçları dışa doğru genişlemektedir. Yatay haç koluna 'A' ve 'ω' harfleri asılmıştır. Alt haç kolunun iki sivri ucundan yanlara doğru gelişen spiral biçimli kıvrımlar bulunur. Üst haç kolunun bir sivri ucunda yatay S şeklinde bir kıvrım vardır. Haçın her iki yanında madalyon içinde birer Malta haçı yer alır. Sağ madalyondaki haçın kolları içbükey eğrilerle birleştirilmiştir.

Kat. No. 244 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Yağlıca Köyü **Uz.:** 130 cm. **Yük.:** 76 cm. **Der.:** 32 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 263

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu blok sağlamdır. Görünen yüzde dikdörtgen çerçeve içinde iki madalyonda birer Malta haçı vardır.

Kat. No. 245 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Altınekin, Zıvarık Han-Batı Cephesi **Uz.:** 186 cm. **Yük.:** 54 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 107 **Res. no:** 264

Duvar örgüsündeki yatay dikdörtgen bloğun sol kısa kenarı kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde dikey şeritlerle ayrılmış panolar yer alır. Ortadaki panoda kabartmalı bir haç vardır. Haçın her iki yanında kabartmalı eşkenar dörtgenler bulunur.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 246 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Kuzey Cephesi **Uz.:** 64 **Yük.:** 90 cm. cm. **Der.:** 30 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 265

Duvar örgüsündeki blok kısa kenarlardan kırıktır. Ön yüzde üstte iki silme arasındaki içbükey profil ile altta geniş düz profilli bir silmenin sınırladığı alan dikey kalın şeritle iki panoya ayrılmıştır. Soldaki panoda yarısı korunmuş içi dolgun bir daire vardır. Sağdaki panoda parça kırık olduğu için kısmen görünen kabartmalı bir eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin içinde bir haç bulunur.

Kat. No. 247 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 131 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 108 **Res. no:** 266

Duvar örgüsündeki blok sağlamdır. İki düz profilli silmenin çevrelediği alanda kabartmalı bir haç yer alır. Haç kollarının uçları yanlara doğru genişlemektedir. Üst haç kolunu bir kemer kuşatmaktadır. Üstte içinde haç bulunan iki madalyon vardır.

Kat. No. 248 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 45 cm. **Gen.:** 58 cm. **Der.:** 10 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 109 **Res. no:** 267

Duvar örgüsündeki blok yatay eksende ortadan kırıktır. Ön yüzde ikili dikdörtgen çerçeve içinde üst haç kolunu kuşatan kemer görülmektedir. Bunun üstünde iki küçük madalyon bulunur. Madalyonlarda birer Malta haçı vardır.

Kat. No. 249 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Doğu Cephesi **Yük.:** 94 cm. **Gen.:** 57 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 110 **Res. no:** 268

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde kabartmalı bir haç yer alır. Haçın üst kolunu bir kemer çevrelemektedir. Üstte iki yarım daire yer alır.

Kat. No. 250 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Yük.:** 115 cm. **Gen.:** 56 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 111 **Res. no:** 269

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde kabartmalı bir haç bulunur. Haç kollarının uçları yana doğru genişlemektedir. Üst haç kolunu bir kemer örtmektedir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 251 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Güney Cephesi **Yük.:** 170 cm. **Gen.:** 63 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 270

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırık olup ön yüzü oldukça aşınmıştır. Görünen yüzde dikdörtgen bir çerçeve içinde kabartmalı bir haç motifi yer alır. Üst haç kolunu bir kemer kuşatır.

Kat. No. 252 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Yük.:** 124 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 271

Duvar örgüsündeki bloğun sağ alt köşesi kırıktır. Ön yüzde yarım daire biçiminde bir kaide üzerinde yükselen kazıma haç yer alır. Haç kollarının uçları yanlara doğru açılmaktadır. Haçın üzerini Ω biçimli bir kemer örter.

Kat. No. 253 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Derbent, Saraypınar Köyü **Yük.:** 133 cm. **Gen.:** 92 cm. **Der.:** 13 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 272

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu bloğun bir kısa ve uzun kenarı sonradan düzgünce kesilmiştir. Bir çerçeve içinde uçları dışa doğru genişleyen, yatay haç kolları dikey haç kollarından kısa olan kazıma bir haç yer alır.

Kat. No. 254 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Altınekin, Koçyaka Köyü **Uz.:** 108 cm. **Yük.:** 65 cm. **Der.:** 25 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 273

Duvar örgüsündeki blok kırıktır. Görünen yüzde düz profilli kademeli yükselen iki silmeli çerçeve içinde altta bir eşkenar dörtgen yer alır. Eşkenar dörtgenin içindeki madalyonda çiçek motifi vardır. Üstte kabartmalı haçın bir kolu korunmuştur.

Kat. No. 255 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 87 cm. **Gen.:** 63 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** 112 **Res. no:** 274

Duvar örgüsündeki blok sağlamdır. Ön yüzde kademeli olarak yükselen iki silmenin çevrelediği alanda kazıma haç yer alır. Haç kolları uçlara doğru genişlemektedir. Haç kollarının uçları içbükey eğrilerle sonlanır.

Kat. No. 256 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 93 cm. **Gen.:** 41 cm. **Der.:** 17 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 275

Duvar örgüsündeki bloğun bir uzun kenarı kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen bir

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

çerçeve içinde kabartmalı bir haç yer alır. Haç kollarının uçları dışa doğru genişlemektedir.

Kat. No. 257 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Güney Cephesi **Yük.:** 82 cm. **Gen.:** 48 cm. **Der.:** 27 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 276

Duvar örgüsündeki blok yarısından itibaren kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde globus üzerinde yükselen kazıma bir haç yer alır. Haçın yatay kollarının uçları yanlara doğru genişlemektedir.

Kat. No. 258 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Yük.:** 71 cm. **Gen.:** 60 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 277

Duvar örgüsündeki blok yarısından itibaren kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen çerçeve içinde globus üzerinde yükselen kabartmalı bir haçın alt kolu korunmuştur. Haç kolunun uçları yanlara doğru genişlemektedir.

Kat. No. 259 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Ulu Cami **Yük.:** 70 cm. **Gen.:** 28 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 278

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Alttan ve üstten profillerle çevrelenmiş bloğun ön yüzünde içbükey profilli bir madalyon bulunur. Madalyonun içinde uçları sivri kazıma haç yer alır.

Kat. No. 260 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Yukarıçiğil Köyü, Yeni Mah. Çeşmesi **Uz.:** 85 cm. **Yük.:** 72 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** 113 **Res. no:** 279

Duvar örgüsündeki bloğun üzerinde yatay ve dikey eksende uzanan içbükey profiller birbirine bağlanarak dikdörtgen bir çerçeve oluşturmaktadır. Çerçevenin üst ve alt kenarının içinde bulunan iki madalyon birer Malta haçıyla bezenmiştir. Üstteki haçının kollarının içinde inci motifleri vardır.

Kat. No. 261 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Demiroluk Köyü, Çeşme **Uz.:** 120 cm. **Yük.:** 58 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 280
Bloğun altı sonradan kesilmiştir. Ön yüzde kemer biçimli birbirine bağlı içbükey profiller yer alır. Üçüncü bir kemerin varlığı mevcut izlerden anlaşılmaktadır. Kemerlerin birleşim yerlerinin üstünde Malta haçlı bir madalyon bulunur. Haç kollarının içinde

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

inci taneleri vardır. Madalyon kemerlerin birleşim yerine stilize bir çiçek sapıyla bağlanmaktadır.

Kat. No. 262 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 78 cm. **Yük.:** 54 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 281

Duvar örgüsündeki bloğun yarısı kırıktır. Ön yüzde dikdörtgen bir çerçevenin sağ tarafında madalyon içinde bir eşkenar dörtgen yer alır. Motifin merkezinde eşkenar dörtgenin köşelerinden çıkıp daireler oluşturan kıvrımlar yer alır. Altta dışbükey ve içbükey profiller uzanır.

Kat. No. 263 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han **Uz.:** 65 cm. **Yük.:** 20 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 282

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde içbükey bir profil ve uçta spiralle sonlanan bir zikzak motifi vardır.

Kat. No. 264 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Altınekin, Zıvarık Han-İç Cephe **Yük.:** 47 cm. **Gen.:** 82 cm. **Der.:** 27 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 283

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzün iki kenarında içbükey profiller uzanır. Ortada madalyon içinde Malta haçı yer alır. Haç kolları içbükey eğrilerle birleştirilmiştir.

Kat. No. 265 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 60 cm. **Uz.:** 84 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 284

Duvar örgüsündeki blok sağlam durumdadır. Ön yüzde üç kenar boyunca devam eden içbükey profilin çevrelediği alanda merkezde madalyon içinde Malta haçı yer alır. Haç kollarının içine birer inci motifi yerleştirilmiştir.

Kat. No. 266 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Kuzey Cephesi **Yük.:** 55 cm. **Gen.:** 48 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 285

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde madalyon içinde Malta haçı yer alır. Haç kollarının uçları içbükey eğrilerle birleştirilmiştir. Haç kollarının içlerinde ve aralarında inci taneleri vardır.

Kat. No. 267 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Başköy Köyü **Yük.:** 50 cm. **Gen.:** 52 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 286

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde uzun kemerli bir niş ve sekiz yapraklı bir madalyon vardır. Kemerin üstte iki yanında birer üçgen yer alır.

Kat. No. 268 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Argıthanı Beldesi, Kültür Parkı **Yük.:** 110 cm. **Gen.:** 65 cm. **Der.:** 43 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 287

Dikdörtgen formlu bloğun bir köşesi kırık olup, ön yüzdeki süslemeler kısmen aşınmıştır. Ön yüzde dışta düz bir profilden sonra iç bükey ikinci bir profil yer alır. Çapraz yerleştirilmiş yaprak ve aralarda inci dizisinden oluşan dikdörtgen bir bordürü bulunur. En dıştaki profilin bir kısa kenarında üçgen motif sırası görülmektedir.

Kat. No. 269 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Ilgın, Argıthanı Beldesi, Kültür Parkı **Yük.:** 101 cm. **Gen.:** 56 cm. **Der.:** 37 cm. **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 288

Bloğun sağ alt ve sol üst köşesi kırıktır. Ön yüzde madalyon içinde bir Malta haçı görülmektedir. Haç kollarının içinde birer inci tanesi yer alır. Haç kolları arasında kalan boşluklardan ikisi üzüm salkımı, diğer ikisi çiçek motifiyle doldurulmuştur.

Kat. No. 270 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Uz.:** 87 cm. **Gen.:** 76 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 289

Duvar örgüsündeki blok sağlam durumdadır. Ön yüzde madalyon içinde kolları içbükey eğrilerle birleştirilmiş bir Malta haçı yer alır. Haç kollarının içlerinde ve eğrilerin üstünde inci motifleri bulunur.

Kat. No. 271 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 85 cm. **Gen.:** 95 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 290

Duvar örgüsündeki bloğun kenarları boyunca kısmi kırıklar mevcuttur. En dışta dik açılı düz bir profil ve içte kazıma dikdörtgen bir çerçeve içinde sadece dikey monogramlı bir haç kolu görülmektedir.

Kat. No. 272 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Beyşehir, Çiçekler Köyü **Uz.:** 82 cm. **Yük.:** 59 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 291

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde madalyon içinde bir haç yer alır. Madalyonun altından çıkan

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ve yanda aşağı kıvrılan şeridin ucunda kalp biçimli motif bulunur.

Kat. No. 273 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Uz.:** 125 cm. **Yük.:** 34 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 292

Duvar örgüsündeki dikdörtgen formlu blok dört yönden kırıktır. Parçanın merkezinde madalyon içinde kabartmalı bir haç yer alır. Alt haç kolunun soluna 'A', sağına 'ω' harfleri kazınmıştır.

Kat. No. 274 **İnc. Tar.:** 2011 **Bul. Yer:** Karatay, Obruk Köyü, Obruk Han-Batı Cephesi **Uz.:** 46 cm. **Gen.:** 36 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 293

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde madalyon içinde kabartma bir Malta haçı yer alır.

Kat. No. 275 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Kurşunlu Köyü, Fetih mah. Çeşmesi **Yük.:** 60 cm. **Gen.:** 52 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 294

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde madalyon içinde kabartma bir Malta haçı yer alır.

Kat. No. 276 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Sarayönü, Bahçesaray Köyü, Mezarlık **Yük.:** 55 cm. **Gen.:** 27 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 295

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Bir kenarda kademeli olarak yükselen biri kalın diğeri ince iki profil vardır. İki şeritli madalyon içinde merkezinde bir daire olan kabartmalı Malta haçı kısmen korunmuştur.

Kat. No. 277 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Koçaş Köyü, Yunus Emre Külliyesi Cami **Uz.:** 78 cm. **Yük.:** 24 cm. **Der.:** - **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 296

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde içinde sivri uçlu altı yapraklı çiçek motifi bulunan bir madalyon ile kazıma şeritler vardır.

Kat. No. 278 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Doğanhisar, Uncular Köyü **Yük.:** 47 cm. **Gen.:** 25 cm. **Der.:** 24 cm. **Mal.:** Kireçtaşı **Çiz. no:** - **Res. no:** 297

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Bir yüzde Malta haçlı bir madalyon vardır. Haç kollarının uçları içbükey eğrilerle birleştirilmiştir. Dar yüzde ince bir kanal ile oyuk yer alır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kat. No. 279 **İnc. Tar.:** 2010 **Bul. Yer:** Kadınhanı, Taşhan **Yük.:** 86 cm. **Uz.:** 115 cm. **Der.:** - **Mal.:** Gri Mermer **Çiz. no:** - **Res. no:** 298

Duvar örgüsündeki blok dört yönden kırıktır. Ön yüzde monogramlı kazıma bir haç vardır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kaynakça

Alp, A. O. (2001). Bizans mimari plastiğinde terminolojik sorunlar. *Ankara: Sanat Tarihinde Terminoloji Sorunları Semineri I*. Ankara: Türk-İngiliz Kültür Derneği, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi, 25-30.

Alp, A. O. (2006). Pisidia bölgesi Roma dönemi bezemeli mimari elemanları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Alp, A. O. (2010). *Eskişehir çevresi Bizans dönemi mimari plastik araştırmaları*. XII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu. Çanakkale, 318-324.

Alp, A. O. (2013). Burdur Arkeoloji Müzesi'nden geç Roma-erken Bizans dönemine ait üç İon sütun başlığı, (Ed. Mehmet Tekocak) *K. Levent Zoroğlu'na Armağan*, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya, 63-71.

Alp, A. O. ve Işık, G. (2011). *Başara güney kilise kazılarında ele geçen mimari ve litürjik elemanlar*. Anadolu ve Çevresinde Ortaçağ V. AKVAD, Ankara, 47-68.

Alpaslan, S. (1998). Demre Aziz Nikolaos Kilisesi'ndeki trapez kesitli levhalar, levha üstü ve levha kaideleri. *Adalya* (2)*,* 235-246.

Alpaslan, S. (2001a). *Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndeki Bizans dönemi taş eserleri*. Ankara: Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2000 Yıllığı, 265-299.

Alpaslan, S. (2001b). *Bizans mimarlığında litürjik işlevli taş yapılarda terminoloji sorunu*. Sanat Tarihinde Terminoloji Sorunları Semineri I. Ankara: Türk-İngiliz Kültür Derneği, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi, 31-41.

Alpaslan, S. (2008) La sculpture byzantine en Lycie et à Antalya, *la sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, 123-138.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Asgari, N. (1992). Observations on two types of quarry-items from Proconnesus: column, shafts and column bases. *Ancient Stones: Quarrying, Trade, and Proverance* (Ed. M. Waelkens, N. Herz ve L. Moens), Leuven University Press, 73-80.

Asgari N. (1995). The Proconnesian production of architectural elements in late antiquity, based on evidence from the marble quarries, *Constantinople and its hinterland* (Ed. C. Mango ve G. Dagron) Cambridge, 263-288.

Atlan, S. (1970). *Roma tarihinin ana hatları; I. kısım: cumhuriyet devri*. İstanbul: İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Aydın, A. (2000). Kilikia ve Isauria kiliselerinde görülen yüksek tipteki templon kuruluşları. *OLBA* (3), 215-226.

Bahar, H. (1991). İsauria bölgesi tarihi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

Bahar, H. (1995). Hititlerden Romalılara kadar İsauria bölgesi, Konya Çevresi Tarih Araştırmaları I, *S.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9-10, 219-246.

Bahar, H. ve Koçak, Ö. (2002). Erken dönemlerde Konya-Karaman bölgesi yerleşmeleri I (Ilgın, Kadınhanı, Doğanhisar ve Sarayönü Kesimi), *AnAr-XVI*, 35-58.

Bakırer, Ö. ve Faroqhi, S. (1975). Dediği Dede ve tekkeleri, *Belleten* (39), 447-467.

Baldıran, A. (2009). *Beyşehir ve civarı heykeltıraşlık eserleri*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

Barnes, T. D. (1984). *Early Christianity and the Roman Empire*. London: Variorum Reprints.

Barsanti, C. (2003). *The İznik-Niceae's Archaeological Museum: in search of a catalogue*. *Iznik through history* (Ed: I. Akbaygil vd.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Barsanti, C. (2004). İznik/Nikaia Arkeoloji Müzesi kataloğunun peşinde, *Tarih Boyunca İznik*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Barsanti, C. ve Guiglia, A. (2010). *The sculptures of the Ayasofya müzesi in Istanbul*. Ege Yayınları.

Belke, K. (1996). *Paphlagonien und Honorias*, TIB 9, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

Belke, K. ve Mersich, N. (1990). *Phrygien und Pisidien*, TIB 7, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

Belke, K. ve Restle, M. (1984). *Galatien und Lykaonien,* TIB4, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

Bell, G. L. (1907). Notes on a journey through Cilicia and Lycaonia. *Revue Archéologique* (9), 18-30

Betsch, W. E. (1977). The history, production and distribution of the late antique capital in Constantinople. Doktora Tezi. Philadelphia: University of Pennsylvania.

Bingham, J. (1855). *The antiquities of the Christian church* (3), Oxford University Press.

Bingöl, O. (1980). *Das Ionische normalkapitell in Hellenistischer und Römischer zeit in kleinasien*. Tübingen: İstanbuler Mitteilungen. Bei. 20.

Birge, J. K. (1994). The Bektashi order of dervishes, *Luzac Oriental*.

Bouras, L. (1991). Templon, *The Oxford Dictionary of Byzantium III* (Ed. Alexander P. Kazhdan), Oxford: Oxford University Press.

Bouras, L. ve Taft, R. F. (1991). *Ambo*, *the Oxford Dictionary of Byzantium* (Ed. Alexander P. Kazhdan) USA: Oxford University Press.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Bowersock, G. W.; Brown P. R. ve Grabar, O. (1999). *Late antiquity: a guide to the postclassical world*. Harvard University Press.

Bowman, A. K. ve Champlin, E. (1996). *The Cambridge ancient history: the Augustan Empire, 43 B.C.-A.D. 69*. Cambridge: Cambridge University Press.

Brooks, E. W. (1898). The Arabs in Asia Minor (641-750) from Arabic sources, *Journal of Hellenic Studies*, 18, 182-208.

Brooks, E. W. (1900). Byzantines and Arabs in the time of the early Abbasids, *The English Historical Review*, *Oxford University Press*, 15 (60), 728-747.

Buchwald, H. (1995). Chancel barrier lintels decorated with carved arcades. *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* (45), 245-257.

Burton, E. W. (1921). *Critical and exegetical commentary on the epistle to the Galatians*. Edinburg: T. & T. Clark.

Büyükkolancı, M. (2008), Examples de plaques de parapet provenant de Saint –Jean à Éphèse *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, 71-79.

Charanis, P. (1975). Cultural diversity and the breakdown of Byzantine power in Asia Minor, *Dumbarton Oaks Papers*, 29, 1-20.

Chatzidakis, M. (1976). L'evolution de l'icone aux 11.-12. siecles et la transformation du templon. *XV. Congres International d'etudes Byzantines*. Athens: Art et Archaeologie, 159-189.

Chatzidakis, M. (1978). Ikonostas. *RBK* (3), 326-352.

Cheynet, J. C. (1997). La Pisidie entre Byzance et les Turcs Seljoukides. *1. Uluslararası Pisidia Antiocheia Sempozyumu*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, 415-422.

Coleman, L. (1852). *Ancient Christianity exemplified: in the private, domestic, social, and civil life of the primitive Christians*. Philadelphia: Lippincott, Grambo & CO.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Cox, S.; Nicoll, W. R. ve Moffatt, J. (1905). *The Expositor*. London: Hodder & Stoughton.

Cramer, J. A. (1832). *A Geographical and historical description of Asia Minor II*. Oxford: The University Press.

Cronin, H. S. (1902). Report of a journey in Pisidia, Lycaonia, and Pamphylia II. *The Journal of Hellenic* Studies, 22, 339-376.

Davis, S. J. (2008). *The cult of Saint Thecla: a tradition of women's piety in late antiquity*. Oxford University Press.

Demiriz, Y. (1970/1971). Atabey'deki Ertokuş Medresesi'nde Bizans devrine ait devşirme malzeme, *Sanat Tarihi Yıllığı* (4), 87-100.

Demiriz, Y. (1978). Koças Köyü Camii, in memorial of Prof. Albert Louis Gabriel, Atatürk Üniversitesi: *Edebiyat Fakültesi Arastirma Dergisi* (9), 75-102.

Dennert, M. (1995). Mittelbyzantinische Ambone in Kleinasien, *Istanbuler Mitteilungen* (45), 137-147.

Dennert, M. (1997). Mittelbyzantinische Kapitelle: studien zu typologie und chronologie. *Asia Minor Studien*. Band 25, Bonn: Dr. Rudolf Habelt GMBH.

Dmitriev, S. (2000). Observations on the historical geography of Roman Lycaonia. *Greek, Roman and Byzantine Studies* (41), 349-375.

Doğan, S. (2009). Bizans sanatında yaşam haçı motifi ve Alanya Müzesi'ndeki bir Bizans sütun başlığı. *Ebru Parman'a Armağan* (Ed: A. O. Alp). Ankara: Alter Yayıncılık, 139-154.

Doğanay, O. (2003). Germanikopolis (Ermenek) çevresinin tarihi coğrafyası ve eserleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Ercenk, G. (1992). Pamphylia Bölgesi ve çevresi eski yol sistemi. *TTK*, *Belleten,* (56), 216, 361-370.

Ermiş, Ü. M. (2003). İzmir ve Manisa çevresindeki Orta Bizans Dönemi templon arşitravları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.

Esler, P. F. (1998). Galatians, London: Routledge/Psychology Press.

Eyice, S. (1966). Konya ile Sille arasında Akmanastır. *Şarkiyat Mecmuası*, (6), 135-172.

Eyice, S. (1969). Trakya'da Bizans devrine ait eserler, *Belleten (33)*, Türk Tarih Kurumu, 325-358.

Eyice, S. (1971a). Konya'nın Alaeddin tepesinde Selçuklu öncesine ait bir eser, Eflatun Mescidi. *Sanat Tarihi Yıllığı* (4), 269-302.

Eyice, S. (1971b). *Karadağ (Binbirkilise) ve Karaman çevresinde arkeolojik incelemeler*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Eyice, S. (1975). İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde Bizans-Türk çeşmesi, TTK: *Belleten* (155), 429-446.

Feld, O. (1975). Christliche Denkmäler aus Milet und seiner umgebung. *İstanbuler Mitteilungen* (25), 197-209.

Feld, O. (1989). Kilikische ambone. *İstanbuler Mitteilungen* (39), 123-128.

Flaminio, R. (2008). La Decorazione scultorea della chiesa di Cristo Pantepoptes, *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, 39-53.

Florovsky, G. (2011). *The eastern fathers of the fourth century*. Catoctin Creek Consulting LLC.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Foss, C. (1975). The Persians in Asia Minor and the end of antiquity, *The English Historical Review, Oxford University Press,* 90 (357), 721-747.

French, D. (1994). The book of acts in its first century setting, Graeco-Roman setting II, *Acts and the Roman Roads of Asia Minor* (Ed: D. W. J. Gill ve C. Gempf). Michigan: Wm. B. Eerdmans, 49-58.

Gough, M. (1985). Alahan: An early Christian monastery in southern Turkey (Ed. Mary Gough), Toronto: Pontifical Institute of Mediaeval Studies.

Hahn, C. (1999). Narrative on the golden altar of Saint Ambrogio in Milan: presentation and reception. *Dumbarton Oaks Papers* (53), 167-187.

Hall, A. S. (1959). The Site of Misthia, *Anatolian Studies*, 9, 119-124.

Hall, A. S. (1968). Notes and inscriptions from Eastern Pisidia. *Anatolian Studies*, 18, 57-92.

Hamilton, W. J. (1837). Notes of a journey in Asia Minor. *Journal of the Royal Geographical Society of London*, (8), 137-157.

Hamilton, W. J. (1842). *Researches in Asia Minor, Pontus and Armenia; with some account of their antiquites and geology II*. London: John Murray.

Hasluck, F. W. (1911/1912). Plato in the folklore of the Konia plain. *The Annual of the British School at Athens*, (18), 265-269.

Hastings, J. (1900). *A Dictionary of the Bible III*. New York: Charles Scribner's Sons.

Hermann, J. (1988). The Ionic capital in late antique Rome. Rome: G. Bretschneider.

Hild, F. ve Hellenkemper, H. (1990). *Kilikien und Isaurien*, TIB 5, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

Hill, S. (1996). *The early churches of Cilicia and Isauria*. Variorum.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Hinson, E. G. (1995). *The church triumphant: a history of Christianity up to 1300*. Mercer University Press.

Ivison, E. A. (2008). Middle Byzantine sculptors at work: evidence from a church at Amorium, *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, 487-512.

Jones, A. H. M. (1971). *The cities of the Eastern Roman provinces*. Oxford.

Jones, A. H. M. (1986). *The Later Roman Empire, 284-602*. Johns Hopkins University Press.

Joseph, B. (1924). *Der Christliche altar in seiner geschichlichen entwicklung* (2). München: Alte Meister Guenther Koch & CO.

Jüthner, J.; Knoll, F.; Patsch, K.; Swoboda, H. (1903). *Vorläufiger bericht über eine archäologische expedition nach kleinanasien unternommenim auftrage der gesellschaft zur förderung deutscher wissenschaft*. Prag: Kunst und Literater in Böhmen.

Kautsch, R. (1936). *Kapitellstudien biträge zu einer geschichte des spätantiken kapitells im osten vom vierten bis ins siebente jahrhundert, studien zur spätantiken kunstgeschiste* (9), Berlin-Liebzig: Walter de Gruyter.

Kaya M. A. (2006). Roma imparatorluk döneminde Beyşehir Gölü çevresi. *I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu*, Beyşehir: Selçuk Üniversitesi, 365-370.

Keskin, E. (2010). *Çorum ilinde bulunan 5-6. yüzyıllara ait Attika tipi sütun kaideleri. Bizans ve çevre kültürler*. Prof. Dr. S. Yıldız Ötüken'e Armağan. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Khoniates, N. (1995). *Historia* (çev. Fikret Işıltan) Ankara: Türk Tarih Kurumu, 24, 36.

Kramer, J. (1970). Attische säulenbasen des 5. und 6. jahrhunderts n. chr. und ihre rohform. *BJb* (170), 271-278.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Kramer, J. (1998). Bemerkungen zu den methoden der klassifizierung und datierung frühchristlicher oströmischer kapitelle. *Spätantike und Byzantinische bauskulptur*. (Ed: U. Peschlow vd.) Forschungen zur Kunstgeschichte und Christlichen Archäologie. Band 19, 43-58.

Krautheimer R. (1986). *Early Christian and Byzantine architecture*, Yale University Press.

Kunduracı, O. (1989). Konya müzelerindeki Bizans devrine ait tezyinatlı mimari parçalar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

Lazarev, V. (1966). Trois fragments d'epistyles peintes it le templon Byzantin. *Deltion IV*, 117-143.

Leake, W. M. (1824). *Journal of a tour in Asia Minor*. London: John Murray.

Levick, B. (1967). *Roman colonies in southern Asia Minor*. Oxford: Clarendon Press.

Magie, D. (1950). *Roman rule in Asia Minor: to the end of the third century after Christ*, *I.* New Jersey: Princeton University Press.

Malaty, T. Y. (1994). *The Church house of God*. OrthodoxEbooks.

Maxwell, J. L. (2006). Christianization and communication in late antiquity: John Chrysostom and his congregation in Antioch, Cambridge University Press.

Migne, J. P. (1905). *Patrologiae curcus completus (Series Graeca)*, (116). Paris: Apud Garnier Fratres et J. P. Migne Successores.

Mango, C. (1979). On the history of the templon and the martyrion of St. Artemios at Constantinople. *Zograf (10)*, 40-43.

Mango, C. (1986). The Pilgrimage centre of St. Michael at Germia, *JbÖByz* (36), 117-132.

Mango, C. (2006). *Bizans Mimarisi* (çev. Mine Kadiroğlu) Ankara: Özel Basım.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Mango, C. ve Scott, R. (1997). *The chronicle of Theophanes Confessor: Byzantine and Near Eastern history, A.D. 284-813*. Oxford: Clarendon Press.

Mango, C. ve Ševčenko, I. (1973). Some churches and monasteries on the southern shore of the Sea of Marmara. *Dumbarton Oaks Papers* (27).

Mathews, T. F. (1971). *The early churches of Constantinople: architecture and liturgy*. The Pennsylvania State University Press.

Mathews, T. F. (1976). *The Byzantine churches of Istanbul: a photographic survey*. The Pennsylvania State University Press.

Mathews, T. F. (1995). *Art and architecture in Byzantium and Armenia*. Hampshire: Variorum.

McGuckin, J. A. (2011). *The encyclopedia of Eastern Orthodox Christianity*. John Wiley and Sons.

Mendel, G. (1966). *Catalague des sculptures greques, Romaines et Byzantines*. Roma: L'Erma di Bretschneider.

Mercangöz, Z. (1996). Milas Müzesi'ndeki Bizans ambon elemanları. *Sanat Tarihi Dergisi VIII*. Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, 81-98.

Mercangöz, Z. (2008). Réflexions sur le décor sculpté Byzantine D'Anatolie occidentale. *La sculpture Byzantine VIIe-XIIe siècles*. Athènes: BCH Suplement (49), 81-103.

Mert, İ. H. ve Niewöhner, P. (2010). Blattkapitelle in Konya. Lykaonien zwischen Sidamaria und Binbirkilise. Deutsches Archäologisches Institut, *Istanbuler Mitteilungen* (60), 373-410.

Metzger, C.; Fıratlı N.; Sodini, J. P.; Pralong, A. ve Arel, A. (1990). *La sculpture Byzantine figurèe: Au Musèe Archèologıque D'Istanbul*. Librairie D'amèrique et D'orient Adrien Maisonneuve Jean Maisonneuve Successeur.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Mimiroğlu, İ. M. (2012). *Sille kültür vadisi*. Konya: Bilge Basım.

Mitchell, S. (1995). *Anatolia: land, men, and gods in Asia Minor I*. New York: Oxford University Press.

Monumenta Asiae Minoris Antiqua (1956), monuments from Eastern Phrygia (VII) (Ed. William M. Calder), Publications of the American Society for Archaeological Research in Asia Minor, Manchester University Press.

Moreschini, C. ve Norelli, E. (2005). Early Christian Greek and Latin literature: from the council of Nicea to the beginnings of the medieval period, Hendrickson Publishers.

Nicoll, W. R. (1907). *The expositor IV*. London: Hodder & Stoughton.

Niewöhner, P. (2007a). Aizanoi, Dokimion und Anatolien: stadt und land, siedlungs und steinmetzwesen vom späteren 4. bis ins 6. jahrhundert n. chr. *Deutsches Archäologisches Institut*.

Niewöhner, P. (2007b). Byzantinische steinmetzarbeiten aus dem umland von Milet. *Anadolu ve çevresinde Ortaçağ I*, 1-28.

Niewöhner, P. (2008). Mittelbyzantinische Templonanlagen aus Anatolien. Die sammlung des Archäologischen Museums Kütahya unh ihr kontext mit epigraphischen beiträgen von Michael Grünbart. Deutsches Archäologisches Institut, *Istanbuler Mitteilungen* (58), 285-345.

Nobbe, K. F. A. (1845). *Claudii Prtolemaei Geographia II*. Sumptibus et typis Caroli Tauchnitii Ptolemaeus, V. 5.

Orlandos, A. K. (1954). ‘Η ξυλόσκεγος παλαιοχριστιανική βασιλική II. Athens.

Ostrogorsky, G. (1995). *Bizans devlet tarihi* (Çev. F. Işıltan). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayını.

Ouspensky, T. (1964). The problem of the iconostasis. *VIII. St. Vladimir’s Seminary Quarterly*, 186-218.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Ötüken, Y. (1996a). Forschungen im nordwestlichen kleinasien, antike und Byzantinische denkmäler in der provinz Bursa. *Tübingen: Istanbuler Mitteilungen*, Bei. 41.

Ötüken, Y. (1996b). 1996 yılı Demre-Aziz Nikolaos Kilisesi kazısı. *XIX. Kazı Sonuçları Toplantısı.*

Özden, S. (2007). *Pisidia ve Karia bölgeleri: Yunan-Roma dönemi*, TAY-7. İstanbul: Ege Yayınları.

Özlü, İ. (1994). Klasik çağda Lykaonia bölgesinin tarihi coğrafyası. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

Özsait, M. (1980). *İlkçağ Tarihinde Pisidya*. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Parman, E. (1993). Bizans sanatında tavus kuşu ikonografisi. *Güner İnal'a Armağan*, 387-412.

Parman, E. (2002a). *Ortaçağda Bizans döneminde Frigya (Phrygia) ve bölge müzelerindeki Bizans taş eserleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Parman, E. (2002b). Ortaçağda Phrygia (Frigya) bölgesinde bulunan ilginç bazı figürlü mimari plastik örnekleri, *Gönül Öney'e Armağan, Uluslararası Sanat Tarihi Sempozyumu.*

Parman, E. ve Altınsapan, E. (2001). Eskişehir-Seyitgazi-Kümbet Köyü'nde Himmet Baba Türbesi ve devşirme malzemesi. *Yıldız Demiriz'e Armağan.* 115-127.

Parthey, G. (1866). *Hieroclis Synecdemus: et notitiae Graecae episcopatuum accedunt. Nilus Doxapatrius Notitia patriarchatu : et locorum nomina immutata*. Berlin: Nicolai.

Pennas, C. ve Vanderheyde, C. (2008). *La sculpture byzantine, VIIe-XIIe siècles*. Athens: École Française d'Athènes.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Peschlow, U. (1975a). Die architektur der Nikolaoskirche in Myra. Eine Lykische metropol in antiker und Byzantinischer zeit. *Istanbuler Forschungen* (30). (Ed. J: Borchardt). Berlin: Gebr. Mann Verlag, 303-356.

Peschlow, U. (1975b). *Byzantinische plastik in Didyma*. Tübingen: Deutsches Archäologisches Instıtut, *Istanbuler Mitteilungen*, Bei, 25, 211-257.

Peschlow, U. (1991). Zum templon in Konstantinopel. *Aristoteleio Panepistemo*, 1449-1475.

Peschlow, U. (1994). *Der Mittelbyzantinische Ambo aus archäologischer Sicht*. Thymiama ste mneme tes Laskarinas Mpoura. Athen: Benaki Museum, 255-260.

Peschlow, U. (1998). Tradition und innovation: kapitellskulptur in Lykien. *Spätantike und Byzantinische bauskulptur*. (Ed: U. Peschlow vd.) Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

Peschlow, U. (2006a). Dividing interior space in early Byzantine churches: the barriers between the nave and aisles. *Thresholds of the sacred* (Ed: S. E. F. Gerstel). Washington: Dumbarton Oaks, 53-71.

Peschlow, U. (2006b). Altar und reliquie. Form und Nutzung des frühbyzantinischen reliquienaltars in Konstantinopel (Hg. Michael Altripp ve Claudia Nauerth) *Architektur und Liturgie*. Wiesbaden: Reichert Verlag, 175-202.

Peschlow, U. ve Peschlow, B. A (1977-1978). Die sammlung Turan Beler in Kumbaba bei Şile. Antike und Byzantinische denkmäler von der Bithynischen schwarzmeerküste. *Istanbuler Mitteilungen*, Band 27-28, 309-428.

Peschlow, U.; Peschlow B. A. ve Wörrle M. (2002). Die Sammlung Turan Beler in Kumbaba bei Şile (II): Antike und Byzantinische denkmäler von der Bithynischen schwarzmeerküste. *Istanbuler Mitteilungen* (52), 429-522.

Plumptre, E. H. (1879). *The acts of the apostles I-XIV*, Cambridge University Press.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Prolong, A. (2003). Matèriel archèologique errant. *La Bithynie au Moyen Âge* (Ed: B. Geyer).

Ramsay, A. M. (1906). Isaurian and East-Phrygian art in the third and fourth centuries after Christ (Ed: W. M. Ramsay). *Studies in the History and Art of the Eastern Provinces of the Roman Empire*.

Ramsay, W. M. (1890). *The Historical geography of Asia Minor*, *supplementary papers IV*. London: Royal Geographical Society.

Ramsay, W. M. (1887). The cities and bishoprics of Phrygia. *The Journal of Hellenic Studies*, 8, 461-519.

Ramsay, W. M. (1905a). Lycaonian and Phrygian notes. *The Classical Review*, 19 (8), 413-429.

Ramsay, W. M. (1905b). Lycaonian and Phrygian notes. *The Classical Review*, 19 (7), 367-370.

Ramsay, W. M. (1908). Luke the Physician: and other studies in the history of religion. London: Hodder & Stoughton.

Ramsay, W. M. (1918). The utilisation of old epigraphic copies. *The Journal of Hellenic Studies*, (38), 124-192.

Ramsay, W. M. (1926). Studies in the Roman province Galatia. *The Journal of Roman Studies*, 16, 102-119.

Ramsay, W. M. (1960). *Anadolu'nun tarihi coğrafyası* (Çev. M. Pektaş). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Ramsay, W. M. (2003). *The cities of St. Paul: their influence on his life and thought, the cities of eastern Asia Minor*. Kessinger Publication.

Ramsay, W. M. ve. Bell, G. L (2008). *The thousand and one churches* (Ed. Robert G. Ousterhout), University of Pennsylvania.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Russo, E. (1999). La scultura a Efeso in etá Paleocristiana e Bizantina. *Archäologische Forschungen: Efeso Paleocristiana e Bizantina-Frühchristliches und Byzantinisches Ephesos*. (Ed: R. Pillinger vd.). Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 26-53.

Russo, E. (2007). Sculture architettoniche e decorative Paleocristiane e Bizantine nel Kazım Yaman parkı di Kuşadası. *Bizantinistica II,* 41-60.

Schneider, S. C. (2008). Ambrose and the architecture of the churches of northern Italy: Ecclesiastical architecture as a function of liturgy. University of Louisville.

Scranton, R. L. (1957). *Mediaeval architecture in the central area of Corinth*. Princeton.

Shanks, M. (2007). The fourth great Cappadocian: the life of Amphilochius of Iconium. *Journal Eusebeia*. *The Bulletin of the Andrew Fuller Center for Baptist Studies* (8).

Sheppard, C. D. (1969). Byzantine carved marble slabs, *The Art Bulletin* (51), 65-71.

Sherk, R. B. (1980). *Roman Galatia: the governors from 25 B.C. to A.D. 114, II*. Aufstieg und Niedergang der römischen Welt, Berlin: Walter de Gruyter.

Sodini, J. P. (1976). L'ambon de la rotonde Saint-Georges: remarques sur la typologie et le déror, *Bulletin de correspondance hellénique*, 493-510.

Sodini, J. P. (1980). Une iconastase Byzantine a Xanthos. *Actes du Colleque sur la Lycie Antiqua*, 119-148.

Sodini, J. P. (1984). *La sculpture architecturale à l'époque paléochrétienne en Illyricum*. Thessaloniki: Actes Du X. Congres International D'Archeologie Chretienne, Eisigiseis, Pontificio Istituto Di Archeologia Cristiana, Vaticano, 207-298.

Sodini, J. P. (1989). Le commerce des marbres à l'époque paléochrétienne (Ed: P. Zeck) *Hommes et Richesses Dans l'Empire Byzantine, Tome I, IV-VII. Siécle*, 163-186.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Sodini, J. P. (1996). La Basilique De L'Acropole haute De Xanthos. *Anatolia Antiqua* (IV), 201-229.

Sodini, J. P. (2008) La sculpture byzantine (VIIe-XIIe S.): acquıs, problémes et perspectives, *La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles* (Ed. Charalambos Pennas et Catherine Vanderheyde) Bulletin de Correspondance Hellenique, 5-35.

Strabon (1993). *Antik Anadolu coğrafyası* (Çev. Adnan Pekman), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Taft, R. F. ve Bouras, L. (1991). '*Altar*' Oxford Dictionary of Byzantium.

Temple, Ç. (2013). Konya/Ikonion ve çevresinde bulunan Bizans dönemi taş eserleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Texier, C. (2002). *Küçük Asya coğrafyası, tarihi ve arkeolojisi II* (Çev: A. Suat). Ankara: Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı.

Tezcan, H. (1989). Topkapı Sarayı ve çevresinin Bizans devri arkeolojisi, İstanbul: Turing Yayınları.

The biographical dictionary of the society for the diffusion of useful knowledge II. (1843). London: Longman, Brown, Green, and Longmans.

Ulbert, T. (1969/1970). Untersuchungen zu den Byzantinischen reliefplatten des 6. bis 8. jahrhunderts. *Istanbuler Mitteilungen* (19-20), 339-357.

Umar, B. (1982). *Türkiye halkının ilkçağ tarihi*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.

Walter, C. (1971). The origin of iconostasis. *Eastern Churches Review* (3), 251-267.

Warland, R. (1994). Der Ambo aus Thessaloniki, *Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Institut*, 371-385.

Weitzmann, K. (1976). *The monastery of St. Katherine at Mt. Sinai: the icons*. Princeton.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

White, A.; Eugene, W. E. ve Matthews, H. (2004). *Hagia Sophia*. İstanbul: Scala Publishers.

Wright, G. R. H. (1997). Beycesultan 1954. some Byzantine remains. *Anatolian Studies* (47), 177-193.

Wulff, O. (1914). *Altchristliche und Byzantinische kunst*. Akademische Verlagsgesellschaft Athenaion.

Xydis, S. G. (1947). The chancel barrier, solea, and ambo of Hagia Sophia. *The Art Bulletin* (29), 1-24.

Yalçın, A. B. (1996). Alcune osservazioni sul decoro scultoreo e musivo delle chiese protobizantine di Cnido in Caria. *Bisanzio e l'Occidente: arte, archeologia, storia. Studi in onore di Fernanda de' Maffei*, Roma: Viella, 105-123.

Yegül, F. K. (1974). Early Byzantine capitals from Sardis: a study on the Ionic Impost Type, *Dumbarton Oaks Papers* (28), 265-274.

Yıldırım, Ş. (2006). Philomelion'daki (Akşehir) Bizans Dönemi taş eserleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Yıldırım, Ş. (2010). Philomelion'daki Orta Bizans Dönemi sütun başlıkları, (Ed. Sema Doğan vd.) *Bizans ve Çevre Kültürler, S. Yıldız Ötüken'e Armağan*, İstanbul, 378-384.

Yıldırım, Ş. (2011). Philomelion'daki Erken Bizans Dönemi sütun başlıkları, (Ed. A. Ceren Erel vd.) *Anadolu Kültürlerinde Süreklilik ve Değişim, A. Mine Kadiroğlu'na Armağan*, Ankara, 613-632.

Yılmaz, M. (1990). Bozkır ve çevresinin tarihi coğrafyası. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

Zollt, T. (1994). *Kapitellplastik Konstantinopels vom 4. bis 6. jahrhundert n. chr. mit einem beitrag zur untersuchung des ionischen kämpferkapitells*. Bonn: Dr. Rudolf Habelt GMBH.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Zollt, T. (1998). Das Ionische kämpferkapitelle. definitionsprobleme, *spätantike und Byzantinische bauskulptur*. (Ed: U. Peschlow) Stuttgart: Franz Steiner Verlag, 59-66.

Zoroğlu, L. (1984). *Konya adının kaynağı hakkındaki dökümanlar.* Konya

http://www.gerty.ncl.ac.uk/images/D_143.jpg (Erişim Tarihi: 18.02.2013)

http://www.gerty.ncl.ac.uk/photos_in_album.php?album_id=4&start=160 (Erişim Tarihi: 18.02.2013)

http://ldsfocuschrist2.wordpress.com/2012/03/05/2012/ (Erişim Tarihi: 25.10.2012)

http://www.learn.columbia.edu/ma/htm/or/ma_or_gloss_essay_paul.htm (Erişim Tarihi: 25.10.2012)

http://www.newadvent.org/fathers/250110.htm (Erişim Tarihi: 25.10.2012)

http://www.perseus.tufts.edu/ (10.09.2011).

http://www.thelatinlibrary.com/notitia2.html (10.09.2011).

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

İLÇELER	MİMARİ İŞLEVLİ ELEMANLAR											LİTÜRJİK İŞLEVLİ ELEMANLAR									
	SÜTUN KAİDESİ	ÇİFTE SÜTUN KAİDESİ	POSTAMENT	ERKEN DÖNEM SÜTUN BAŞLIĞI	ORTA BİZANS DÖNEMİ SÜTUN BAŞLIĞI	ÇİFTE SÜTUN BAŞLIĞI	PAYE	ÇİFTE SÜTUN	ÇİFTE SÜTUNCE	LENTO-SÖVE-FRİZ	KONSOL	BALÜSTER	LEVHA	SÜTUNCE	ARŞİTRAV	AMBON PLATFORMU	AMBON PAYESİ	ALTAR	ALTAR TABANI	İŞLEVİ BELLİ OLMAYAN BLOK	TOPLAM
AKŞEHİR				2						4		3	1								**10**
DOĞANHİSAR	1			2	3		1			9		6	6	7	3		2	1	3	6	**50**
ILGIN				3					4	8		2	11	2	2				1	3	**36**
KADINHANI	1	1				2			5	6		1	7	2	3					8	**36**
SARAYÖNÜ			1			2	1	1	5	2			4		1	2			1	3	**23**
DERBENT									7	2			1							1	**11**
HÜYÜK									2												**2**
ALTINEKİN									2	3										3	**8**
KARATAY							5		10	13	1	1	1		1				2	17	**51**
BEYŞEHİR	2	1	1		3	3	2	1	16	2		3	5	1	10				1	1	**52**
TUZLUKÇU																					
TOPLAM	**4**	**2**	**2**	**13**		**7**	**9**	**2**	**51**	**49**	**1**	**16**	**36**	**12**	**20**	**2**	**2**	**1**	**8**	**42**	**279**

Tablo 1. Lykaonia Bölgesi Bizans Dönemi Mimari Plastik Elemanların İşlev, Tür ve Yerleşimlere Göre Dağılımı

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

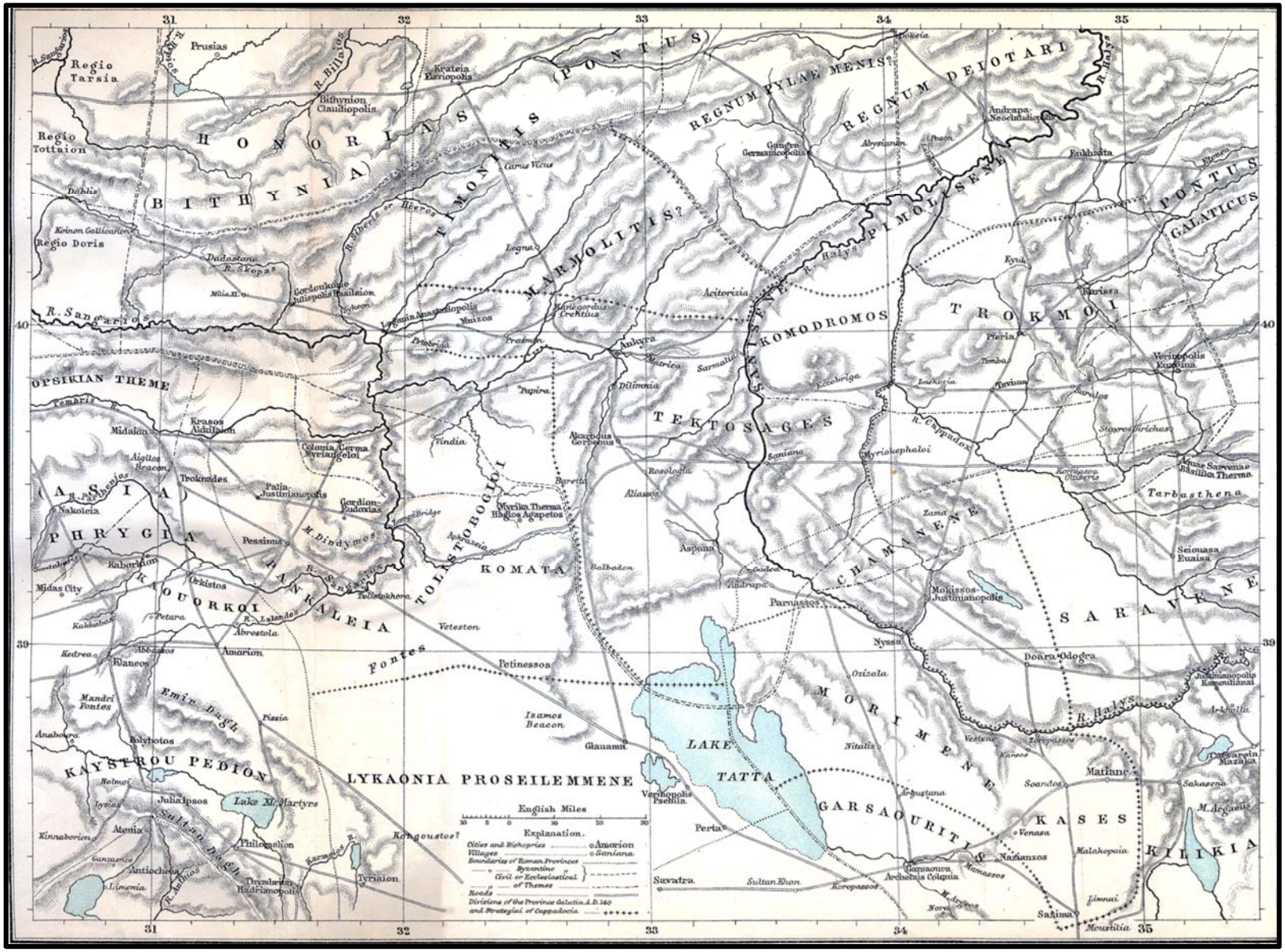
Harita 1. Antik Çağda Lykaonia Bölgesi (W. R. Shepherd 1923)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Harita 2. Antik Çağda Lykaonia Bölgesi

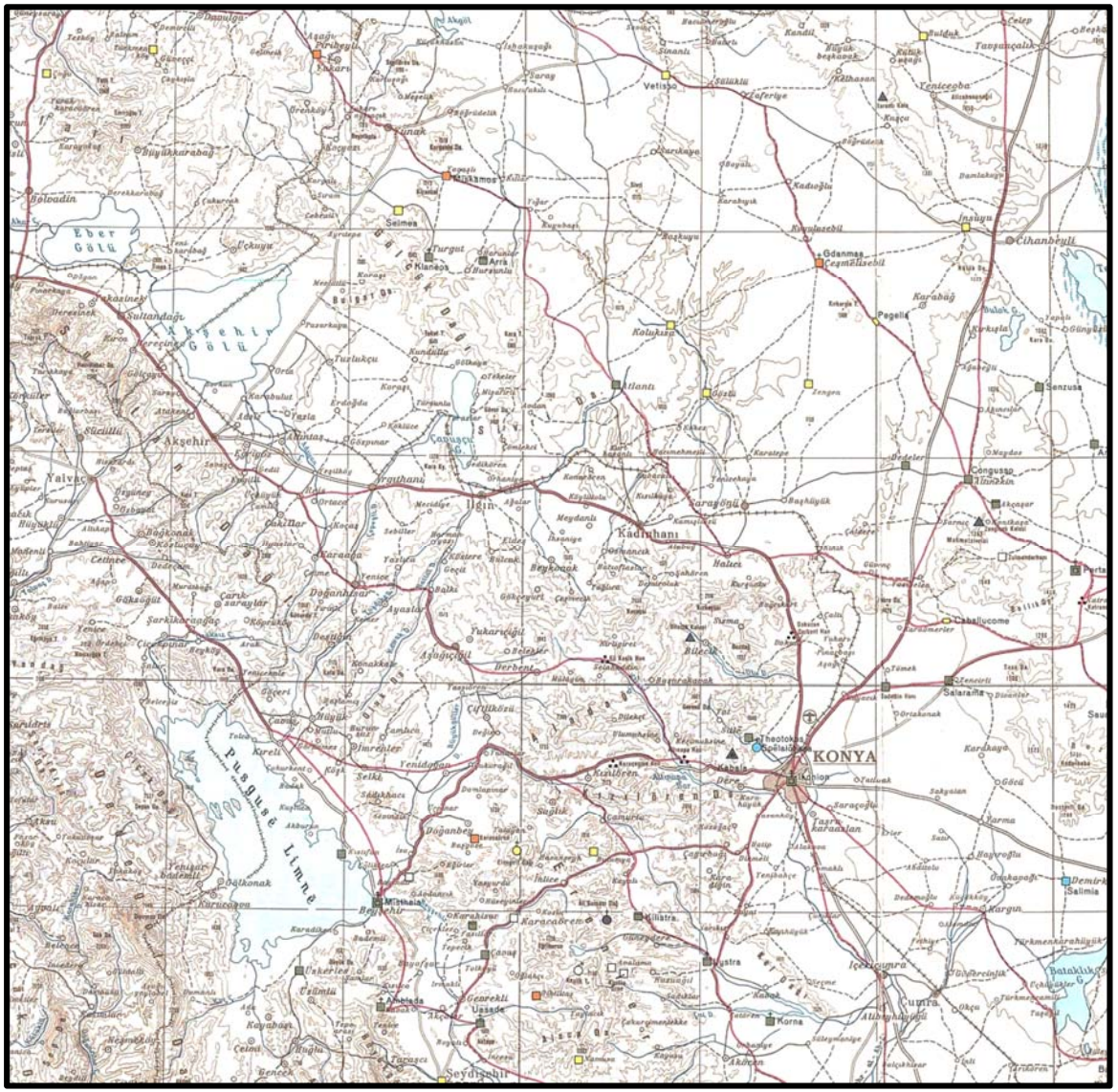
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Harita 3. Lykaonia Bölgesi Antik kentleri

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

LYKAONIA,
CILICIA & ISAURIA
with parts of
CAPPADOCIA, PISIDIA
AND PAMPHYLIA.
English Miles.
Explanation.
PROVINCIA ASIA
GALATIA
PISIDIA
PROVINCIA GALATIA
PAMPHYLIA
LYCIA
KILIKIA
KATAONIA
TYANITIS
HYLIA
KETIS
LALASSIS
SELENTIS
LAMOTIS
DECAPOLIS ISAURICA
KENNATIS
Homonades
GARSAOURITIS
Iconium
Lystra
Derbe
Isaura
Laranda
Meloues
Adrasos
Philadelphia
Side
Selinous
Seleukeia
Tarsos
Adana
Mopsouestia
Epiphaneia
Anazarbos
Kastabala
Podandos
Thebasa
Tyana
Nazianzos
Nyssa
Sasima
Kanna
Pyrgos
Savatra
Vasada
Misthia
Neapolis
Pappa
Antiocheia
Tyriaion
Laodiceia-Katakekaumene
Ambladа
Tymbriada
Prostanna
Parlaïs
Isba
Mallos
Korama
Kolybrassos
Dalisandos
Ilistra
Barata
Kybistra
Hyde
Ardistama
Augusta
Sision
Flaviopolis
Kastabala
Podandos
Tarsos
Adana
Mopsouestia
Epiphaneia
Issos
Alexandreia
Rhosos
Aigai
Baiae
Mallos
Elaioussa Sebaste
Korykos
Sarpedon Prom.
Zephyrion Prom.
Anemourion Prom.
Anemourion
Kelenderis
Sykai
Lamos R.
R. Saros
R. Pyramus
R. Karmalas
R. Kalykadnos
R. Melas
Eirenopolis
Claudiopolis
Olba Ourba
Diocaesareia
Pralaïna
Germanicopolis
Zenonopolis
Justinianopolis
Myrabа
Koralession
Syedra
Laertes
Iotapa
Lamos
Nerpelis
Philoseбaste
Antiocheia
Kharadros
Musbanda
Kestros
Titiopolis
Kennatis
Olba
Diocaesareia
Pralaïna
Zephyrion
Soloi
Pompeiopolis
Aigai
Baiae
Mallos
Alexandreia
Rhos

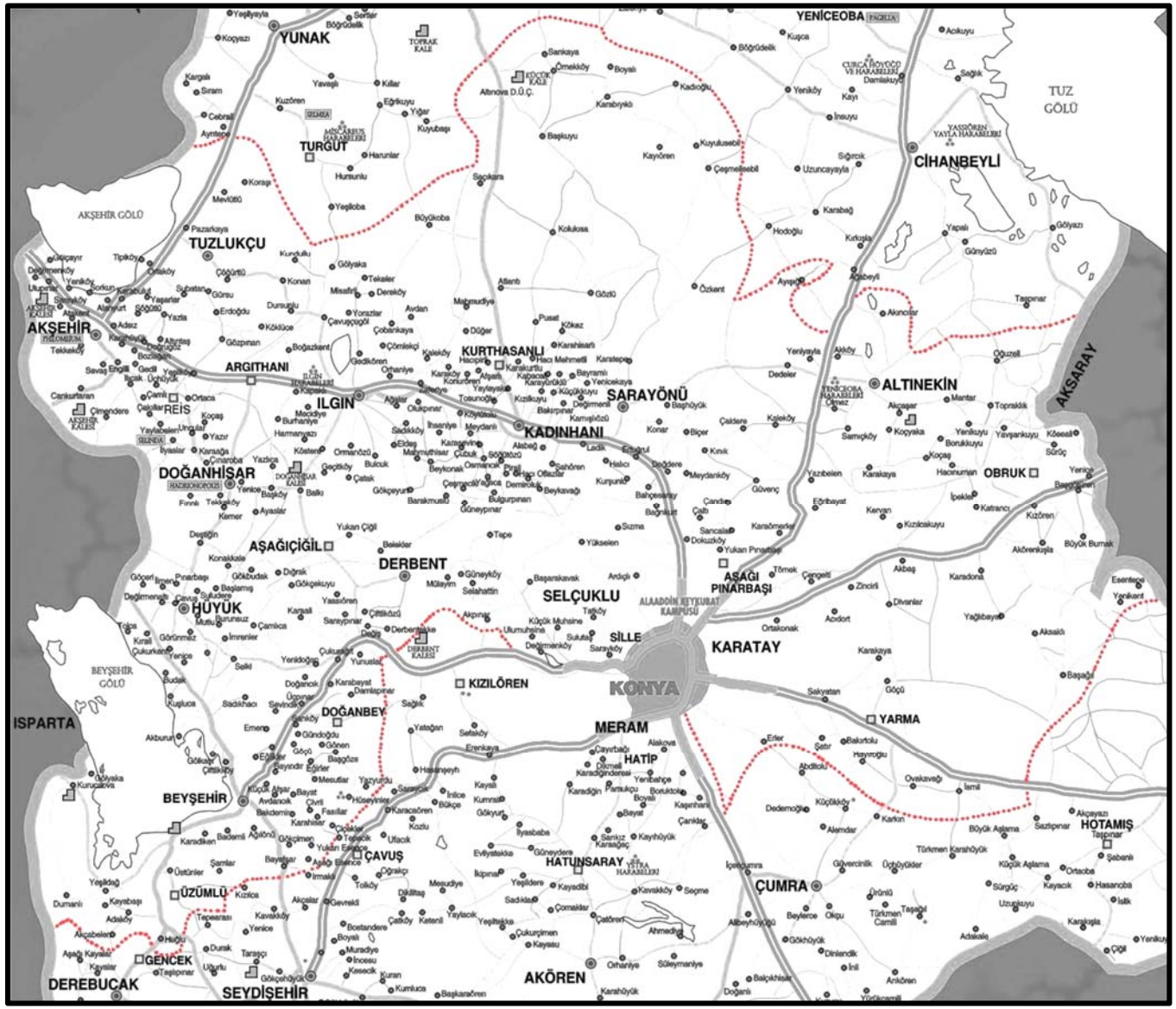
Harita 5. Lykaonia Bölgesi Roma-Bizans Dönemi Yolları (TIB 4)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

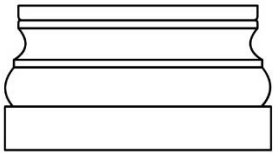
Harita 6. Konya İl Haritası

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

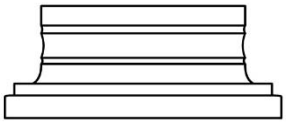

Harita 7. Araştırma Sahası ve Sınırları

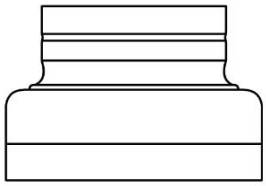
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

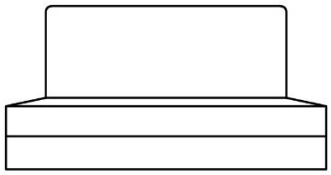
Çizim 1 (Kat. 1)

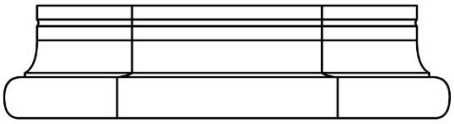
Çizim 2 (Kat. 2)

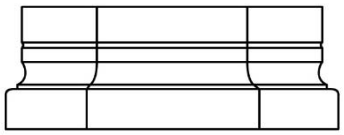
Çizim 3 (Kat. 3)

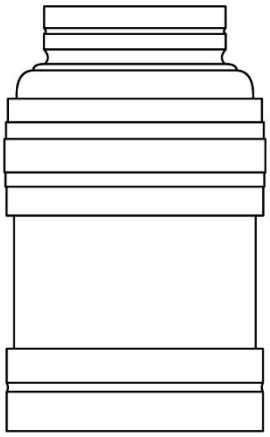
Çizim 4 (Kat. 4)

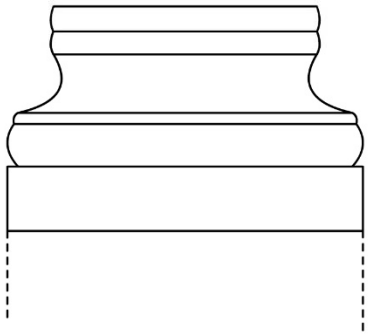
Çizim 5 (Kat. 5)

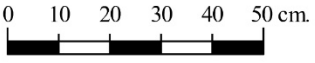
Çizim 6 (Kat. 6)

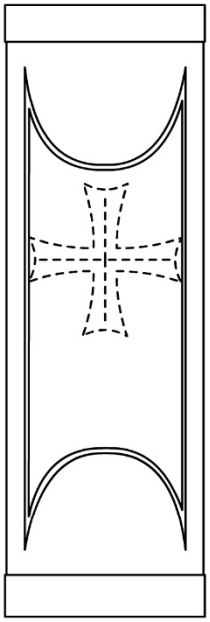
Çizim 7 (Kat. 7)

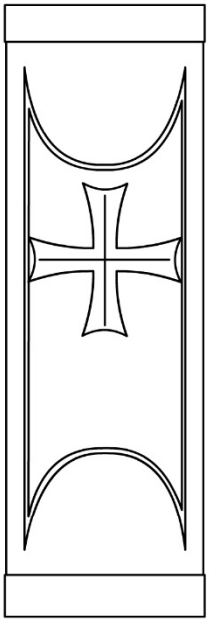
Çizim 8 (Kat. 8)

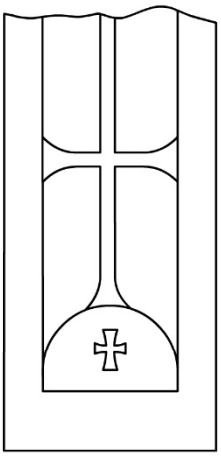
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

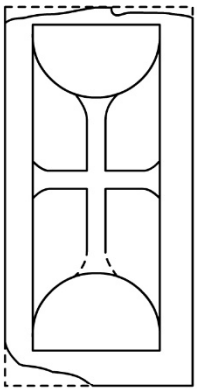
Çizim 9 (Kat. 29)

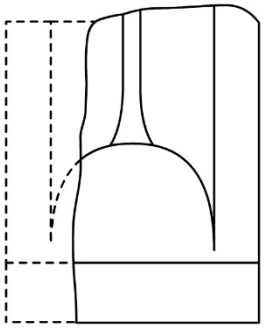
Çizim 10 (Kat. 30)

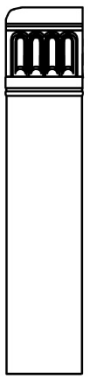
Çizim 11 (Kat. 31)

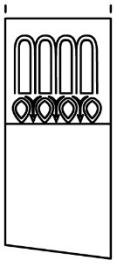
Çizim 12 (Kat. 32)

Çizim 13 (Kat. 33)

Çizim 14 (Kat. 34)

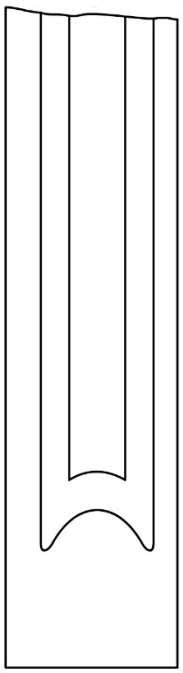
Çizim 15 (Kat. 35)

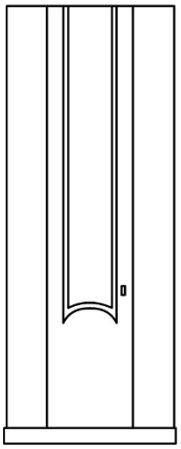
Çizim 16 (Kat. 36)

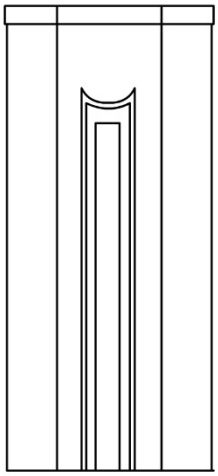
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

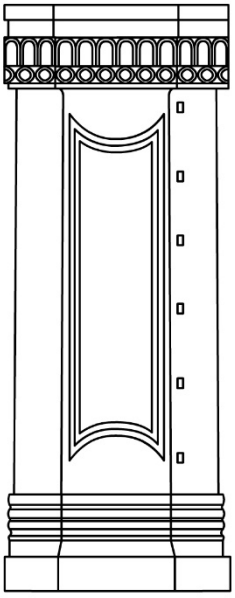
Çizim 17 (Kat. 37)

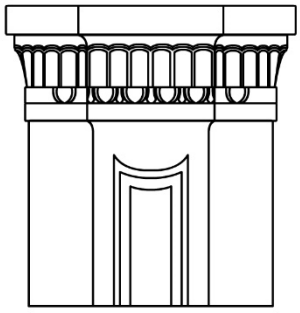
Çizim 18 (Kat. 38)

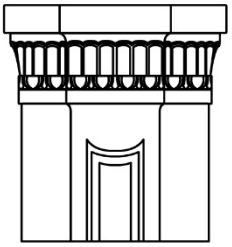
Çizim 19 (Kat. 39)

Çizim 20 (Kat. 40)

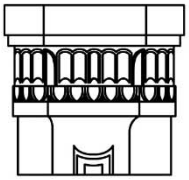
Çizim 21 (Kat. 41)

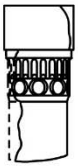
Çizim 22 (Kat. 42)

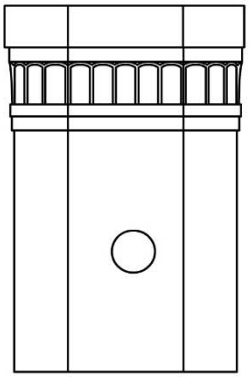
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

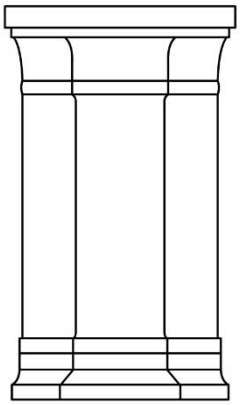
Çizim 23 (Kat. 43)

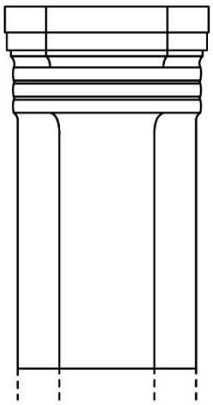
Çizim 24 (Kat. 44)

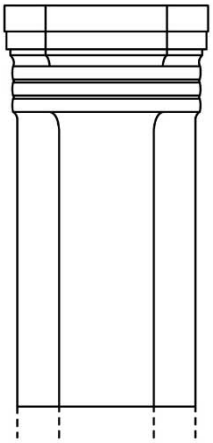
Çizim 25 (Kat. 45)

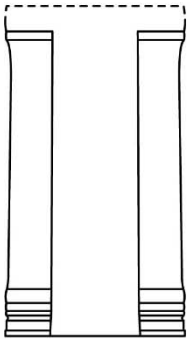
Çizim 26 (Kat. 59)

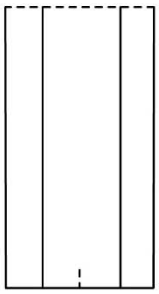
Çizim 27 (Kat. 60)

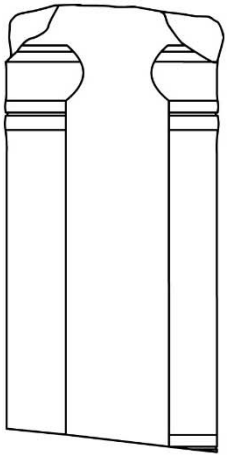
Çizim 28 (Kat. 61)

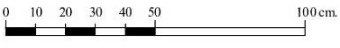
Çizim 29 (Kat. 62)

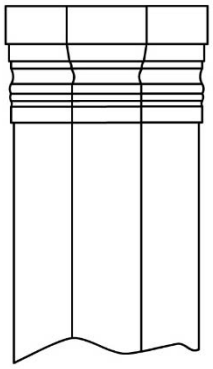
Çizim 30 (Kat. 63)

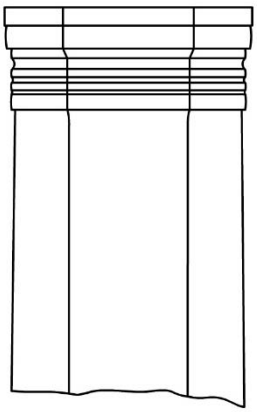
Çizim 31 (Kat. 64)

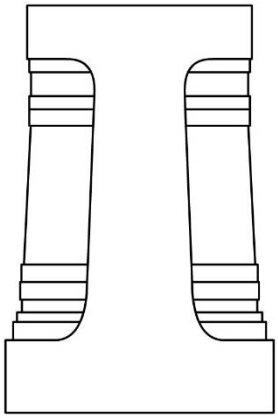
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

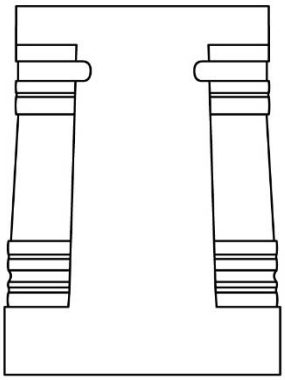
Çizim 32 (Kat. 65)

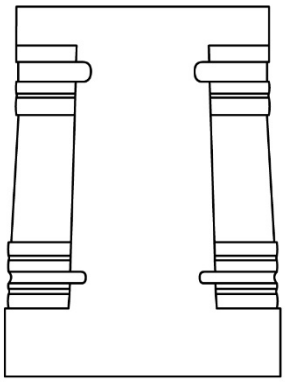
Çizim 33 (Kat. 66)

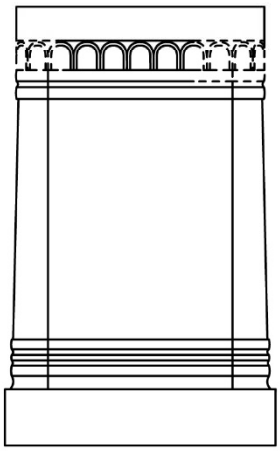
Çizim 34 (Kat. 67)

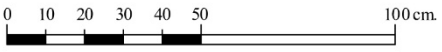
Çizim 35 (Kat. 68)

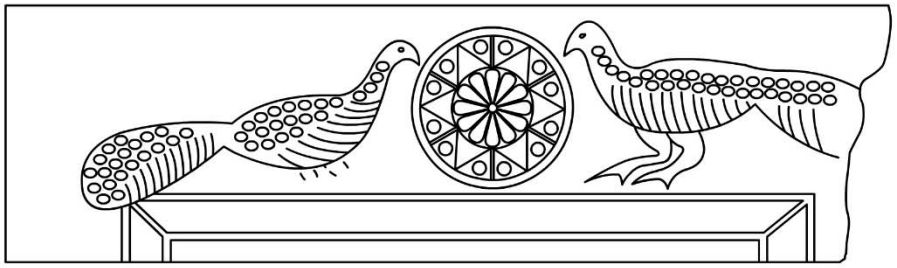
Çizim 36 (Kat. 69)

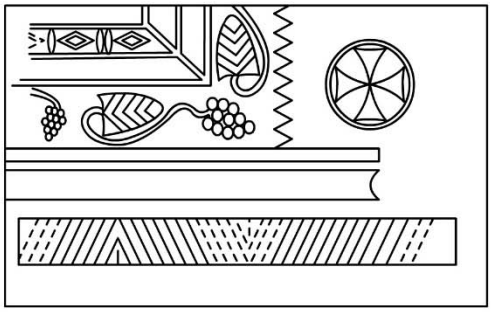
Çizim 37 (Kat. 70)

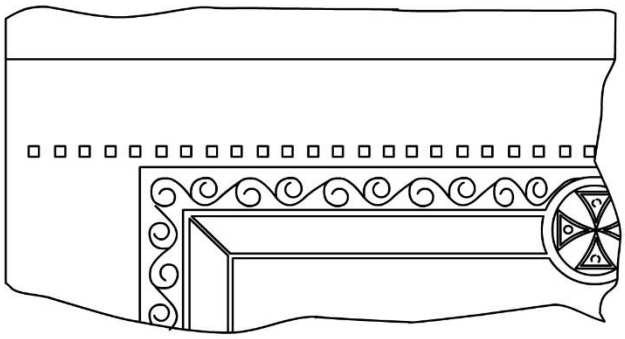
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

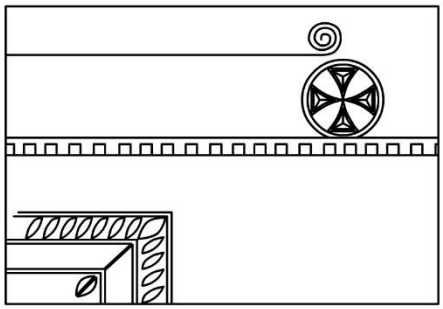
Çizim 38 (Kat. 91)

Çizim 39 (Kat. 92)

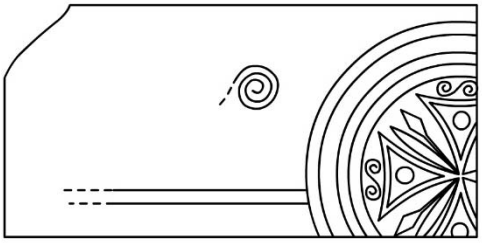
Çizim 40 (Kat. 93)

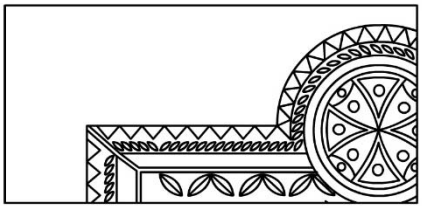
Çizim 41 (Kat. 94)

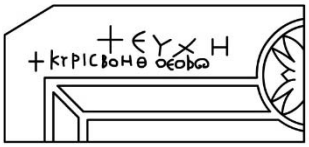
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

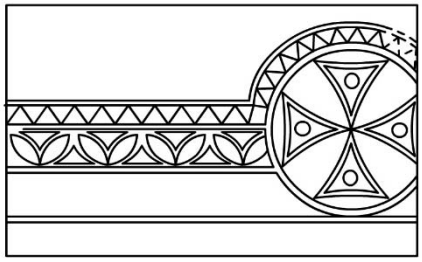
Çizim 42 (Kat. 95)

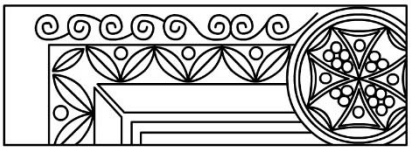
Çizim 43 (Kat. 96)

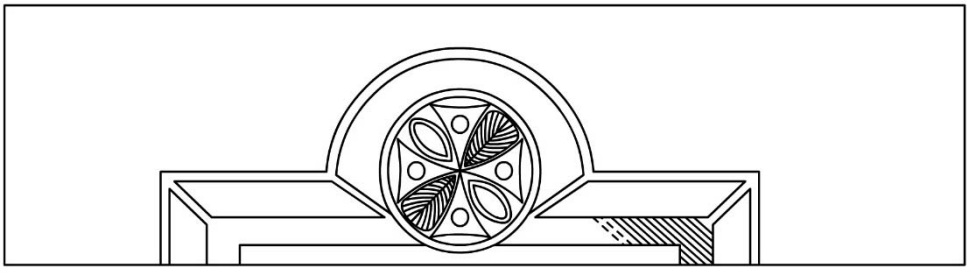
Çizim 44 (Kat. 97)

Çizim 45 (Kat. 98)

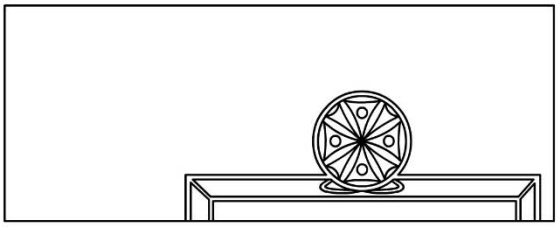
Çizim 46 (Kat. 99)

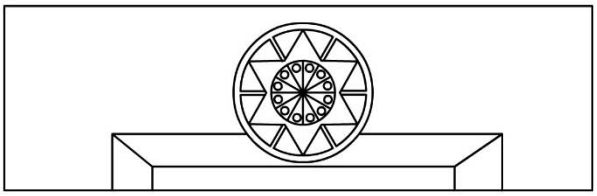
Çizim 47 (Kat. 100)

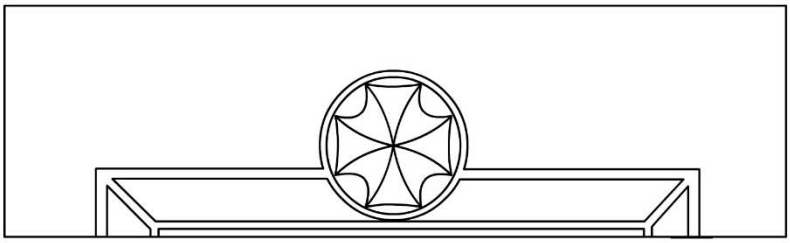
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

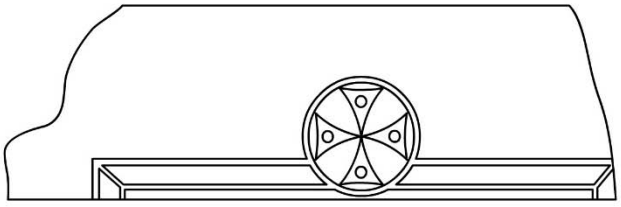
Çizim 48 (Kat. 101)

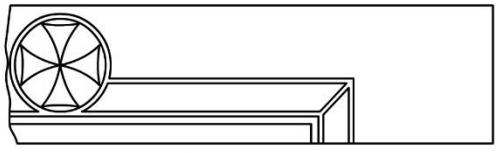
Çizim 49 (Kat. 102)

Çizim 50 (Kat. 103)

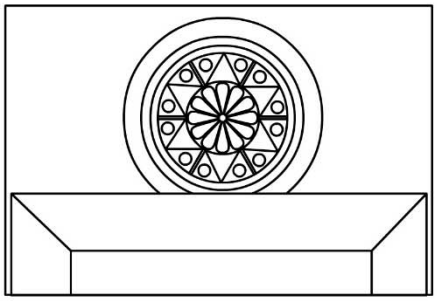
Çizim 51 (Kat. 104)

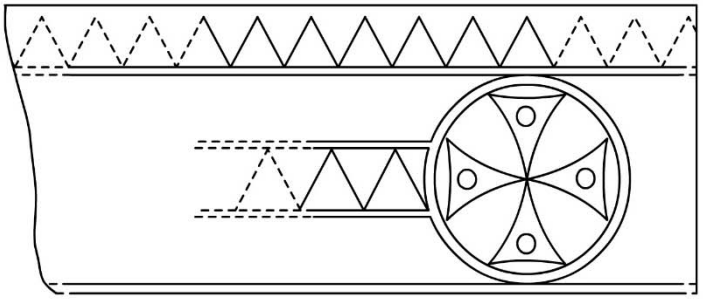
Çizim 52 (Kat. 105)

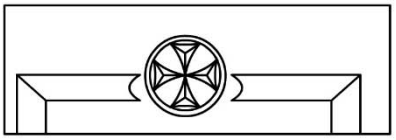
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Çizim 53 (Kat. 106)

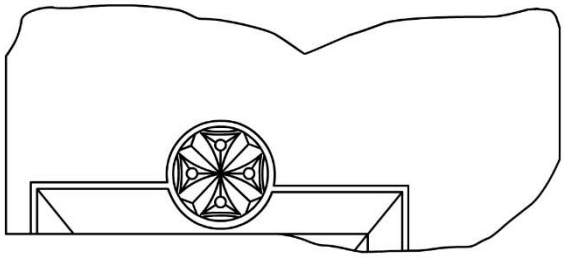
Çizim 54 (Kat. 107)

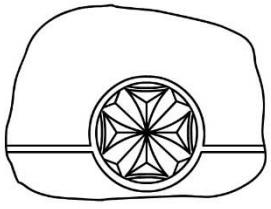
Çizim 55 (Kat. 108)

Çizim 56 (Kat. 109)

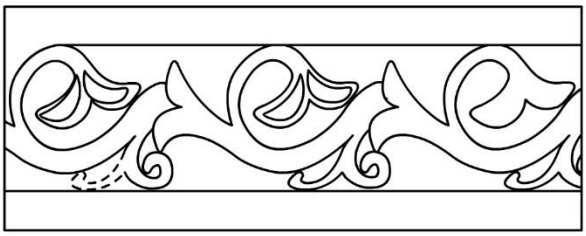
Çizim 57 (Kat. 110)

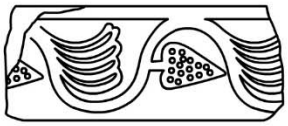
Çizim 58 (Kat. 111)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

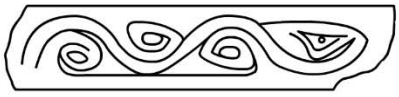
Çizim 59 (Kat. 134)

Çizim 60 (Kat. 137)

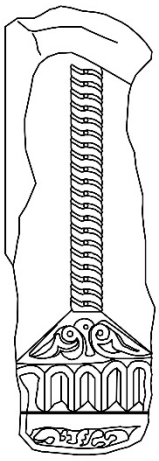
Çizim 61 (Kat. 138)

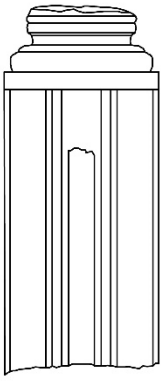
Çizim 62 (Kat. 139)

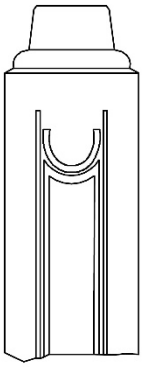
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

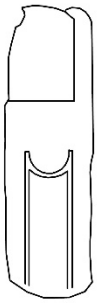
Çizim 63
(kat.no. 141)

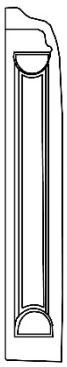
Çizim 64
(kat.no. 142)

Çizim 65
(kat.no. 143)

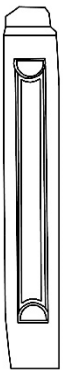

Çizim 66
(kat.no. 144)

Çizim 67
(kat.no. 145)

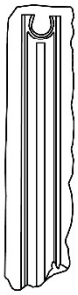
0 10 20 cm

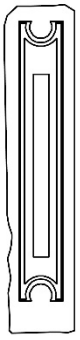
Çizim 68
(kat.no. 146)

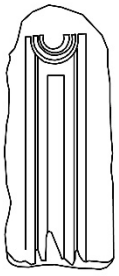
Çizim 69
(kat.no. 147)

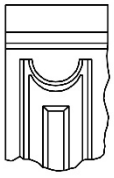
Çizim 70
(kat.no. 148)

Çizim 71
(kat.no. 150)

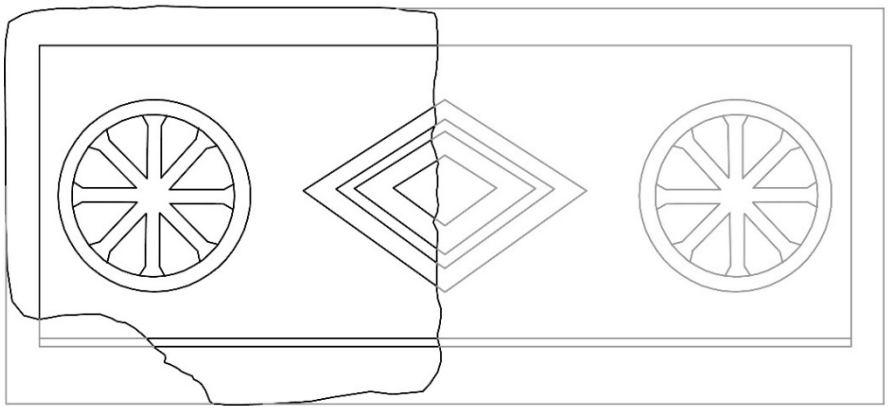
Çizim 72
(kat.no. 151)

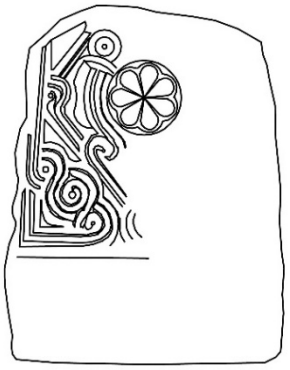
Çizim 74
(kat.no. 153)

0 10 20 30 40 50 cm.

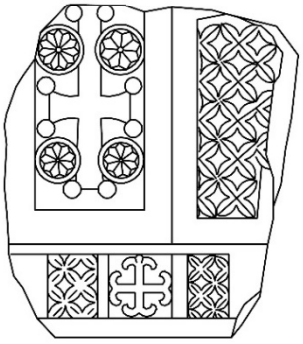
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Çizim 75 (kat.no. 157)

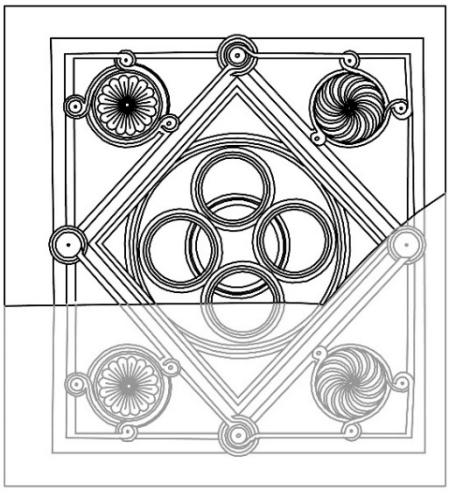
Çizim 76 (kat.no. 167)

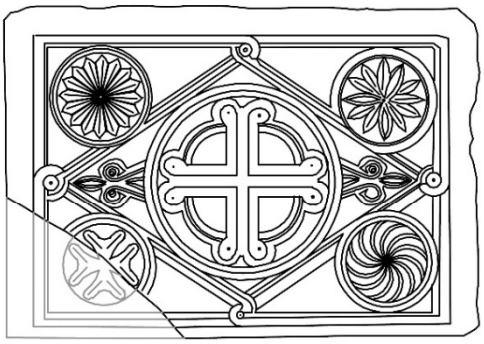
Çizim 77 (kat.no. 168)

0 10 20 30 40 50 cm.

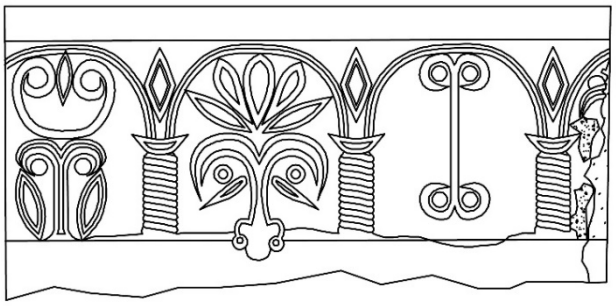
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Çizim 78 (kat.no. 173)

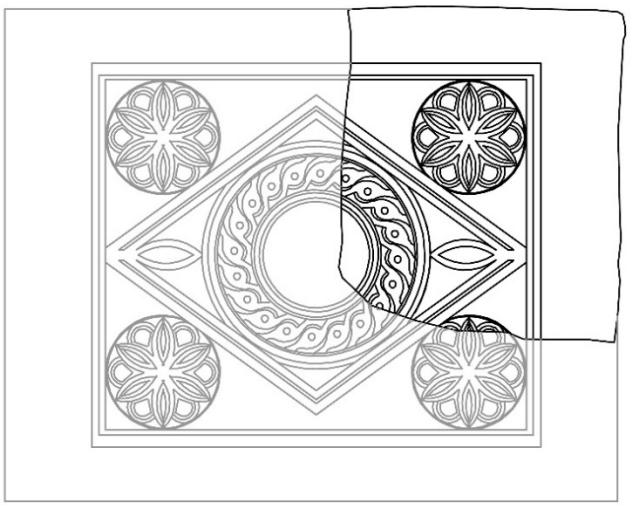
Çizim 79 (kat.no. 174)

Çizim 80 (kat.no. 178)

0 10 20 30 40 50 cm.

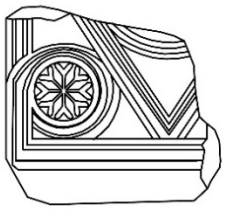
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

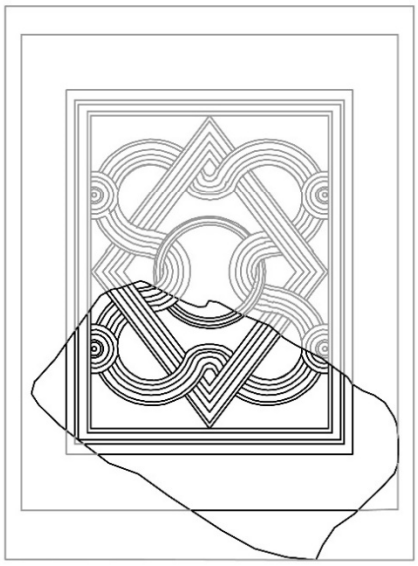
Çizim 81 (kat.no. 181)

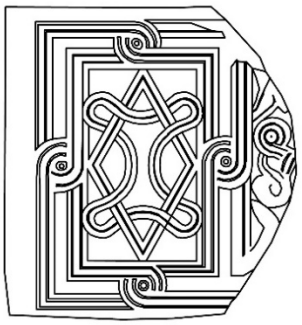
Çizim 82 (kat.no. 182)

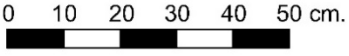
Çizim 83 (kat.no. 183)

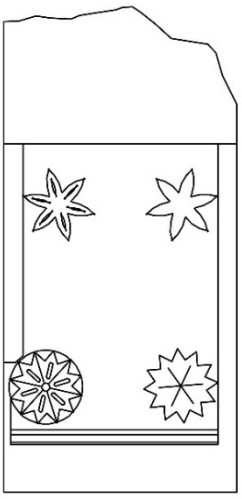
Çizim 84 (kat.no. 184)

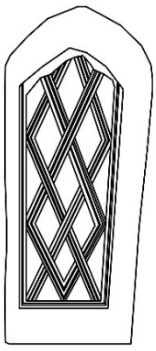
Çizim 85 (kat.no. 185)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Çizim 86 (kat.no. 187)

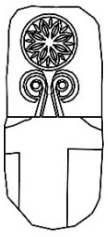
Çizim 87 (kat.no. 188)

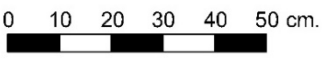
Çizim 88 (kat.no. 200a)

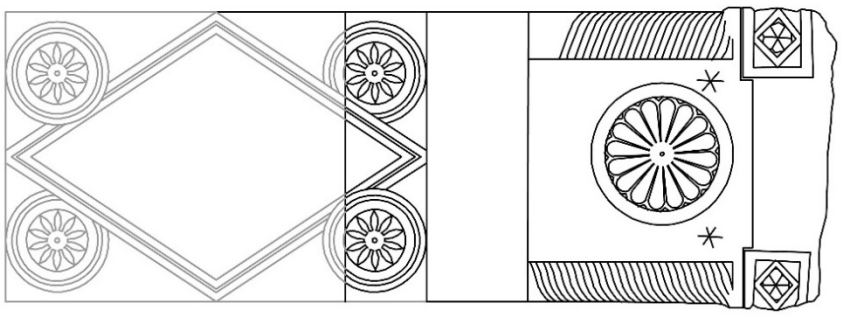
Çizim 89 (kat.no. 200b)

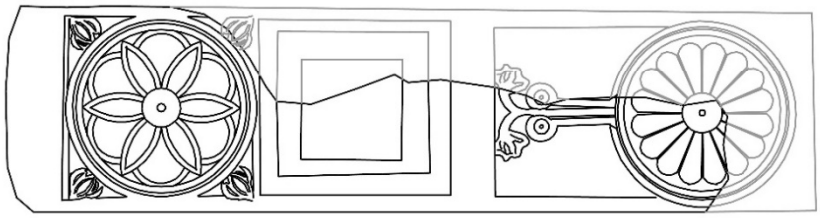
Çizim 90 (kat.no. 201)

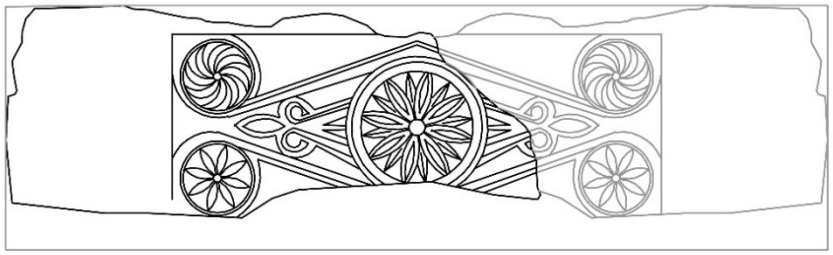
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

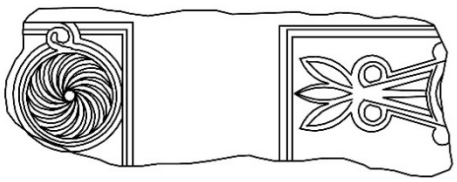
Çizim 91 (kat.no. 211)

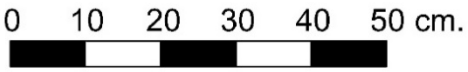
Çizim 92 (kat.no. 212)

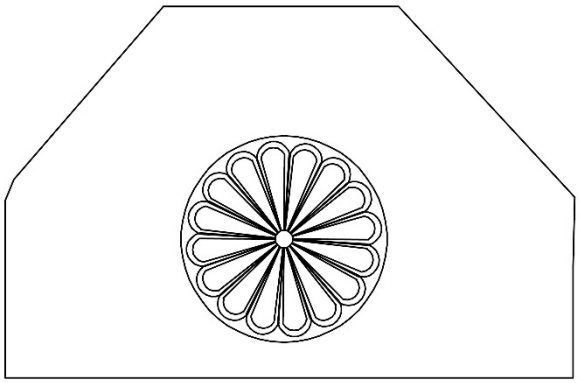
Çizim 93 (kat.no. 215)

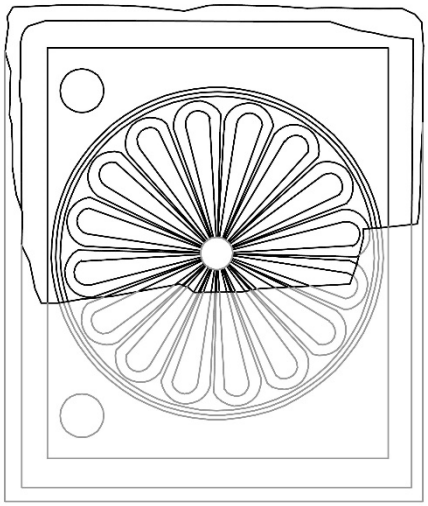
Çizim 94 (kat.no. 223)

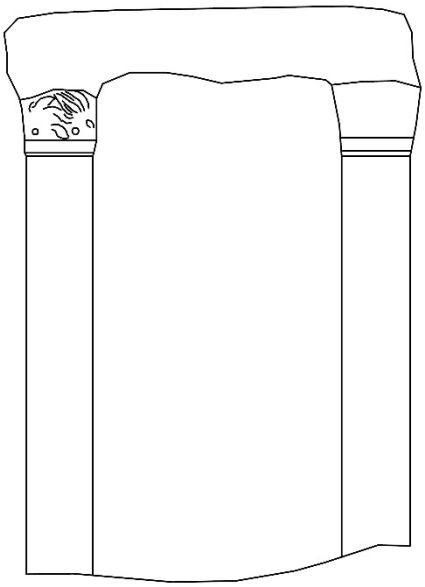
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

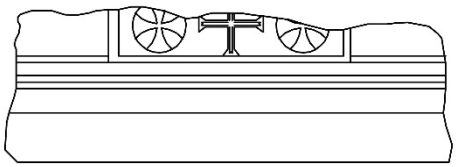
Çizim 95 (kat.no. 225)

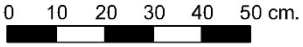
Çizim 96 (kat.no. 226)

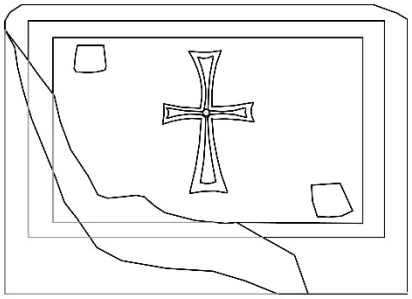
Çizim 97 (kat.no. 228)

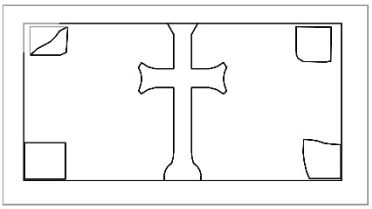
Çizim 98 (kat.no. 229)

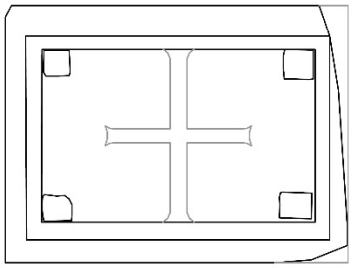
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

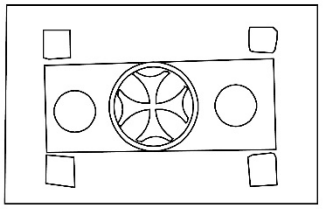
Çizim 99 (kat.no. 230)

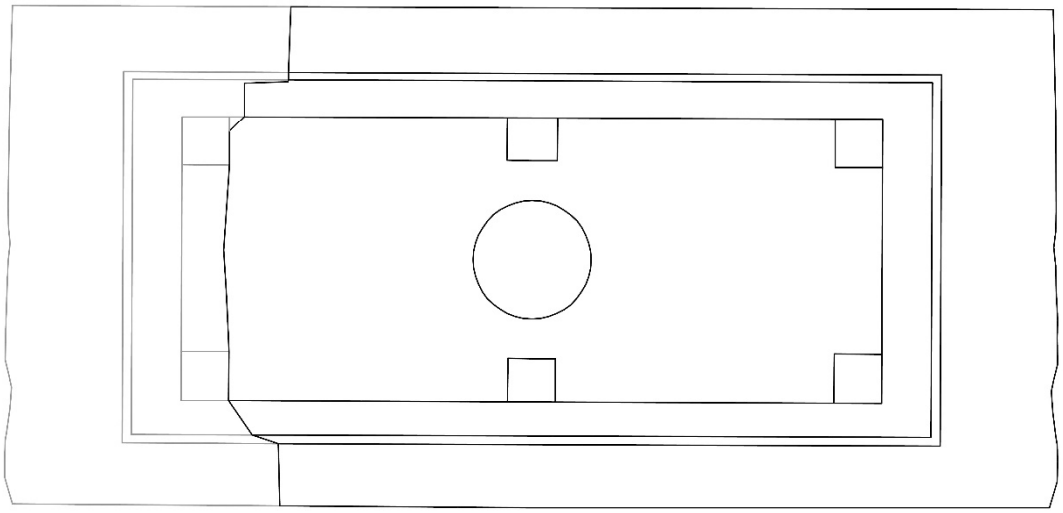
Çizim 100 (kat.no. 231)

Çizim 101 (kat.no. 232)

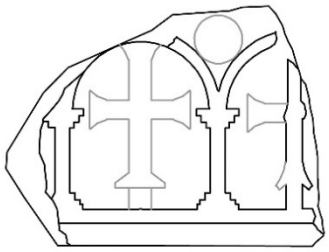
Çizim 102 (kat.no. 233)

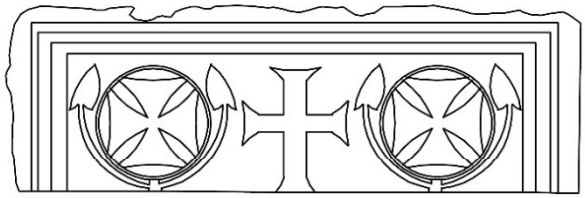
Çizim 103 (kat.no. 235)

0 10 20 30 40 50 cm.

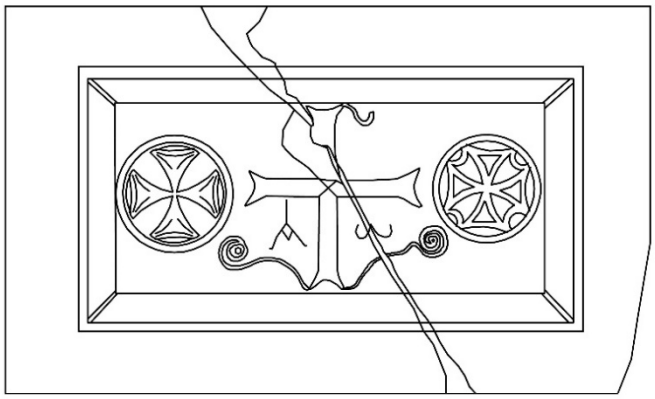
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

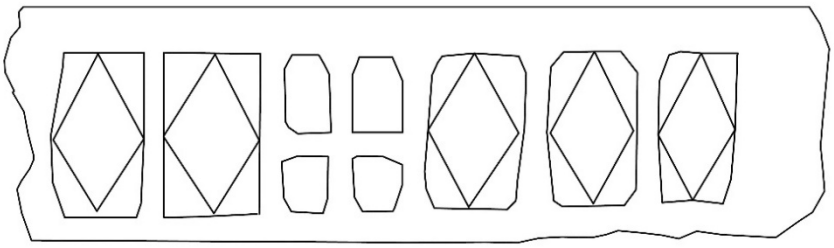
Çizim 104 (kat.no. 241)

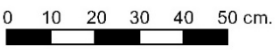
Çizim 105 (kat.no. 242)

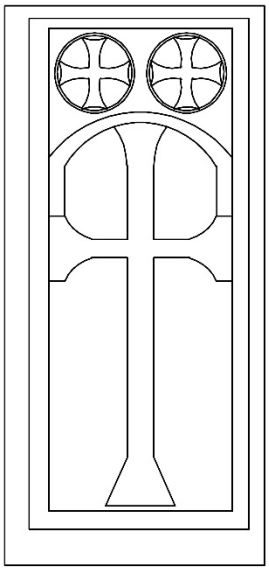
Çizim 106 (kat.no. 243)

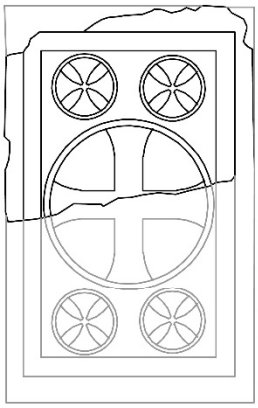
Çizim 107 (kat.no. 245)

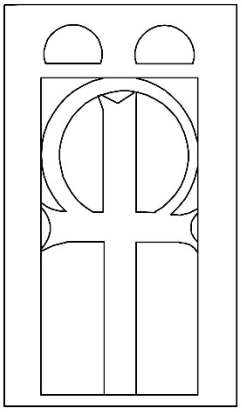
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

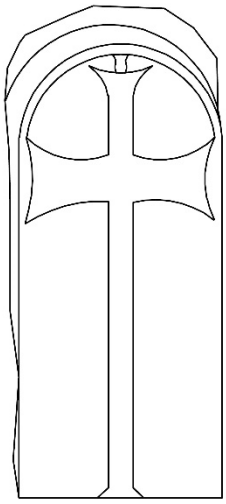
Çizim 108 (Kat. 247)

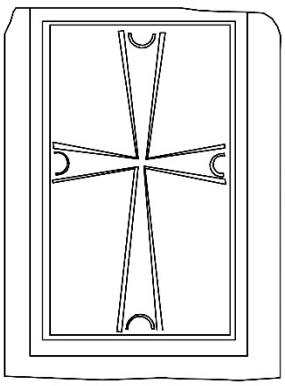
Çizim 109 (Kat. 248)

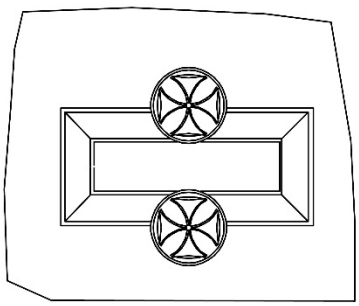
Çizim 110 (Kat. 249)

Çizim 111 (Kat. 250)

Çizim 112 (Kat. 255)

Çizim 113 (Kat. 260)

0 10 20 30 40 50 cm.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 1 (kat.no. 1)

Resim 2 (kat.no. 2)

Resim 3 (kat.no. 3)

Resim 4 (kat.no. 4)

Resim 5 (kat no. 5)

Resim 6 (kat no. 6)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 7 (kat.no. 7)

Resim 8 (kat.no. 8)

Resim 9 (kat.no. 9)

Resim 10 (kat.no. 9)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 11 (kat.no. 10)

Resim 12 (kat.no. 11)

Resim 13 (kat.no. 12)

Resim 14 (kat.no. 13)

Resim 15 (kat.no. 13)

Resim 16 (kat.no. 14)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 17 (kat.no. 15)

Resim 18 (kat.no. 16)

Resim 19 (kat.no. 17)

Resim 20 (kat.no. 17)

Resim 21 (kat.no. 18)

Resim 22 (kat.no. 18)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 23 (kat.no. 19)

Resim 24 (kat.no. 20)

Resim 25 (kat.no. 21)

Resim 26 (kat.no. 21)

Resim 27 (kat.no. 22)

Resim 28 (kat.no. 23)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 29 (kat.no. 24)

Resim 30 (kat.no. 25)

Resim 31 (kat.no. 26)

Resim 32 (kat.no. 27)

Resim 33 (kat.no. 28)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 34 (kat.no. 29)

Resim 35 (kat.no. 30)

Resim 36 (kat.no. 31)

Resim 37 (kat.no. 32)

Resim 38 (kat.no. 33)

Resim 39 (kat.no. 34)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 40 (kat.no. 35)

Resim 41 (kat.no. 36)

Resim 42 (kat.no. 37)

Resim 43 (kat.no. 38)

Resim 45 (kat.no. 39)

Resim 46 (kat.no. 40)

Resim 44 (kat.no. 38)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 47 (kat.no.41)

Resim 48 (kat.no. 42)

Resim 49 (kat.no. 43)

Resim 50 (kat.no. 44)

Resim 51 (kat.no. 45)

Resim 52 (kat.no. 46)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 53 (kat.no. 47)

Resim 54 (kat.no. 47)

Resim 55 (kat.no. 48)

Resim 56 (kat.no. 49)

Resim 57 (kat.no. 50)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

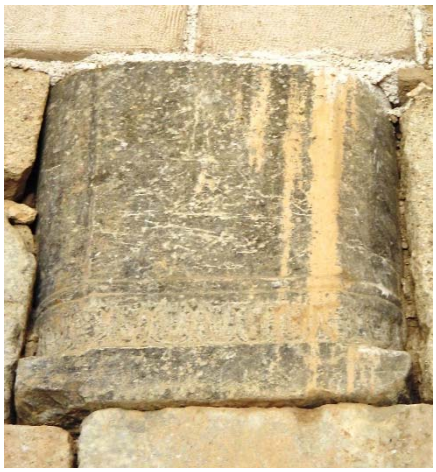
Resim 58 (kat.no. 51)

Resim 59 (kat.no. 51)

Resim 60 (kat.no. 52)

Resim 61 (kat.no. 53)

Resim 62 (kat.no. 54)

Resim 63 (kat.no. 55)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 64 (kat.no. 56)

Resim 65 (kat.no. 57)

Resim 66 (kat.no. 58)

Resim 67 (kat.no. 59)

Resim 68 (kat.no. 60)

Resim 69 (kat.no. 61)

Resim 70 (kat.no. 62)

Resim 71 (kat.no. 63)

Resim 72 (kat.no. 64)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 73 (kat. no. 65)

Resim 74 (kat. no. 66)

Resim 75 (kat. no. 67)

Resim 76 (kat. no. 68)

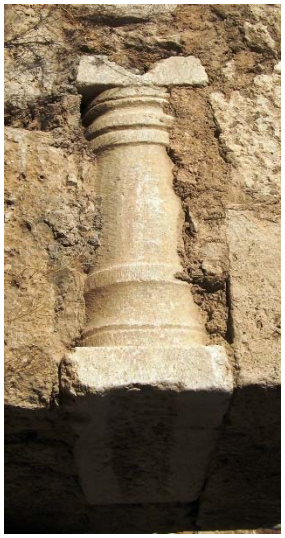

Resim 77 (kat. no. 69)

Resim 78 (kat. no. 70)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 79 (kat. no. 71)

Resim 80 (kat. no. 72)

Resim 81 (kat. no. 73)

Resim 82 (kat. no. 74)

Resim 83 (kat. no. 75)

Resim 84 (kat. no. 76)

Resim 85 (kat. no. 77)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 86
(kat. no. 78)

Resim 87 (kat. no. 79)

Resim 88 (kat. no. 80)

Resim 89 (kat. no. 81)

Resim 90 (kat. no. 82)

Resim 91 (kat. no. 83)

Resim 92 (kat. no. 84)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 93 (kat.no. 85)

Resim 94 (kat.no. 86)

Resim 95 (kat.no. 87)

Resim 96 (kat.no. 88)

Resim 97 (kat.no. 89)

Resim 98 (kat.no. 90)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 99 (kat.no. 91)

Resim 100 (kat.no. 92)

Resim 101 (kat.no. 93)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 102 (kat.no. 94)

Resim 103 (kat.no. 95)

Resim 104 (kat.no. 96)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 105 (kat.no. 97)

Resim 106 (kat.no. 98)

Resim 107 (kat.no. 99)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 108 (kat.no. 100)

Resim 109 (kat.no. 101)

Resim 110 (kat.no. 102)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 111 (kat.no. 103)

Resim 112 (kat.no. 104)

Resim 113 (kat.no. 105)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 114 (kat.no. 106)

Resim 115 (kat.no. 107)

Resim 116 (kat.no. 108)

Resim 117 (kat.no. 109)

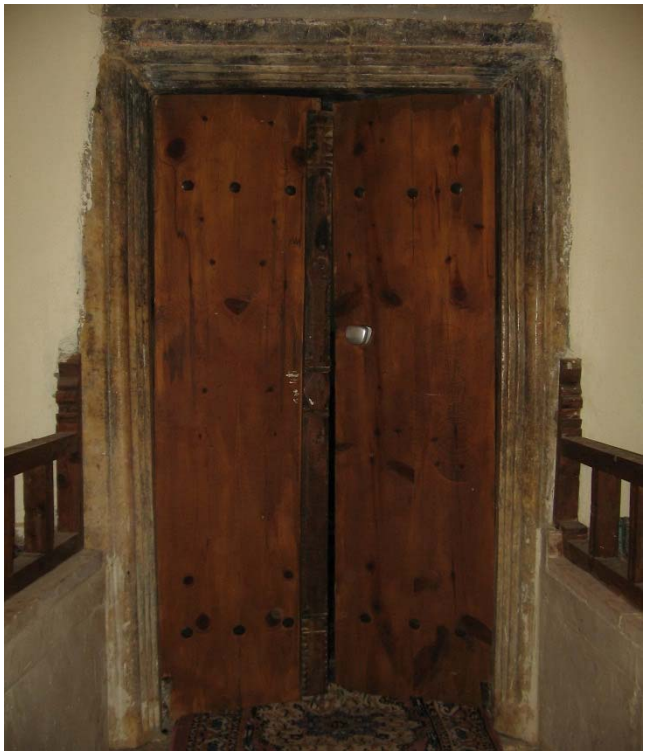

Resim 118 (kat.no. 110)

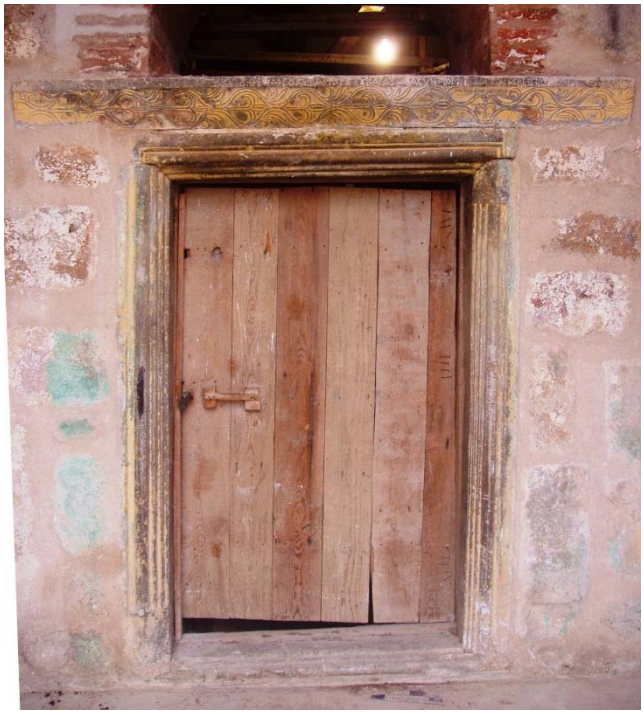

Resim 119 (kat.no. 111)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 120 (kat.no. 112)

Resim 121 (kat.no. 113)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 122 (kat.no. 114)

Resim 123 (kat.no. 114)

Resim 124 (kat.no. 114)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 125 (kat.no. 115)

Resim 126 (kat.no. 116)

Resim 127 (kat.no. 117)

Resim 128 (kat.no. 118)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 129 (kat.no. 119)

Resim 130 (kat.no. 120)

Resim 131 (kat.no. 121)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 132 (kat.no. 122)

Resim 133 (kat.no. 123)

Resim 134 (kat.no. 124)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 135 (kat.no. 125)

Resim 136 (kat.no. 126)

Resim 137 (kat.no. 127)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 138 (kat.no. 128)

Resim 139 (kat.no. 129)

Resim 140 (kat.no. 130)

Resim 141 (kat.no. 131)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 142 (kat.no. 132)

Resim 143 (kat.no. 132)

Resim 144 (kat.no. 133)

Resim 145 (kat.no. 134)

Resim 146 (kat.no. 135)

Resim 147 (kat.no. 136)

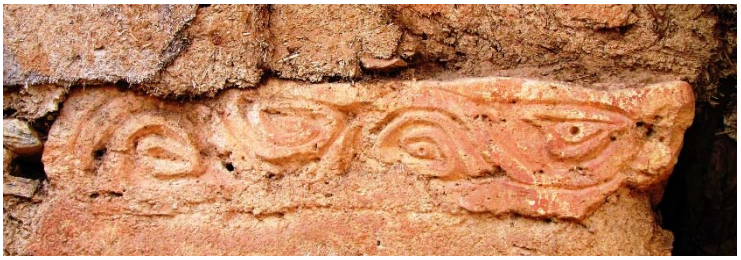
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 148 (kat.no. 137)

Resim 149 (kat.no. 138)

Resim 150 (kat.no. 139)

Resim 151 (kat.no. 140)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 152 (kat.no. 141)

Resim 153 (kat.no. 141)

Resim 154 (kat.no. 142)

Resim 155 (kat.no. 143)

Resim 156 (kat.no. 144)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 157 (kat.no. 145)

Resim 158 (kat.no. 146)

Resim 159 (kat.no. 147)

Resim 160 (kat.no. 148)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 161
(kat.no. 149)

Resim 162
(kat.no. 150)

Resim 163 (kat.no. 151)

Resim 164 (kat.no. 152)

Resim 165 (kat.no. 153)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 166 (kat.no. 154)

Resim 167 (kat.no. 155)

Resim 168 (kat.no. 156)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 169 (kat.no. 157)

Resim 170 (kat.no. 158)

Resim 171 (kat.no. 159)

Resim 172 (kat.no. 160)

Resim 173 (kat.no. 161)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 174 (kat.no. 162)

Resim 175 (kat.no. 162)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 176 (kat.no. 163)

Resim 177 (kat.no. 164)

Resim 178 (kat.no. 165)

Resim 179 (kat.no. 166)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 180 (kat.no. 167)

Resim 181 (kat.no. 168)

Resim 182 (kat.no. 169)

Resim 183 (kat.no. 170)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 184 (kat.no. 171)

Resim 185 (kat.no. 172)

Resim 186 (kat.no. 172)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 187 (kat.no. 173)

Resim 188 (kat.no. 174)

Resim 189 (kat.no. 175)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 190 (kat.no. 176)

Resim 191 (kat.no. 177)

Resim 192 (kat.no. 178)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 193 (kat.no. 179)

Resim 194 (kat.no. 180)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 195 (kat.no. 181)

Resim 196 (kat.no. 181)

Resim 197 (kat.no. 182)

Resim 198 (kat.no. 182)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 199 (kat.no. 183)

Resim 200 (kat.no. 183)

Resim 201 (kat.no. 184)

Resim 202 (kat.no. 185)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 203 (kat.no. 186)

Resim 204 (kat.no. 187)

Resim 205 (kat.no. 188)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 206 (kat.no. 189)

Resim 207 (kat.no. 190)

Resim 208 (kat.no. 191)

Resim 209 (kat.no. 192)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 210 (kat.no. 193)

Resim 211 (kat.no. 194)

Resim 212 (kat.no. 195)

Resim 213 (kat.no. 196)

Resim 214 (kat.no. 197)

Resim 215 (kat.no. 198)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 216 (kat.no. 199)

Resim 217 (kat.no. 200)

Resim 218 (kat.no. 200)

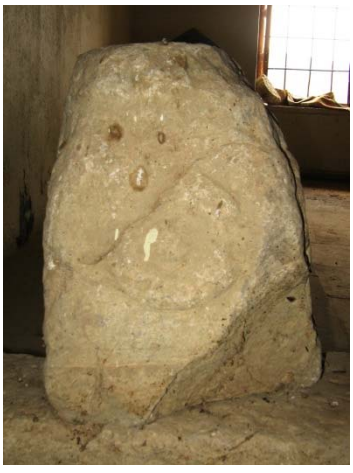
Resim 219 (kat.no. 201)

Resim 220 (kat.no. 202)

Resim 221 (kat.no. 203)

Resim 222 (kat.no. 204)

Resim 223 (kat.no. 204)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 224 (kat.no. 205)

Resim 225 (kat.no. 206)

Resim 226 (kat.no. 206)

Resim 227 (kat.no. 207)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 228 (kat.no. 207)

Resim 229 (kat.no. 208)

Resim 230 (kat.no. 208)

Resim 231 (kat.no. 209)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 232 (kat.no. 210)

Resim 233 (kat.no. 211)

Resim 234 (kat.no. 212)

Resim 235 (kat.no. 213-214-217-218)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 236 (kat.no. 215)

Resim 237 (kat.no. 216)

Resim 238 (kat.no. 219)

Resim 239 (kat.no. 220)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 240 (kat.no. 221)

Resim 241 (kat.no. 222)

Resim 242 (kat.no. 223)

Resim 243 (kat.no. 224)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 244 (kat.no. 225)

Resim 245 (kat.no. 226)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 246 (kat.no. 227)

Resim 247 (kat.no. 228)

Resim 248 (kat.no. 229)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 249 (kat.no. 230)

Resim 250 (kat.no. 231)

Resim 251 (kat.no. 232)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 252 (kat.no. 233)

Resim 253 (kat.no. 234)

Resim 254 (kat.no. 235)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 255 (kat.no. 236)

Resim 256 (kat.no. 237)

Resim 257 (kat.no. 238)

Resim 258 (kat.no. 239)

Resim 259 (kat.no. 240)

Resim 260 (kat.no. 241)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 261 (kat.no. 242)

Resim 262 (kat.no. 243)

Resim 263 (kat.no. 244)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 264 (kat.no. 245)

Resim 265 (kat.no. 246)

Resim 266 (kat.no. 247)

Resim 267 (kat.no. 248)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 268 (kat.no. 249)

Resim 269 (kat.no. 250)

Resim 270 (kat.no. 251)

Resim 271 (kat.no. 252)

Resim 272 (kat.no. 253)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 273 (kat.no. 254)

Resim 274 (kat.no. 255)

Resim 275 (kat.no. 256)

Resim 276 (kat.no. 257)

Resim 277 (kat.no. 258)

Resim 278 (kat.no. 259)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

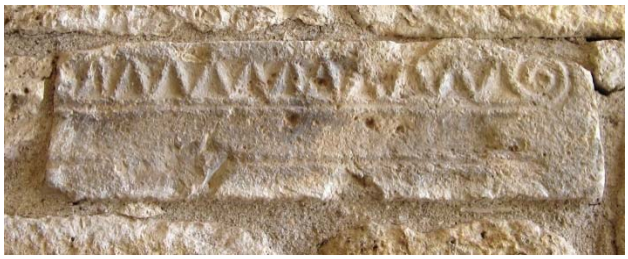
Resim 279 (kat.no. 260)

Resim 280 (kat.no. 261)

Resim 281 (kat.no. 262)

Resim 282 (kat.no. 263)

Resim 283 (kat.no. 264)

Resim 284 (kat.no. 265)

Resim 285 (kat.no. 266)

Resim 286 (kat.no. 267)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 287 (kat.no. 268)

Resim 288 (kat.no. 269)

Resim 289 (kat.no. 270)

Resim 290 (kat.no. 271)

Resim 291 (kat.no. 272)

Resim 292 (kat.no. 273)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Resim 293 (kat.no. 274)

Resim 294 (kat.no. 275)

Resim 295 (kat.no. 276)

Resim 296 (kat.no. 277)

Resim 297 (kat.no. 278)

Resim 298 (kat.no. 279)

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ